

LIDÉ A SPOLEČNOST
PEOPLE AND SOCIETY

Ročník/Volume 2013

SLDB 2011

Census 2011

Kód publikace/*Publication code*: 514135-13

Liberec, 30. září 2013

Liberec, 30 September 2013

Č. j./*Ref. no.*: 4/2013 - 7701

SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2011
LIBERECKÝ KRAJ
ANALÝZA VÝSLEDKŮ

POPULATION AND HOUSING CENSUS 2011
LIBERECKÝ REGION
ANALYSIS OF THE RESULTS

Zpracoval:

Krajská správa Českého statistického úřadu v Liberci, oddělení
informačních služeb

Prepared by:

*Regional Office of the Czech Statistical Office in Liberec,
Information Services Unit*

Vedoucí oddělení / *Head of Unit*

Ing. Dagmar Dvořáková

Informační služby / *Information Services*:

tel.: +420 485 238 811, e-mail: infoservislbc@czso.cz

Kontaktní zaměstnanec / *Contact person*:

Ing. Jana Hauserová, e-mail: jana.hauserova@czso.cz

Český statistický úřad, Liberec
Czech Statistical Office, Liberec

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na Internetu: **www.czso.cz**

*Are you interested in the latest data on inflation, GDP, population, average wages and the like? If the answer is YES, do not hesitate to visit us at: **www.czso.cz***

Údaje o Libereckém kraji naleznete také na Internetu: **www.liberec.czso.cz**

*Data on the Liberecký Region are published on websites: **www.liberec.czso.cz***

ISBN 978-80-250-2363-1

© Český statistický úřad, 2013

© Czech Statistical Office, 2013

PŘEDMLUVA

Sčítání lidu, domů a bytů k 26. březnu 2011 se uskutečnilo na celém území České republiky podle zákona č. 296/2009 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011. Údaje byly zjišťovány podle stavu k rozhodnému okamžiku, kterým byla půlnoc z 25. na 26. března 2011. Sčítání organizoval, řídil a koordinoval Český statistický úřad, který zabezpečoval přípravu a provedení sčítání, a následně zpracování jeho výsledků. Při přípravě a provedení sčítání ČSÚ úzce spolupracoval s ústředními správními úřady (Ministerstvem obrany, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zahraničních věcí, Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním), obcemi a zejména se smluvně zajištěnými dodavateli služeb, neboť převážná část prací souvisejících se sčítáním byla nově zabezpečována dodavatelsky. Sčítání v jednotlivých sčítacích obvodech zajišťovali sčítací komisaři.

Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 v České republice respektovalo z hlediska obsahu a použité metodiky Doporučení Komise evropských statistiků (CES) ke sčítání okolo roku 2010. Splnilo rovněž požadavky Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 763/2008 ze dne 9. července 2008, o sčítání lidu, domů a bytů, které ukládalo členským státům EU povinnost provést sčítání v jednotném referenčním roce 2011 a poskytnout údaje ze sčítání ve stanoveném rozsahu, metodickém vymezení, termínu a předepsané formě.

Obsah sčítání (soubor zjišťovaných údajů) byl stanoven zákonem č. 296/2009 Sb. Všechny osoby měly povinnost poskytnout údaje zjišťované sčítáním v rozsahu a způsobem stanoveným tímto zákonem. Tradičně byla použita metoda sebesčítání, kdy obyvatelé sami vyplňovali sčítací formuláře. Za nezletilou osobu nebo za osobu, která nebyla způsobilá k právním úkonům, poskytl údaje její zákonný zástupce nebo opatrovník, příp. jiná osoba odpovědná za výchovu. Údaje o domu poskytl jeho vlastník nebo správce domu. Údaje o bytu poskytl jeho uživatel, v případě neobydleného bytu vlastník nebo správce domu, popřípadě bytu. Ve stanovených případech (neobydlený dům nebo byt, dlouhodobá nepřítomnost povinné osoby apod.) vyplnil údaje o domě nebo bytě do formuláře sčítací komisař v rozsahu informací, které bylo možno zjistit při distribuci formulářů.

Sčítání se vztahovalo na každou fyzickou osobu, která měla v rozhodný okamžik trvalý nebo povolený přechodný pobyt na území České republiky, i na každou další fyzickou osobu, která byla na území České republiky v rozhodný okamžik přítomna, na každý dům, i neobydlený, a na každý byt, i neobydlený.

Kromě údajů získaných od obyvatel prostřednictvím sčítacích formulářů (tradiční census) byly při sčítání poprvé využity ve větší míře také administrativní zdroje dat – Registr sčítacích obvodů a budov a Informační systém evidence obyvatel. Využití údajů z již existujících informačních systémů veřejné správy pro předvyplnění sčítacích formulářů, zpracování a případné doplnění dat ze sčítání, stanovil rovněž zákon č. 296/2009 Sb.

Všechny údaje ze SLDB 2011 byly zpracovány podle územního a správního členění státu platného v České republice k 26. březnu 2011.

Definitivní výsledky sčítání včetně všech vydaných publikací v elektronické podobě jsou postupně zveřejňovány na internetových stránkách www.scitani.cz. Po zveřejnění datových souborů přistupujeme k analýze dat.

Snahou autorů této publikace je předložit uživatelům především analýzu výsledků sčítání v celém kraji, s přihlédnutím k rozdílnostem ve vývoji jeho jednotlivých regionů. Do publikace nebylo možno vložit celé bohatství dat v nejmenších územních detailech. Na základě přání uživatelů však můžeme zpracovat jakákoliv třídění a výběry z datovýchází, pochopitelně při přísném zachování principu ochrany individuálních údajů. Obdobné publikace s obsahově sjednocenou analytickou i tabulkovou částí jsou vydávány za všechny kraje České republiky.

Věříme, že tyto publikace napomohou k uspokojení rostoucí poptávky po regionálních datech a zároveň budou inspirací odborné i laické veřejnosti pro zvýšení zájmu o využití statistických údajů ve své činnosti.

Český statistický úřad děkuje všem spolupracujícím úřadům, institucím a organizacím, které se podílely na přípravě a provedení sčítání. Především však děkuje občanům České republiky a všem, kteří se sčítání lidu, domů a bytů 2011 zúčastnili.

Reprodukce výňatků z této publikace lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj, s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Liberecký kraj - analýza výsledků“ a původu statistických dat v ní otištěných.

Publishing extracts from this book is possible, except for commercial purposes, on condition that a reference to their sources is made. Quotations may only be published, if the source „Population and Housing Census 2011 - Liberecký Region - Analysis of the results“ and the origin of statistics contained in it are given.

Použité značky:

čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval,

tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý,

křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů,

nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou definitivní.

The following symbols have been used throughout:

The symbol of dash (-) in place of a figure indicates that the phenomenon did not occur.

The symbol of dot (.) shows that the figure is not available or cannot be relied on.

The symbol of small cross (x) shows that the figure is not applicable.

The symbol of (0) used in table designates figures smaller than a half of the unit of measure chosen.

The calculations in the tables are performed using unrounded figures (including the sums).

The data given in the book are final results.

PREFACE

The Population and Housing Census carried out on 26 March 2011 was realized on the whole territory of the Czech Republic in compliance with Act No. 296/2009 Coll., concerning the Population and Housing Census in 2011. The data were surveyed in accordance of the state at the decisive moment, i.e. at the midnight from Friday March 25 to Saturday March 26, 2011. The Census was organized, managed and co-ordinated by the Czech Statistical Office, which was responsible for the preparation and the respective realization of the Census as well as for processing of the results. During the preparation and the realization of the Census the Czech Statistical Office closely cooperated with Central Administrative Authorities (Ministry of Defense, Ministry of Justice, Ministry of Interior, Ministry of Foreign Affairs, Czech Office for Surveying, Mapping and Cadastre), with municipal authorities and particularly with contractual partners, because the major part of the census activities was newly performed contractually. In enumeration districts the Census was carried out by enumerators.

The Population and Housing Census in 2011 in the Czech Republic followed the Recommendations of the Conference of European Statisticians (CES) [for the 2010 Censuses](#) of population and housing with respect to content and methodology. The Census complied with requirements of Regulation of the European Parliament and of the Council on population and housing censuses No. 763/2008 of 9 July 2008, concerning the Population and Housing Census in 2011, which obliged the European Union member states to realize the Census within the reference year 2011 and provide the Census data in the given scope, methodological specification, time and required form.

The Census content (data surveyed) was defined by Act No. 296/2009 Coll.. All persons were bound to provide data required by the Census in the scope and the way set by this Act. The traditional self-census method was used, i.e. inhabitants filled in the census forms on their own. The data for minor person or person legally incapable were provided by their legal representative or their custodian or other person entrusted with custody. The data on a building were provided by its owner or administrator. The data on a dwelling were provided by its user, in case of a vacant dwelling by owner or administrator of the building or the dwelling. In the set cases (vacant building or dwelling, obliged person was absented over a long period, and the like) the enumerator filled the data on building or dwelling to the census form in the scope of informations, which was possible to find out during the distribution of forms.

The Census related to any natural person having permanent residence or permission for temporary residence in the territory of the Czech Republic at the decisive moment, any other natural person being found in the territory of the Czech Republic at the decisive moment, whatever house, even vacant and whatever dwelling, even vacant.

Besides data obtained from the Census forms filled by inhabitants (traditional census) were for the first time used administrative sources of data – Register of Enumeration Districts and Buildings and Central Population Register. The use of register records for pre-filling of the Census forms, processing and potential completion of the data was defined by Act No. 296/2009 Coll..

All data from The Population and Housing Census in 2011 were processed by the territorial and administrative structure of the country valid in the Czech Republic on 26 March 2011.

The definitive Census results including all the published electronic publications are available on the web pages www.scitani.cz. At the time when the results are published, we are starting to analyse the data.

The aim of this publication is to submit the analysis of the Census results in the region, considering differences in development of its subregions. Analogic publications containing unified analytical texts and tabelations are published for all regions of the Czech Republic.

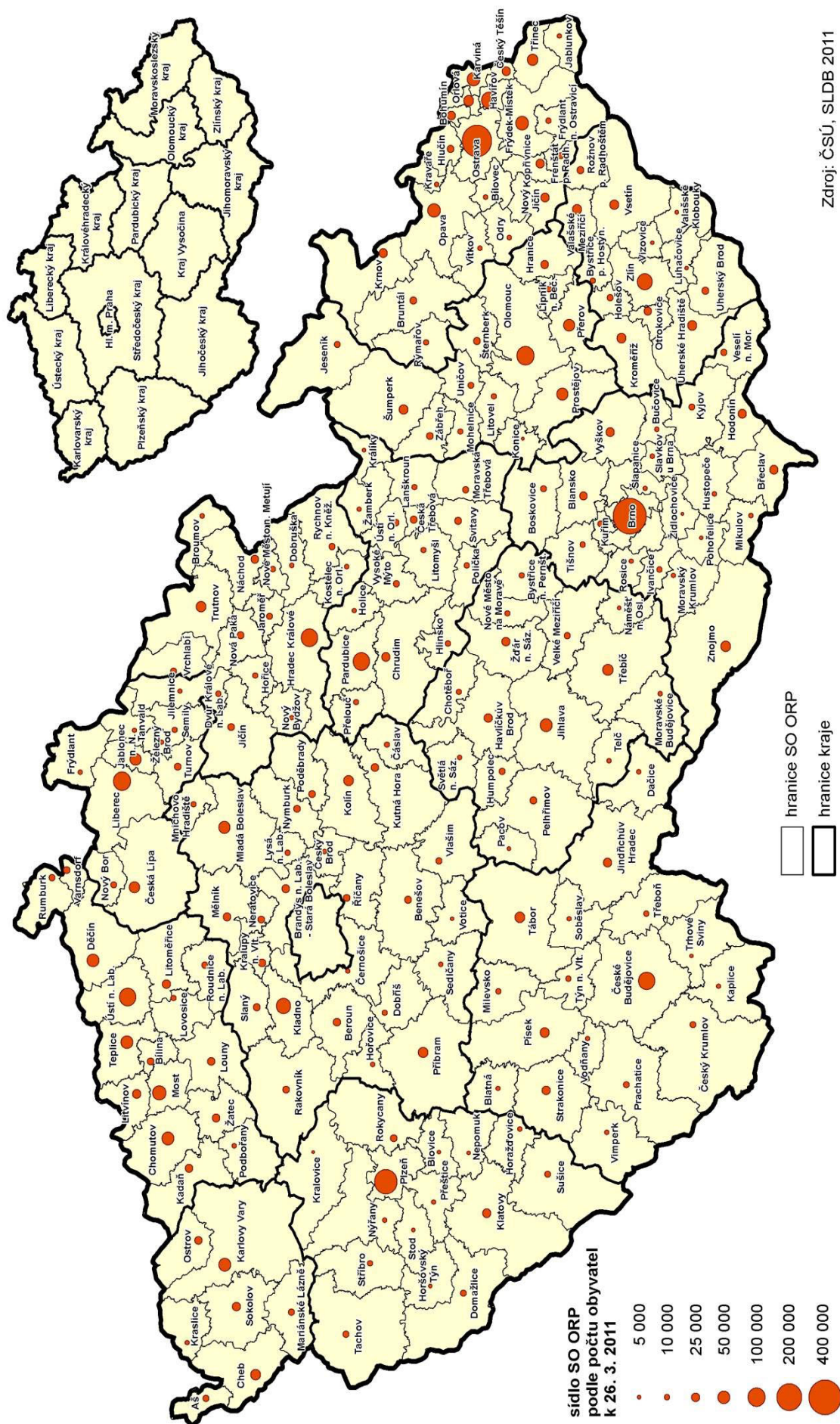
OBSAH

Předmluva.....	3
1. Shrnutí	9
2. Sídlní struktura a způsob bydlení	14
2.1. Sídlní struktura	14
2.2. Druh pobytu.....	18
2.3. Způsob bydlení.....	19
3. Obyvatelstvo	21
3.1. Věková struktura	21
3.2. Rodinný stav	23
3.3. Plodnost žen	26
3.4. Cizinci, státní občanství	28
3.5. Národnost, mateřský jazyk.....	30
3.6. Místo narození	32
3.7. Vztah k náboženské víře.....	33
3.8. Vzdělanostní struktura obyvatelstva	35
4. Ekonomická aktivita obyvatelstva.....	39
4.1. Zaměstnaní, nezaměstnaní, ekonomicky neaktivní.....	39
4.2. Ekonomicky aktivní podle věku a vzdělání	44
4.3. Zaměstnaní podle odvětví.....	45
4.4. Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání a hlavních tříd zaměstnání	48
4.5. Ekonomická aktivita žen	51
5. Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a do škol.....	53
5.1. Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání	53
5.2. Vyjíždka a dojíždka do škol	60
5.3. Úhrnná bilance dojíždky do zaměstnání a do škol	64
6. Domácnosti.....	66
6.1. Struktura domácností.....	66
6.2. Rodinné domácnosti	71
6.3. Nerodinné domácnosti.....	76
7. Domy a byty	81
7.1. Charakteristika domovního fondu	81
7.2. Charakteristika bytového fondu	88
7.3. Úroveň bydlení	95
8. Vývoj v letech 1970–2011	100
Metodické vysvětlivky	103
Tabulková příloha	111
1. Mezikrajské srovnání	112
2. Srovnání okresů Libereckého kraje.....	122
3. Srovnání vybraných měst Libereckého kraje	128
Správní obvody obcí s rozšířenou působností a kraje ČR – mapa	8
Geografická mapa Libereckého kraje.....	13
Správní obvody obcí s rozšířenou působností a města Libereckého kraje – mapa.....	13

CONTENTS

Preface	5
1. Summary	11
2. Settlement structure and housing arrangements	14
2.1. Settlement structure	14
2.2. Type of residence	18
2.3. Housing arrangements	19
3. Population	21
3.1. Age structure	21
3.2. Marital status	23
3.3. Fertility	26
3.4. Foreign citizens, citizenship	28
3.5. Ethnicity, mother language	30
3.6. Place of birth	32
3.7. Religious belief	33
3.8. Education structure of population	35
4. Economic activity of population	39
4.1. Employed, unemployed, not economically active	39
4.2. Economically active by age and education	44
4.3. Employed by industry (branch of economic activity)	45
4.4. Employed by status in employment and occupation	48
4.5. Economic activity of females	51
5. Commuting to work and school	53
5.1. Commuting to work	53
5.2. Commuting to school	60
5.3. The aggregate balance of commuting to work and school	64
6. Households	66
6.1. Household structure	66
6.2. Family households	71
6.3. Non-family households	76
7. Buildings and dwellings	81
7.1. Housing stock	81
7.2. Dwelling stock	88
7.3. Housing quality	95
8. Development in the period 1970–2011	100
Methodological notes	107
Annex	111
1. Regional comparison	112
2. Comparison of districts of the Liberecký Region	122
3. Comparison of selected towns of the Liberecký Region	128
Administrative districts of municipalities with extended powers and regions of the CR – map	8
Geographical map of the Liberecký Region	13
Administrative districts of municipalities with extended powers and towns of the Liberecký Region – map	13

Správní obvody obcí s rozšířenou působností a kraje ČR

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

1. Shrnutí

Z výsledků sčítání lidu, domů a bytů uskutečněného k 26. březnu 2011 vyplývají specifické charakteristiky demografické, sociální a ekonomické struktury kraje i jeho jednotlivých regionů.

- Sídlní strukturu Libereckého kraje, ovlivněnou zejména geografickým rázem krajiny (existence horských oblastí), charakterizuje velký počet menších obcí. Kraj tvoří 215 samosprávných obcí, z toho 39 měst. Více než 44 % obcí spadá do velikostní skupiny s méně než 500 obyvateli a žije zde necelých 6 % obyvatel kraje. Naproti tomu do tří největších měst Libereckého kraje je soustředěno 42,4 % obyvatel. Tomu také odpovídá vysoký podíl městského obyvatelstva (78,1 %), tj. čtvrtý nejvyšší mezi kraji České republiky. Z hlediska rozlohy je Liberecký kraj (po Hlavním městě Praha) druhým nejmenším krajem České republiky, hustota obyvatel je zde však lehce nadprůměrná. Vyšší míra zalidnění je patrná především ve vnitrozemských částech kraje, nízká hustota je pak typická pro horské oblasti a oblasti bývalého vojenského prostoru a uranové těžby.
- K 26. 3. 2011 bylo na území Libereckého kraje k trvalému pobytu přihlášeno 437 894 obyvatel, tedy o 9 710 osob více než při sčítání v roce 2001. Uvedený nárůst ovlivnilo kladné saldo především zahraničního stěhování i kladný přirozený přírůstek obyvatel.
- V souladu s mezinárodními doporučeními byly výsledky sčítání 2011 zpracovány podle místa obvyklého pobytu obyvatel. K okamžiku sčítání tak bylo v Libereckém kraji sečteno 432 439 obyvatel s obvyklým pobytem. Počet osob hlášených v kraji k trvalému pobytu převyšuje obvykle bydlících obyvatelstvo o 1,2 %, což je jeden z nejmenších rozdílů mezi kraji České republiky. Cizinci v Libereckém kraji představují 3,4 % obvykle bydlící populace a nejčastěji se jedná o občany Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu. Nejvyšší podíl cizinců vykazuje okres Liberec (4,4 %), nejnižší okres Semily (2,1 %).
- Věková struktura obyvatel kraje odráží významné společenské změny. V důsledku nižší porodnosti a prodlužování délky života populace Libereckého kraje i celé České republiky stárne. Tato skutečnost se projevuje především v poklesu dětské složky populace a naopak přírůstku obyvatel starších 65 let. V roce 2011 představovaly téměř 70 % obyvatel Libereckého kraje osoby v produktivním věku (15 – 64 let). Dětská složka populace (děti do 14 let) tvořila 14,9 % a osoby nad 65 let věku 15,0 % obyvatel kraje. Stárnutí populace dokládá také průměrný věk, který se dlouhodobě zvyšuje a v roce 2011 dosáhl 40,7 let. Liberecký kraj v porovnání s republikovým průměrem i ostatními kraji vykazuje příznivější věkovou skladbu obyvatel, např. průměrný věk byl z mezikrajského pohledu třetí nejnižší. Z hlediska jednotlivých okresů kraje nejmladší obyvatelstvo žije v okrese Česká Lípa, nejstarší v okrese Semily.
- Za další společenský fenomén je možné označit odkládání sňatku do pozdějšího věku. V populaci je patrný pokles podílu ženatých a vdaných ve prospěch svobodných. V porovnání s republikovými hodnotami vykazuje Liberecký kraj 4. nejvyšší podíl svobodných a naopak 4. nejnižší podíl ženatých a vdaných. Nejvyšší zastoupení ženatých a vdaných pak vykazuje okres Semily, zatímco svobodných okres Česká Lípa. Liberecký kraj je současně regionem s třetí nejvyšší rozvodovostí.
- Nižší porodnost souvisí zejména s odsouváním mateřství do vyššího věku. Z demografických statistik vyplývá, že matce z Libereckého kraje bylo při narození prvního dítě v průměru 27,9 let. Podle výsledků sčítání v roce 2011 na 1 ženu ve věku 15 a více let připadlo 1,6 živě narozených dětí, resp. na 1 ženu ve věku 15 a více let mající děti průměrně připadaly 2,0 živě narozené děti. Jednalo se o hodnoty v podstatě odpovídající průměru České republiky. Více dětí pak mají ženy vdané, vyučené a nevěřící.
- Národností složení Libereckého kraje je téměř stejnorodé. Českou národnost deklarovalo více než 94 % obyvatel, kteří národnost uvedli. Nejpočetnější národnostní menšinou jsou slovenští občané (6 053 osob), následováni občany ukrajinské (2 567 osob) a německé národnosti (1 774 osob). Dvě národnosti uvedlo 2 415 obyvatel.
- Podíl „rodáků“ dosahuje v Libereckém kraji 43,4 %. V rámci kraje jsou však patrné značné rozdíly – nejvíce rodáků eviduje okres Semily (46,7 %), nejméně (v souvislosti s poválečným osidlováním a pozdější migrací spojenou s rozvojem těžby uranu) okres Česká Lípa (37,7 %).
- Otázku náboženství zodpovědělo pouze 55,4 % obyvatel kraje. Mezi věřící (hlasící i nehlásící se ke konkrétní církvi nebo náboženské společnosti) se zařadilo 12,9 % obyvatel, tzn. 23,2 % těch, kteří na tuto otázku odpověděli. Liberecký kraj se tak umístil mezi třemi kraji s nejnižším podílem věřících osob. Z celkového počtu věřících hlásících se k církvi uvedlo téměř 55 % římskokatolické vyznání.
- Vzdělanostní struktura obyvatel kraje disponuje nadprůměrným podílem osob se středním vzděláním nebo vyučením bez maturity (35,9 %). Naopak nižší zastoupení zde mají osoby se středním vzděláním s maturitou, nástavbovým nebo vyšším odborným vzděláním (29,8 %) a osoby vysokoškolsky vzdělané

(9,6 %). Nejvyšší podíl vysokoškoláků je soustředěn v okrese Liberec (11,6 %), ale ani tento okres nedosáhl republikového průměru (12,5 %).

- Ekonomicky aktivní osoby ke dni sčítání tvořily 48,2 % populace kraje, přičemž podíl nezaměstnaných dosáhl 10,8 %. V kraji bylo zjištěno třetí nejvyšší zastoupení pracujících důchodců (5,5 % zaměstnané ekonomicky aktivní populace). Mezi ekonomicky neaktivními převažovali ze 47,7 % nepracující důchodci, dalších 30,5 % tvořili studenti a žáci. Míra ekonomické aktivity v kraji dosahuje nepatrně nadprůměrné hodnoty a mezi kraji je čtvrtá nejvyšší.
- Struktura zaměstnaných odpovídá průmyslovému charakteru Libereckého kraje. V průmyslu je v kraji zaměstnáno 31,7 % osob se zjištěným odvětvím činnosti. Jedná se tak o výrazně nadprůměrný a zároveň třetí nejvyšší podíl mezi kraji. Významnější postavení má také velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (9,2 % zaměstnaných) a stavebnictví (6,5 % zaměstnaných).
- Za prací vyjíždí 41 305 osob (58 % mužů), z toho 83,7 % denně. Většina (56,0 %) zmíněných osob vyjíždí do jiné obce okresu, 22,1 % do jiného kraje. Počet vyjíždějících osob převážil nad počtem dojíždějících osob, saldo dojížděky činilo -6 233 osob.
- Počet hospodařících domácností v kraji se za posledních 10 let zvýšil o 2,2 %. Významný podíl na tomto výsledku měly domácnosti jednotlivců, které dnes představují více než třetinu hospodařících domácností v kraji, což v mezikrajském srovnání znamená čtvrtý nejvyšší podíl. Naproti tomu úplných rodin se závislými dětmi ubývá.
- V otázce vybavenosti bytových domácností bylo zjišťováno pouze vybavení počítačem a připojením k internetu. Počítač v Libereckém kraji vlastnilo 54,5 % bytových domácností a 50,8 % jich mělo připojení k internetu. Kraj tak patří k regionům se spíše nižším vybavením těmito technologiemi.
- Celkový počet domů se mezi roky 2001–2011 navýšil o 8,8 %. V důsledku útlumu výstavby bytových domů zaznamenaly vyšší tempo růstu rodinné domy. Počet obydlených domů vzrostl o 10,6 %, neobydlené domy o 2,3 %. Neobydlené domy se na domovním fondu podílely více než jednou pětinou a jednalo se o třetí nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání. Nejčastějším důvodem neobydlenosti bylo využití objektu z důvodu rekreace.
- Obydlené domy v kraji byly v průměru postaveny před zhruba 58 lety, jednalo se tak o třetí nejstarší domovní fond v České republice.
- Počet obydlených bytů od sčítání v roce 2001 vzrostl o téměř 6 % a většina z nich se nachází v bytových domech (55,5 %). Obydlené byty v rodinných domech měly převahu pouze v okrese Semily. Z pohledu vlastnictví nejvýznamněji vzrostl podíl bytů v osobním vlastnictví (z 10,6 % na 18,2 %) na úkor bytů družstevních a nájemních. Ve struktuře však převažují obydlené byty ve vlastním domě (34,2 %). Během 10 let vzrostl počet neobydlených bytů v kraji o 23,5 %. Početně největší skupinu neobydlených bytů představují byty sloužící k rekreaci.
- Na 1 obydlený byt v průměru připadá 2,46 osob (průměrná hodnota) a na 1 obytnou místnost 0,77 osob (druhý nejvyšší podíl mezi kraji). Ze zjištěných hodnot vyplývá, že vodovodem je vybaveno 99,6 % bytů, připojením na kanalizaci však pouze 70,6 % bytů (druhý nejnižší podíl v ČR). Převažující způsob vytápění představuje ústřední topení (75,6 % bytů). Na plyn ze sítě je napojeno 54,1 % obydlených bytů, což je druhý nejnižší podíl mezi kraji. Nadprůměrné zastoupení mají v kraji byty se sníženou kvalitou (6,4 % obydlených bytů).

1. Summary

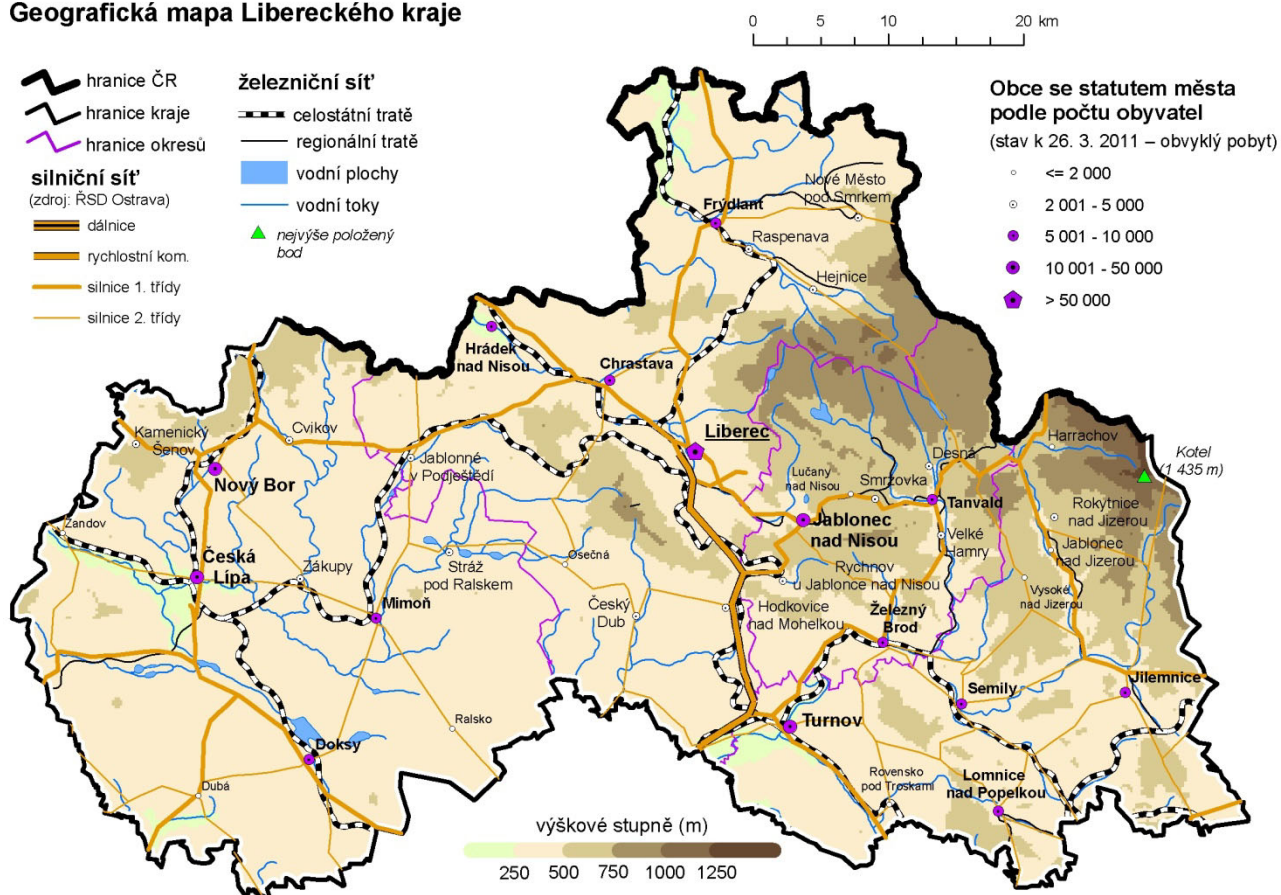
Results of the Population and Housing Census on March 26 2011 have documented the specific characteristics of demographic, social and economic structures of the region, both as a whole and in its subregions.

- The settlement structure of Liberecký region is significantly influenced by the geography of the region's territory (by the presence of mountain areas). It is characterized by a high number of minor municipalities. There are 215 municipalities, of which there are 39 towns. Over 44 % of municipalities have less than 500 inhabitants representing less than 6 % of the region's population. On the other hand, three largest towns of Liberecký region concentrate 42.4 % of the population. This is also reflected in the high share of urban population (78.1 %), the fourth highest among the regions in the Czech Republic. Considering the region area, Liberecký region is the second smallest in the country, only next to The Capital of Prague. Population density is however slightly above the national average. Higher population density can be found in the inland parts of the region, while low population density is typical for mountain areas, former military ranges and areas of uranium ore mining in the past.
- As of Census Day (March 26, 2011) Liberecký region had a total of 437 894 permanent residents on its territory, what means increase of 9 710 inhabitants compared to the last census in 2001. The increase is attributed to a positive net balance of population migration and to natural population growth.
- Complying with international recommendations results of 2011 census were processed using the usual place of residence. On the Census Day total of 432 439 persons declared Liberecký region as their place of usual residence. Number of permanent residents surpassed this number by 1.2 %, which falls among the lowest differences across the country's regions. Foreign citizens formed 3.4 % of Liberecký region's population. They were mostly citizens of Ukraine, Slovakia and Vietnam. The highest share of foreign citizens is seen in Liberec district (4.4 %) and the lowest in Semily district (2.1 %).
- Population age structure reflects significant social changes in the region. As a result of lower fertility rate and higher life expectancy the region's population, as well as all the country, has been aging. This fact is reflected mainly in a decreasing share of the child age group and in an increasing share of population older than 65 years. The population in productive age (15-64 years) formed almost 70 % of Liberecký region's population in 2011. The share of the child age category (children up to 15 years old) was 14.9 % while the share of people aged over 65 years reached 15.0 %. Aging of Liberecký region is implied by long-term increase of average age in the region, which reached 40.7 years in 2011. When compared to the national average or in a regional comparison, age structure of Liberecký region is relatively favourable, e.g. average age is the third lowest nationwide. With regard to individual districts of the region, the youngest population lives in Česká Lípa district and the oldest in Semily district.
- The trend of postponing marriages to a later age is yet another social phenomenon. Decreasing share of married at the expense of never-married can be easily traced in the population. Compared to national figures Liberecký region shows the fourth highest share of never-married and, on the contrary, the fourth lowest share of married population. The highest share of married is in the district of Semily, while the highest share of never-married is in the district of Česká Lípa. Liberecký region also has the third highest divorce rate.
- Postponing maternity to later age implies lower fertility rates. Demographic statistics show that the average age of mother at her first birth is 27.9 years. According to 2011 census results women aged 15 or older have on average 1.6 live-born children while mothers aged 15 or older have on average 2.0 live-born children. These figures correspond well with the national average. Married women having vocational education and no religious belief tend to have more children.
- Ethnic structure of Liberecký region is close to homogenous. Over 94 % of respondents, who provided the information, declared the Czech ethnicity. The biggest ethnic minority are Slovaks (6 053 persons), followed by Ukrainian (2 567 persons) and German (1774 persons). A group of 2 567 people declared a double nationality.
- The share of natives in Liberecký region reached 43.4 %. However, there are significant differences within the region. Most people living in the municipality where born were enumerated in the district of Semily (46.7 %), least in the district of Česká Lípa, where the lower rate is related to post-war re-settlement and later to migration caused by uranium ore mining in the district.
- The answer to the religious belief question was responded by only 55.4 % of the region's population. Religious belief with or without certain church affiliation was claimed by 12.9 % of population, i.e. 23.2 % of those responding this question. Nationwide the region is among three regions with the lowest share of

population with a religious belief. Almost 55 % of believers declared their Roman Catholic Church denomination.

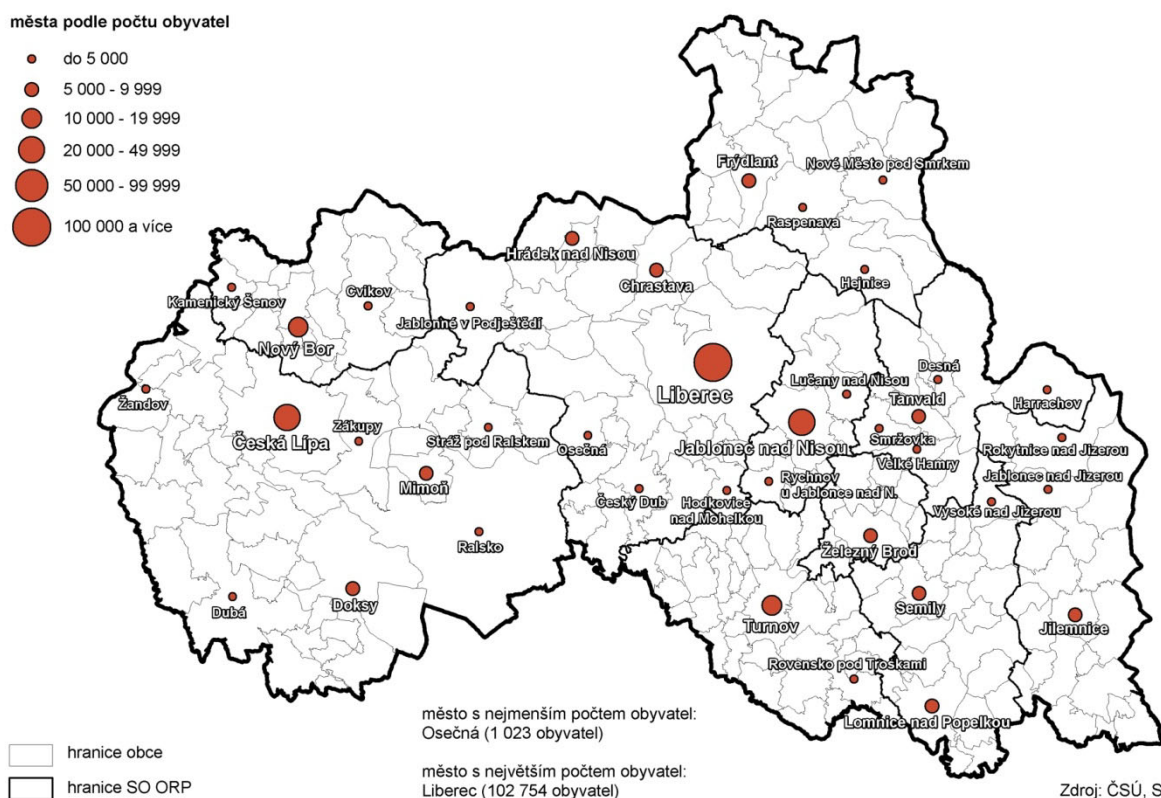
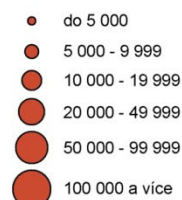
- With regard to education attainment, population with a secondary and vocational education holds above-average share in the region (35.9 %). To the contrary, population with upper secondary, post-secondary or secondary professional education have lower share (29.8 %) just as persons with tertiary education (9.6 %). The highest ratio of people with tertiary level of education is observed in the district of Liberec, however, the national average of 12.5 % has not been reached even here.
- The share of economically active people on of the Census Day was 48.2 % of the total population, 10.8 % of them were unemployed. Working pensioners in the region show the third highest share in the country (5.5 % of employed economically active population). Most of economically inactive population were comprised by non-working pensioners (47.7 %), and pupils or students (30.5 %). The rate of economic activity in the region is slightly above the national average, it ranks fourth among the regions.
- Employment structure of the population is related to the industrial character of Liberecký region. Most employees in the region are engaged in the industrial production (31.7 % of those with identified branch of activity). This is a well above average rate and the third highest in the Czech Republic. The other significant branches are wholesale and retail, automotive repair and maintenance (9.2 % of employed) and construction (6.5 % of employed).
- There are 41 305 people commuting to work (58 % are men), of which 83.7 % commute daily. Most of these persons (56.0 %) travel outside of their place of residence to another district and 22.1 % to another region. The region shows a negative balance of commuters (-6 233 persons) since more people travel out than in.
- The count of housekeeping households in the region increased by 2.2 % in the past decade. The increase should be mostly attributed to growth of one-person households, which comprise over one third of housekeeping households in the region, the share ranking the forth in the country. On the other hand number of one-couple families with dependent children has been decreasing.
- With regard to household technical facilities the only data were collected on personal computer equipment and Internet connectivity. In the region 54.5 % of dwelling households are equipped with a personal computer and 50.8 % are connected to the Internet. With regard to availability of these technologies the region ranks below average countrywide.
- Within the period between 2001-2011 the total number of buildings in the region increased by 8.8 %. Since apartment building construction became declined, construction of new family houses sped up. The number of occupied buildings increased by 10.6 %, and number of vacant buildings by 2.3 %. Vacant buildings comprise over one fifth of the housing stock, the third highest share in the regions. The most frequent reason for vacancy is seasonal use.
- Average age of occupied buildings in the region is about 58 years, which makes the region's housing stock the third oldest in the Czech Republic..
- Number of occupied dwellings increased by almost 6.0 % since the last census in 2001 and most of them (55.5 %) are placed in apartment buildings. Occupied dwellings in family houses are most frequent type of housing only in the district of Semily. With regard to types of dwelling ownership, the most progressive increase can be seen in private ownership (up from 10.6 % to 18.2 %) at the expense of co-operative and rental forms of ownership. The biggest share, however, belongs to dwellings in privately owned houses (34.2 %). Number of vacant dwellings increased within 10 years by 23.5 %. Most of vacant dwellings are destined for seasonal use.
- There are on average 2.46 inhabitants per an occupied dwelling and 0.77 inhabitants per one room (the second highest share in the regions). Recorded data show with regard to technical facilities of dwellings, piped water is available in 99.6 % of dwellings, public sewage disposal only in 70.6 % (next to the lowest rate in the nation). Central heating is the most common type of heating (75.6 % of dwellings). Piped gas is available in 54.1 % of occupied dwellings (next to the lowest rate in the nation). Above-average 6.4 % of occupied dwellings are of lower quality.

Geografická mapa Libereckého kraje

Správní obvody obcí s rozšířenou působností a města v Libereckém kraji

města podle počtu obyvatel

2. Sídlní struktura a způsob bydlení

2.1. Sídlní struktura

Liberecký kraj tvoří 4 okresy ...

Poválečné správní uspořádání České republiky, a v té době také již existujícího Libereckého kraje, přetrvávalo až do poloviny roku 1960. V tomto období Liberecký kraj zasahoval do dnešního Středočeského a Ústeckého kraje a zahrnoval 12 okresů (včetně dnešních čtyř). Reformou z roku 1960 část těchto okresů zcela zanikla nebo se stala součástí jiných krajů. Okresy Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Liberec se nově staly součástí Severočeského kraje, okres Semily byl zařazen do kraje Východočeského. Další reforma státní správy z 1. 1. 2000 rozdělila Českou republiku z dřívějších 8 na stávajících 14 krajů. Liberecký kraj vytvořily a v současné době tvoří čtyři okresy – Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily.

...10 správních obvodů III. stupně, 21 obvodů II. stupně...

K 1. 1. 2003 nabyla platnost zatím poslední reforma státní správy, kterou byly ustanoveny územní obvody pověřených obcí II. stupně a správní obvody obcí s rozšířenou působností III. stupně. Území Libereckého kraje je tak dnes rozděleno do 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a v rámci nich do 21 územních obvodů pověřených obcí. Reforma zachovala okresy jako územní jednotky NUTS4, správní obvody obcí s rozšířenou působností však územně hranicím okresů neodpovídají.

... a 215 obcí.

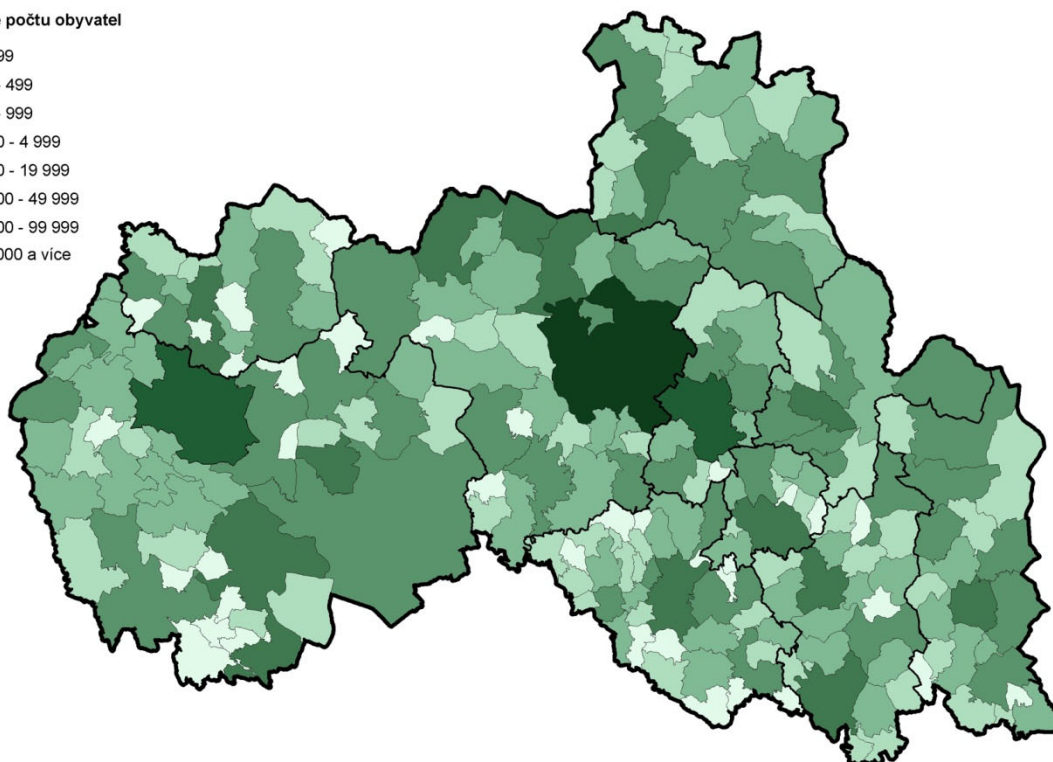
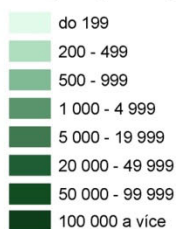
V důsledku racionalizace státní správy se mezi roky 1961 a 1980 počet obcí Libereckého kraje snížil z 309 na 169 těchto jednotek. Změnou politického uspořádání po roce 1989 došlo k uvolnění centrálního řízení. Tato skutečnost motivovala malé obce k opětovnému osamostatnění. V tomto období je tak možné sledovat nárůst počtu obcí Libereckého kraje – v roce 1991 oproti roku 1980 o 28 obcí, v roce 2001 oproti roku 1991 o 19 obcí na 216 obcí. V současné době Liberecký kraj tvoří 215 obcí, k 1. 1. roku 2005 se obec Častolovice připojila k městu Česká Lípa. K 1. 1. 2007 došlo ke změně okresní příslušnosti u 2 obcí v Libereckém kraji, tj. obce Jablonné v Podještědí a Janovice v Podještědí se z okresu Česká Lípa „přesunuly“ do okresu Liberec. Důvodem byla spádovost těchto obcí pod obec s rozšířenou působností v jiném okrese, než ve kterém se samy nacházely. Z celkového počtu 215 obcí se jich dnes 65 nachází v okrese Semily, 59 v okrese Liberec, 57 v okrese Česká Lípa a 34 v okrese Jablonec nad Nisou.

Tab. 2.1.1 Základní ukazatele sídelní struktury podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností

	Počet			Hustota obyvatel (osoby/km ²)	Na 1 obec připadá			Podíl obyvatel žijících (%)	
	obyvatel	obcí			rozloha (km ²)	obyvatel	částí obcí	ve městech	v obci s rozšířenou působností
		celkem	z toho měst						
Kraj celkem	432 439	215	39	136,7	14,7	2 011	3,6	78,1	56,4
v tom správní obvod ORP:									
Česká Lípa	74 803	41	8	85,8	21,3	1 824	3,9	80,7	48,1
Frýdlant	24 124	18	4	69,1	19,4	1 340	2,2	68,9	31,1
Jablonec nad Nisou	53 961	11	3	379,2	12,9	4 906	2,9	90,6	82,6
Jilemnice	22 096	21	3	79,3	13,3	1 052	2,7	46,2	25,5
Liberec	140 642	28	7	243,2	20,7	5 023	6,1	90,1	73,1
Nový Bor	25 953	16	3	129,2	12,6	1 622	2,3	77,6	45,8
Semily	25 562	22	3	111,1	10,5	1 162	3,1	60,2	33,1
Tanvald	20 905	10	5	109,7	19,1	2 091	2,7	84,0	30,8
Turnov	32 350	37	2	130,9	6,7	874	3,8	48,6	44,7
Železný Brod	12 043	11	1	162,6	6,7	1 095	3,5	52,1	52,1

Velikostní skupiny obcí v Libereckém kraji

obce podle počtu obyvatel

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Pouze jednu část mělo v roce 2011 v Libereckém kraji 78 obcí.

V roce 2011 byly obce Libereckého kraje tvořeny 766 částmi¹. Od posledního sčítání v roce 2001 se tak tento počet nepatrně (o 4 části) navýšil. Z dlouhodobého pohledu se počet částí obcí v kraji snižoval od roku 1961 do roku 1991 (ze 798 na 725 částí), během následujícího desetiletí naopak vzrostl na 762. Pouze jednu část mělo v roce 2011 v Libereckém kraji 78 obcí, z toho nejvíce se jich nacházelo na území okresu Semily (28 obcí) a okresu Česká Lípa (23 obcí). Nejméně těchto obcí bychom našli v okrese Jablonec nad Nisou (10 obcí).

V 31 sídelních jednotkách nikdo obvykle nebydlel.

Zcela opačný vývoj vykázaly základní sídelní jednotky (ZSJ)². Jejich počet totiž až do roku 1991 narůstal, při sčítání v roce 2001 však nepatrně (o 5 jednotek) poklesl na 1 182. V době posledního sčítání pak v kraji existovalo 1 093 sídelních jednotek, tedy o 89 méně než tomu bylo v roce 2001. V 65 základních sídelních jednotkách z 32 obcí (5,9 % z celkového počtu ZSJ) bydlelo 5 a méně obvykle bydlících obyvatel kraje. V 31 sídelních jednotkách nikdo obvykle nebydlel, pouze 1 obyvatel byl sečten v 10 sídelních jednotkách. Nejvíce obyvatel (6 432 osob) pak měla základní sídelní jednotka Rochlice-střed, která je součástí části obce Liberec VI-Rochlice.

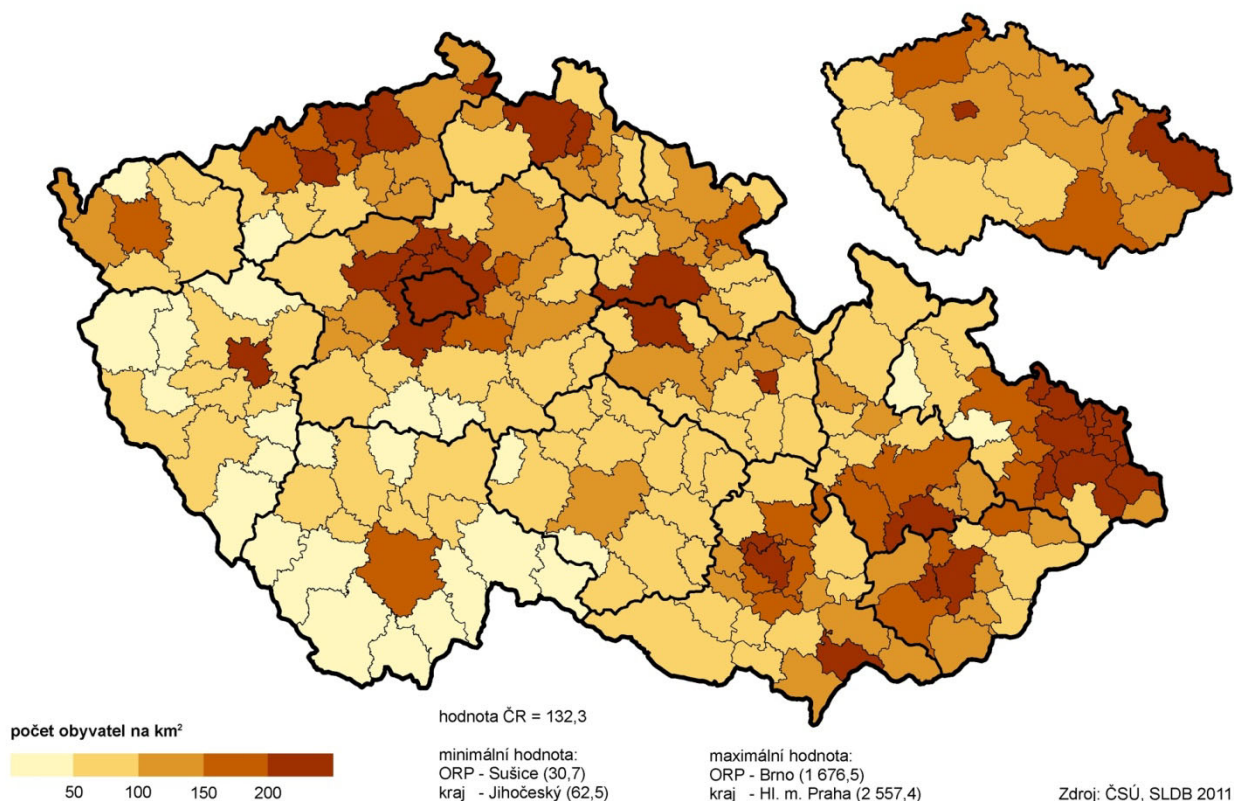
Statut města má 39 obcí.

Počet obcí se statutem města od roku 1961 kontinuálně narůstá. Při posledním sčítání jich bylo 39, což je o 15 měst více než v roce 1961. V souvislosti s tímto vývojem se zvyšuje také podíl městského obyvatelstva. V případě srovnání krajních let se počet obyvatel žijících ve městech navýšil z 53,2 % na stávajících 78,1 %.

¹ Podle zákona č. 128/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o obcích, § 27 odst. 2 se částí obce rozumí „evidenční jednotka vytvářená budovami s čísly popisnými a čísly evidenčními přidělenými v jedné číselné řadě, která leží v jednom souvislém území. Názvy částí obce jsou zpravidla převzaty z názvu zaniklých obcí, osad nebo z názvů historicky vzniklých území, na nichž se tyto části obce nacházejí.“

² Základní sídelní jednotka je skladebnou součástí sídelní struktury a je určena pro prostorovou identifikaci a sledování sociálně ekonomických a územně technických jevů, přímo vázaných na osídlení, zejména výsledků Sčítání lidu, domů a bytů. Celé území obce je beze zbytku pokryto souborem základních sídelních jednotek. Zákonem pramenem je zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů (zejména zákon č. 230/2006, ve kterém je základní sídelní jednotka definována).

Hustota obyvatelstva ve správních obvodech ORP a krajích

Tab. 2.1.2 Sídlní struktura podle velikostních skupin obcí k 26. 3. 2011

	Počet obcí	Podíl (%)	Rozloha obcí (km ²)	Podíl (%)	Počet obyvatel	Podíl (%)	Hustota obyvatel (osoby/km ²)
Kraj celkem	215	100,0	3 163	100,0	432 439	100,0	136,7
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	36	16,7	186	5,9	5 270	1,2	28,3
200–499	59	27,4	581	18,4	19 066	4,4	32,8
500–999	64	29,8	806	25,5	45 844	10,6	56,9
1 000–4 999	41	19,1	1 056	33,4	87 611	20,3	83,0
5 000–19 999	12	5,6	331	10,5	91 310	21,1	276,0
20 000–49 999	2	0,9	97	3,1	80 584	18,6	826,7
50 000 a více	1	0,5	106	3,4	102 754	23,8	968,6

Početní převahu mají obce s 500–999 obyvateli.

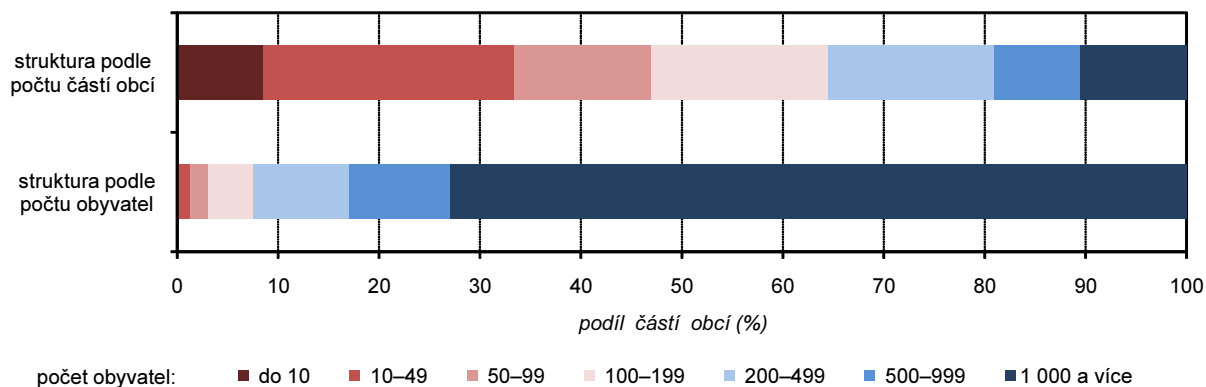
Zastoupení obcí v jednotlivých velikostních skupinách je z velké části určeno charakterem místní sídelní struktury, která je ovlivněna především geografickými podmínkami, tj. existencí horských oblastí, a pro kterou je typický velký počet menších obcí. Na druhé straně představuje významnou roli také proces suburbanizace, tj. stěhování obyvatel do obcí v zázemí velkých měst. V roce 2011 měly ve struktuře obcí Libereckého kraje početní převahu obce s 500–999 obyvateli (64 obcí, tj. 29,8 % všech obcí kraje) a obce s 200–499 obyvateli (59 obcí, tj. 27,4 %). Malé obce, tj. obce do 999 obyvatel, měly nejvyšší zastoupení ve struktuře obcí okresu Česká Lípa (44 obcí, tj. 77,0 % místních obcí), naopak nejnižší podíl vykazuje okres Jablonec nad Nisou (22 obcí, 64,7 %).

Město Liberec jedinou obcí nad 50 tisíc obyvatel.

Nejvíce obyvatel bylo v roce 2011 koncentrováno ve městě Liberec, které je jedinou obcí Libereckého kraje s více než 50 000 obyvateli (23,8 % obyvatel kraje). Druhou nejlidnatější skupinou byly obce s 5 000–19 999 obyvateli (tzn. města Doksy, Mimoň, Nový Bor, Železný Brod, Tanvald, Chrastava, Hrádek nad Nisou, Frýdlant, Jilemnice, Lomnice nad Popelkou, Semily a

Turnov), ve kterých k okamžiku sčítání obvykle žilo 21,1 % obyvatel kraje. V pořadí třetí místo co do počtu obyvatel obsadily obce spadající do velikostní skupiny 1 000–4 999 obyvatel, kde bylo soustředěno 20,3 % obyvatel Libereckého kraje. Ačkoliv do kategorie 20 000–49 999 obyvatel patřily pouze 2 obce (Česká Lípa a Jablonec nad Nisou), jejich podíl na celkovém počtu obyvatel kraje dosáhl 18,6 %.

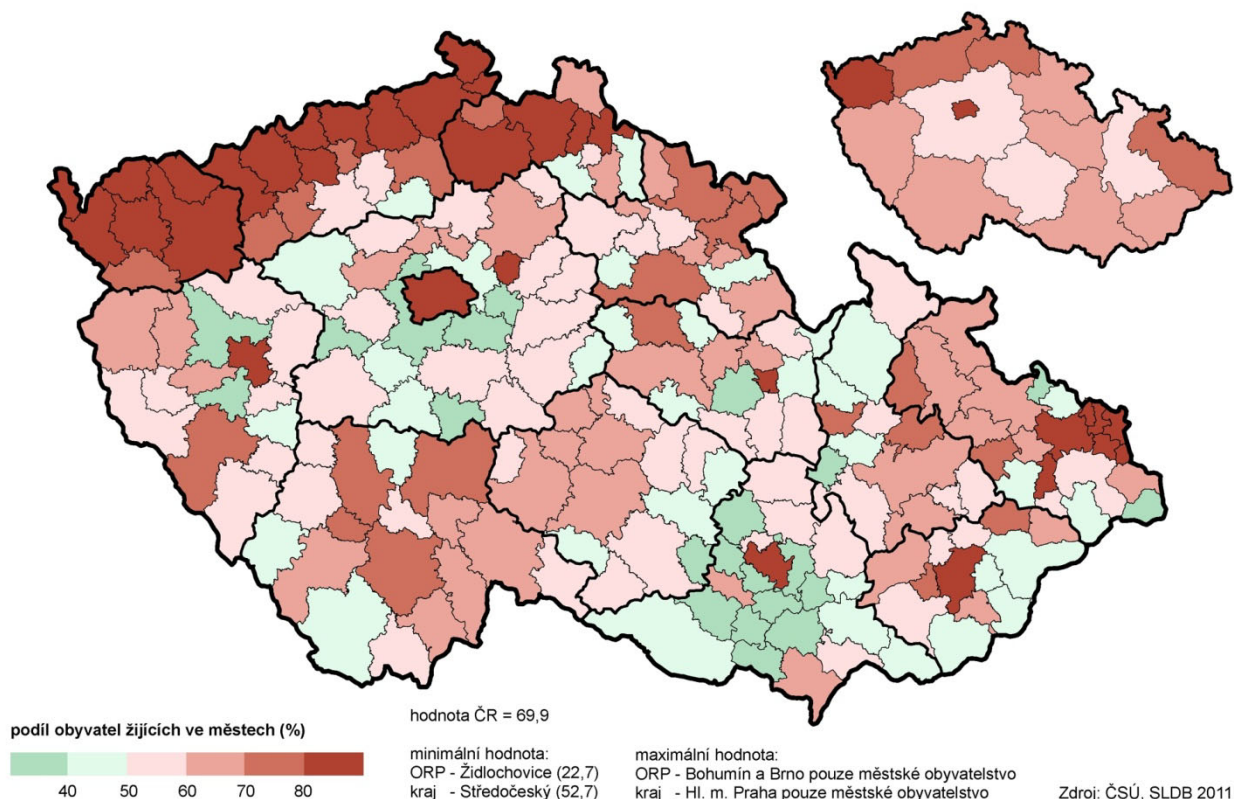
Graf 2.1 Velikostní struktura částí obcí

Čtvrtá nejvyšší průměrná velikost obce mezi kraji České republiky.

Pomineme-li Hlavní město Praha, největší obce se nacházejí na území Moravskoslezského kraje, když zde v roce 2011 v průměru na 1 obec připadlo 4 019 obyvatel. Naopak nejmenší obce se nacházejí v Kraji Vysočina, ve kterém průměrná obec čítala 718 obyvatel. Průměrná velikost obce v Libereckém kraji činila 2 011 obyvatel, což v porovnání s ostatními kraji České republiky znamená 4. nejvyšší hodnotu.

Městské obyvatelstvo ve správních obvodech ORP a krajích

**Čtvrtý nejvyšší podíl
městského
obyvatelstva.**

Podíl městského obyvatelstva se v rámci mezikrajského srovnání pohyboval (vynecháme-li opět Hlavní město Praha, které vykazuje pouze městské obyvatelstvo) v rozmezí od 52,7 % (Středočeský kraj) do 82,9 % (Karlovarský kraj). Pozice Libereckého kraje daná hodnotou 78,1 % pak byla čtvrtá nejvyšší.

2.2. Druh pobytu

Místo trvalého pobytu je místo úředně nahlášené bez ohledu na to, kde osoba skutečně bydlela nebo kde byla sečtena. Naopak místo obvyklého pobytu je definováno jako místo, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod. a kde je členem konkrétní domácnosti.

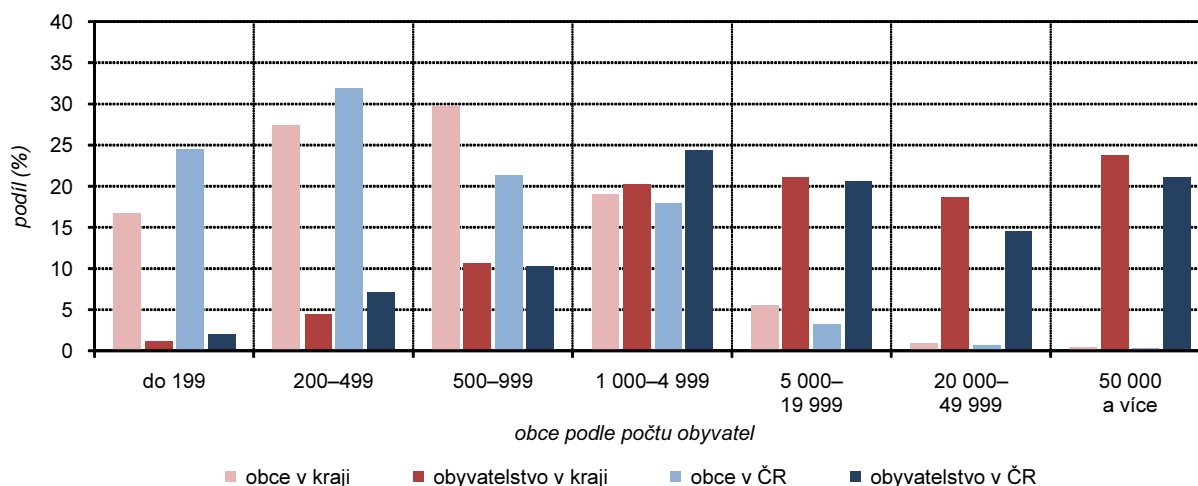
Tab. 2.3.2 Bezdomovci podle pohlaví, věku a rodinného stavu

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více vč. nezjištěno
Bezdomovci	262	82,4	17,6	1,5	92,0	6,5
z toho podle rodinného stavu:						
svobodní, svobodné	117	88,9	11,1	3,4	94,0	2,6
ženatí, vdané	23	65,2	34,8	x	87,0	13,0
rozvedení, rozvedené	111	81,1	18,9	x	92,8	7,2
ovdovělí, ovdovělé	7	42,9	57,1	x	71,4	28,6

**Počet osob hlášených
v kraji k trvalému
pobytu je vyšší než
počet obvykle bydlících
obyvatel.**

V Libereckém kraji bylo v roce 2011 sečteno celkem 432 439 osob s obvyklým a 437 894 osob s trvalým pobytem. Počet osob hlášených v kraji k trvalému pobytu tedy převyšuje obvykle bydlící obyvatelstvo o 1,2 %, což je jeden z nejmenších rozdílů mezi kraji České republiky. Převaha osob s trvalým pobytem nad osobami s obvyklým pobytem je patrná také ve většině krajů České republiky. Nejvýrazněji se tento rozdíl projevil v Karlovarském kraji (o 2,6 %), naopak nejmenší difference byla zjištěna v kraji Jihomoravském (o 0,05 %). Odlišný poměr byl patrný pouze v Hlavním městě Praha a Středočeském kraji, ve kterém osoby s obvyklým pobytem převyšují počet osob s trvalým pobytem v prvním případě o 2,7 % a ve druhém o 1,6 %. Důvodem je pravděpodobně příznivější situace na místním trhu práce, která indikuje stěhování za prací mimo místo svého trvalého bydliště.

Graf 2.2 Sídlní struktura obcí Libereckého kraje a České republiky

2.3. Způsob bydlení

Většina obyvatel žije v domech. Naprostá většina (99,1 %) ze 432 117 bydlících obyvatel Libereckého kraje žije v domech. Ačkoliv je zastoupení osob bydlících v bytových a rodinných domech velmi vyrovnané, nepatrně větší část osob bydlí v domech bytových (49,7 % osob bydlících v domech). Bydlení v rodinných domech uvedlo 47,2 % osob, zbývající 3 % obyvatel kraje bydlí v ostatních budovách.

V případě ostatních budov převažovaly osoby obvykle bydlící v provozních budovách (45,6 % osob bydlících v ostatních budovách). Významné postavení mezi ostatními budovami mají také ubytovací zařízení, v těch bylo ke dni sčítání ubytováno více než 37 % osob. Jednalo se zejména o ubytovny a svobodárny (31,9 % osob bydlících v ubytovacích zařízeních), domovy důchodců (21,5 %), penziony pro důchodce (20,6 %) a téměř 15 % osob bydlelo na studentských kolejích.

Necelé 1 % osob bydlí mimo bytový fond. V objektech mimo bytový fond žije 3 698 osob, tedy necelé 1 % bydlících osob v kraji. Většina těchto osob využívala k bydlení rekreační chaty nebo chalupy (71,5 % bydlících mimo bytový fond).

Mezi bezdomovci převažovali muži, Vedle bydlících obyvatel bylo v Libereckém kraji sečteno také 262 osob bez domova s tím, že z 82,4 % (216 osob) se jednalo o muže. Nejčteněji byly mezi bezdomovci zastoupeny osoby ve věku 55–59 let (35 osob, tj. 13,4 % osob bez domova). Více než 10% podíl na celkovém počtu bezdomovců vykazaly také osoby ve věku 30–34 let, 40–44 let a 60–64 let (shodně 11,1 %) a dále i osoby ve věku 45–49 let (10,7 %). Mezi bezdomovci-muži byla nejpočetněji zastoupena věková skupina 55–59 let (30 osob), nejvíce bezdomovců-žen spadalo do věkové kategorie 20–24 let (6 osob).

Tab.2.3.1 Obyvatelstvo podle způsobu bydlení

	Celkem	v tom		
		v bytech	v zařízeních	jinde
Bydlící osoby v domech	428 479	420 825	6 489	1 165
v tom:				
rodinné domy	202 072	201 715	248	109
bytové domy	212 840	212 126	634	80
ostatní budovy	13 567	6 984	5 607	976
v tom:				
ubytovací zařízení	5 036	1 623	3 276	137
z toho:				
ubytovny a svobodárny	1 605	463	1 005	137
studentské koleje	743	42	701	-
domovy mládeže, internáty	43	31	12	-
dětské domovy	244	7	237	-
domovy důchodců	1 083	85	998	-
penziony pro důchodce	1 039	955	84	-
ústavy sociální péče pro postižené	230	32	198	-
nemocnice, léčebná zařízení, lázeňské ústavy	227	16	206	5
zařízení pro krátkodobé ubytování	645	400	116	129
azylová zařízení	74	20	54	-
věznice, vazební věznice	1 402	-	1 402	-
provozní budovy ¹⁾	6 183	4 925	553	705
Bydlící osoby v objektech mimo bytový fond	3 698	x	x	3 652
z toho:				
rekreační chata, chalupa	2 643	x	x	2 643
nouzové obydlí, přístřeší	953	x	x	953
mobilní (pohyblivé) obydlí	56	x	x	56

¹⁾ provozní budovy s byty, správní úřady (ohlašovny pobytu) a jiné budovy nesloužící k bydlení

**Téměř 45 %
bezdomovců je
svobodných...**

Z hlediska rodinného stavu převažovaly mezi bezdomovci osoby svobodné (44,7 % osob bez domova), následované osobami rozvedenými (42,4 %). Stejně tomu bylo i v případě mužů – většina z nich (104 osob, tj. 48,1 % bezdomovců-mužů) byla svobodných, statut rozvedený mělo 90 osob (41,7 %). Naopak na straně žen dominovaly osoby rozvedené (21 osob, tj. 45,7 % bezdomovců-žen) a poté teprve osoby svobodné (13 osob, tj. 28,3 %).

Tab. 2.3.2 Bezdomovci podle pohlaví, věku a rodinného stavu

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více vč. nezjištěno
Bezdomovci	262	82,4	17,6	1,5	92,0	6,5
z toho podle rodinného stavu:						
svobodní, svobodné	117	88,9	11,1	3,4	94,0	2,6
ženatí, vdané	23	65,2	34,8	x	87,0	13,0
rozvedení, rozvedené	111	81,1	18,9	x	92,8	7,2
ovdovělí, ovdovělé	7	42,9	57,1	x	71,4	28,6

**... a nezaměstnaných
(45,8 %).**

Více než 44 % bezdomovců bylo vyučených (bez maturity), 29,0 % mělo základní a 12,6 % úplné střední odborné vzdělání s maturitou. Necelá 3 % osob bez domova uvedla vzdělání vysokoškolské. Rozdělení bezdomovců podle ekonomické aktivity naznačuje, že většina z nich byla nezaměstnaných (45,8 %). Významně však byla zastoupena také kategorie zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající (23,7 %) a nezanedbatelných téměř 17 % představovali nepracující důchodci.

3. Obyvatelstvo

3.1. Věková struktura

Liberecký kraj má druhý nejnížší podíl na obyvatelstvu ČR.

K 26. 3. 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno 432 439 obyvatel s obvyklým pobytem a 4,1% podíl na celkovém počtu obyvatel České republiky je po Karlovarském kraji druhý nejnížší.

Tab. 3.1.1 Obyvatelstvo podle věku a velikostních skupin obcí

	Obyvatelstvo celkem	v tom ve věku (%)								
		0–4	5–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75 a více vč. nezjištěno
Kraj celkem	432 439	5,7	9,2	12,1	14,7	15,3	12,5	15,1	8,8	6,6
v tom obce s počtem obyvatel:										
do 199	5 270	6,3	9,4	10,5	13,7	14,6	12,5	17,0	8,9	7,2
200–499	19 066	5,6	9,7	11,2	13,7	15,4	13,2	15,9	9,0	6,3
500–999	45 844	5,8	9,9	11,9	13,8	15,7	12,5	15,6	8,7	6,1
1 000–4 999	87 611	5,7	9,9	12,3	13,8	15,7	12,5	15,2	8,4	6,4
5 000–19 999	91 310	5,5	9,2	12,2	13,6	14,9	12,4	15,4	9,4	7,3
20 000–49 999	80 584	5,8	8,9	12,4	15,6	15,1	13,1	14,7	8,4	6,1
50 000 a více	102 754	5,8	8,4	12,0	16,2	15,3	12,0	14,6	8,8	6,9

Nejpočetnější jsou zastoupeny osoby ve věku 35–44 let.

Nejpočetnější věkovou skupinu v kraji představují obyvatelé ve věku 35–44 let, a to v počtu 66 151 osob. Jedná se o zástupce silných populačních ročníků sedmdesátých let, kdy se ženy narozené po druhé světové válce stávaly matkami, a vláda v tehdejší Československé socialistické republice přijala několik propopulačních opatření. Generace vzešlá z dětí narozených po ukončení druhé světové války dosáhla v roce 2011 věku 55–64 let a představovala druhou nejpočetnější věkovou skupinu v kraji. Nejmenší zastoupení v kraji měly děti ve věku 0–4 let, které s počtem 24 779 představovaly pouze 5,7 % obyvatel kraje.

Ženy tvoří 51,1 % obyvatel kraje.

Ve struktuře obyvatelstva Libereckého kraje, podobně jako v celé České republice, mírně převažují ženy (51,1 %) nad muži. V malých obcích do 499 obyvatel je tento poměr opačný, ve skupině obcí s 500–999 obyvateli je zastoupení rovnoměrné. Ve všech čtyřech okresech kraje tvoří ženy více než polovinu obyvatel, nejvyšší zastoupení mají ženy v okrese Jablonec nad Nisou (51,3 %) a nejnižší v okrese Česká Lípa a Semily (50,9 %).

Tab. 3.1.2 Obyvatelstvo podle pohlaví a věku, index stáří a průměrný věk podle velikostních skupin obcí

	Obyvatelstvo celkem	z toho ženy (%)	Počet žen na 1 000 mužů	Z celku podle věku (%)			Index stáří ²⁾	Průměrný věk	
				0–14	15–64	65 a více ¹⁾		muži	ženy
Kraj celkem	432 439	51,1	1 044	14,9	69,7	15,4	100,5	39,2	42,1
v tom obce s počtem obyvatel:									
do 199	5 270	49,3	970	15,7	68,3	16,1	99,2	40,3	42,3
200–499	19 066	49,2	999	15,3	69,4	15,3	97,4	39,9	42,1
500–999	45 844	50,0	1 003	15,7	69,5	14,8	92,3	39,3	41,5
1 000–4 999	87 611	50,3	1 010	15,7	69,5	14,8	92,0	39,0	41,6
5 000–19 999	91 310	51,6	1 065	14,7	68,6	16,7	110,9	39,6	42,9
20 000–49 999	80 584	51,9	1 080	14,7	70,9	14,5	96,2	38,6	41,7
50 000 a více	102 754	51,6	1 067	14,3	70,0	15,7	107,3	39,1	42,2

¹⁾ vč. nezjištěného věku

²⁾ ze zjištěných hodnot

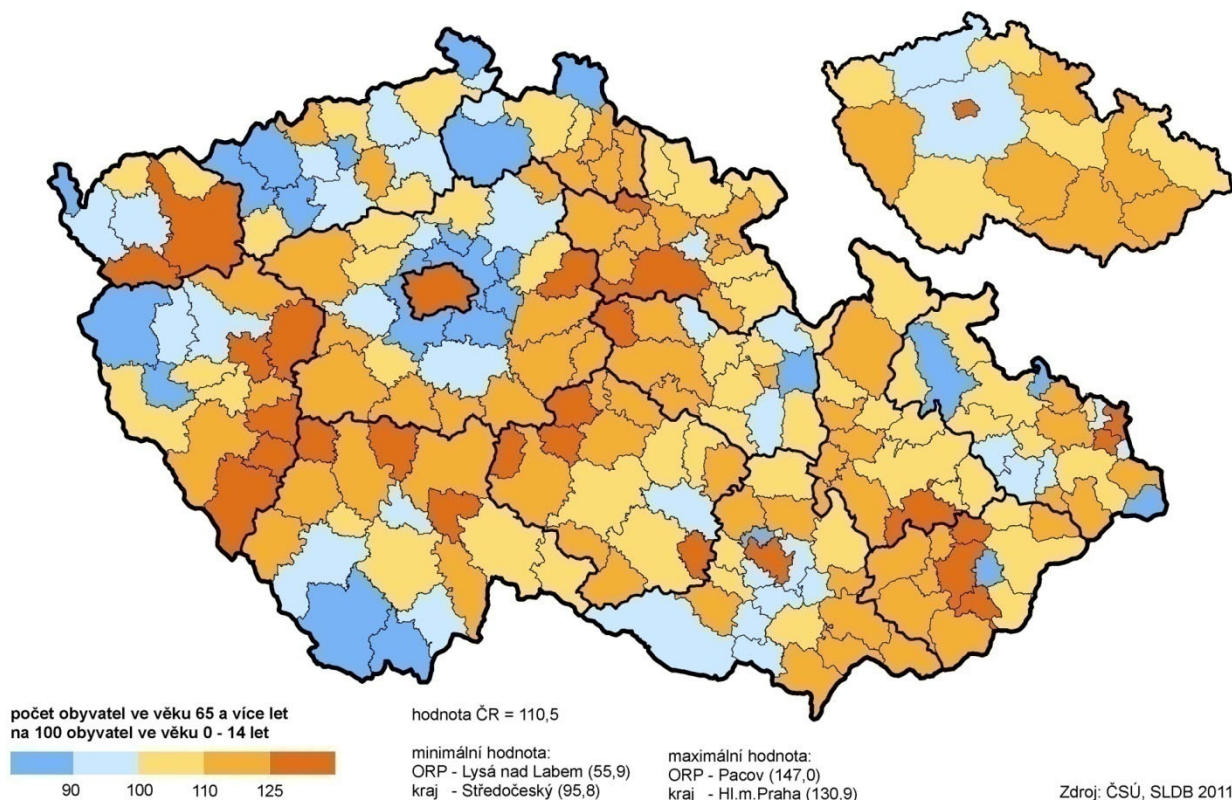
Čtvrtý nejnížší průměrný věk v ČR.

Průměrný věk obyvatel Libereckého kraje dosáhl 40,7 let, což byla po Středočeském, Ústeckém a Karlovarském kraji čtvrtá nejnížší hodnota

v rámci České republiky. Zatímco se průměrný věk v okresech Česká Lípa (39,7 let) a Liberec (40,5 let) pohybuje pod republikovým průměrem, který činí 41,0 let, v okresech Jablonec nad Nisou (41,2 let) a Semily (41,8 let) je situace opačná.

Průměrný věk mužů obvykle bydlících v Libereckém kraji (39,2 let) je čtvrtým nejnižším v mezikrajském srovnání a průměrný věk žen (42,1 let) třetím nejnižším.

Index stáří ve správních obvodech ORP a krajích

Téměř 70 % z celkového počtu obyvatel Libereckého kraje představují lidé v produktivním věku (301 267 osob). Poproduktivního věku (65 let a více vč. nezjištěno) dosáhlo k datu sčítání 66 575 obyvatel (15,9 % z celkového počtu obyvatel kraje). Nejmenší zastoupení (14,9 %) zaznamenaly děti ve věku 0–14 let (64 597 osob).

Index stáří je třetí nejnižší v ČR.

Hodnota indexu stáří k 26. 3. 2011 vypočítaná ze zjištěných hodnot činí v Libereckém kraji 100,5 a pohybuje se pod republikovým průměrem (110,5). Zatímco v okresech Česká Lípa a Liberec převažuje ze zjištěných hodnot dětská složka populace nad počtem osob ve věku 65 a více let, u okresů Jablonec nad Nisou a Semily je tomu naopak. Nejmladší obyvatelstvo v kraji žije v okrese Česká Lípa, kde na 100 dětí připadá 84 seniorů, čímž okres výrazně přispívá ke snižování krajského indexu stáří. V okrese Semily s nejstarším obyvatelstvem kraje na 100 dětí do 14 let připadá 121 osob ve věku 65 a více let.

V České Lípě, jako v jediném okresním městě v rámci kraje, převažují obvykle bydlící děti do 14 let nad seniory (index stáří 79,9), ve zbývajících okresních městech je situace opačná (Liberec 107,3, Jablonec nad Nisou 110,3 a Semily 132,0). Z hlediska jednotlivých obcí nejvyšší index stáří v kraji vykazují Troskovice (675,0), Bradlecká Lhota (244,4) a Hlavice (240,0), nejnižší pak Šimonovice (33,7), Tachov (34,0) a Horní Libchava (35,7).

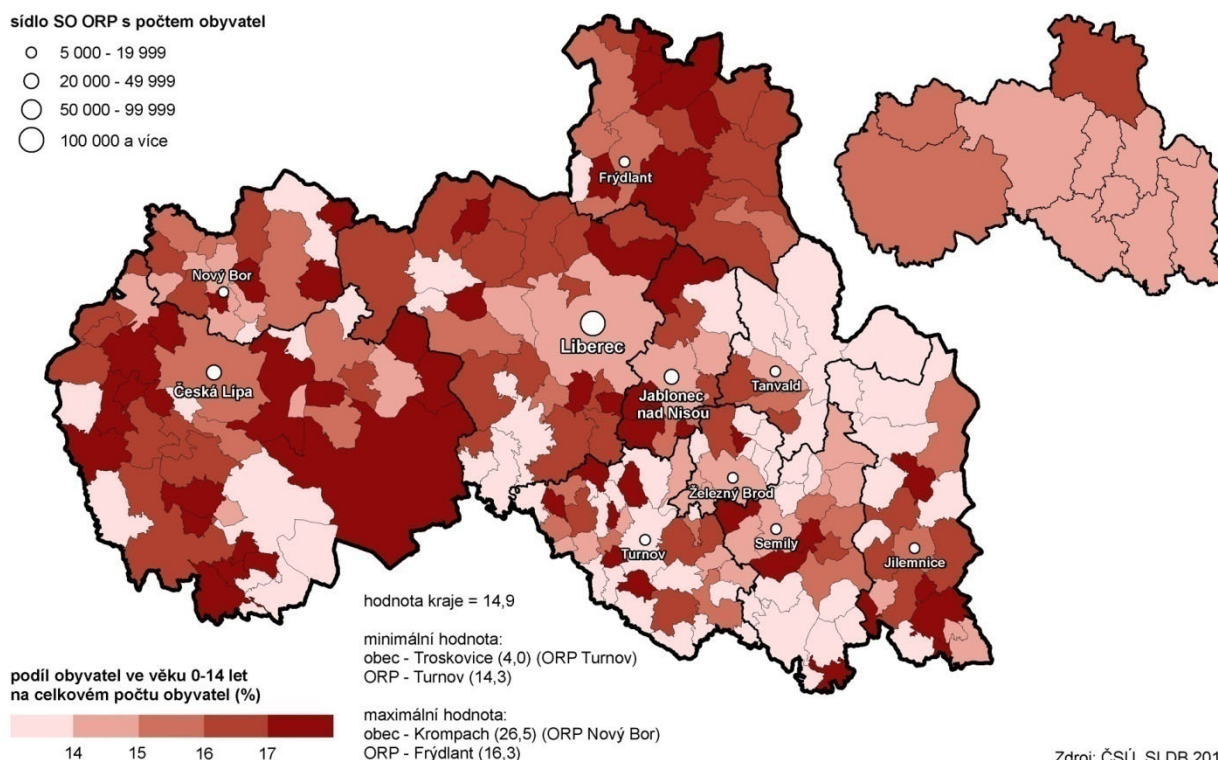
Tab. 3.1.3 Obyvatelstvo podle pohlaví, hlavních věkových skupin a velikostních skupin obcí

	Muži	v tom podle věku (%)			Ženy	v tom podle věku (%)		
		0–14	15–64	65 a více vč. nezjištěno		0–14	15– 64	65 a více vč. nezjištěno
Kraj celkem	211 537	15,6	71,5	12,9	220 902	14,3	67,9	17,8
v tom obce s počtem obyvatel:								
do 199	2 670	15,8	70,6	13,6	2 600	15,5	65,9	18,6
200–499	9 679	15,5	71,2	13,3	9 387	15,1	67,5	17,3
500–999	22 934	16,2	71,2	12,6	22 910	15,2	67,8	17,0
1 000–4 999	43 583	16,2	71,6	12,2	44 028	15,2	67,4	17,3
5 000–19 999	44 218	15,7	70,4	13,9	47 092	13,8	66,9	19,3
20 000–49 999	38 739	15,5	72,4	12,1	41 845	13,9	69,5	16,7
50 000 a více	49 714	15,0	72,0	13,0	53 040	13,6	68,2	18,2

Děti v obcích a správních obvodech ORP Libereckého kraje

sídlo SO ORP s počtem obyvatel

- 5 000 - 19 999
- 20 000 - 49 999
- 50 000 - 99 999
- 100 000 a více

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

3.2. Rodinný stav

Dochází k poklesu sňatečnosti...

V oblasti rodinného stavu působí v Libereckém kraji podobné trendy jako v celé České republice. Společenské, politické a ekonomické změny po roce 1989 nastartovaly změny populačního a sociálního chování obyvatelstva. Z důvodu upřednostnění vzdělání, cestování, profesní kariéry dochází k poklesu sňatečnosti, zvyšování průměrného věku při prvním sňatku a tím ke zvyšování podílu svobodných v populaci starší 15 let. Pro potřeby sčítání je rodinný stav posuzován jako stav de jure, faktické soužití druhá a družky se rozlišuje pouze v údajích za domácnosti. Stejně jako vstup do manželství je odkládáno i plánované narození prvního dítěte.

...rozvodovost stoupá.

Rostoucí rozvodovost snižuje podíl ženatých a vdaných, naopak zvyšuje podíl rozvedených mužů a žen. V liberální České republice je rozvod považován za snadno dostupné řešení neshod v manželství. Mezi faktory ovlivňující

zvýšenou rozvodovost můžeme zahrnout benevolentní zákony a relativní jednoduchost právního aktu zániku manželství rozvodem, který často páry volí jako nejschůdnější a nejrychlejší cestu. Jako další můžeme jmenovat větší finanční nezávislost žen na mužích, která dovoluje ženám v případě problémů opustit nefungující vztah a žít samostatně bez partnera. Stabilitě manželství neprospívá ani zvýšený celospolečenský stres spojený s pracovním vytížením, finanční nejistotou apod. Nelze také pominout skutečnost, že v Libereckém kraji je třetí nejnížší podíl věřících v České republice. Rozvody již nejsou pouze výsadou mladých párů, ale rozvádějí se i dlouholetá manželství. Významným jevem v chování populace je i opakované vstupování do stavu manželského.

Vzhledem k vyšší naději dožití je ovdovělých žen přibližně 5krát více než mužů, vyšší je také počet a podíl rozvedených žen.

Třetí nejvyšší podíl rozvedených mezi kraji.

Liberecký kraj vykázal k datu sčítání 2011 třetí nejvyšší krajský podíl rozvedených obyvatel na celkovém počtu obyvatel se zjištěným rodinným stavem (11,7 %) a převýšil tak republikový průměr o 1,4 procentní body. V meziokresním srovnání dosáhl podíl rozvedených na celkovém počtu obyvatel se zjištěným rodinným stavem v okrese Česká Lípa 12,6 %, v okrese Jablonec nad Nisou 12,5 %, okres Liberec pak dosáhl hodnoty totožné s republikovým průměrem. Nejmenší podíl rozvedených byl zjištěn v okrese Semily (9,6 %), což je zároveň okres s nejvyšším podílem věřících a nejstarším obyvatelstvem v kraji.

Ženatí a vdané tvoří méně než polovinu obyvatel kraje.

Tab. 3.2.1 nabízí rozdělení obyvatel podle pohlaví a rodinného stavu ve věkové kategorii 15 a více let, která eliminuje dětskou složku obyvatel a poskytuje tak přesnější informace o chování populace ve vztahu k manželství. Ženatí muži a vdané ženy zde tvoří méně než polovinu obvykle bydlících obyvatel Libereckého kraje starších 15 let se zjištěným rodinným stavem (48 %). Ženatí muži reprezentují mezi muži staršími 15 let se zjištěným rodinným stavem 49,6 %, což je o 3,1 procentní bod více než u vdaných žen. Druhý nejčastější rodinný stav v kraji reprezentují svobodní muži a svobodné ženy starší 15 let s 29,7 %, rozvedení muži a rozvedené ženy jsou zastoupeni 13,8 %.

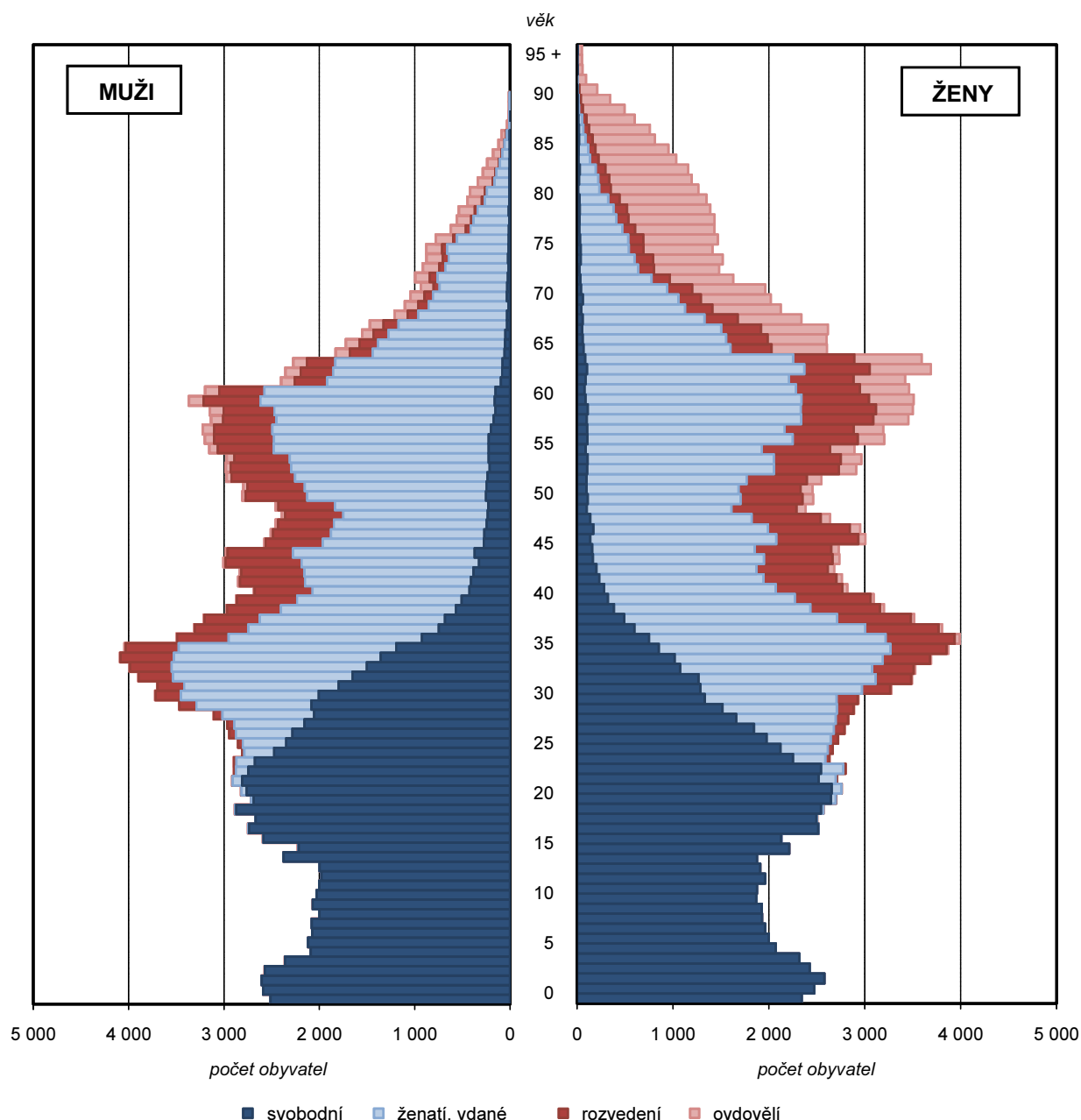
Poprvé v historii se zjišťovalo i registrované partnerství.

V souvislosti se změnou legislativy se při sčítání v roce 2011 poprvé v historii zjišťovalo i registrované partnerství osob stejného pohlaví uzavřené buď podle zákona č. 115/2006 Sb., nebo podle platných právních předpisů v zahraničí. K 26. 3. 2011 mělo v Libereckém kraji obvyklý pobyt 99 osob, které uzavřely registrované partnerství. Lichý počet osob je zde uveden z důvodu, že partneri uzavírající registrované partnerství nemuseli mít oba obvyklý pobyt na území Libereckého kraje.

Tab. 3.2.1 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví, rodinného stavu a věku

	Muži	z toho podle rodinného stavu (%)				Ženy	z toho podle rodinného stavu (%)			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Celkem	177 576	34,9	49,6	12,4	3,0	188 640	24,9	46,5	15,1	13,4
z toho ve věku:										
15–19	12 617	99,7	0,1	0,1	-	12 617	94,3	0,3	-	-
20–24	14 249	97,4	2,3	0,2	-	14 249	88,6	6,3	0,6	-
25–29	14 517	82,2	15,8	1,6	-	14 517	62,8	29,1	3,8	0,1
30–34	17 971	53,4	39,6	6,5	0,1	17 971	33,3	50,5	10,1	0,3
35–39	18 988	30,2	55,4	14,0	0,2	18 988	16,2	60,8	18,8	1,0
40–49	28 582	14,8	62,0	22,4	0,5	27 835	6,9	63,0	27,3	2,7
50–59	28 244	8,3	68,0	21,7	1,9	29 616	3,5	64,9	23,5	8,0
60–69	26 676	4,6	74,3	15,7	5,3	29 977	2,4	59,5	17,6	20,4
70 a více let	15 732	2,4	70,0	7,7	19,8	26 338	2,1	27,7	10,0	60,1

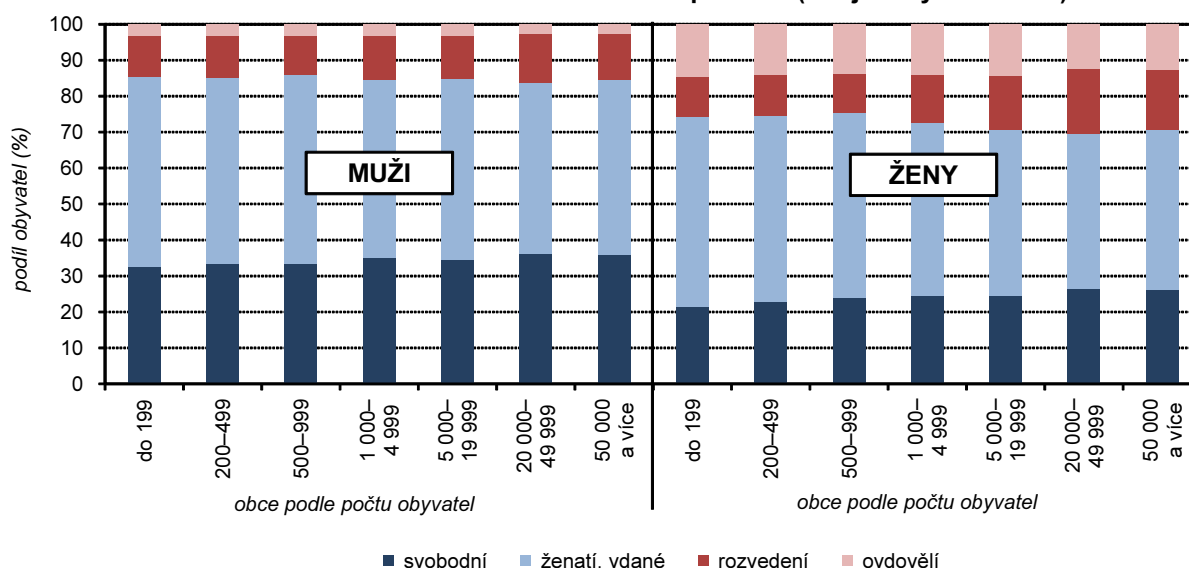
Graf 3.1 Věkové složení obyvatelstva podle pohlaví a rodinného stavu

Dvě období zvýšené reprodukce.

Na věkové struktuře obyvatelstva Libereckého kraje jsou patrná dvě období zvýšené reprodukce, která se shodují i s věkovou strukturou České republiky a všech ostatních krajů. První období zahrnuje děti narozené po skončení druhé světové války, druhé proběhlo v sedmdesátých letech minulého století a reprezentují ho děti matek narozených po druhé světové válce (tzv. Husákovy děti). Období snížené reprodukce v devadesátých letech dvacátého století, které dosáhlo minima v roce 1997, charakterizuje viditelný propad spodní části věkové struktury.

Graf 3.2 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví, rodinného stavu a velikostních skupin obcí (ze zjištěných hodnot)

Podíl rozvedených a ženatých roste s velikostí obce.

V závislosti na velikosti sídel je možné pozorovat několik základních charakteristik. S rostoucí velikostí obce se zvyšuje podíl svobodných i rozvedených v populaci na úkor ženatých a vdaných. V obcích do 199 obyvatel představují ženatí muži i vdané ženy starší 15 let ze zjištěných hodnot shodně 52,8 %, zatímco v obcích s 50 000 a více obyvateli mají ženatí muži podíl 48,8 % a vdané ženy pouze 44,5 %. Počet ovdovělých se snižuje se zvyšující se velikostí obce.

3.3. Plodnost žen

Změna populačního chování obyvatelstva snížila porodnost.

Po roce 1989 došlo k velké změně populačního chování obyvatelstva. V oblasti porodnosti tyto změny charakterizuje nižší počet narozených dětí. S poklesem porodnosti je spojen i trend odkládání narození dítěte do pozdního věku matky. Do popředí zájmů mladých lidí se dostává získání vyššího vzdělání, dosažení profesionální kariéry, získání profesních zkušeností v zahraničí a také cestování. Na vyšší věk matek při porodu má ale také vliv ekonomická situace ve společnosti a větší zodpovědnost budoucích rodičů, kteří si často plánují narození dětí až po zajištění potřebného zázemí pro rodinu v podobě bytu a dostatečných příjmů a finanční rezervy. V neposlední řadě má na pokles porodnosti vliv i nedostatečná podpora rodičů s dětmi ze strany státu a obcí, nedostatečné kapacity mateřských škol apod. Změny v porodnosti charakterizuje i rostoucí počet dětí narozených mimo manželství.

Dvě pětiny žen má dvě děti.

Z celkového počtu žen starších 15 let obvykle bydlících v Libereckém kraji uvedlo 75,7 % (143 411 žen), že mají alespoň jedno dítě. Tradičně nejpočetnější skupinu matek tvořily ženy se dvěma dětmi (41,4 %, 78 318 žen), jedno živě narozené dítě uvedlo 34 924 žen (18,4 %). Bezdětné ženy tvořily jednu pětinu (38 311 žen). Podobné zastoupení žen starších 15 let z pohledu živě narozených dětí platí i pro celou Českou republiku.

Matkami se ženy stávají nejčastěji mezi 30 až 40 rokem.

Míra plodnosti udává počet živě narozených dětí na 1 000 žen. Z hodnoty ukazatele v jednotlivých věkových kategoriích je patrný posun ve věku matky v době narození dítěte do období mezi 30. až 40. rokem života. Zatímco ve věkové kategorii žen 25–29 let na 1 000 žen připadlo 619 dětí, pak o pět let později je to více než dvojnásobek a mezi 30. až 40. rokem na jednu ženu vycházely téměř dvě děti. Věková kategorie 60–69 let s nejvyšší mírou porodnosti představuje ženy narozené po druhé světové válce a zároveň matky dětí narozených v sedmdesátých letech minulého století, kdy v republice v důsledku propopulačních opatření probíhal dětský boom.

Tab. 3.3.1 Ženy ve věku 15 a více let podle počtu živě narozených dětí a věku

	Ženy ve věku 15 a více let	v tom s počtem všech živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4 a více	nezjištěno	
Celkem	189 388	20,2	18,4	41,4	12,2	3,7	4,0	1 611
z toho ve věku:								
15–19	11 946	76,9	1,6	0,2	-	-	21,3	25
20–24	13 632	77,5	10,6	2,7	0,4	0,1	8,5	196
25–29	13 925	53,6	25,9	12,0	1,8	0,6	6,0	619
30–34	16 960	22,7	31,0	35,7	5,5	1,5	3,6	1 303
35–39	18 411	8,8	24,2	50,5	11,1	3,2	2,2	1 767
40–44	14 109	6,0	20,5	53,5	14,2	4,3	1,5	1 926
45–49	13 726	5,2	17,6	55,3	15,9	4,7	1,3	1 992
50–59	29 616	4,4	14,6	55,6	18,7	5,2	1,5	2 081
60–69	29 977	4,2	16,4	55,0	18,1	5,1	1,2	2 891
70 a více let	26 338	5,3	20,4	48,4	17,7	6,7	1,5	2 047

S vyšším vzděláním se rodí ženám méně dětí.

Výsledky sčítání umožňují srovnání údajů o počtu živě narozených dětí ženám starším 15 let i podle vzdělanostní struktury žen. Napříč jednotlivými stupni nejvyššího dosaženého vzdělání jsou nejčastěji v populaci kraje zastoupeny matky se dvěma dětmi. Přesto je patrné, že s vyšším vzděláním se rodí ženám méně dětí. Zatímco na 1 000 žen s vysokoškolským vzděláním připadalo pouze 1 286 dětí, na 1 000 žen bez vzdělání to bylo 1 907 dětí. Nejpočetnější skupinu v kraji (27 553 osob) představují ženy se středním vzděláním vč. vyučených bez maturity se dvěma dětmi.

Tab. 3.3.2 Ženy ve věku 15 a více let podle počtu živě narozených dětí a nejvyššího ukončeného vzdělání

	Ženy ve věku 15 a více let	v tom s počtem všech živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen
		0	1	2	3	4 a více	nezjištěno	
Celkem	189 388	20,2	18,4	41,4	12,2	3,7	4,0	1 611
v tom vzdělání:								
základní vzdělání vč. neukončeného	42 321	23,8	13,5	33,7	16,2	7,7	5,0	1 737
střední vzdělání vč. vyučení (bez maturity)	56 715	11,1	20,1	48,6	14,9	3,7	1,6	1 811
s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	62 722	24,2	20,5	43,6	8,9	1,4	1,4	1 424
vysokoškolské	17 289	30,3	19,9	40,6	7,3	1,1	0,8	1 286
bez vzdělání	1 108	29,9	12,6	22,0	14,1	15,0	6,4	1 907
nezjištěno	9 233	12,6	15,2	20,2	8,1	5,1	38,9	1 711

Věřícím matkám se rodí více dětí.

Porovnáním počtu dětí narozených matkám podle náboženského vyznání se potvrzuje společensky uznávané tvrzení, že věřícím matkám se rodí více dětí než matkám bez vyznání. Na 1 000 věřících žen připadlo k 26. 3. 2011 v Libereckém kraji 1 753 živě narozených dětí, zatímco u matek bez vyznání to bylo pouze 1 502 dětí. Věřící ženy, shodně jako ženy bez vyznání, jsou nejčastěji matkami dvou dětí. U věřících žen je však četnější zastoupení tří, čtyř a více dětí narozených jedné matce (14,9 %, resp. 5,1 %) a výrazně nižší podíl bezdětných žen (16,7 %), než je tomu u žen bez náboženské víry (11,1 % žen se třemi dětmi, 2,7 % žen se čtyřmi a více dětmi a 24,1 % bezdětných žen).

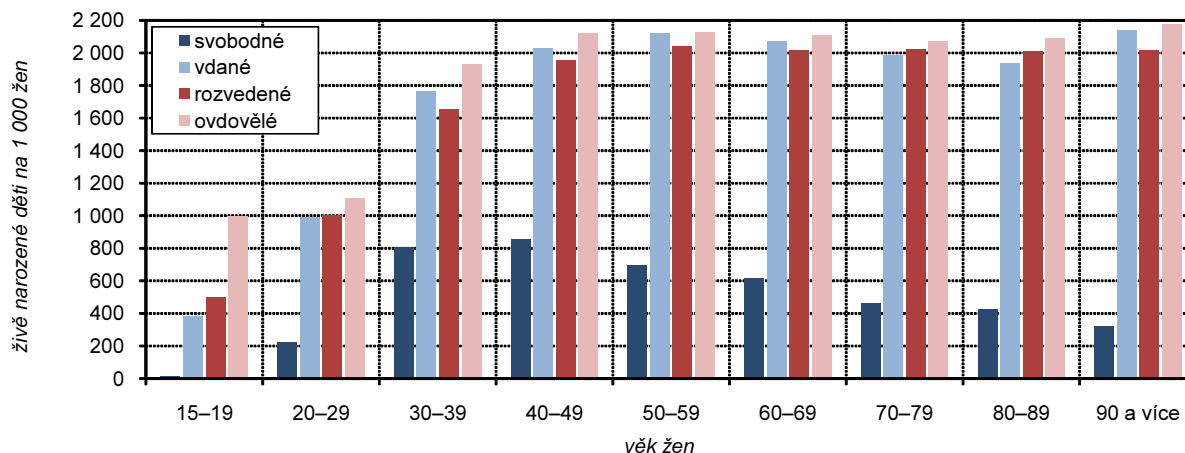
Tab. 3.3.3 Ženy ve věku 15 a více let podle počtu živě narozených dětí, náboženské víry a věku

	Ženy ve věku 15 a více let	v tom s počtem všech živě narozených dětí (%)						Počet živě narozených dětí na 1 000 žen	
		0	1	2	3	4 a více	nezjištěno		
Celkem z toho ve věku:	Věřící								
	29 675	16,7	18,8	42,9	14,9	5,1	1,6	1 753	
	15–29	3 878	73,5	13,4	5,6	1,2	0,4	5,9	319
	30–49	7 273	14,3	22,9	43,2	13,9	4,7	0,9	1 739
	50 a více let	18 480	5,7	18,3	50,7	18,2	6,2	0,9	2 045
	Bez náboženské víry								
	77 473	24,1	18,3	41,8	11,1	2,7	2,0	1 502	
Celkem z toho ve věku:									
	15–29	18 487	76,6	12,1	4,5	0,5	0,1	6,1	248
	30– 49	28 809	10,9	24,3	51,2	10,7	2,5	0,5	1 705
	50 a více let	29 999	4,4	16,6	56,0	18,0	4,5	0,6	2 037

Roste počet dětí narozených mimo manželství.

Významnou charakteristikou plodnosti žen je porovnání počtu narozených dětí podle rodinného stavu žen. S poklesem významu institutu manželství mezi mladší generací roste počet dětí narozených do vztahů, kdy partneři neuzavřeli sňatek, nebo ženy žijí samy bez partnera. Na tisíc svobodných žen v Libereckém kraji připadlo 368 dětí, u vdанých žen pak 1 956 dětí, u rozvedených žen 1 947 dětí. Nejvíce dětí (1 042 dětí) na 1 000 svobodných žen nalezneme ve věkové kategorii svobodných matek ve věku 35–39 let.

Graf 3.3 Počet dětí na 1 000 žen podle rodinného stavu a věku žen

3.4. Cizinci, státní občanství

Pátý nejvyšší podíl cizinců v ČR.

České státní občanství uvedlo při sčítání 95,7 % obyvatel Libereckého kraje. Cizinci představují 3,4 % (14 768 osob) z obvykle bydlící populace, což je pátý nejvyšší podíl cizinců mezi kraji České republiky. Republikový podíl cizinců na obvykle bydlícím obyvatelstvu dosahuje hodnoty 4,1 %, ale je ovlivněn údajem za Hlavní město Praha (12,8 %), který výrazně převyšuje ostatní kraje republiky.

Třetina cizinců pochází z Ukrajiny.

Podíl cizinců roste s velikostí obce. Nejvyšší počet (5 872 osob) i podíl (5,7 %) cizinců je vzhledem k pracovním příležitostem a univerzitě soustředěn v krajském městě Liberec. Největší skupinu cizinců s počtem 4 714 osob reprezentují občané Ukrajiny. Představují téměř třetinu všech cizinců žijících v Libereckém kraji a zároveň více než 1 % z počtu obyvatel kraje. Žijí ve všech velikostních skupinách obcí, ale jejich podíl je nerovnoměrný. Nejvýrazněji jsou osoby s ukrajinským občanstvím zastoupeny ve městě Liberec, tvoří zde 2,3 % obvykle bydlících obyvatel.

Nejvyšší podíl cizinců žije v okrese Liberec.

Shodně se situací v České republice dále následují občané se slovenským státním občanstvím (3 322 osob) a s občanstvím Vietnamu (1 846 osob). Na rozdíl od občanů Slovenska, je nejvyšší podíl osob s vietnamským občanstvím koncentrován mimo krajské město, a to v obcích s 5 000–9 999 obyvateli (0,7 %). Z regionálního pohledu vykazuje nejvyšší podíl cizinců v kraji okres Liberec (4,4 %), zatímco nejnižší podíl okres Semily (2,1 %). Tyto okresy mají zároveň i nejvyšší, resp. nejnižší absolutní počty cizinců v kraji.

Tab. 3.4.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a státního občanství

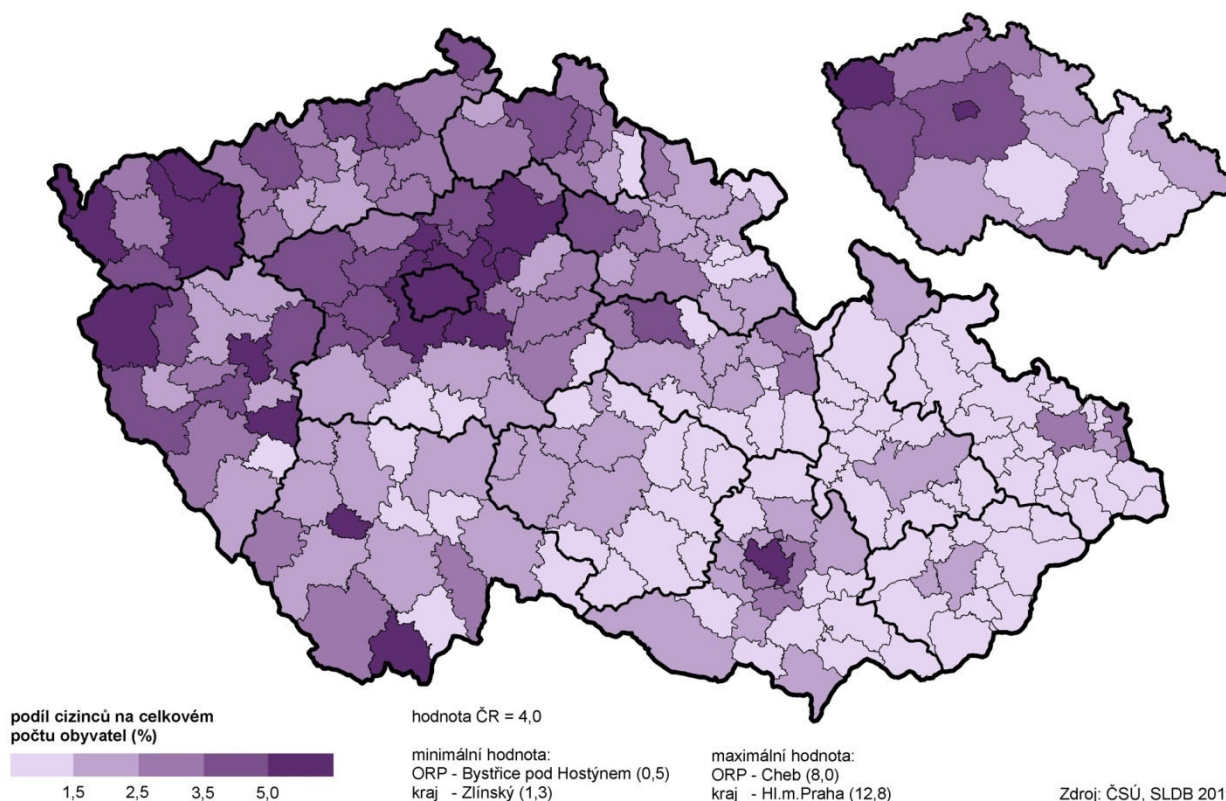
	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více vč. nezjištěno
Obyvatelstvo	432 439	48,9	51,1	14,9	69,7	15,4
z toho podle státního občanství:						
Česká republika	413 926	48,7	51,3	15,2	69,0	15,8
jiné země EU	5 909	49,5	50,5	6,0	88,1	5,9
z toho:						
Bulharsko	286	61,5	38,5	3,5	92,0	4,5
Německo	443	76,5	23,5	2,7	77,4	19,9
Nizozemsko	178	68,5	31,5	2,8	88,2	9,0
Polsko	1 237	20,9	79,1	1,9	90,2	7,9
Rakousko	43	58,1	41,9	2,3	76,7	23,3
Rumunsko	116	68,1	31,9	10,3	85,3	4,3
Slovensko	3 322	51,7	48,3	8,3	89,3	2,3
Spojené království	72	79,2	20,8	12,5	79,2	8,3
evropské země mimo EU	5 949	55,4	44,6	9,6	88,7	1,6
z toho:						
Bělorusko	75	50,7	49,3	13,3	84,0	2,7
Bosna a Hercegovina	61	67,2	32,8	8,2	88,5	3,3
Moldavská republika	520	59,8	40,2	7,3	91,9	0,8
Rusko	419	46,1	53,9	12,9	80,2	6,9
Ukrajina	4 714	55,0	45,0	9,4	89,4	1,2
země Afriky	140	71,4	28,6	9,3	89,3	1,4
země Severní Ameriky	82	75,6	24,4	9,8	80,5	9,8
z toho:						
Spojené státy	67	74,6	25,4	11,9	80,6	7,5
země Asie	2 641	58,1	41,9	12,0	86,3	1,6
z toho:						
Kazachstán	109	49,5	50,5	11,9	81,7	6,4
Mongolsko	337	38,6	61,4	17,8	81,9	0,3
Turecko	77	61,0	39,0	1,3	98,7	0,0
Vietnam	1 846	61,4	38,6	11,8	86,8	1,4
dvojití občanství	876	46,6	53,4	30,4	52,1	17,6
z toho:						
ČR a SR	266	43,2	56,8	19,9	62,0	18,0
bez státního občanství	56	55,4	44,6	28,6	66,1	5,4
nezjištěno	2 813	52,8	47,2	10,8	73,0	16,2

Dvojití občanství uvedla 0,2 % obyvatel kraje, z toho 266 dětí. U 0,7 % obyvatel kraje se nepodařilo státní občanství zjistit.

Mezi cizinci převažují osoby v produktivním věku.

Dominantní skupinu cizinců tvořily osoby v produktivním věku, což odpovídá pracovně motivované integraci v nedávné době. V této skupině převažovala věková kategorie 20–39 let, pro kterou je charakteristická větší pracovní mobilita a schopnost přizpůsobit se životu v cizí zemi. Děti do 14 let představovaly 14,9 % z celkového počtu cizinců. Cizinci v poproduktivním věku uváděli nejčastěji státní občanství některého ze států Evropské unie (Polsko, Německo, Slovensko).

Cizinci ve správních obvodech ORP a krajích

3.5. Národnost, mateřský jazyk

Poválečný odsun a dosídlování pohraničí ovlivnily národnostní složení.

Národnostní složení v Libereckém kraji ovlivňuje několik skutečností. Příhraniční poloha se sousedním Německem a historický vývoj zapříčinily velkou koncentraci německého obyvatelstva, které žilo na území dnešního Libereckého kraje až do konce druhé světové války. Odsun německého obyvatelstva a dosídlování pohraničí následně změnilo národnostní složení v této oblasti. V národnostní struktuře kraje se dále projevuje vliv bývalého Československa a patrný je i důsledek započítání cizinců s dlouhodobým pobytem na území kraje do obvykle bydlícího obyvatelstva.

Na rozdíl od státního občanství vycházel údaj o národnosti znamenající příslušnost k národu, národnosti nebo etnické menšině z rozhodnutí jednotlivých respondentů. Pro určení národnosti nebyla rozhodující mateřská řeč ani řeč, kterou respondent převážně používá nebo lépe ovládá.

Nejvíce obyvatel se přihlásilo k české národnosti.

Otázka týkající se národnosti byla jednou ze dvou dobrovolných otázek, možnosti na ni neodpovědět využila více než čtvrtina obyvatel kraje (112 857 osob). K české národnosti se přihlásilo téměř 70 % obyvatel kraje (94 % ze zjištěných odpovědí), shodně s republikovými výsledky byly dalšími nejčetnějšími národnostmi slovenská (6 053 osob, tj. 1,4 % z celkového počtu obyvatel), ukrajinská (2 567 osob, tj. 0,6 %), dále polská (1 363 osob) a vietnamská (1 108 osob). Pohraniční Liberecký kraj vykázal mezi kraji druhý nejvyšší podíl osob s polskou národností a třetí nejvyšší s německou národností z celkového počtu obvykle bydlících obyvatel. Ke dvěma národnostem se přihlásilo celkem 2 415 osob, z toho 1 194 žen.

Jednotlivé národnosti vykazují nejvyšší zastoupení v produktivním věku 15–64 let, nejpočetnější skupinu pak představují osoby ve věku 30–39 let. Výjimku představuje pouze národnost německá. Téměř 58 % osob, které k 26. 3. 2011 uvedly německou národnost, se nacházelo v poproduktivním věku. Jedná se tedy o osoby narozené v roce 1946 a starší.

Tab. 3.5.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a národnosti

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více vč. nezjištěno
Obyvatelstvo	432 439	48,9	51,1	14,9	69,7	15,4
v tom:						
osoby hlásící se k jedné národnosti	317 167	48,1	51,9	14,2	68,9	16,8
z toho národnost:						
česká	300 472	48,2	51,8	14,7	68,7	16,7
moravská	473	61,1	38,9	4,7	73,8	21,6
slovenská	6 053	43,3	56,7	3,2	71,4	25,4
polská	1 363	16,7	83,3	1,6	86,1	12,3
německá	1 774	48,1	51,9	0,7	41,6	57,7
romská	295	53,6	46,4	20,0	73,9	6,1
bulharská	157	64,3	35,7	3,2	85,4	11,5
maďarská	430	50,2	49,8	2,3	67,4	30,2
moldavská	265	56,6	43,4	8,3	90,6	1,1
mongolská	344	42,2	57,8	19,5	80,5	0,0
ruská	411	38,0	62,0	11,2	76,4	12,4
ukrajinská	2 567	51,1	48,9	10,2	87,0	2,7
vietnamská	1 108	58,9	41,1	14,9	83,7	1,4
osoby hlásící se ke dvěma národnostem	2 415	50,6	49,4	18,8	59,8	21,4
národnost neuvedena	112 857	51,2	48,8	16,9	71,9	11,2

Češtinu uvedlo jako mateřský jazyk 93 % obyvatel kraje.

Vypovídající hodnotu mají i údaje o mateřském jazyce, kterým se sčítanou osobou mluvila matka nebo osoby, které ji vychovávaly. Více než 93 % obyvatel kraje uvedlo jako mateřský jazyk češtinu. Dva mateřské jazyky vykazalo 2,4 % respondentů, u 4,4 % z celkového počtu obyvatel kraje zůstal mateřský jazyk nezjištěn. Druhým nejčastěji uváděným mateřským jazykem na území Libereckého kraje byla slovenština (1,4 %), dále ukrajinština (0,5 %), polština a němčina (0,3 %).

Tab. 3.5.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a mateřského jazyka

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více vč. nezjištěno
Obyvatelstvo	432 439	48,9	51,1	14,9	69,7	15,4
v tom:						
osoby s jedním mateřským jazykem	403 047	48,7	51,3	14,8	69,8	15,4
z toho:						
český	387 619	48,9	51,1	15,2	69,7	15,1
slovenský	6 088	41,9	58,1	2,5	67,9	29,6
polský	1 361	14,5	85,5	1,2	86,3	12,5
německý	1 241	42,9	57,1	1,3	23,0	75,7
romský	258	56,6	43,4	20,2	74,8	5,0
bulharský	173	64,2	35,8	2,3	89,0	8,7
maďarský	436	46,6	53,4	2,3	57,8	39,9
mongolský	307	42,3	57,7	15,6	84,0	0,3
ruský	853	40,4	59,6	6,2	85,1	8,7
ukrajinský	2 348	49,8	50,2	7,2	89,5	3,2
vietnamský	986	61,4	38,6	9,9	89,0	1,0
osoby se dvěma mateřskými jazyky	10 536	46,4	53,6	12,4	61,0	26,7
nezjištěno	18 856	55,2	44,8	19,9	71,3	8,8

Disproporce v zastoupení polského mateřského jazyka u mužů a žen.

V případě jiných mateřských jazyků než je čeština, převažovala u mužů bulharština, vietnamština a romština, zatímco u žen polština, ruština, slovenština, mongolština a němčina. Mateřský jazyk z hlediska pohlaví respondentů ukázal nejvýraznější nerovnoměrnost v zastoupení u polštiny, kterou jako svůj mateřský jazyk uvedlo 85,5 % žen a pouze 14,5 % mužů. Z celkového počtu 1 163 žen, na které matka v dětství mluvila polsky, se více

než 70 % z nich narodila v letech 1947–1961. Osoby s jiným rodným jazykem než češtinou se převážně nacházely v produktivním věku. Pouze v případě německého jazyka se 75,7 % osob, které jej uvedly jako rodný jazyk, dosáhly věku 65 a více let. Zatímco u osob, jejichž mateřským jazykem je z našeho pohledu tradiční jazyk (např. slovenština, polština, němčina), nacházíme zastoupení mezi obyvateli kraje ve všech věkových kategoriích, tak u osob s netradičním mateřským jazykem (mongolština, vietnamština a moldavština) jsou minimálně zastoupeny osoby starší 65 let.

3.6. Místo narození

Čtvrtý nejnižší podíl rodáků v ČR.

Osoby žijící v obci narození, resp. v obci, kde žily po svém narození, nazýváme rodáky. Podíl rodáků dosahuje v pohraničním Libereckém kraji 43,4 %, což je čtvrtý nejnižší mezikrajský podíl. V Libereckém kraji se narodilo 63,5 % obyvatel kraje, z toho v jiné obci okresu 14,1 % a v jiném okrese kraje 6,1 %. U 0,4 % obvykle bydlícího obyvatelstva se nepodařilo zjistit místo jejich narození.

Podíl rodáků roste s velikostí obce.

Výsledky sčítání dokazují, že s velikostí obce roste podíl rodáků. V nejmenších obcích do 199 obyvatel představují rodáci pouze 35,2 %, zatímco v kategorii nad 50 tisíc obyvatel 47,8 %. Tato velikostní skupina obcí je zároveň jediná, která dosahuje republikové hodnoty podílu rodáků (47,1 %). V rámci kraje jsou patrné značné rozdíly v podílu rodáků v jednotlivých okresech. Nejvíce rodáků nalezneme v okrese Semily (46,7 %). Tradičně nízký podíl rodáků vykazuje Českolipsko (37,7 %) v souvislosti s poválečným osidlováním a pozdější migrací spojenou s rozvojem těžby uranu.

Nejvíce rodáků na Semilsku.

Mezi obce s nejvyšším podílem rodáků patří Studenec (57,6 %), Bystrá nad Jizerou (56,0 %) a Horní Branná (54,9 %) z okresu Semily a obce s nejnižším podílem rodáků zastupují Krompach (17,1 %) a Ralsko (17,3 %) z Českolipska. Nově se objevují oblasti s nízkým zastoupením rodáků v zázemí velkých měst v souvislosti s novou výstavbou např. Slunečná (18,2 %), Horní Libchava (19,2 %) a Svojkov (19,3 %).

Vyšší podíl rodáků u mužů než u žen.

Ve všech věkových kategoriích byl podíl rodáků vyšší u mužů než u žen. Tato skutečnost do značné míry souvisí se zvyklostí, že žena následuje svého partnera. Nejvyšší podíl rodáků najdeme v nižších věkových skupinách, s přibývajícím věkem obyvatel se podíl rodáků stále snižuje. Výrazněji klesá zejména v období osamostatnění dětí od rodičů, nástupu do zaměstnání, zakládání rodin a v období ukončení produktivního věku a odchodu do důchodu, které bývají spojeny s přestěhováním.

Tab. 3.6.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a podle bydliště matky v době narození

	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více vč. nezjištěno
Obyvatelstvo	432 439	48,9	51,1	14,9	69,7	15,4
v tom:						
narození v České republice	402 492	49,0	51,0	15,8	69,5	14,7
v tom:						
v obci bydliště	187 480	51,9	48,1	27,4	67,3	5,3
v jiné obci okresu	60 873	46,5	53,5	9,7	79,1	11,2
v jiném okrese kraje	26 431	45,1	54,9	7,2	73,1	19,7
v jiném kraji	93 874	46,0	54,0	3,6	64,7	31,7
narození v zahraničí	28 103	46,5	53,5	2,6	73,8	23,6
z toho ve Slovenské republice	12 371	42,8	57,2	1,6	66,6	31,9
nezjištěno	1 844	58,2	41,8	7,7	50,2	42,1

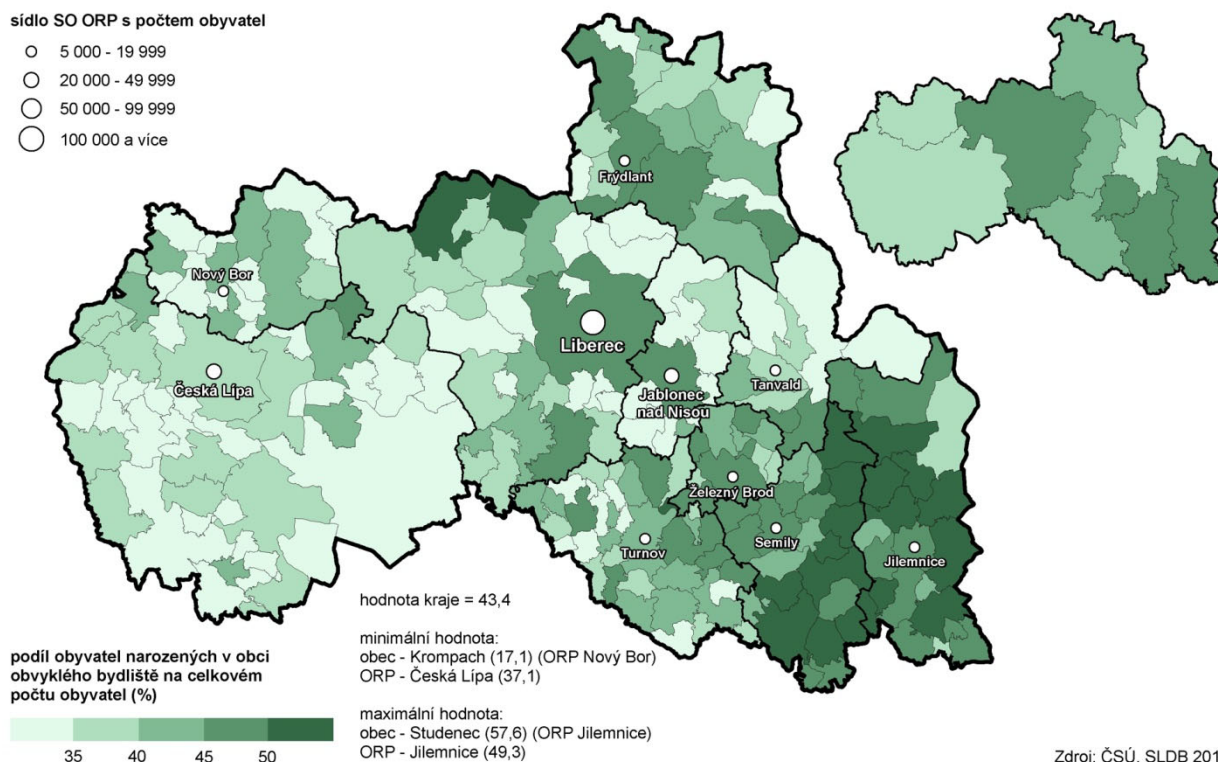
V České republice se narodilo 93,1 % obyvatel kraje.

Mezi obyvateli Libereckého kraje z 93,1 % převažovaly osoby narozené na území současné České republiky. Osoby narozené mimo území ČR představovaly téměř 6,5 % obyvatel kraje, z toho narození ve Slovenské republice 2,9 %.

Rodáci v obcích a správních obvodech ORP Libereckého kraje

sídlo SO ORP s počtem obyvatel

- 5 000 - 19 999
- 20 000 - 49 999
- 50 000 - 99 999
- 100 000 a více

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

3.7. Vztah k náboženské víře

Charakteristiky týkající se náboženské víry jsou zatíženy velkou mírou nezjištěných odpovědí. Na tuto dobrovolnou otázku neodpovědělo 192 713 respondentů, tzn. 44,6 % obyvatel kraje. Důvodem tak vysokého podílu nonresponse je především dobrovolnost otázky a citlivost těchto údajů.

Druhý nejvyšší podíl nevěřících v ČR.

Více než dvě pětiny respondentů uvedly, že jsou bez náboženské víry (76,7 % ze zjištěných odpovědí), což je po Ústeckém kraji druhý nejvyšší krajský podíl. Přibližně jedna osmina obyvatel je věřící (55 721 osob), ženy představují 56,9 % z nich. Z celkového počtu věřících se 31 160 obyvatel kraje (7,2 %) a téměř 13 % z odpovědí hlásí ke konkrétní církvi, náboženské společnosti nebo směru. Největší část věřících se přihlásila k Církvi římskokatolické (55,0 % z celkového počtu hlásících se ke konkrétní církvi), dále pak k Církvi československé husitské (8,6 %, tj. po Královéhradeckém kraji druhý nejvyšší podíl mezi kraji) a k Československé církvi evangelické (4,6 %). Při sčítání v roce 2011 byla obyvatelům poprvé dána možnost deklarovat se jako věřící nehlásící se k žádné církvi či náboženské společnosti. Této možnosti využilo 24 561 respondentů. Zatímco ve věkových kategoriích 0–19 let, 60 a více let převažují mezi věřícími osoby hlásící se k církvi nebo náboženské společnosti, ve zbývajících věkových kategoriích převažují věřící bez konkrétní církve. V podílu věřících se projevují velké rozdíly mezi okresy kraje (Semily 14,9 % věřících, Česká Lípa 8,1 % věřících). Jedním z vysvětlení je věková struktura okresů, kdy starší obyvatelé jsou zpravidla více nábožensky orientovaní než mladší populace.

Tab. 3.7.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a náboženské víry

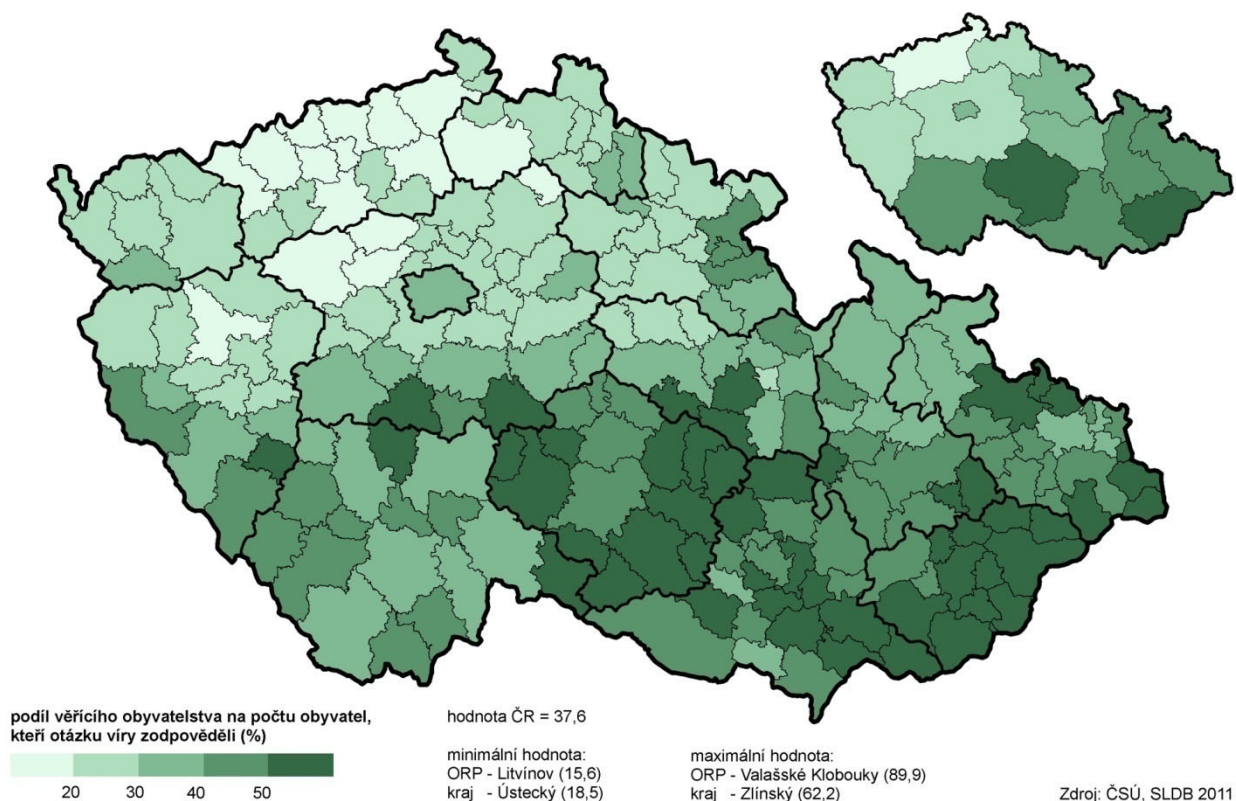
	Celkem	v tom (%)		v tom věková skupina (%)		
		muži	ženy	0–14	15–64	65 a více vč. nezjištěno
Obyvatelstvo	432 439	48,9	51,1	14,9	69,7	15,4
z toho podle náboženské víry:						
věřící - nehlasící se k žádné církvi ani náboženské společnosti	24 561	43,5	56,5	5,8	70,8	23,4
věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti	31 160	42,9	57,1	8,6	52,8	38,7
z toho:						
Církev československá husitská	2 687	37,0	63,0	4,4	35,8	59,9
Církev římskokatolická	17 123	41,1	58,9	8,1	47,5	44,4
Českobratrská církev evangelická	1 435	39,7	60,3	7,2	47,3	45,5
Jednota bratrská	937	44,2	56,8	22,8	60,4	16,8
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	429	38,5	61,5	7,5	71,8	20,7
Pravoslavná církev v českých zemích	709	48,9	51,1	10,7	77,6	11,7
bez náboženské víry	183 970	50,3	49,7	15,6	73,6	10,8
neuvedeno	192 713	49,3	50,7	16,5	68,5	15,0

Nejvyšší podíl věřících se sečetl ve velikostní skupině obcí s 50 000 a více obyvateli (13,7 %), kde byl zároveň nejnižší podíl neuvedených odpovědí (42,9 %). Nejvyšší podíl neuvedených odpovědí na otázku náboženské víry zaznamenaly nejmenší obce do 199 obyvatel s podílem věřících 12,4 %. Nejnižší zastoupení věřících bylo koncentrováno ve velikostní skupině obcí 20 000–49 999 obyvatel (11,6 %), ve kterých byl současně i nejvyšší podíl věřících žen v rámci kraje (57,8 %).

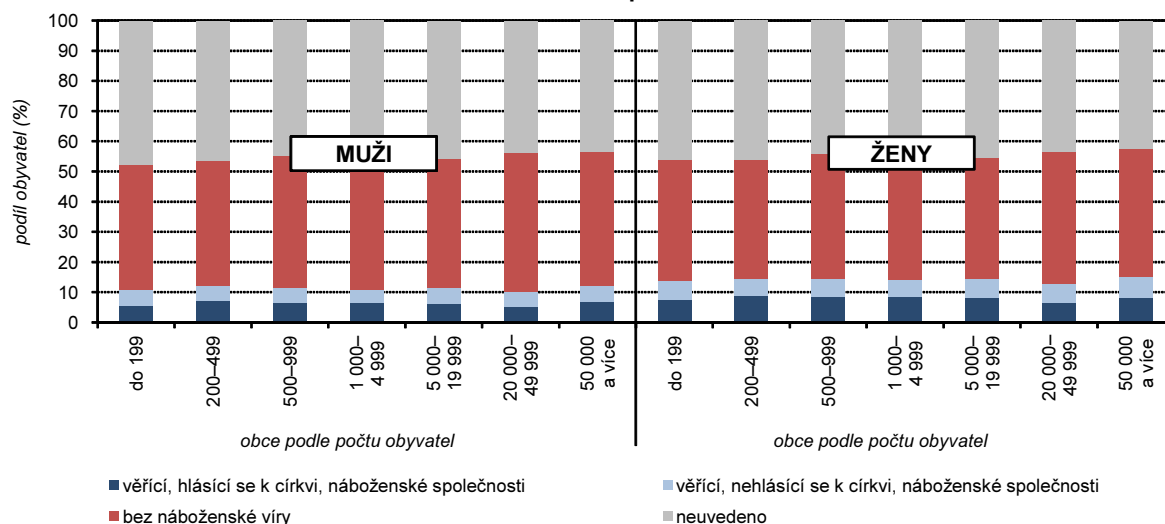
Tab. 3.7.2 Obyvatelstvo podle pohlaví, náboženské víry a velikostních skupin obcí

	Věřící						Bez náboženské víry		Neuvedeno	
	celkem		muži		ženy		počet	%	počet	%
	počet	%	počet	%	počet	%				
Kraj celkem	55 721	12,9	24 036	43,1	31 685	56,9	183 970	42,5	192 713	44,6
v tom obce s počtem obyvatel:										
do 199	652	12,4	291	44,6	361	55,4	2 151	40,8	2 467	46,8
200–499	2 519	13,2	1 161	46,1	1 358	53,9	7 734	40,6	8 811	46,2
500–999	5 995	13,1	2 639	44,0	3 356	56,0	19 412	42,3	20 435	44,6
1 000–4 999	11 097	12,7	4 832	43,5	6 265	56,5	36 249	41,4	40 261	46,0
5 000–19 999	12 032	13,2	5 091	42,3	6 941	57,7	37 693	41,3	41 581	45,5
20 000–49 999	9 327	11,6	3 934	42,2	5 393	57,8	36 140	44,9	35 104	43,6
50 000 a více	14 099	13,7	6 088	43,2	8 011	56,8	44 591	43,4	44 054	42,9

Věřící obyvatelstvo ve správních obvodech ORP a krajích (z uvedených hodnot)

**Graf 3.4 Obyvatelstvo podle pohlaví, náboženské víry
a velikostních skupin obcí**

3.8. Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Úroveň vzdělanosti se zvyšuje.

Úroveň vzdělanosti se zjišťuje jako nejvyšší stupeň dosaženého školního vzdělání. Vzdělanostní struktura obyvatel na vybraném území vychází z typu škol zde působících, na blízkosti velkých měst i na pracovních příležitostech, které region poskytuje. Zvyšování významu i potřeby vyššího vzdělání se podílejí na celkovém růstu vzdělanosti obyvatelstva, ke kterému přispívá i množství nových soukromých škol a zpřístupnění distančních programů, které umožňují zvyšování vzdělání již zaměstnaným.

Tab. 3.8.1 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví, věku a nejvyššího ukončeného vzdělání

	Celkem	z toho ženy (%)	Z celku podle věku (%)						
			15–19	20–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70 a více
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	367 842	51,5	6,7	15,3	19,7	15,3	15,7	15,4	11,4
v tom podle nejvyššího ukončeného vzdělání:									
základní vč. neukončeného	68 502	61,8	26,7	9,1	7,9	6,2	13,2	15,3	21,4
střední vč. vyučení (bez maturity)	132 115	42,9	1,3	11,6	21,6	17,2	18,8	18,2	11,3
úplné střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	109 725	57,2	1,2	22,1	22,7	17,7	14,1	14,3	7,9
vysokoškolské	35 465	48,7	-	18,7	25,0	19,5	16,8	13,4	6,5
v tom:									
bakalářské	5 805	58,1	-	54,0	29,7	10,0	3,8	1,3	1,0
magisterské	28 573	47,6	-	12,1	23,8	21,5	19,5	15,7	7,4
doktorské	1 087	27,9	-	2,8	31,4	16,8	16,1	18,1	14,8
bez vzdělání	2 015	55,0	4,1	15,2	15,9	16,3	18,4	11,8	16,1
nezjištěno	20 020	46,1	15,8	18,0	21,5	14,0	11,0	7,7	6,4

Převažuje střední vzdělání bez maturity.

Více než třetina z celkového počtu obyvatelstva kraje ve věku 15 a více let dosáhla k datu sčítání v roce 2011 středního vzdělání nebo vyučení bez maturity (35,9 %). Druhou nejpočetnější vzdělanostní skupinu tvořili obyvatelé se středním vzděláním s maturitou, nástavbovým nebo vyšším odborným vzděláním (29,8 %). Vysokoškolského vzdělání dosáhla přibližně desetina (9,6 %) populace kraje starší 15 let. Zatímco v zastoupení osob se středním vzděláním nebo vyučením bez maturity dosáhl Liberecký kraj třetího nejvyššího podílu mezi kraji, v zastoupení středoškolsky vzdělaných s maturitou a vyšším odborným vzděláním a také vysokoškoláků se pohyboval pod republikovým průměrem, který představoval 31,2 %, resp. 12,5 %.

Tab. 3.8.2 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání a velikostních skupin obcí

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	v tom podle nejvyššího ukončeného vzdělání (%)					
		základní vč. neukončeného	střední vč. vyučení (bez maturity)	úplné střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	vysoko- školské	bez vzdělání	nezjištěno
Kraj celkem	367 842	18,6	35,9	29,8	9,6	0,5	5,4
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	4 445	19,8	39,1	28,1	7,7	0,5	4,8
200–499	16 143	20,5	40,2	27,1	6,6	0,8	4,8
500–999	38 656	20,3	40,1	27,3	7,3	0,7	4,4
1 000–4 999	73 865	21,8	39,5	26,4	6,6	0,7	5,0
5 000–19 999	77 853	19,3	37,5	29,6	8,3	0,5	4,8
20 000–49 999	68 778	17,5	34,3	31,8	9,9	0,6	5,9
50 000 a více	88 102	15,1	29,9	33,0	14,9	0,4	6,6

Úroveň vzdělanosti s velikostí obce roste.

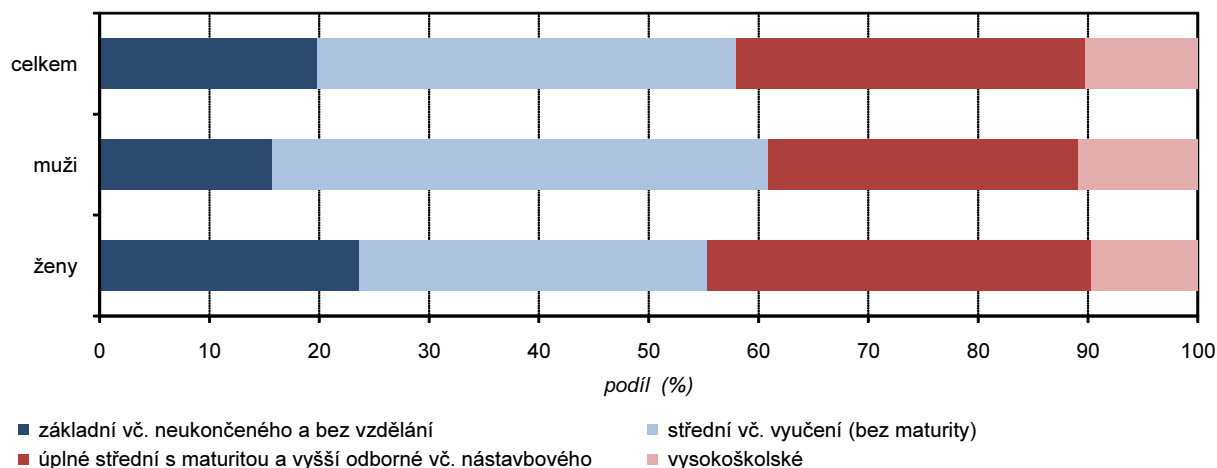
Vzdělanost obyvatel roste s velikostí obce. Od velikostní skupiny obcí s 1 000 obyvateli a více klesá zastoupení osob se vzděláním základním nebo neukončeným, středním bez maturity a roste podíl osob s maturitou a dalšími vyššími stupni vzdělání. Důvodem horší vzdělanostní skladby menších obcí nemusí být pouze nedostatek kvalifikovaných pracovních příležitostí, ale i starší věková skladba obyvatelstva. Nejvyšší vzdělanostní složení vykazuje v rámci kraje město Liberec (14,9 % vysokoškolsky vzdělaných z celkového počtu obyvatel starších 15 let). V rámci okresního srovnání má nejvíce vysokoškoláků

vzhledem k lokaci univerzity a nabídce pracovních míst okres Liberec (11,6 %) a nejméně pak okres Česká Lípa (6,9 %).

Rozdíly v zastoupení mužů a žen nejčastěji u bezmaturitního vzdělání.

Nejvýraznější rozdíly v nejvyšším ukončeném vzdělání podle pohlaví lze nalézt v bezmaturitních kategoriích vzdělání. Zatímco u základního nebo nižšího jsou častěji zastoupeny ženy (22,3 %, resp. 14,0 %), u středního vzdělání bez maturity dominují muži s 42,8 % proti 28,5 % žen. Nejvyrovnanější zastoupení je u vysokoškolského vzdělání (12,9 % mužů a 11,3 % žen).

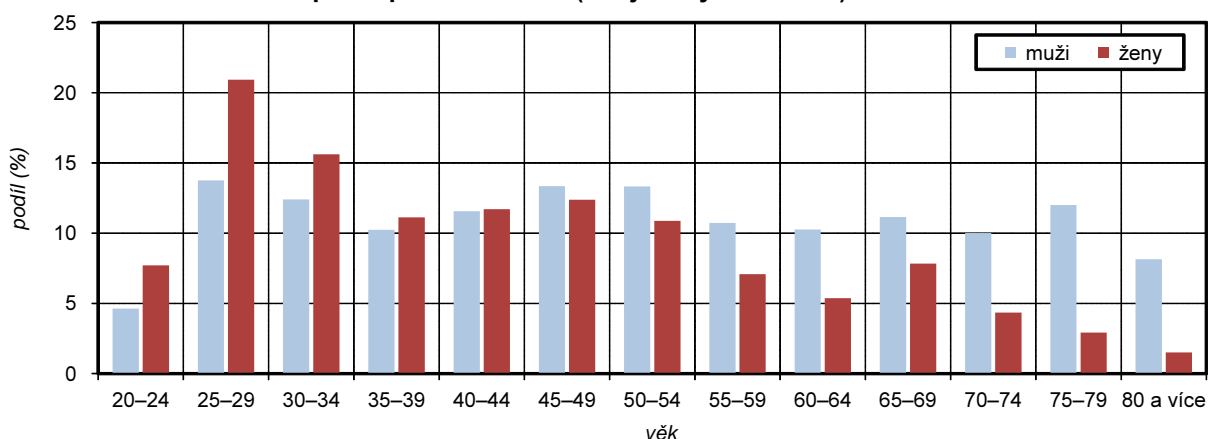
Graf 3.5 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání (ze zjištěných hodnot)

Roste podíl vysokoškolsky vzdělaných žen.

Srovnáme-li podíl vysokoškolsky vzdělaných mužů na celkovém počtu mužů starších 15 let se zjištěným vzděláním s tímto podílem u žen, zjistíme, že ve věkové kategorii nad 45 let vykazují vyšší podíl vysokoškoláků muži, zatímco v nižších věkových kategoriích je pak vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných žen. Rostoucí podíl žen s vysokoškolským vzděláním souvisí s již zmiňovaným trendem upřednostnění vzdělání a odkládání narození prvního dítěte. Nejvyšší podíl vysokoškoláků najdeme u obou pohlaví ve věku 25–29 let (20,9 % u žen a 13,8 % u mužů), nejvyrovnanější pak ve věkové skupině 40–44 let (muži 11,6 %, ženy 11,7 %).

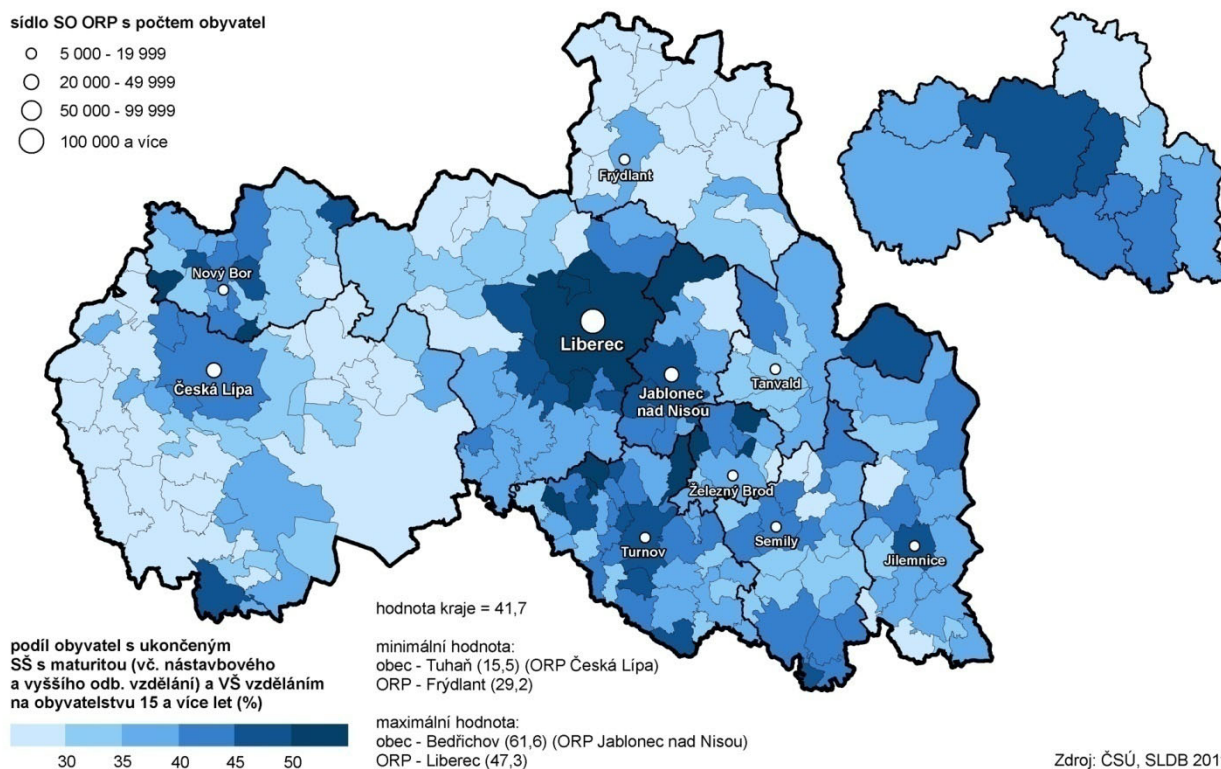
Graf 3.6 Podíl obyvatel s ukončeným vysokoškolským vzděláním podle pohlaví a věku (ze zjištěných hodnot)

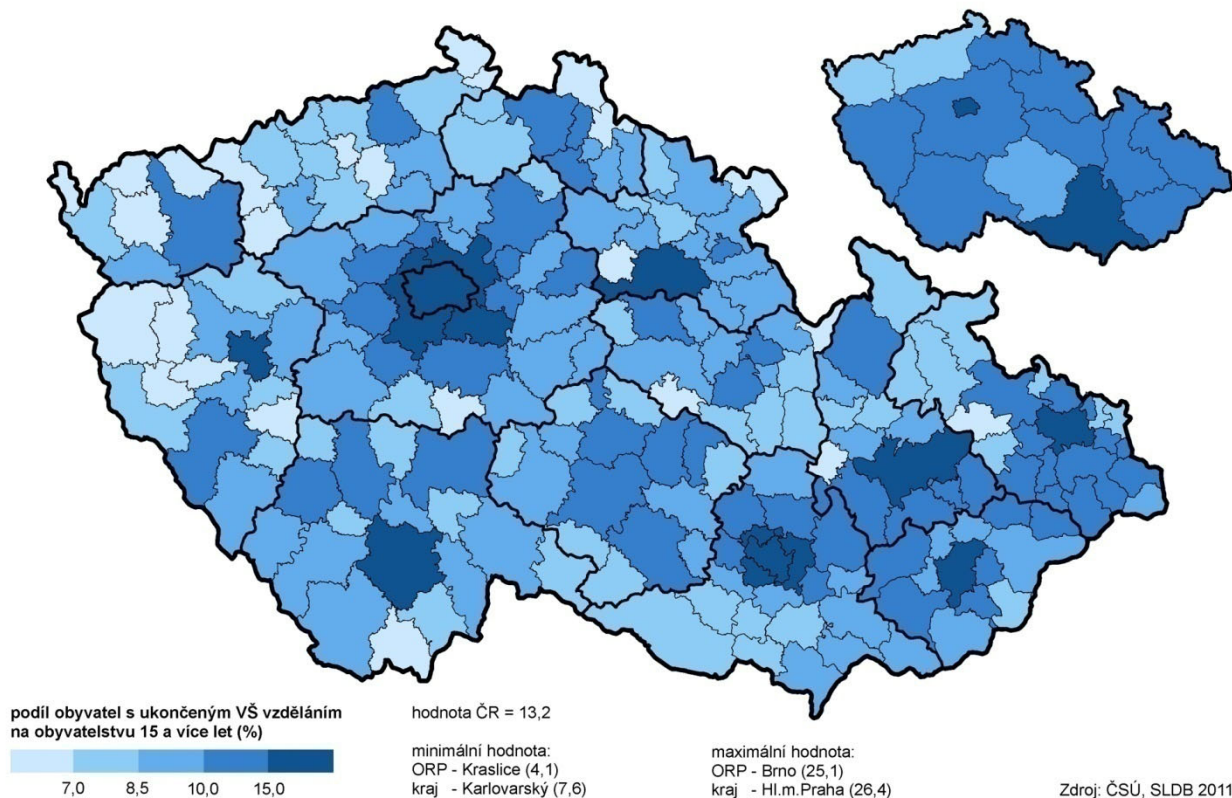
Obyvatelstvo se vzděláním středoškolským s maturitou a vyšším v obcích a správních obvodech ORP Libereckého kraje (ze zjištěných hodnot)

sídlo SO ORP s počtem obyvatel

- 5 000 - 19 999
- 20 000 - 49 999
- 50 000 - 99 999
- 100 000 a více

Obyvatelstvo s vysokoškolským vzděláním ve správních obvodech ORP a krajích (ze zjištěných hodnot)

4. Ekonomická aktivita obyvatelstva

Ekonomicky aktivní obyvatelé představují zdroj pracovní síly v kraji. Tato skupina zahrnuje osoby zaměstnané i nezaměstnané.

V důsledku častějšího nezjištění dat za nezaměstnané došlo ke zhoršení kvality dat v oblasti obyvatelstva z hlediska ekonomické aktivity, především za ekonomicky aktivní podle postavení v zaměstnání, podle odvětví ekonomické činnosti (CZ-NACE) a podle hlavních tříd zaměstnání. Z tohoto důvodu se v podkapitolách analýzy 4.3 a 4.4 pracuje s daty za osoby zaměstnané, nikoli za osoby ekonomicky aktivní.

4.1. Zaměstnaní, nezaměstnaní, ekonomicky neaktivní

Mezi faktory ovlivňující stupeň ekonomické aktivity obyvatelstva patří především počet obyvatel v produktivním věku, věkové složení obyvatelstva, věková skladba žen v reprodukčním věku 15–49 let a počet osob připravujících se na budoucí povolání.

Tab. 4.1.1 Obyvatelstvo podle pohlaví a ekonomické aktivity

	Celkem	v tom		z toho ve věku 15–64 let		
		muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ekonomicky aktivní	208 512	113 033	95 479	204 223	110 379	93 844
v tom (%):						
zaměstnaní	89,2	90,0	88,2	89,0	89,8	88,0
z toho (%):						
zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající	90,6	93,6	87,1	92,4	95,6	88,5
pracující důchodci	5,5	4,9	6,1	3,6	2,8	4,6
ženy na mateřské dovolené	2,3	x	5,0	2,3	x	5,1
nezaměstnaní	10,8	10,0	11,8	11,0	10,2	12,0
Ekonomicky neaktivní	198 712	84 124	114 588	74 287	28 068	46 219
v tom (%):						
nepracující důchodci	47,7	42,7	51,4	47,7	46,9	48,2
ostatní s vlastním zdrojem obživy	3,7	1,1	5,7	9,9	3,1	14,0
osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby	18,1	20,3	16,5	6,0	3,4	7,7
žáci, studenti a učni	30,5	35,9	26,5	36,3	46,6	30,1
Nezjištěná ekonomická aktivita	25 215	14 380	10 835	22 757	12 811	9 946

Ekonomicky aktivních je méně než polovina populace kraje.

K datu sčítání v roce 2011 bylo v Libereckém kraji 208 512 ekonomicky aktivních osob, což představovalo méně než polovinu populace kraje. Tento podíl odráží vliv negativního demografického vývoje, delší přípravu na výkon povolání a situaci na trhu práce.

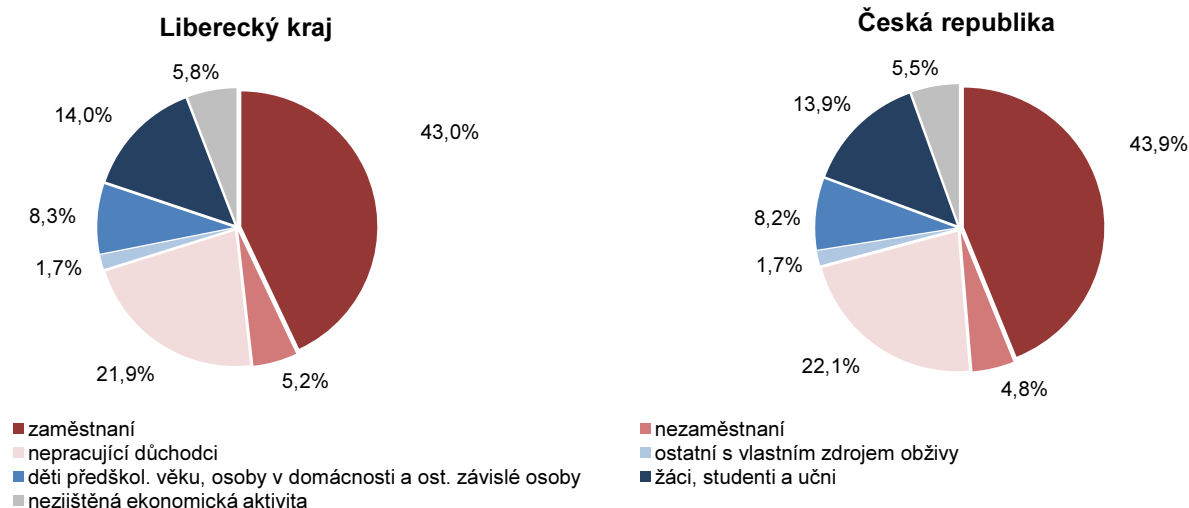
Téměř 90 % ekonomicky aktivních tvoří zaměstnaní.

Téměř 90 % ekonomicky aktivních osob tvořili zaměstnaní, zbývajících 22 568 ekonomicky aktivních osob bylo nezaměstnaných. Nedostatek pracovních příležitostí postihuje nejvíce skupinu absolventů a mladistvých, zdravotně postižených, ale i osoby ve vyšším produktivním věku, které často raději volí před nezaměstnaností odchod do předčasného důchodu, a osoby v tzv. poproduktivním věku.

Druhý nejvyšší podíl žen na mateřské dovolené a třetí nejvyšší podíl pracujících důchodců mezi zaměstnanými v ČR.

Naprostou většinu zaměstnaných obyvatel kraje tvoří zaměstnanci, zaměstnavatelé, osoby samostatně výdělečně činné nebo pomáhající rodinní příslušníci (90,6 %). Pracující důchodci se na zaměstnaných podílejí 5,5 %, což je třetí nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání. V Libereckém kraji je také v rámci České republiky druhý nejvyšší podíl žen na mateřské dovolené, které tvoří 2,3 % zaměstnaných.

Graf 4.1 Struktura obyvatel podle stupně ekonomické aktivity

Nepracující důchodci jsou nejsilnější skupinou ekonomicky neaktivních.

Nejsilnější skupinu ekonomicky neaktivních obyvatel Libereckého kraje představují nepracující důchodci (47,7 %). Zatímco nepracující důchodci muži představují 42,7 % ekonomicky neaktivních mužů, u žen je tento podíl 51,4 %. Vyšší podíl ženské složky nepracujících důchodců můžeme přičíst na vrub nižšího věku žen při odchodu do důchodu a také skutečnosti, že se ženy dožívají vyššího věku.

Nižší podíl studujících na ekonomicky neaktivních vypovídá o stárnutí populace.

Více než třetinu ekonomicky neaktivních v kraji tvoří žáci, studenti a učni. Nižší podíl studujících na ekonomicky neaktivních v porovnání s podílem nepracujících důchodců vypovídá o stárnutí populace v kraji, které je spojené s poklesem porodnosti po roce 1989, odchodem silných poválečných ročníků do důchodu a vyšší nadějí dožití.

Podíl zaměstnaných mužů z celkového počtu ekonomicky aktivních mužů je o 1,8 procentních bodů vyšší než podíl zaměstnaných žen na celkovém počtu ekonomicky aktivních žen a souvisí mj. s lepším uplatněním mužů na trhu práce. Ekonomická aktivita žen je také ovlivněna jejich reprodukční rolí a následnou péčí o děti.

Podíl nezaměstnaných v kraji převyšuje republikovou hodnotu.

Zatímco podíl ekonomicky aktivních osob na celkovém počtu obyvatel Libereckého kraje (48,2 %) téměř dosahuje celorepublikové hodnoty (48,7 %), podíl nezaměstnaných ji o 1 procentní bod převyšuje (10,8 % Liberecký kraj, 9,8 % ČR).

Nejnižší podíl nezaměstnaných na ekonomicky aktivních vykazuje město Liberec.

Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém počtu obyvatel kraje roste se zvětšující se velikostí skupinou obcí, což souvisí především s příznivější věkovou skladbou obyvatelstva, větší nabídkou a dostupností pracovních míst. Nejnižší podíl ekonomicky aktivních (46,3 %) byl ze zjištěných hodnot zaznamenán v nejmenších obcích do 199 obyvatel, nejvyšší v krajském městě Liberec (49,4 %). Podíly zaměstnaných na počtu ekonomicky aktivních obyvatel se v jednotlivých skupinách obcí v rámci kraje výrazně neliší. Pohybují se v intervalu od 88,4 % (200–499 obyvatel) do 90,6 % (50 000 a více obyvatel). Podíly nezaměstnaných na ekonomicky aktivních jsou v rámci kraje vyrovnané, od 11,6 % v obcích s 200–499 obyvateli do 11,0 % v obcích s 500–999 obyvateli. Výrazně nižší hodnoty dosahuje vzhledem k nejlepšímu pracovním příležitostem krajské město (9,4 %).

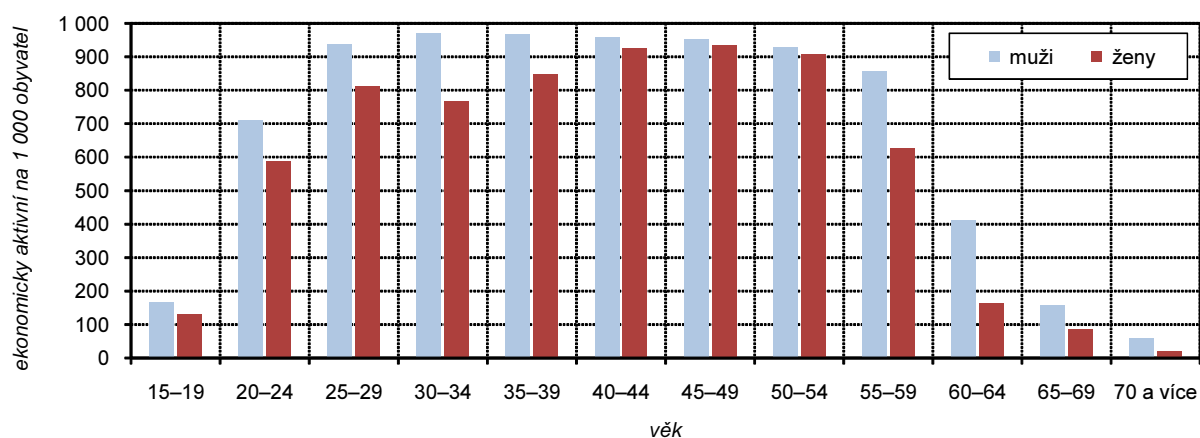
Tab. 4.1.2 Obyvatelstvo podle velikostních skupin obcí a ekonomické aktivity

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000 –4 999	5 000 – 19 999	20 000 –49 999	50 000 a více
Ekonomicky aktivní	208 512	2 442	9 138	21 986	41 587	43 129	39 480	50 750
v tom (%):								
zaměstnaní	89,2	88,7	88,4	89,0	88,4	88,8	88,9	90,6
z toho (%):								
zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající pracující důchodci	90,6	90,4	92,3	92,0	91,6	91,0	90,3	89,0
ženy na mateřské dovolené	5,5	5,8	4,4	4,5	4,6	5,2	5,8	6,7
nezaměstnaní	2,3	2,5	2,1	2,3	2,3	2,1	2,3	2,3
Ekonomicky neaktivní	10,8	11,3	11,6	11,0	11,6	11,2	11,1	9,4
Ekonomicky neaktivní	198 712	2 546	8 950	21 656	41 047	43 149	35 999	45 365
v tom (%):								
nepracující důchodci	47,7	49,5	48,8	47,4	47,2	50,1	46,8	46,5
ostatní s vlastním zdrojem obživy	3,7	4,0	4,0	3,7	3,7	3,6	3,8	3,9
osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby	18,1	19,2	17,4	17,6	17,9	16,7	18,6	19,4
žáci, studenti a učni	30,5	27,2	29,8	31,3	31,3	29,7	30,8	30,2
Nezjištěná ekonomická aktivita	25 215	282	978	2 202	4 977	5 032	5 105	6 639

Nejvyšší intenzita ekonomické aktivity obyvatel ve věku 45–49 let.

Nejvyšší intenzitu ekonomické aktivity v kraji vykazuje skupina obyvatel ve věku 45–49 let, kdy na 1 000 obyvatel se zjištěnou ekonomickou aktivitou připadá 943 ekonomicky aktivních obyvatel.

Graf 4.2 Ekonomická aktivita podle pohlaví a věku (ze zjištěných hodnot)

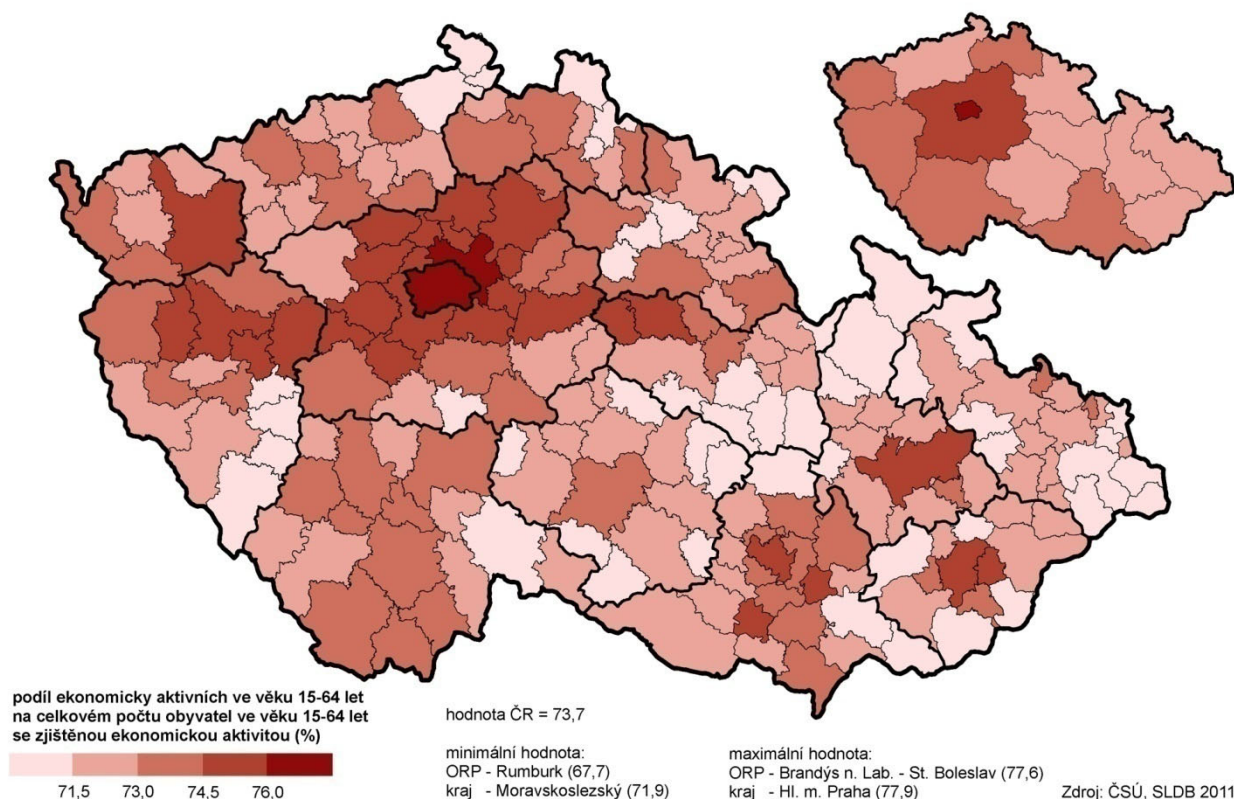
Maximum ekonomické aktivity dosahují muži ve věku 30–34 let, zatímco ženy ve věku 45–49 let.

Intenzita ekonomické aktivity podle pohlaví vykazuje patrné rozdíly. Hranici 900 ekonomicky aktivních mužů z celkového počtu mužů se zjištěnou ekonomickou aktivitou přesahují věkové skupiny 25–29 až 50–54 let, s maximem 970 ve skupině 30–34 let. Ženy tuto hranici, především v důsledku mateřských povinností, překračují pouze ve věkových kategoriích 40–44 až 50–54 let. Maxima 934 ekonomicky aktivních dosahují ženy mezi 45. až 49. rokem.

Zdrojem pracovní síly obyvatelstvo ve věku 35–39 let.

Nejpočetnější skupinu ekonomicky aktivního obyvatelstva a zároveň i zdroje pracovní síly (15,1 % ekonomicky aktivního obyvatelstva) představují v Libereckém kraji obyvatelé ve věkové skupině 35–39 let, kteří reprezentují silné populační ročníky sedmdesátých let 20. století, kdy se poválečným dětem rodily jejich děti.

**Intenzita ekonomické aktivity ve správních obvodech ORP a krajích
(ze zjištěných hodnot)**

**Podprůměrná hodnota
intenzity ekonomické
aktivity 67,8 %.**

Podíl ekonomicky aktivních ve věku 15–64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku uvádí intenzitu ekonomické aktivity. Ze zjištěných hodnot v Libereckém kraji dosahuje ve srovnání s republikovým průměrem (73,7 %) pouze podprůměrné hodnoty (67,8 %). Intenzita ekonomické aktivity mužů dosáhla v Libereckém kraji 73,0 %, zatímco u žen 62,6 %.

**Třetí nejvyšší míra
ekonomické aktivity
mužů v ČR.**

Míra ekonomické aktivity, udávající podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech osob ve věku 15 a více let se zjištěnou ekonomickou aktivitou, dosáhla v Libereckém kraji 60,9 % a převyšuje republikový průměr o 0,2 procentní body. U mužů pak hodnota tohoto ukazatele ve výši 68,9 % představovala třetí nejvyšší úroveň v mezikrajším srovnání. Převýšení republikového průměru o 0,3 procentní body je způsobeno především nižším podílem nepracujících důchodců a studentů a žáků starších 15 let. I míra ekonomické aktivity žen v Libereckém kraji (53,5 %) přesáhla republikový průměr (53,4 %), dosahuje páté nejvyšší hodnoty mezi kraji České republiky. Nižší míra ekonomické aktivity u žen oproti mužům je ovlivněna vyšším podílem žen v kategorii ekonomicky neaktivních, především v kategorii nepracujících důchodců, osob s vlastním zdrojem obživy, osob v domácnosti a ve skupině ostatních závislých osob.

**Pátá nejvyšší míra
zaměstnanosti v ČR.**

Krajská hodnota míry zaměstnanosti, zohledňující podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob ve věku 15 a více let se zjištěnou ekonomickou aktivitou, dosáhla 54,3 %. Podobně jako u ukazatele míry ekonomické aktivity je hodnota zjištěné míry zaměstnanosti mužů (62,0 %) vyšší než u žen (47,1 %). I v této kategorii dosahují krajské údaje vyšších hodnot než činí průměry za Českou republiku (54,7 % celkem, 62,1 % u mužů, 47,8 % u žen).

**Podíl nezaměstnaných
je nadprůměrný.**

Z celkového počtu zjištěných ekonomicky aktivních osob v Libereckém kraji patřilo mezi nezaměstnané 22 568 osob, tj. 10,8 % (průměr za Českou republiku 9,8 %). Struktura nezaměstnaných z hlediska pohlaví je téměř vyrovnaná, ženy tvořily 50,1 % nezaměstnaných.

**Nezaměstnaní
nejčastěji se středním
vzděláním bez maturity.**

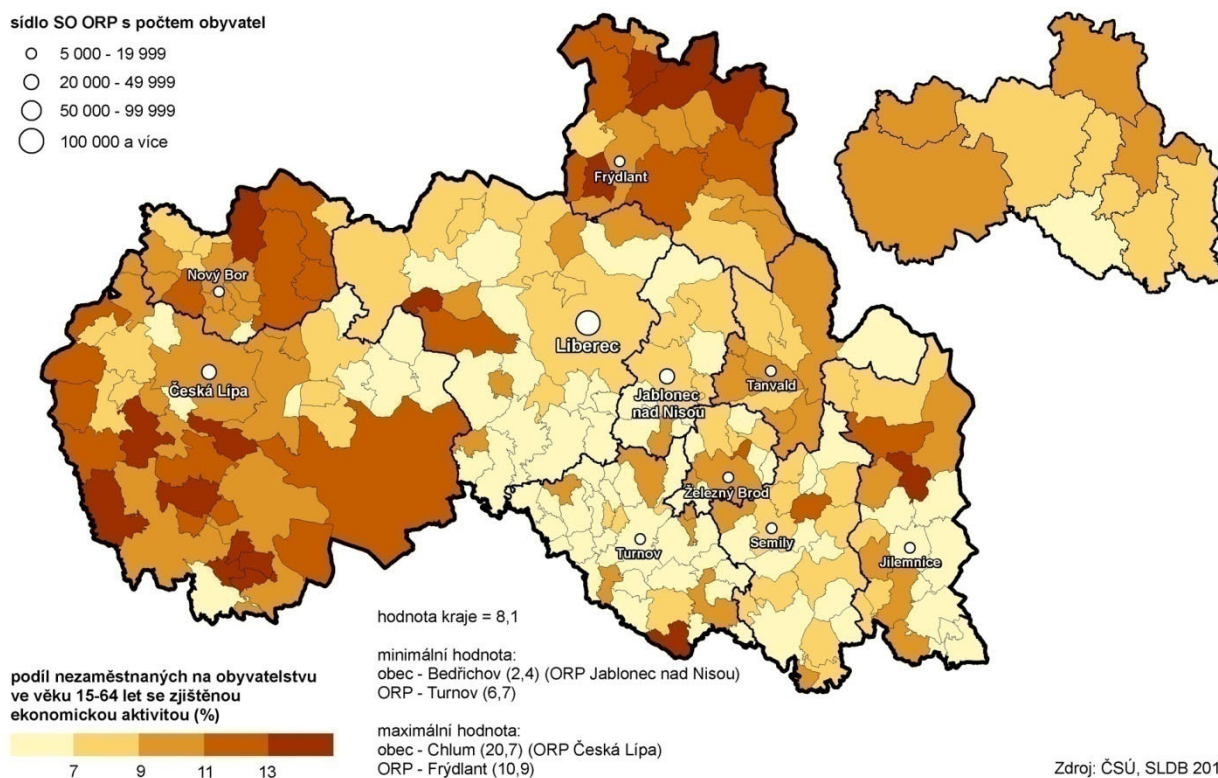
První zaměstnání hledalo 15,2 % nezaměstnaných v kraji. Nejvyšší procentní zastoupení měli uchazeči o první zaměstnání v okrese Liberec (15,7 %), nejmenší podíl byl zaznamenán na Semilsku (14,3 %). Výsledky SLDB 2011

potvrzují, že kvalitní vzdělání je předpokladem úspěchu na pracovním trhu. Mezi nezaměstnanými je pouze 4,5 % vysokoškoláků, zatímco mezi zaměstnanými je jich třikrát více. Nezaměstnanost nejčastěji postihla osoby se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených (44,3 %), dále se základním vzděláním, včetně neukončeného (23,5 %) a úplným středním vzděláním s maturitou (23,2 %).

Nezaměstnaní v obcích a správních obvodech ORP Libereckého kraje (ze zjištěných hodnot)

sidlo SO ORP s počtem obyvatel

- 5 000 - 19 999
- 20 000 - 49 999
- 50 000 - 99 999
- 100 000 a více

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

Nejnižší nezaměstnanost vykázal okres Semily.

Počty nezaměstnaných v jednotlivých okresech kraje korespondují s počtem obyvatel, nejvyšší počet nezaměstnaných vykázal nejlidnatější okres Liberec (8 441 osob), nejméně osob bez zaměstnání pak okres Semily (3 325 osob). Okres Semily vykazuje zároveň i nejnižší podíl nezaměstnaných na počtu ekonomicky aktivních osob (9,4 %). Útlum sklářského průmyslu a těžby uranu způsobily, že nejvyšší podíl nezaměstnaných v kraji vykázal okres Česká Lípa (12,9 %), který byl s těmito odvětvími úzce propojen.

Nejvyšší podíl nezaměstnaných v produktivním věku žije na Českolipsku.

Na celkovém počtu obyvatel kraje ve věku 15–64 let se nezaměstnaní podílejí 7,5 %. V kategorii mužů dosáhl ukazatel hodnoty 7,4 %, u žen pak 7,5 %. Z hlediska územních celků vykazuje nejvyšší podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věkové skupině 15–64 let okres Česká Lípa (8,8 %). Tento okresní podíl zároveň jako jediný převyšuje krajský průměr, což je způsobeno především úbytkem pracovních příležitostí ve sklářském a uranovém průmyslu. Nejnižší podíl nezaměstnaných v této věkové kategorii měl okres Semily (6,7 %).

V rámci Libereckého kraje nejnižší podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu 15–64 let vykazovaly obce Bedřichov v okrese Jablonec nad Nisou (2,3 %), Svijany v okrese Liberec (2,9 %) a Kacanovy v okrese Semily (3,3 %), nejvyšší pak obce Chlum v okrese Česká Lípa (17,7 %), Bulovka (15,5 %) a Janovice v Podještědí (15,9 %) v okrese Liberec.

4.2. Ekonomicky aktivní podle věku a vzdělání

Tab. 4.2.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a věku

	Celkem	v tom					
		muži	v tom		ženy	v tom	
			zaměstnaní	nezaměstnaní		zaměstnané	nezaměstnané
Ekonomicky aktivní	208 512	113 033	101 769	11 264	95 479	84 175	11 304
v tom ve věku (%):							
15–19	1,6	1,6	1,2	5,6	1,5	1,1	4,1
20–24	8,0	8,2	7,3	16,7	7,8	7,1	12,5
25–29	10,8	10,8	10,6	12,7	10,8	10,8	10,8
30–34	13,3	14,0	14,2	11,5	12,6	12,6	12,8
35–39	15,1	14,9	15,3	10,6	15,3	15,5	13,9
40–44	12,0	11,3	11,6	8,2	12,8	13,0	11,2
45–49	11,6	10,8	11,0	8,9	12,6	12,8	11,5
50–54	10,7	9,8	9,9	8,9	11,9	11,9	12,2
55–59	10,5	10,8	10,6	12,5	10,1	10,1	10,3
60–64	4,3	5,6	5,7	4,2	2,9	3,2	0,5
65–69	1,2	1,4	1,6	x	1,1	1,2	x
70 a více let	0,7	0,8	0,9	x	0,5	0,6	x
nezjištěno	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2

Mezi ekonomicky aktivními byla v roce 2011 nejpočetněji zastoupena věková skupina 35–39 let, reprezentovalo ji 15,1 % ekonomicky aktivních obyvatel kraje. Do této skupiny patřilo 14,9 % ekonomicky aktivních mužů a 15,3 % žen. U obou pohlaví tato skupina zároveň představovala kategorii s nejvyšším podílem zaměstnaných, tzn. 15,3 % u mužů a 15,5 % u žen. U věkových skupin nezaměstnaných je patrný rozdíl mezi muži a ženami. Zatímco muži vykazují nejvyšší podíl nezaměstnaných na počtu ekonomicky aktivních mužů mezi 20. až 24. rokem (16,7 %), u žen tomu tak je ve věku 35–39 let (13,9 %).

Tab. 4.2.2 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání

	Celkem	v tom		Z celku					
		muži	ženy	zaměstnaní			nezaměstnaní		
				celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Ekonomicky aktivní	208 512	113 033	95 479	185 944	101 769	84 175	22 568	11 264	11 304
v tom podle vzdělání (%):									
základní vč. neukončeného	9,4	8,7	10,3	7,7	6,9	8,6	23,5	24,2	22,8
střední vč. vyučení (bez maturity)	40,2	46,7	32,6	39,7	46,6	31,5	44,3	47,6	41,0
úplné střední (s maturitou)	31,5	27,4	36,3	32,5	28,3	37,5	23,2	19,3	27,0
nástavbové studium	3,2	2,3	4,3	3,4	2,4	4,6	1,6	1,2	2,0
vyšší odborné vzdělání	1,5	1,0	2,0	1,5	1,1	2,1	0,7	0,6	0,9
vysokoškolské	13,2	12,9	13,5	14,2	13,8	14,8	4,5	4,7	4,4
bez vzdělání	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	1,0	1,2	0,8
nezjištěno	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	1,1	1,1	1,1

Ekonomicky aktivní mají nejčastěji střední vzdělání bez maturity.

Nejpočetnější skupinu ekonomicky aktivního obyvatelstva reprezentovaly osoby se středním vzděláním bez maturity, včetně vyučených (40,2 % z celkového počtu ekonomicky aktivních), následovali absolventi s úplným středním vzděláním s maturitou (31,5 %). Podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva činil 13,2 % z celkového počtu ekonomicky aktivních. V souladu se strukturou ekonomicky aktivních podle vzdělání představují téměř dvě pětiny zaměstnaných v kraji osoby se středním vzděláním bez maturity, mezi nezaměstnanými reprezentují 44,3 %.

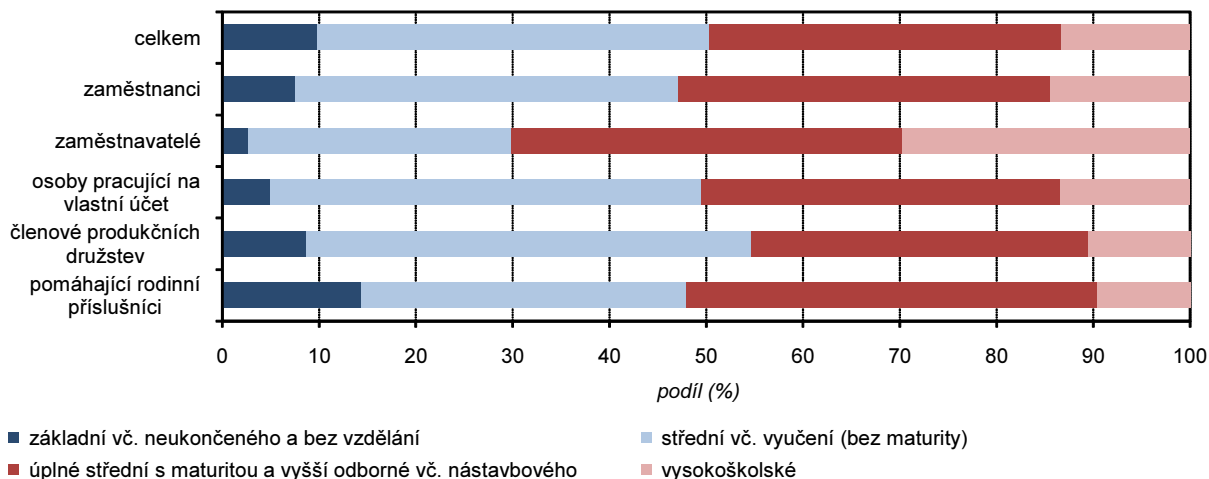
Rozdíly v dosaženém vzdělání u ekonomicky aktivních mužů a žen.

Ve skupině ekonomicky aktivních obyvatel jsou patrné rozdíly mezi dosaženým vzděláním u mužů a žen, které se projevují i v zastoupení podle vzdělání mezi zaměstnanými. Zatímco mezi zaměstnanými jsou u mužů nejpočetnější skupinou vyučení (46,6 %), u žen skupina s úplným středním vzděláním s maturitou (37,5 %).

**Minimální rozdíly
v nezaměstnanosti
mužů a žen.**

Mezi nezaměstnanými mají ženy s 50,1 % jen minimální převahu nad muži. Nejčastěji jsou bez práce vyučení muži bez maturity (47,6 %), se základním vzděláním vč. neukončeného (24,2 %) a s úplným středním vzděláním s maturitou (19,3 %). Shodně s muži i nejpočetnější skupina nezaměstnaných žen dosáhla středního vzdělání bez maturity (41,0 %). Na rozdíl od mužů reprezentují druhou nejčastěji nezaměstnanou vzdělanostní skupinu ženy s maturitou (27,0 %) a až na třetím místě jsou ženy se základním a neukončeným vzděláním (22,8 %).

**Graf 4.3 Vzdělanostní struktura ekonomicky aktivních podle postavení
v zaměstnání (ze zjištěných hodnot)**

**Téměř 30 %
zaměstnavatelů je
vysokoškolsky
vzdělaných.**

Postavení v zaměstnání se zjišťovalo u všech ekonomicky aktivních s výjimkou nezaměstnaných bez předchozího zaměstnání. Z hlediska postavení v zaměstnání patřili k nejvzdělanější skupině zaměstnavatelé, kteří vykazovali nejvyšší podíl osob se základním vzděláním a téměř 30 % z nich představovali vysokoškoláci. Lze tak tvrdit, že vyšší vzdělání vede k větší samostatnosti v podnikatelských aktivitách. Na dalších místech z pohledu vzdělanosti se umístila skupina zaměstnanců (6,6 % základní vzdělání a 16,3 % vysokoškolské vzdělání) a osoby pracující na vlastní účet (4,8 % základní vzdělání a 15,3 % vysokoškolské vzdělání). Nejhorší vzdělanostní strukturu měli pomáhající rodinní příslušníci reprezentovaní 16,8 % osob se základním vzděláním nebo nižším vzděláním a pouze desetinou vysokoškoláků. Členové produkčních družstev představovali malou skupinu čítající pouze 161 osob.

4.3. Zaměstnaní podle odvětví

**Liberecký kraj je třetím
nejprůmyslovějším
krajem ČR.**

Liberecký kraj je z pohledu struktury zaměstnaných podle odvětví ekonomické činnosti třetím nejprůmyslovějším krajem republiky. V průmyslu působí téměř třetina všech zaměstnaných (31,5 %), což je o 7,5 procentních bodů více než je republikový průměr. Dominantní postavení si průmysl obhájí ve všech věkových kategoriích. Většinu průmyslu v kraji zastupuje průmysl zpracovatelský s úzkou vazbou na automobilový průmysl. Dalšími průmyslovými odvětvími v kraji je výroba a zpracování plastů a strojírenství. Tradiční textilní průmysl v důsledku útlumu v posledních dvaceti letech ztratil své dominantní postavení, útlum zaznamenal i průmysl skla a bižuterie. V meziokresním srovnání je nejvyšší zastoupení průmyslu na Českolipsku (35,5 % zaměstnaných osob) a nejnižší na Liberecku (28,6 %).

V oblasti velkoobchodu, maloobchodu a údržby motorových vozidel pracuje 9,2 % zaměstnaných, třetím nejčastějším odvětvím ekonomické činnosti v kraji je s 6,5 % stavebnictví. Obě zmiňovaná odvětví mají nejvyšší zastoupení v okrese Liberec (10,1 % resp. 7,3 %).

**Zemědělství má pouze
doplňkový charakter.**

Zemědělství má v kraji pouze doplňkový charakter a v mezikrajském srovnání představuje třetí nejnižší podíl (1,8 % zaměstnaných). Největší podíl osob zaměstnaných v zemědělství je soustředěn v okrese Semily (20,0 %). Podíl

zaměstnaných ve zdravotní a sociální péči (5,8 %) je druhý nejnižší v mezikrajském srovnání. Odvětví ekonomické činnosti nebylo zjištěno u 13,2 % zaměstnaných.

Tab. 4.3.1 Zaměstnaní podle věku a odvětví ekonomické činnosti

	Celkem	v tom ve věku						
		15–29	30–39	40–49	50–59	60–64	65 a více	nezjištěný věk
Zaměstnaní	185 944	35 466	53 673	44 761	39 268	8 526	4 009	241
v tom podle odvětví ekonomické činnosti (%):								
zemědělství, lesnictví, rybářství	1,8	1,3	1,5	1,8	2,5	3,1	2,9	2,1
průmysl celkem	31,7	31,0	34,7	31,8	31,1	25,9	15,2	22,0
z toho zpracovatelský průmysl	29,5	29,9	32,9	29,4	28,0	22,2	13,7	20,7
stavebnictví	6,5	4,8	6,5	7,3	7,2	6,3	4,9	7,1
velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	9,2	10,6	9,6	9,7	8,0	6,7	6,1	5,8
doprava a skladování	4,8	3,8	4,6	5,5	5,2	5,2	2,2	4,1
ubytování, stravování a pohostinství	3,0	4,4	2,9	2,6	2,5	2,2	1,7	3,3
informační a komunikační činnosti	1,7	2,9	2,0	1,2	0,9	0,7	0,7	1,7
peněžnictví a pojišťovnictví	2,0	2,6	2,0	2,0	1,6	1,4	1,2	0,8
činnosti v oblasti nemovitostí	0,6	0,4	0,6	0,7	0,6	1,0	1,2	0,4
profesní, vědecké a technické činnosti	3,0	3,1	3,0	2,7	2,7	4,3	7,3	1,7
veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	5,5	4,9	6,0	6,2	5,3	3,8	2,2	2,5
vzdělávání	5,9	3,2	4,9	7,1	7,5	7,5	8,8	4,6
zdravotní a sociální péče	5,8	4,7	5,1	6,3	7,0	6,1	6,3	0,4
kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1,5	1,8	1,5	1,1	1,4	1,9	3,0	1,7
jiné činnosti	3,9	3,9	3,5	3,5	4,4	5,1	5,9	2,9
nezjištěno	13,2	16,7	11,5	10,5	12,2	18,8	30,3	39,0

Ve věkové skupině mezi 50. až 60. rokem dochází u zaměstnaných k poklesu jejich zastoupení ve fyzicky náročných odvětvích, jako např. průmyslu a stavebnictví a k nárůstu podílu v oblasti vzdělávání, kultury, profesní, vědecké a technické činnosti.

Více než čtvrtina žen pracuje v průmyslu.

Více než čtvrtina zaměstnaných žen našla uplatnění v průmyslu, především zpracovatelském (24,7 %), dále pak v obchodě a opravách (11,1 %), ve zdravotní péči (10,4 %) a vzdělání (10,1 %).

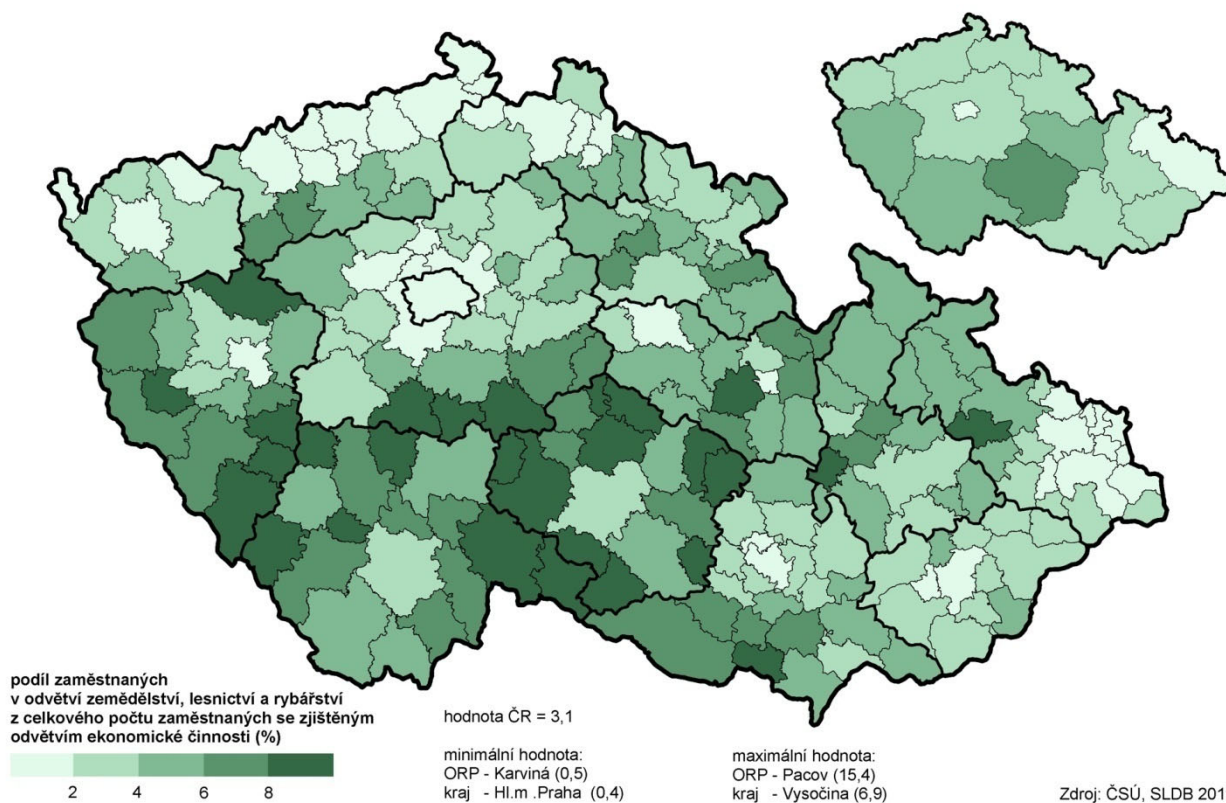
Tab. 4.3.2 Zaměstnaní podle velikostních skupin obcí a odvětví ekonomické činnosti

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000–4 999	5 000–19 999	20 000–49 999	50 000 a více
Zaměstnaní	185 944	2 167	8 075	19 559	36 773	38 303	35 102	45 965
z toho podle odvětví ekonomické činnosti (%):								
zemědělství, lesnictví, rybářství	1,8	6,4	7,9	3,8	2,7	1,4	0,5	0,4
průmysl	31,7	30,3	32,1	33,8	35,5	34,4	32,4	24,9
stavebnictví	6,5	6,9	6,6	7,2	6,4	5,7	5,9	7,2
velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	9,2	8,2	7,9	7,8	7,5	9,1	9,9	11,2
doprava a skladování	4,8	4,7	5,6	5,5	4,7	4,6	4,4	4,8
ubytování, stravování a pohostinství	3,0	3,0	3,7	2,9	3,6	2,8	2,7	2,7
vzdělávání	5,9	5,5	4,7	5,1	5,1	6,1	5,7	7,0

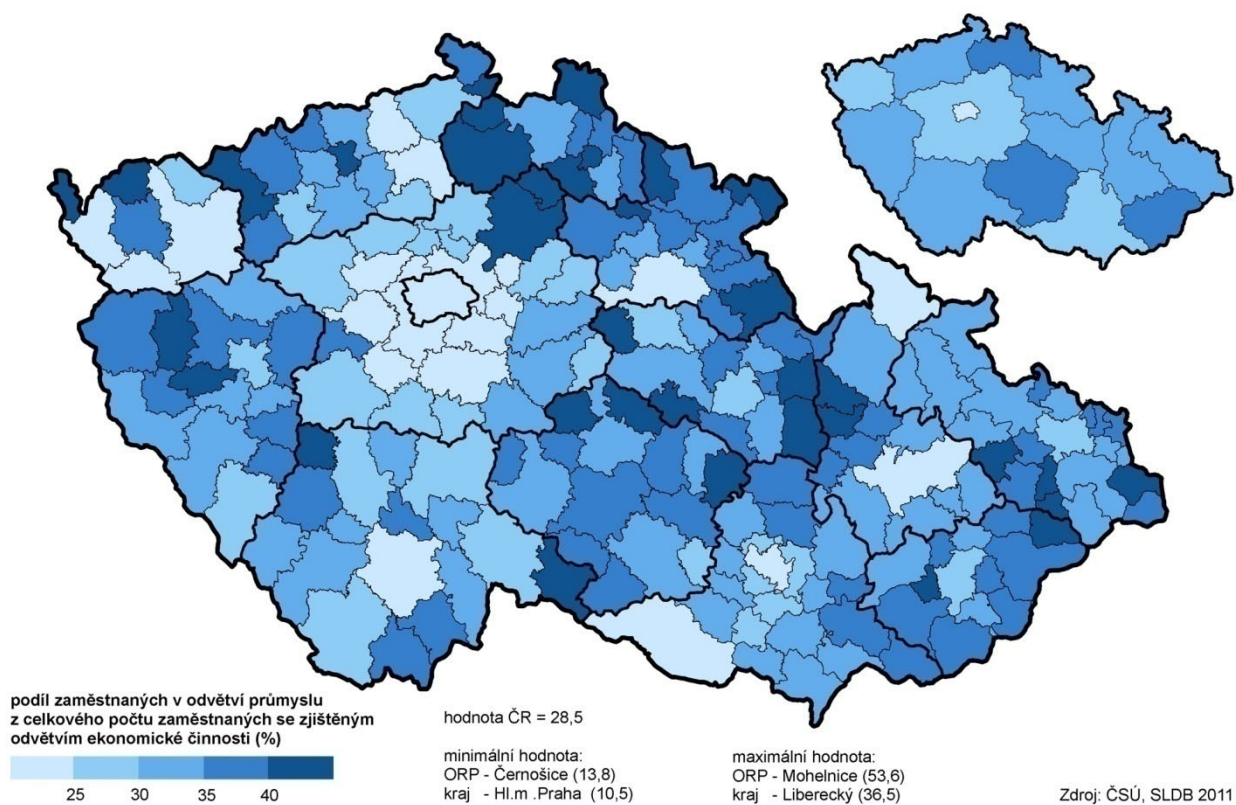
Výsadní postavení průmyslu ve všech velikostních skupinách obcí kraje.

Výsadní postavení ve všech velikostních skupinách obcí v Libereckém kraji zaujímají zaměstnaní v průmyslu s maximem v obcích s 1 000–4 999 obyvateli (35,5 %) a minimem v krajském městě (24,9 %). Následovalo odvětví obchodu a oprav. S rostoucí velikostní skupinou obcí dochází k nárůstu podílu zaměstnaných ve vzdělávání a poklesu podílu zaměstnaných v zemědělství. Zatímco v obcích s 200–499 obyvateli pracuje v zemědělství 7,9 % zaměstnaných, ve skupině s 50 000 a více obyvateli je to o 7,5 p. b. méně.

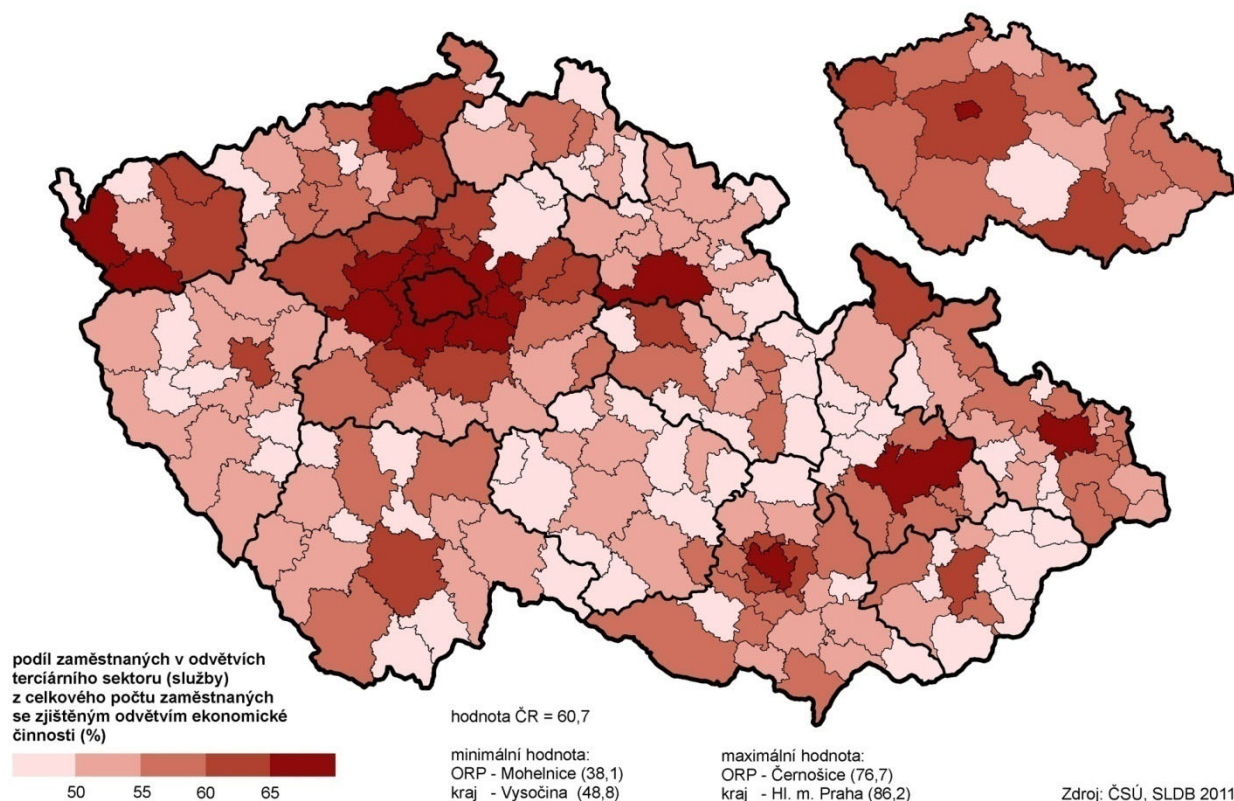
**Zaměstnaní v zemědělství, lesnictví a rybářství ve správních obvodech ORP a krajích
(ze zjištěných hodnot)**

**Zaměstnaní v průmyslu ve správních obvodech ORP a krajích
(ze zjištěných hodnot)**

**Zaměstnaní v terciárním sektoru ve správních obvodech ORP a krajích
(ze zjištěných hodnot)**

4.4. Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání a hlavních tříd zaměstnání

Druhý nejnižší podíl zaměstnanců....

Ze 76,5 % mezi zaměstnanými převažují zaměstnanci, přesto je to v mezikrajském srovnání po Hlavním městě Praha druhý nejnižší podíl. Více než čtyři pětiny žen jsou v postavení zaměstnance. Nejvyšší zastoupení zaměstnanců vykazuje okres Česká Lípa (78,4 %), zatímco nejnižší okres Jablonec nad Nisou (74,3 %).

....a třetí nejvyšší podíl OSVČ v ČR.

Druhé nejčastější postavení v zaměstnání reprezentují s 13,4 % osoby pracující na vlastní účet, což v rámci republiky představuje třetí nejvyšší podíl. Téměř dvojnásobně jsou mezi osobami pracujícími na vlastní účet (OSVČ) zastoupeni muži oproti ženám (17,3 % vs. 8,6 %). Ženy jsou častěji zastoupeny ve skupinách zaměstnanců a pomáhajících rodinných příslušníků, muži převažují ve zbývajících skupinách.

Tab. 4.4.1 Zaměstnaní podle pohlaví a postavení v zaměstnání

	Celkem	v tom		Struktura zaměstnaných (%)		
		muži	ženy	celkem	muži	ženy
Zaměstnaní	185 944	101 769	84 175	100,0	100,0	100,0
v tom podle postavení v zaměstnání:						
zaměstnanci	142 218	73 590	68 628	76,5	72,3	81,5
zaměstnavatelé	6 554	4 834	1 720	3,5	4,7	2,0
osoby pracující na vlastní účet	24 884	17 624	7 260	13,4	17,3	8,6
členové produkčních družstev	162	93	69	0,1	0,1	0,1
pomáhající rodinní příslušníci	880	265	615	0,5	0,3	0,7
nezjištěno	11 246	5 363	5 883	6,0	5,3	7,0

Tab. 4.4.2 Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání a věku

	Celkem	z toho podle postavení v zaměstnání				
		zaměstnanci	zaměstnavatelé	osoby pracující na vlastní účet	členové produkčních družstev	pomáhající rodinní příslušníci
Zaměstnaní	185 944	142 218	6 554	24 884	162	880
v tom ve věku (%):						
15–24	8,4	8,4	1,1	4,8	1,9	9,4
25–34	24,2	25,8	10,9	19,8	11,1	13,3
35–44	27,7	28,1	28,2	29,1	19,8	20,0
45–54	22,6	22,4	31,5	24,6	29,0	26,4
55–59	10,4	10,2	14,6	10,8	22,2	14,3
60–64	4,6	3,8	8,9	6,3	8,6	7,3
65–69	1,4	0,8	3,4	2,8	5,6	5,0
70 a více	0,8	0,4	1,4	1,6	1,9	4,2
nezjištěno	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1

Věková skupina 35–44 let představuje nejsilnější skupinu mezi zaměstnanými (27,7 %), dominantní postavení má také mezi zaměstnanci (28,1 %) a osobami pracujícími na vlastní účet (29,1 %). Nejvyšší podíl zaměstnavatelů (31,5 %), členů produkčních družstev (29,0 %) a pomáhajících rodinných příslušníků (26,3 %) nalezneme ve věkové kategorii 45–54 let. Ve všech věkových skupinách zaměstnaných a téměř ve všech skupinách podle postavení v zaměstnání dominují muži, pouze u zaměstnanců a pomáhajících rodinných příslušníků jsou více zastoupeny ženy.

Tab. 4.4.3 Zaměstnaní podle velikostních skupin obcí a postavení v zaměstnání

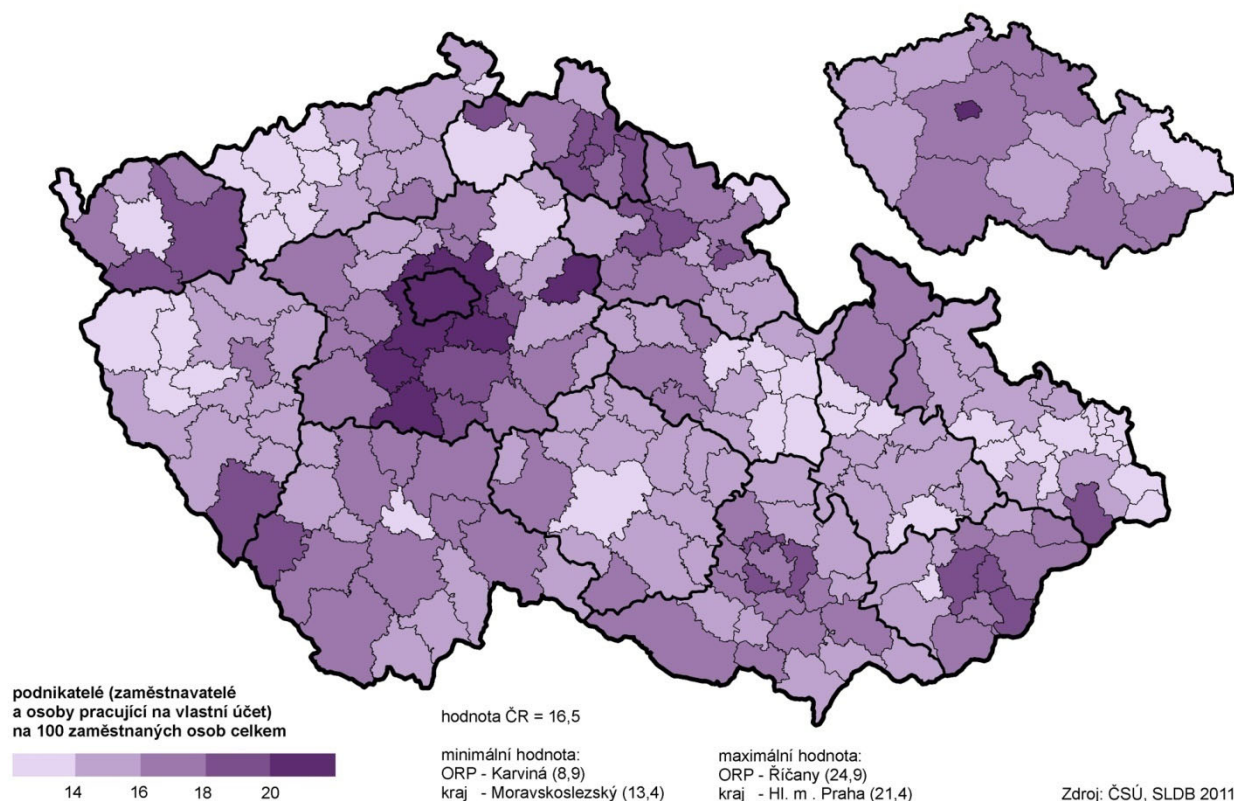
	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 –499	500 –999	1 000 –4 999	5 000 –19 999	20 000 –49 999	50 000 a více
Zaměstnaní	185 944	2 167	8 075	19 559	36 773	38 303	35 102	45 965
z toho podle postavení v zaměstnání (%):								
zaměstnanci	76,5	70,8	74,2	74,9	76,3	76,3	77,8	77,1
zaměstnavatelé	3,5	4,3	3,5	3,5	3,3	3,6	3,5	3,7
osoby pracující na vlastní účet	13,4	17,7	15,1	14,9	13,3	13,2	12,3	13,3
členové produkčních družstev	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
pomáhající rodinní příslušníci	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,4	0,4

Obecně můžeme konstatovat, že s rostoucí velikostní skupinou obcí dochází ke zvýšení podílu zaměstnanců a poklesu pomáhajících rodinných příslušníků, osob pracujících na vlastní účet a členů produkčních družstev. Nejvyšší podíl zaměstnavatelů (4,3 %) vykazují obce do 199 obyvatel, naopak obce s 1 000–4 999 obyvateli pouze 3,3 %.

Podnikatelé v kraji mají nejčastěji střední vzdělání vč. vyučení bez maturity.

Podnikatelé v Libereckém kraji, které reprezentují zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet, dosáhli nejčastěji středního vzdělání vč. vyučení bez maturity (41,0 %). Více než 27 % podnikatelů patřilo do věkové skupiny 40–49 let.

Podnikatelé ve správních obvodech ORP a krajích

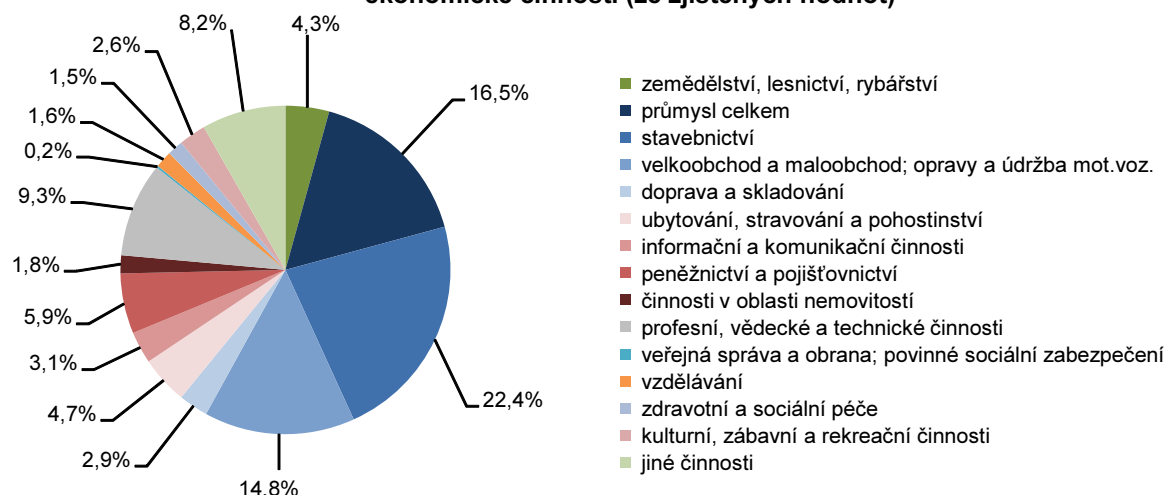

Tab. 4.4.4 Podnikatelé podle nejvyššího ukončeného vzdělání a věku

	Celkem	v tom podle vzdělání (%)							nezjištěno
		základní vč. neukončeného	střední vč. vyučení bez maturity	úplné střední s maturitou	nástavbové studium	vyšší odborné vzdělání	vysokoškolské	bez vzdělání	
Počet podnikatelů¹⁾	32 607	4,5	41,0	33,2	3,2	1,2	16,3	0,1	0,6
v tom:									
zaměstnavatelé	6 642	2,6	27,2	35,6	3,4	1,2	29,2	0,2	0,5
osoby pracující na vlastní účet	25 965	5,0	44,5	32,6	3,1	1,1	12,9	0,1	0,7
v tom ve věku :									
15–29	3 623	8,3	32,9	39,3	2,9	1,8	13,7	0,3	0,8
30–39	8 687	4,2	46,0	32,7	3,4	1,7	11,2	0,1	0,7
40–49	8 875	3,4	41,5	35,8	2,6	0,6	15,3	0,2	0,6
50–59	7 772	4,5	43,6	28,6	2,7	0,6	19,4	0,1	0,6
60–69	3 121	3,8	31,6	31,7	5,3	1,2	25,7	0,1	0,7
70 a více	498	4,2	19,1	33,3	5,6	5,0	32,5	-	0,2
nezjištěno	31	12,9	45,2	29,0	3,2	3,2	3,2	-	3,2

¹⁾ včetně nezaměstnaných

Graf 4.4 Osoby samostatně výdělečně činné podle odvětví ekonomické činnosti (ze zjištěných hodnot)

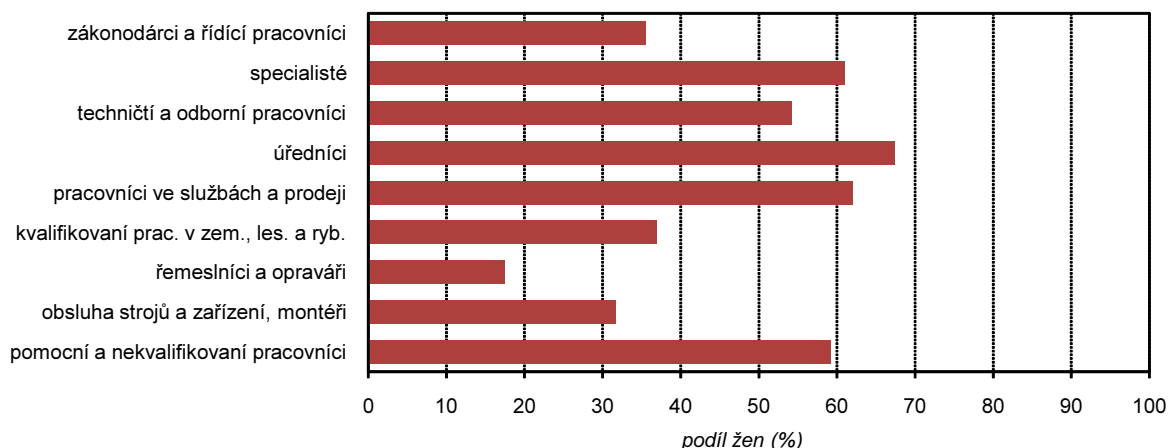
Ve struktuře zaměstnaných podle hlavních tříd vedou techničtí a odborní pracovníci.

Ve struktuře zaměstnaných podle hlavních tříd zaměstnání nejvyšší podíl v Libereckém kraji dosáhli techničtí a odborní pracovníci (16,7 %), což však zároveň představuje druhý nejnižší podíl mezi kraji. Druhou nejčastěji zastoupenou skupinou jsou řemeslníci a opraváři (16,3 %), třetí obsluha strojů a zařízení, montéři (14,9 %). Téměř shodného zastoupení dosahují specialisté (13,5 %) a pracovníci ve službách a prodeji (13,3 %). U necelých 10 % zaměstnaných zůstala třída jejich zaměstnání nezjištěna.

Ženy dominují mezi úředníky, ve službách a v prodeji.

Ženy mají nejvyšší podíl mezi úředníky, kde představují 67,5 % z nich. Nadpoloviční podíly mají dále mezi pracovníky ve službách a prodeji (62,0 %), specialisty (61,0 %), pomocnými a nekvalifikovanými pracovníky (59,2 %) a technickými a odbornými pracovníky (54,2 %). Doménou mužů zůstává třída řemeslníků a opravářů (82,5% podíl), obsluha strojů a zařízení, montéři (68,3 %), zákonodárci a řídicí pracovníci (64,5 %).

Graf 4.5 Zastoupení žen podle hlavních tříd zaměstnání

4.5. Ekonomická aktivita žen

Více než čtyři pětiny žen pracuje v pozici zaměstnance.

Ekonomická aktivita žen je ovlivněna počtem žen v tzv. reprodukčním věku, ale také jejich reprodukční rolí a následnou péčí o děti. Z celkového počtu 93 844 ekonomicky aktivních žen v Libereckém kraji představují zaměstnané ženy 88,0 %. Více než čtyři pětiny zaměstnaných žen pracuje v pozici zaměstnance, osoby pracující na vlastní účet reprezentuje 8,6 % ze zaměstnaných žen. Pouze 2,0 % žen působí jako zaměstnavatelky.

Více než dvě pětiny ekonomicky aktivních žen starších 15 let jsou matkou dvou živě narozených dětí. Nejvyšší podíl těchto matek vykazuje skupina

zaměstnavatelek (57,2 %) a žen pracujících na vlastní účet (46,7%).

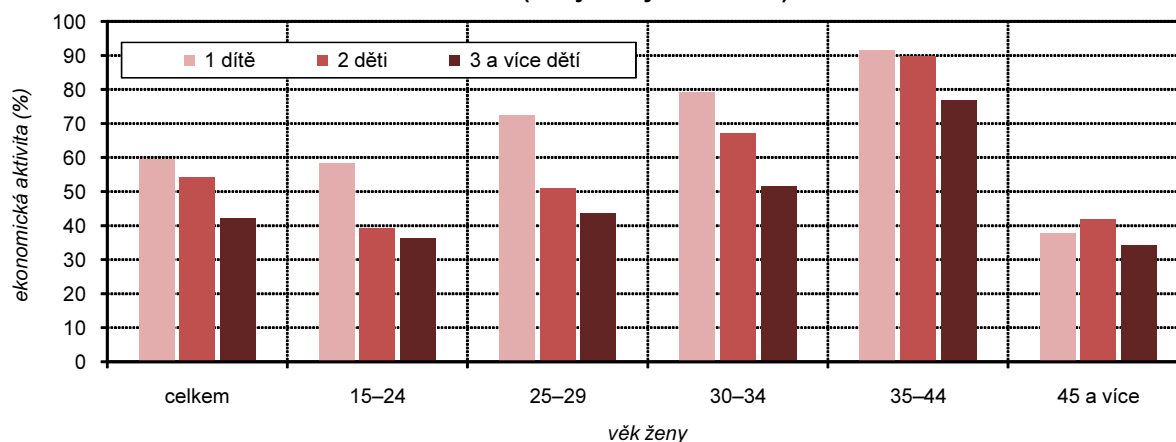
Nezaměstnané nebo ekonomicky neaktivní ženy mají nejčastěji dvě děti.

Ekonomicky aktivní ženy reprezentují 50,4 % žen starších 15 let v kraji, ekonomicky neaktivní 43,9 % z nich. Zbývajících necelých 6 % představují ženy starší 15 let s nezjištěnou ekonomickou aktivitou. Jak mezi nezaměstnanými, tak i mezi ekonomicky neaktivními ženami zaujímají nejvyšší podíl ženy se dvěma živě narozenými dětmi. Důvodem je často upřednostnění péče o děti před nástupem do zaměstnání, ale také ztížené uplatnění matek malých dětí na trhu práce.

Tab. 4.5.1 Ženy ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity, postavení v zaměstnání a počtu živě narozených dětí

	Ekonomicky aktivní celkem	v tom					Ekonomicky neaktivní celkem	Nezjištěná ekonomická aktivita
		zaměstnané	z toho postavení v zaměstnání			nezaměstnané		
			zaměstnankyně	zaměstnavatelky	osoby pracující na vlastní účet			
Ženy ve věku 15 a více let	95 479	84 175	68 628	1 720	7 260	11 304	83 074	10 835
v tom s počtem živě narozených dětí (%):								
0	22,1	21,7	22,6	9,3	18,0	25,7	19,1	12,3
1	20,7	20,8	20,2	20,4	20,9	20,2	16,1	16,2
2	43,0	44,2	44,4	57,2	46,7	34,1	41,7	24,2
3 a více	12,6	12,0	11,6	12,6	13,2	17,2	19,8	15,1
nezjištěno	1,6	1,4	1,1	0,5	1,3	2,8	3,2	32,2
Průměrný počet dětí	1,50	1,50	1,48	1,75	1,58	1,53	1,72	1,78

Graf 4.6 Ekonomická aktivita žen podle věku ženy a počtu živě narozených dětí (ze zjištěných hodnot)

5. Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání a do škol

5.1. Vyjíždka a dojíždka do zaměstnání

Dojíždka je nejvýznamnější formou prostorové mobility.

Již popáté se při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 zjišťovaly údaje o dojíždce do zaměstnání a do škol. Dojíždka je nejvýznamnější formou prostorové mobility a její význam umocnily společensko-ekonomické změny zahájené v 90. letech 20. století. Neméně významný vliv měla hospodářská krize z počátku 21. století.

Nové kategorie „zaměstnání bez stálého pracoviště“.

Vyjíždka do zaměstnání byla zjišťována u zaměstnaných osob bez pracujících studentů. Osoby, které neměly pevné místo pracoviště, ale pracovní dobu začínaly na stejné adrese (např. pracovníci v dopravě - řidiči aj.), uváděly místo nástupu do zaměstnání. Osoby, které místo výkonu zaměstnání často mění, jsou zařazeny do nové kategorie „zaměstnání bez stálého pracoviště“. V případě místa pracoviště se uváděla adresa místa výkonu práce (nikoliv např. sídla firmy).

Na otázku týkající se vyjíždky do zaměstnání neodpovědělo 38,0 % zaměstnaných osob, bez stálého pracoviště bylo necelých 5 % osob a u 2,4 % zaměstnaných osob nebylo místo pracoviště v České republice přesně specifikováno. Adresu pracoviště shodnou s adresou místa obvyklého pobytu mělo 14,7 % zaměstnaných osob.

V místě svého obvyklého pobytu mělo pracoviště 43,6 % z celkového počtu vyjíždějících.

Přesné označení svého pracoviště v Libereckém kraji uvedlo 73 294 osob. Necelých 32 tisíc osob z uvedeného počtu (tj. 43,6 % z celkového počtu vyjíždějících) mělo místo svého pracoviště v místě svého obvyklého pobytu. Mezi okresy Libereckého kraje nejlepší situaci vykázal okres Liberec, když 55,5 % z celkového počtu vyjíždějících realizovalo dojíždku v rámci obce. V Hlavním městě Praze v rámci obce docházelo 91,2 % zaměstnaných osob, ve Středočeském kraji 21,3 % osob.

Tab. 5.1.1 Základní ukazatele dojíždky do zaměstnání podle okresů

	Vyjíždějící z obce				Podíl vyjíždějících denně (%)	Dojíždějící do obce			
	celkem	v tom		denně		celkem	v tom		denně
		muži	ženy				muži	ženy	
Kraj celkem	41 305	23 866	17 439	34 564	83,7	35 072	19 606	15 466	30 254
v tom okresy:									
Česká Lípa	10 836	6 389	4 447	8 885	82,0	8 370	4 736	3 634	7 045
Jablonec n. N.	8 924	5 001	3 923	7 543	84,5	5 963	3 214	2 749	5 257
Liberec	13 325	7 870	5 455	11 324	85,0	13 691	7 901	5 790	11 829
Semily	8 220	4 606	3 614	6 812	82,9	7 048	3 755	3 293	6 123

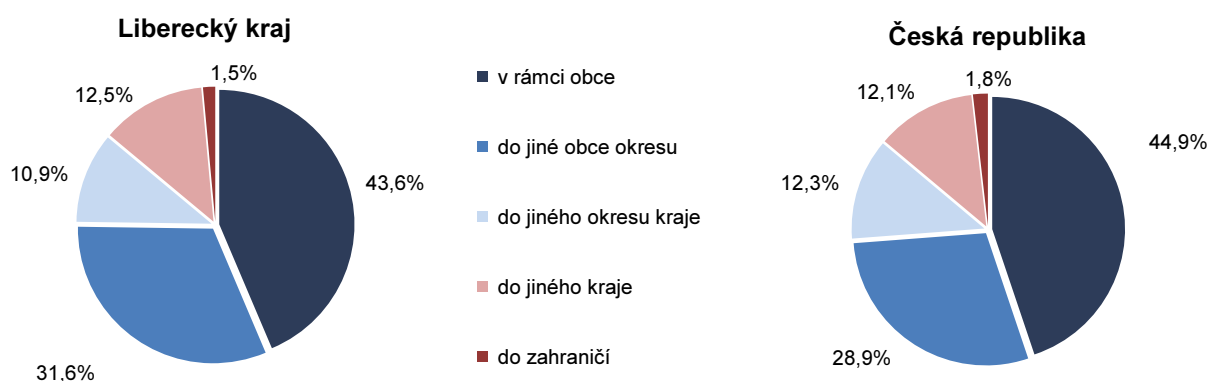
Více než 56 % vyjíždějících míří za prací mimo místo svého obvyklého pobytu.

Nadpoloviční většina vyjíždějících (41 305 osob, tj. 56,4 %) míří za prací mimo místo svého obvyklého pobytu a muži tvořili téměř 58 % těchto vyjíždějících. Převážná většina vyjíždky z obce (97,4 %) byla realizována uvnitř České republiky. Do zahraničí za prací vyjíždělo pouhých 1 072 osob, z toho 405 osob (37,8 %) z okresu Liberec. Nejvyšší podíl vyjíždějících do zahraničí mezi ostatními kraji České republiky vykázalo Hlavní město Praha (19,2 %), nejnižší Středočeský kraj (1,2 %).

V Libereckém kraji převažoval pohyb do jiné obce okresu.

Z pohledu prostorového typu vyjíždky převažoval v Libereckém kraji pohyb do jiné obce okresu (23 150 osob, tj. 56,0 % z celkového počtu vyjíždějících). Totéž platilo i u okresů našeho kraje – podíl těchto vyjíždějících dosáhl v okrese Liberec 62,0 %, na druhé straně v okrese Jablonec nad Nisou činil 45,4 %. Druhým nejrozšířenějším typem vyjíždky byla vyjíždka do jiného kraje (9 130 osob, 22,1 % vyjíždějících), třetím vyjíždka do jiného okresu kraje (7 953 osob, 19,3 %). Tyto typy pak jsou z pohledu okresů do značné míry ovlivněny jejich polohou. Zatímco u okresu Česká Lípa a Semily převažovala mezikrajská vyjíždka, u okresu Jablonec nad Nisou a Liberec meziokresní.

Graf 5.1 Struktura vyjížděky do zaměstnání podle typu vyjížděky

Tab. 5.1.2 Dojížděka do zaměstnání podle typu podle okresů

	Vyjíždějící z obce	v tom (%)				Dojíždějící do obce	v tom (%)		
		do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí		z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje	z jiného kraje
Kraj celkem	41 305	56,0	19,3	22,1	2,6	35 072	66,0	22,7	11,3
v tom okresy:									
Česká Lípa	10 836	59,3	7,8	30,2	2,7	8 370	76,8	7,1	16,1
Jablonec n. N.	8 924	45,4	39,5	12,7	2,3	5 963	67,9	27,7	4,3
Liberec	13 325	62,0	18,7	16,3	3,0	13 691	60,4	30,6	9,1
Semily	8 220	53,6	13,3	31,1	2,0	7 048	62,5	21,5	16,0

Nejvíce vyjíždějících osob u meziokresní vyjížděky směřovalo do okresu Liberec.

Nejvíce vyjíždějících osob u meziokresní vyjížděky směřovalo do okresu Liberec, jejich podíl dosáhl 52,6 %. Do okresu Liberec směřovalo z okresu Česká Lípa 93,6 % „meziokresně“ vyjíždějících, z okresu Jablonec nad Nisou 76,4 %, z okresu Semily 64,3 % vyjíždějících. V okrese Liberec zaměstnané osoby při výběru pracoviště upřednostnily okres Jablonec nad Nisou (49,7 % vyjíždějících).

Pomineme-li Hlavní město Prahu, pak nejvyšší podíl vyjíždějících do zaměstnání do jiné obce okresu vykázal Zlínský kraj (69,8 %), nejnižší Středočeský kraj (36,8 %); u vyjížděky do jiného okresu kraje dominuje s 45,7% podílem Jihomoravský kraj a na druhé straně žebříčku se umístil s 12,1% podílem vyjíždějících Středočeský kraj. Do jiného kraje České republiky směřuje 80,8 % z celkového počtu vyjíždějících do zaměstnání mimo obec z Hlavního města Prahy, v Moravskoslezském kraji podíl mezikrajské vyjížděky dosáhl 7,1 %.

Do Libereckého kraje za svým zaměstnáním dojíždělo 35 072 osob.

Do Libereckého kraje za svým zaměstnáním dojíždělo 35 072 osob, z toho 86,3 % z nich sem směřovalo denně. Mezi dojíždějícími opět z téměř 56 % převažovali muži. Z prostorového hlediska dvě třetiny zaměstnaných dojížděly z jiné obce okresu, 22,7 % z jiného okresu kraje a 11,3 % z jiného kraje. Okres Česká Lípa vykázal nadprůměrný podíl zaměstnaných osob dojíždějících z jiné obce okresu (76,8 %), okres Liberec pak vysoké zastoupení dojíždějících z jiného okresu kraje (30,6 %). Do dvou hraničních okresů Česká Lípa a Semily mířilo nejvíce osob z jiných krajů (16,1 %, resp. 16,0 %).

Tab. 5.1.3 Vyjíždějící do zaměstnání podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000–4 999	5 000–19 999	20 000–49 999	50 000 a více
Vyjíždějící do zaměstnání z obce bydliště	41 305	834	3 042	7 486	11 103	8 965	5 732	4 143
z nich vyjíždí (%):		2,0	7,4	18,1	26,9	21,7	13,9	10,0
do jiné obce okresu	56,0	66,5	63,6	70,9	66,2	58,4	28,5	27,1
do jiného okresu kraje	19,3	13,5	15,5	13,7	14,1	13,9	37,7	33,1
do jiného kraje	22,1	17,9	19,6	14,0	18,0	25,3	29,4	33,6
Podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště (%) ¹⁾	37,9	68,6	64,6	65,7	52,3	41,7	27,3	14,8
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících (%)	83,7	87,4	86,7	86,7	84,2	83,5	79,8	79,7

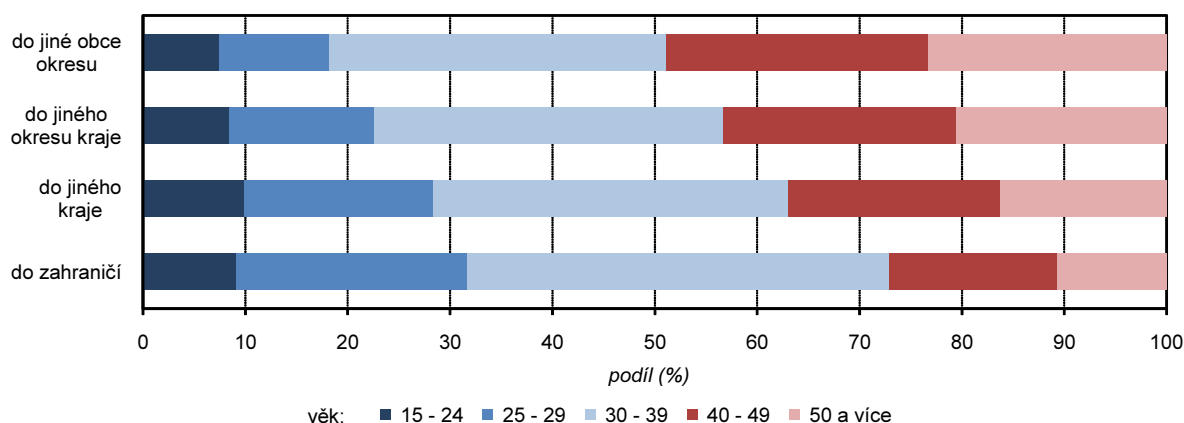
¹⁾ ze zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště

Z pohledu velikostních skupin obcí největší počet vyjíždějících do zaměstnání z obce obvyklého bydliště byl vykázán v kategorii s 1 000–4 999 obyvateli (26,9% podíl na krajském úhrnu vyjíždějících). Na typ vyjížděky má bezesporu vliv vzdálenost obce k centrům dojížděky a vzdálenost k hraničním územním celkům. V obcích do 19 999 obyvatel jednoznačně převažuje vyjížděka do jiné obce okresu, v obcích s 20 000–49 999 obyvateli (město Česká Lípa a Jablonec nad Nisou) vyjížděka do jiného okresu kraje a ve městě Liberci (jediná obec ve skupině s 50 000 a více obyvateli) pak vyjížděka do jiného kraje.

Tab. 5.1.4 Vyjíždějící do zaměstnání podle pohlaví, věku a podle okresů

	Vyjíždějící z obce	v tom (%)		v tom ve věku (%)					
		muži	ženy	15–24	25–29	30–39	40–49	50 a více	nezjištěno
Kraj celkem	41 305	57,8	42,2	8,2	13,4	33,7	23,8	20,9	0,0
v tom okresy:									
Česká Lípa	10 836	59,0	41,0	9,2	13,2	33,6	24,1	19,9	0,1
Jablonec n. N.	8 924	56,0	44,0	7,5	13,4	34,3	23,6	21,1	0,0
Liberec	13 325	59,1	40,9	8,1	13,4	34,6	23,0	20,8	0,0
Semily	8 220	56,0	44,0	7,7	13,8	31,8	24,7	21,9	0,0

Ženy převážně dojížděly, resp. docházely v rámci obce (54,5 %) a hlavním důvodem je péče o děti a domácnost. Ve všech typech prostorové vyjížděky pak převažovali muži. Z celkového počtu vyjíždějících do jiné obce okresu muži představovali 53,2 %, podíl mužů do jiného okresu kraje činil 59,1 %, do jiného kraje 68,4 % a do zahraničí 57,1 %.

Graf 5.2 Vyjíždějící z obce do zaměstnání podle věku a typu vyjížděky (ze zjištěných hodnot)

Mobilita zaměstnaných osob je závislá na věku. Mobilita zaměstnaných osob je závislá na věku – s rostoucím věkem se zvyšuje zastoupení vyjíždějících, a to od 8,4 % ve věku 15–24 let až do 33,7 % ve věku 30–39 let. V následujících věkových skupinách dochází k poklesu podílu vyjíždějících. Stejná situace platila i v dojížděci. Z pohledu prostorových typů vyjížděky mají ve všech směrech nejvyšší zastoupení osoby ve věku 30–39 let.

Tab. 5.1.5 Vyjížděka do zaměstnání podle nejvyššího ukončeného vzdělání podle okresů

	Vyjíždějící z obce					Dojíždějící do obce				
	celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (%)				celkem	z toho nejvyšší ukončené vzdělání (%)			
		základní a bez vzdělání	střední vč. vy- učení bez maturity	úplné střední s maturitou a vyšší odborné ¹⁾	vysoko- školské		základní a bez vzdělání	střední vč. vy- učení bez maturity	úplné střední s maturitou a vyšší odborné ¹⁾	vysoko- školské
Kraj celkem	41 305	4,7	32,2	42,6	20,2	35 072	5,1	33,2	42,7	18,7
v tom okresy:										
Česká Lípa	10 836	5,7	37,0	42,4	14,7	8 370	6,6	36,4	41,7	15,0
Jablonec n. N.	8 924	3,9	28,4	44,7	22,7	5 963	4,5	30,0	43,5	21,7
Liberec	13 325	5,2	31,3	40,6	22,7	13 691	4,8	31,3	42,7	21,0
Semily	8 220	3,6	31,4	43,9	20,8	7 048	4,6	35,7	43,2	16,2

¹⁾ vč. nástavbového

Ve struktuře vyjíždějících i dojíždějících převažovaly zaměstnané osoby s úplným středním vzděláním s maturitou a vyšším odborným vzděláním ...

Vzdělanostní struktura vyjíždějících do zaměstnání je ovlivněna jednak vzdělanostní strukturou obyvatelstva, jednak kvalifikačními požadavky zaměstnavatelů. Ve skladbě vyjíždějících i dojíždějících podle nejvyššího ukončeného vzdělání převažovaly ze 42,6 % (resp. 42,7 %) zaměstnané osoby s úplným středním vzděláním s maturitou a vyšším odborným vzděláním (vč. nástavbového). Další jedna třetina migrujících osob za zaměstnáním v obou směrech měla střední vzdělání vč. vyučení bez maturity.

Tab. 5.1.6 Vyjíždějící do zaměstnání podle odvětví podle okresů

	Vyjíždějící z obce	z toho odvětví (%)						
		zemědělství, lesnictví, rybářství	průmysl	stavebnictví	obchod a opravy motorových vozidel	doprava a skladování	vzdělávání	zdravotní a sociální péče
Kraj celkem	41 305	1,4	41,2	4,1	8,7	5,9	5,7	6,3
v tom okresy:								
Česká Lípa	10 836	1,3	46,1	3,9	6,8	6,3	5,1	6,0
Jablonec n. N.	8 924	0,7	36,6	4,3	10,1	5,2	6,0	6,7
Liberec	13 325	1,3	41,0	4,6	9,3	5,7	5,3	5,8
Semily	8 220	2,5	39,8	3,5	8,6	6,6	6,9	7,3

... a pracující v průmyslových odvětvích.

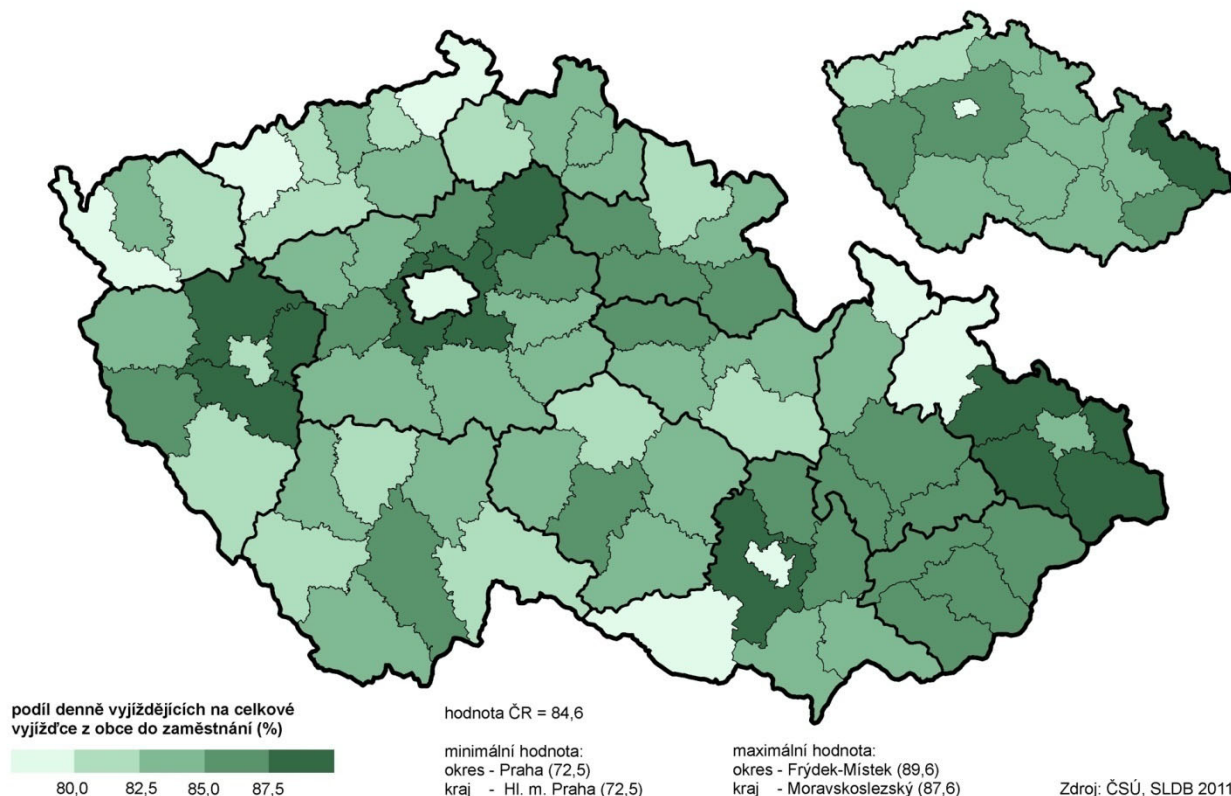
Ve struktuře vyjíždějících i dojíždějících do zaměstnání mimo obec svého obvyklého pobytu převažovali ze 41,2 % (resp. 42,2 %) ti, kteří pracovali v průmyslových odvětvích. Výrazné rozdíly můžeme pozorovat mezi okresy Libereckého kraje. Zatímco v okrese Jablonec nad Nisou podíl vyjíždějících do průmyslu dosáhl 36,6 %, v okrese Česká Lípa byl o 9,4 procentních bodů vyšší. V okrese Liberec podíl dojíždějících do průmyslu dosáhl 36,8 %, v okrese Česká Lípa byl o 10,5 procentních bodů vyšší. Druhým nejsilnějším odvětvím z pohledu vyjížděky a dojížděky je obchod a opravy motorových vozidel (se shodným podílem 8,7 %), na třetím místě figuruje zdravotní a sociální péče (6,3 %, resp. 6,7 %).

Převažuje denní vyjížděka.

Z hlediska frekvence vyjížděky převažuje denní vyjížděka. Z obcí Libereckého kraje tak vyjíždělo 83,7 % všech vyjíždějících. Podíl denně vyjíždějících žen (86,1 %) je vyšší než u mužů (82,0 %). Z hlediska okresů Libereckého kraje mírně nadprůměrný takto vyjíždějících vykázaly dva okresy – Liberec (85,0 %) a Jablonec nad Nisou (84,5 %), pod krajským průměrem se pohybuje okres Česká Lípa (82,0 %) a okres Semily (82,9 %).

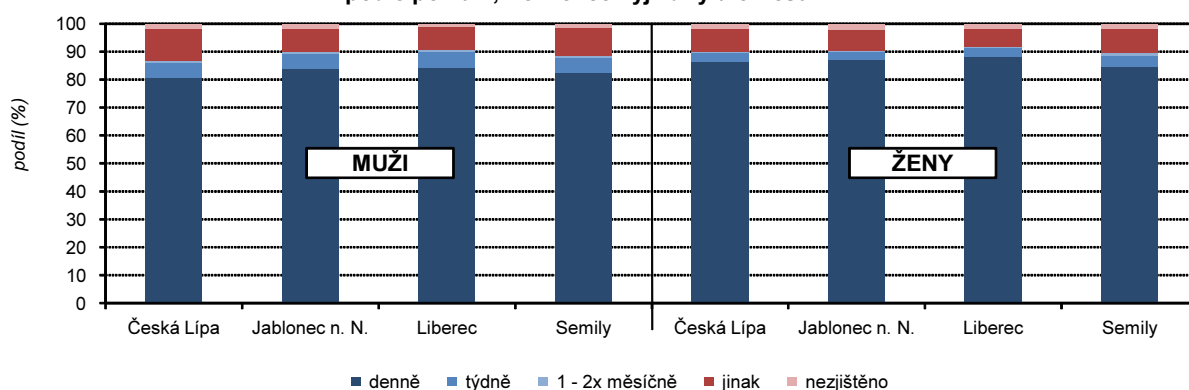
Z hlediska okresů Libereckého kraje mírně nadprůměrný podíl denně vyjíždějících vykázaly dva okresy – Liberec (85,0 %) a Jablonec nad Nisou (84,5 %), pod krajským průměrem se pohybuje okres Česká Lípa (82,0 %) a okres Semily (82,9 %).

Denní vyjíždka do zaměstnání v okresech a krajích

Více než 4 % zaměstnaných vyjíždělo za práci 1x týdně, podíl vyjíždějících 1–2x za měsíc představoval necelé 1 %, podíl vyjíždějících s jinou frekvencí necelých 9 %.

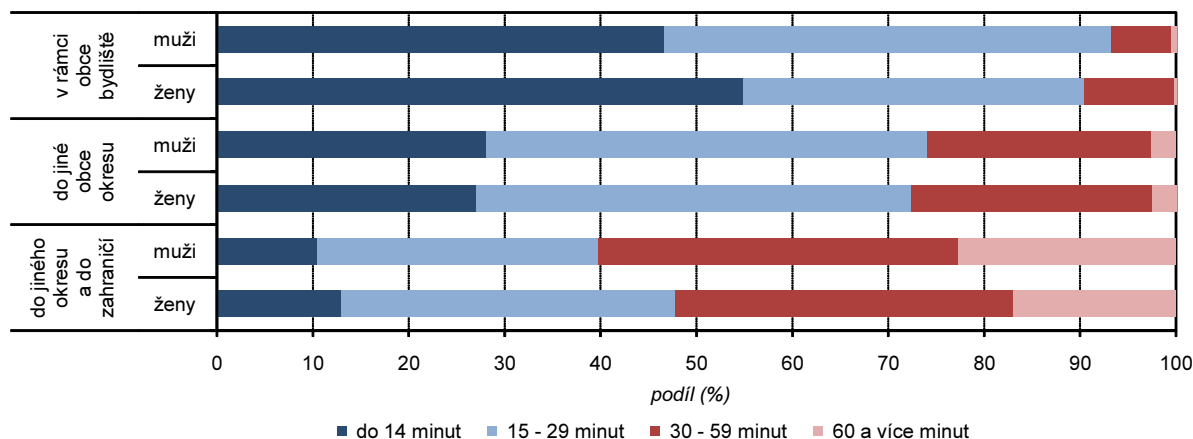
Graf 5.3 Struktura vyjíždějících za práci mimo obec podle pohlaví, frekvence vyjíždky a okresů

Dalším údajem zjišťovaným při sčítání byla doba trvání dojíždky. Ta zahrnuje celkovou dobu, která uplyne od opuštění domova (příp. místa přechodného ubytování) do vstupu na pracoviště nebo vstupu do školy (tzv. „ode dveří ke dveřím“), a to včetně pěší chůze na stanici a od stanice veřejné dopravy, čekání na příjezd, přestup apod. Největšímu počtu osob vyjíždějících do zaměstnání z okresů Libereckého kraje trvala cesta do zaměstnání 15–29 minut (30,4 %). Do 14 minut se do zaměstnání stihlo přesunout 11,1 % osob,

v rozmezí 30–59 minut 35,7 % osob. Více než hodinu trvala cesta do zaměstnání jedné pětině osob (17,0 % žen), vyšší podíly vyjíždějících s touto dobou dojížděky byly vykázány v okresech Česká Lípa (24,7 %) a Liberec (24,2 %).

Graf 5.4 Vyjíždějící do zaměstnání podle pohlaví, typu vyjížděky a času stráveného dojížděkou (ze zjištěných hodnot)

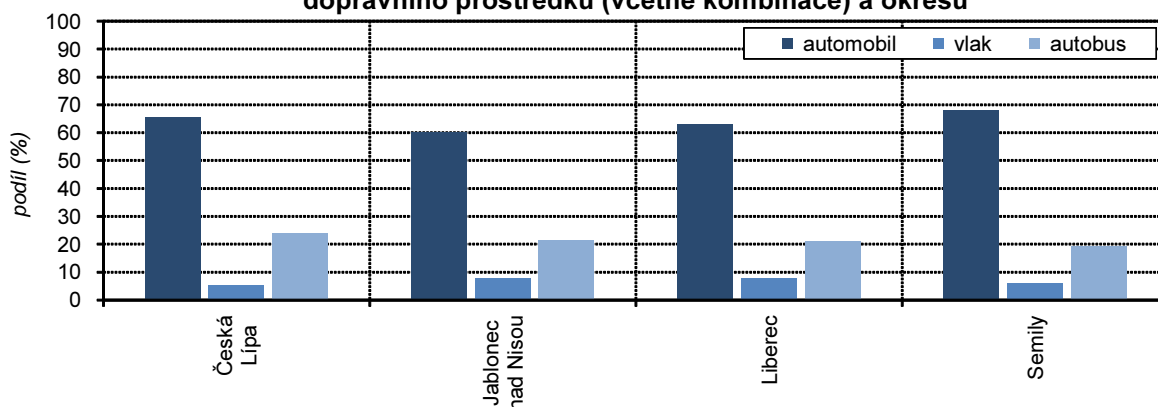

Necelým 57 % dojíždějících v rámci obce v Libereckém kraji trvala cesta do zaměstnání méně než 15 minut, 32,0 % dojíždí (dochází) v intervalu 15–29 minut, nad 30 minut pouze 9,0 % dojíždějících. Cesta mezi obcemi okresu trvá většinou dojíždějících (45,1 %) 15–29 minut, 27,3 % dojíždějících se do zaměstnání přesune do 15 minut, 26,5 % dojíždějícím cesta trvá více než 30 minut. Ti, kteří dojíždějí z jiného okresu kraje či z jiného kraje, nejčastěji stráví na cestě do zaměstnání 15–29 minut (35,8 %). Zcela logicky se snižuje podíl dojíždějících do 15 minut (13,3 %) a zvyšuje podíl dojíždějících nad 30 minut (48,0 %).

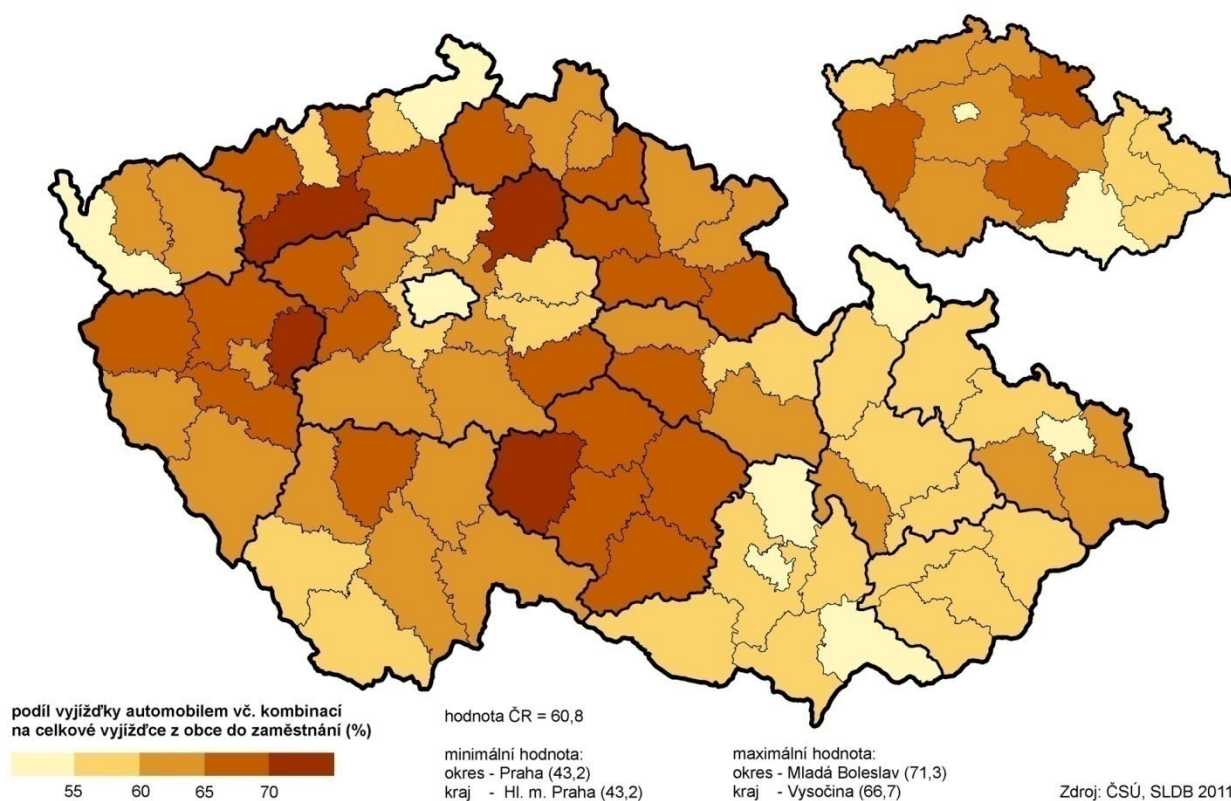
K cestě do zaměstnání je nejčastěji využíván osobní automobil.

Vyjížděku, resp. dojížděku můžeme také hodnotit z pohledu použitého dopravního prostředku, a to jak samostatného, tak v kombinaci s jiným dopravním prostředkem. Rušení regionálních autobusových a vlakových spojů vede k stále častějšímu využívání osobních automobilů. Tento dopravní prostředek (včetně kombinace s ostatními dopravními prostředky) na cestě do zaměstnání použilo 64,0 % vyjíždějících z Libereckého kraje, tj. čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji České republiky. Nejvyšší zastoupení vykázal Kraj Vysočina (66,7 %), nejnižší Hlavní město Praha (43,2 %). Z okresu Semily cestovalo automobilem 67,9 % vyjíždějících, v okrese Jablonec nad Nisou 60,0 %.

Graf 5.5 Vyjížděka do zaměstnání z obce bydliště podle použitého dopravního prostředku (včetně kombinace) a okresů

Vyjíždka do zaměstnání automobilem v okresech a krajích

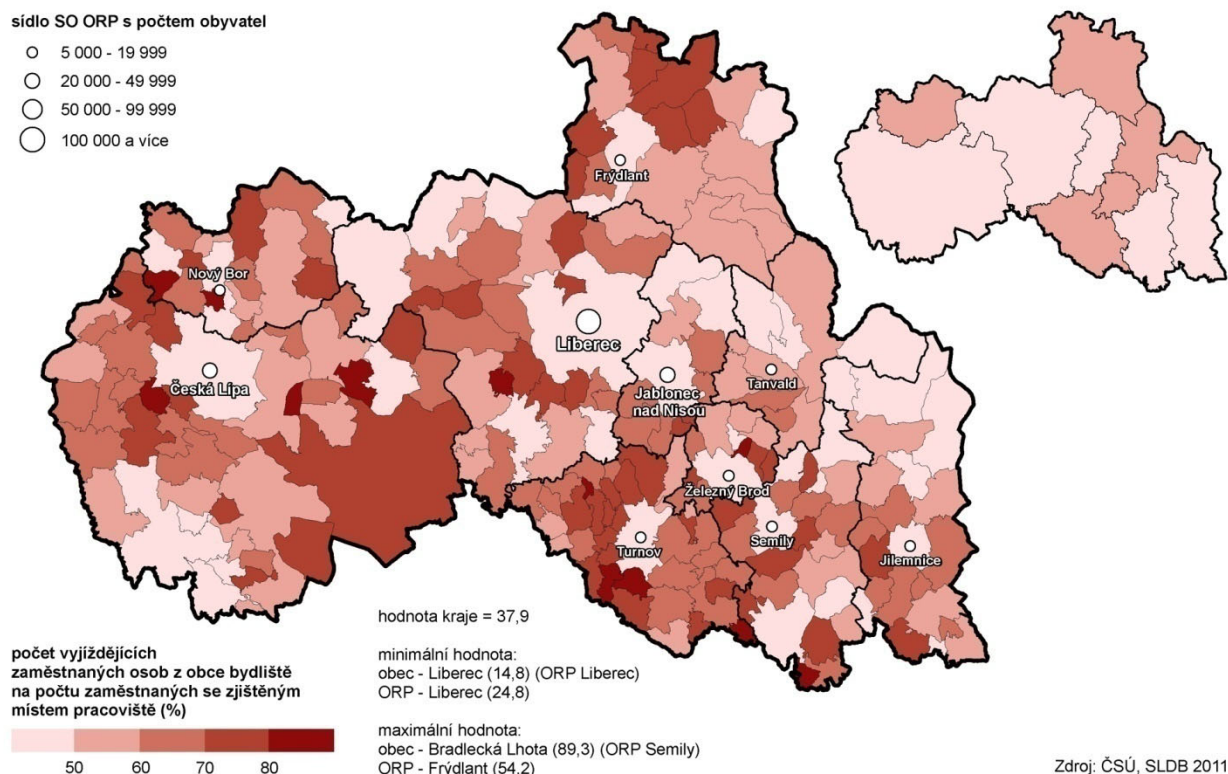

Směrový proud vyjíždky (dojíždky) je definován počtem osob vyjíždějících z obce místa obvyklého pobytu do obce pracoviště, případně do konkrétního státu při dojíždce do zahraničí. Podmínkou pro zahrnutí směrového proudu do zpracovaných výsledků byla zjištěná obec resp. zjištěný stát pracoviště. V případě vyjíždějících bylo vymezeno 5 504 proudů, z toho nejčastěji byly zastoupeny proudy s 1–9 osobami (88,3 % z uvedeného celkového počtu proudů) zahrnujících 24,1 % vyjíždějících. V pěti případech proud zahrnoval 500 a více osob (10,8 % vyjíždějících osob). V případě dojíždějících bylo definováno 4 689 proudů a také z 87,9 % převažovaly nejmenší proudy s 23,3 % dojíždějících.

Intenzita vyjížd'ky dosáhla 37,9 %.

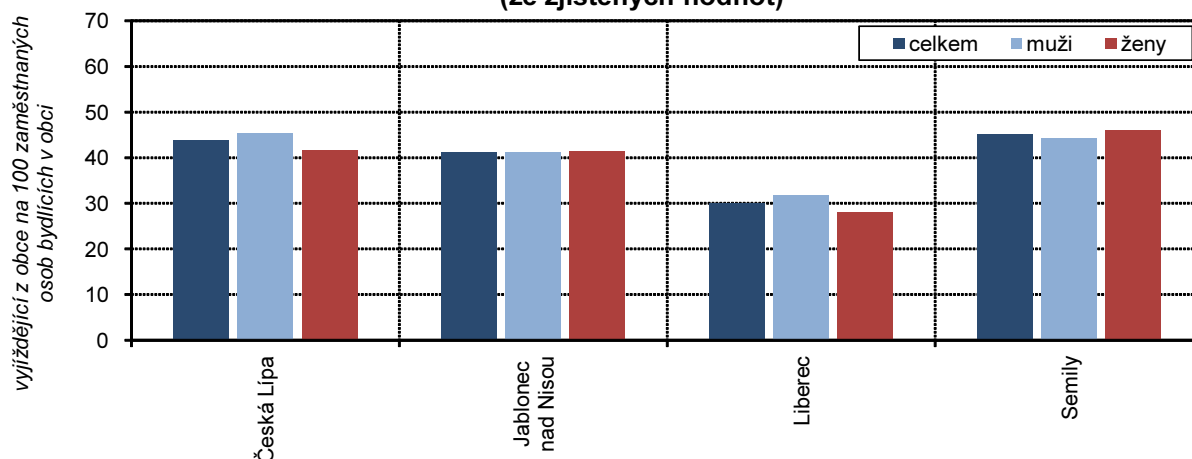
Intenzita vyjížd'ky, měřená podílem vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště na celkovém počtu zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště, dosáhla v Libereckém kraji 37,9 %. Nejnižší hodnota tohoto ukazatele mezi kraji České republiky byla vykázána v Hlavním městě Praha (6,3 %), nejvyšší ve Středočeském kraji (57,7 %). Mezi okresy Libereckého kraje se pod krajskou úroveň dostal pouze okres Liberec (30,1 %), v ostatních okresech podíl překročil 40% hranici (nejvýrazněji v okrese Semily, a to o 7,2 procentních bodů).

Vyjíždka do zaměstnání podle obcí a správních obvodů ORP Libereckého kraje (ze zjištěných hodnot)

Z pohledu velikostních skupin obcí můžeme konstatovat, že v Libereckém kraji s rostoucí velikostí obcí klesá intenzita vyjíždky, a to od 68,6 % v nejmenších obcích do 199 obyvatel do 14,8 % ve městě Liberec. Z obcí má nejvyšší podíl vyjíždějících Bradlecká Lhota z okresu Semily (89,3 %), následují dvě obce z okresu Česká Lípa – Slunečná (86,7 %) a Bohatice (86,0 %).

**Graf 5.6 Vyjíždka do zaměstnání z obcí podle pohlaví a okresů
(ze zjištěných hodnot)**

5.2. Vyjíždka a dojíždka do škol

Z celkového počtu 63 602 žáků, studentů a učňů s obvyklým bydlištěm v Libereckém kraji uvedlo místo školy s dostatečnou přesností 29 121 z nich, v případě 25 213 žáků a studentů však místo školy nebylo zjištěno vůbec.

Do škol v rámci obce docházelo 42,2 % žáků a studentů.

Podle zjištěných údajů tedy v Libereckém kraji do škol vyjíždělo výše uvedených 29 121 žáků a studentů. V rámci obce pak do školy docházelo 12 300 osob, tj. 42,2 % z celkového počtu vyjíždějících. Dalších 16 821 osob (57,8 %) za vzděláním vyjíždělo mimo obec svého obvyklého bydliště, mezi těmito studenty a žáky z 52,4 % převažovaly dívky.

Žáky základních škol, tedy děti ve věku 6–14 let, vyjíždějící mimo obec svého obvyklého bydliště reprezentovalo 3 459 osob (20,6 % vyjíždějících do škol mimo obec bydliště). Většina z nich vyjížděla do školy (82,6 %), která sídlila v okrese jejich bydliště. Naopak studenti a učni nad 15 let vyjíždějící do škol mimo obec svého bydliště (13 362 osob) za vzděláním cestovali především do jiného kraje (45,9 % studentů a učňů). Do škol v rámci okresu svého bydliště pak vyjíždělo téměř 30,0 % studentů a učňů, do jiného okresu kraje pak 23,0 % z nich a necelá 2,0 % studentů a učňů navštěvovala školy v zahraničí. Naproti tomu do obcí Libereckého kraje dojíždělo z jiných krajů 9 896 studentů a učňů starších 15 let, saldo dojížděky v této věkové skupině tak bylo záporné (tj. více osob za vzděláním z Libereckého kraje vyjíždělo, než za ním dojíždělo) a dosáhlo -3 466 osob. Záporné bylo také saldo mezikrajské dojížděky žáků do 15 let, jeho hodnota však byla výrazně nižší, tj. pouze -83 osob.

Tab. 5.2.1 Dojížděka do škol podle typu podle okresů

	Vyjíždějící z obce				Dojíždějící do obce			
	celkem	v tom (%)			celkem	v tom (%)		
		do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje a do zahraničí		z jiné obce okresu	z jiného okresu kraje	z jiného kraje
Kraj celkem	16 821	40,3	20,5	39,3	13 272	51,0	25,9	23,0
v tom okresy:								
Česká Lípa	4 182	43,0	13,9	43,0	2 036	88,4	3,0	8,6
Jablonec n. N.	3 717	29,0	41,4	29,6	1 596	67,5	28,4	4,1
Liberec	4 965	50,3	12,5	37,2	7 266	34,4	31,7	33,9
Semily	3 957	35,3	17,7	47,0	2 374	58,8	26,3	14,9

Školu v místě svého bydliště navštěvovali nejčastěji žáci a studenti z okresu Liberec.

Poměrně významné jsou však rozdíly ve struktuře vyjíždějících v jednotlivých okresech Libereckého kraje. Nejpriznivější situace z pohledu vyjížděky do škol „panuje“ v okrese Liberec, kde v rámci obce svého obvyklého bydliště do školy docházelo téměř 57 % žáků a studentů. Opačně tomu bylo v okrese Semily, kde školu v obci svého bydliště navštěvovalo pouze 25,5 % žáků a studentů. Výsledek ovlivňuje především existence, resp. neexistence základních škol v jednotlivých obcích daného okresu. Například z celkového počtu 59 obcí v okrese Liberec fungovala základní škola v 35 z nich, naproti tomu v okrese Semily nebyla základní škola ve 30 z 65 obcí.

Do jiné obce stejného okresu vyjíždějí především žáci, studenti a učni v okrese Liberec (50,3 % vyjíždějících) a v okrese Česká Lípa (43,0 %). Výrazně nadprůměrný podíl vyjíždějících do ostatních okresů kraje vykázal okres Jablonec nad Nisou (41,4 %). Podstatnou roli v tomto případě pravděpodobně sehrává krajské město Liberec nabízející širokou škálu vzdělávacích institucí. Do jiného kraje nebo do zahraničí ve větší míře vyjíždějí žáci, studenti a učni z okresu Semily (47,0 %) a Česká Lípa (43,0 %).

V rámci malých obcí převažuje meziobecní vyjížděka.

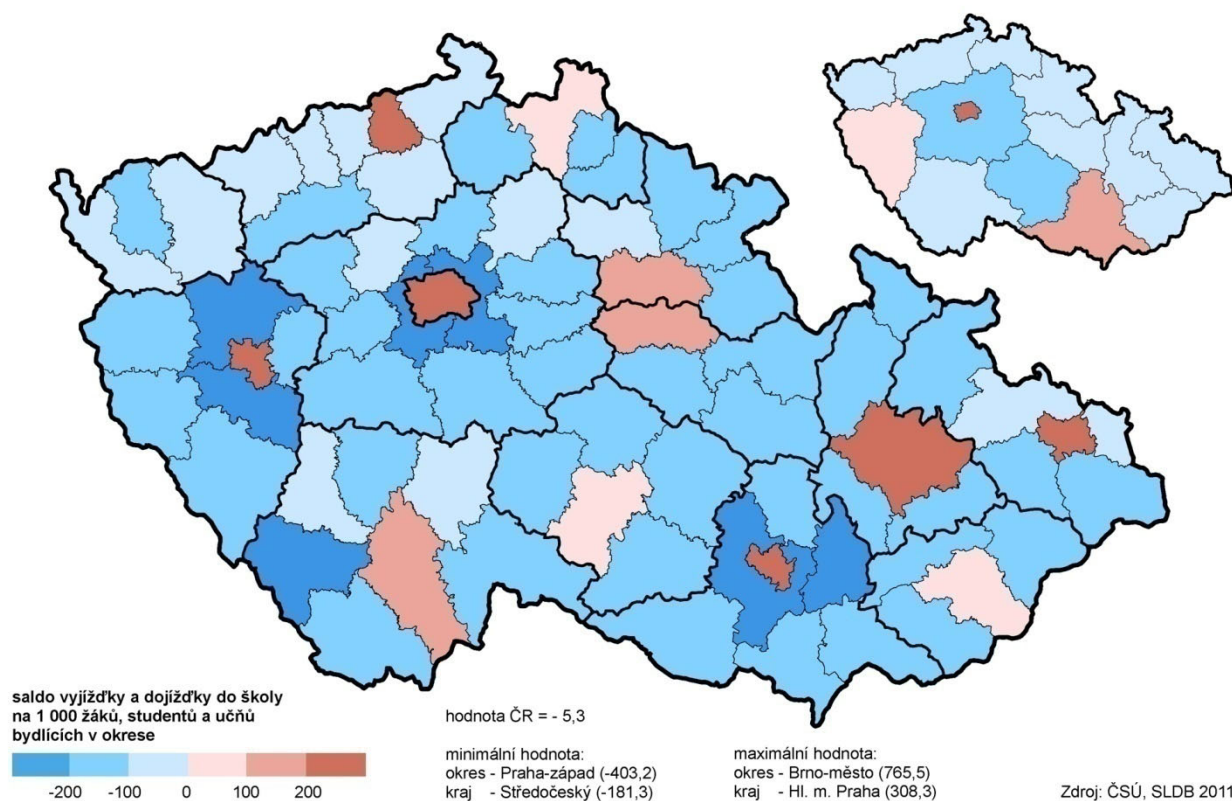
Rozdílná struktura vyjížděky je patrná také z hlediska velikosti obce. Z malých obcí do 999 obyvatel vyjíždí většina (téměř dvě třetiny) žáků, studentů a učňů za vzděláním do jiné obce okresu, školy v jiném kraji pak navštěvuje méně než čtvrtina z nich. Naopak z obcí s 20 000–50 000 a více obyvateli mimo Liberecký kraj směřuje více než polovina žáků a studentů, v případě krajského města Liberec je to dokonce téměř 70,0 % těchto vyjíždějících.

Tab. 5.2.2 Vyjíždějící do škol podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200 –499	500 –999	1 000 –4 999	5 000 –19 999	20 000 –49 999	50 000 a více
Vyjíždějící do škol z obce bydliště	16 821	343	1 425	3 202	4 454	3 510	2 344	1 543
z nich vyjíždí (%):								
do jiné obce okresu	40,3	63,0	59,9	62,9	49,1	34,8	7,1	7,3
do jiného okresu kraje	20,5	14,0	16,8	13,4	19,1	19,9	39,4	16,8
do jiného kraje	37,4	21,3	22,6	22,9	30,7	43,4	51,0	69,9
Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště z úhrnu studujících (%) ¹⁾	45,3	93,5	91,2	77,8	58,0	47,2	33,7	17,1
Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících z obce (%)	66,1	79,3	80,5	78,0	69,9	62,2	54,0	41,2

¹⁾ se zjištěným místem školy

Saldo vyjížd'ky a dojížd'ky do školy v okresech a krajích

Nejvíce žáků a studentů dojíždí do škol v okrese Liberec.

Za vzděláním do Libereckého kraje v roce 2011 dojíždělo 13 272 žáků a studentů. Z prostorového hlediska dojíždělo 51,0 % žáků a studentů z jiné obce okresu, 25,9 % z jiného okresu kraje a 23,0 % z jiného kraje. Největší část výše uvedeného počtu dojíždějících žáků a studentů směřovala do škol v okrese Liberec (54,7 %).

Tab. 5.2.3 Vyjíždějící do škol podle pohlaví podle okresů

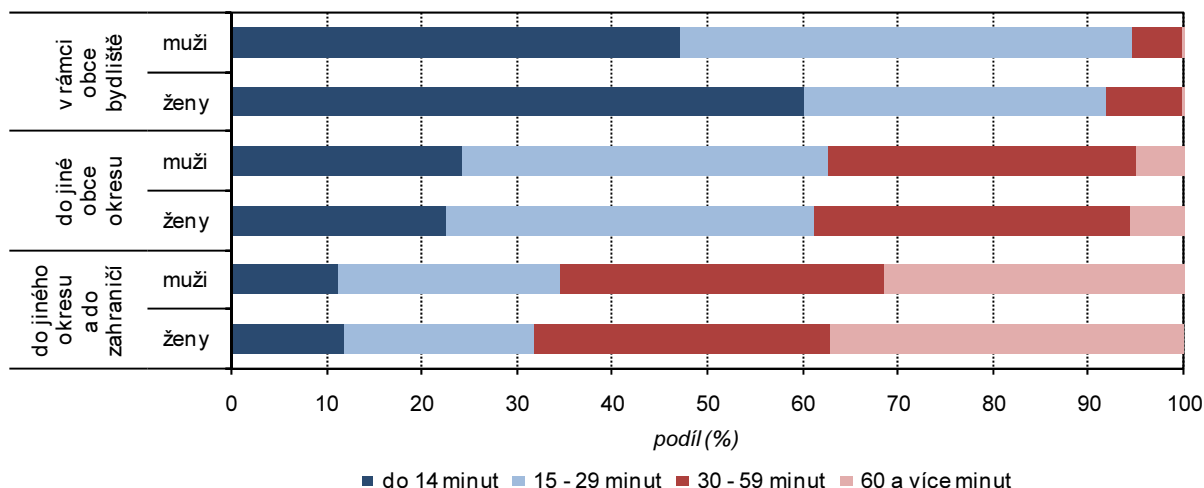
	Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště z úhrnu studujících (%) ¹⁾			Denně vyjíždějící do školy z obce bydliště			Podíl vyjíždějících denně z úhrnu vyjíždějících do školy z obce (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj celkem	45,3	43,6	46,9	11 114	5 537	5 577	66,1	69,2	63,3
v tom okresy:									
Česká Lípa	49,1	47,2	51,0	2 729	1 347	1 382	65,3	67,4	63,3
Jablonec n. N.	50,4	49,1	51,8	2 618	1 328	1 290	70,4	74,2	66,9
Liberec	33,8	32,2	35,4	3 365	1 641	1 724	67,8	70,3	65,5
Semily	60,0	58,2	61,7	2 402	1 221	1 181	60,7	64,9	56,9

¹⁾ se zjištěným místem školy

Intenzita vyjížd'ky do škol je vyšší v malých obcích.

Intenzita vyjížd'ky do škol (podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště z úhrnu studujících se zjištěným místem školy) v Libereckém kraji dosáhla 45,3 %. Podíl vyjíždějících žen je přitom o 3,3 procentního bodu vyšší než podíl v případě mužů. V rámci okresů kraje kolísala hodnota tohoto ukazatele v rozmezí od 33,8 % (okres Liberec) do 60,0 % (okres Semily). Tato skutečnost je do značné míry ovlivněna sídelní strukturou Libereckého kraje charakteristickou vysokým zastoupením malých obcí (obce do 1 000 obyvatel tvoří téměř tři čtvrtiny obcí kraje). Obecně pak platí, že podíl vyjíždějících v menších obcích je výrazně vyšší než ve městech. Druhým faktorem ovlivňujícím vyjížd'ku za základním vzděláním je již výše zmíněná existence základní školy v příslušné obci. Mezi regiony České republiky pak nejnižší intenzitu vyjížd'ky do škol evidují v Hlavním městě Praha (5,5 %), nejvyšší ve Středočeském kraji (61,4 %). Liberecký kraj se v tomto směru mezi 14 kraji České republiky umístil na 10. pozici.

Graf 5.7 Vyjíždějící do škol podle pohlaví, typu vyjížd'ky a času stráveného dojížd'kou (ze zjištěných hodnot)

Více než 66 % dětí vyjíždí denně.

Každý den pak za vzděláním mimo obec svého obvyklého bydliště vyjíždělo 11 114 žáků, studentů a učňů (66,1 % vyjíždějících mimo obec). I v tomto případě vyjížděly častěji ženy. Nadprůměrný podíl denně vyjíždějících studujících je patrný v okrese Jablonec nad Nisou (70,4 % vyjíždějících) a Liberec (67,8 %). V rámci velikostních skupin obcí vykazuje nejvyšší podíl denně vyjíždějících kategorie 200–499 obyvatel (80,5 %). S velikostní obce podíl každodenně cestujících za vzděláním kontinuálně klesá a nejnižší vyjížd'ku tak vykazuje město Liberec (41,2 %).

Téměř 60 % žáků, studentů a učňů docházejícím do školy v místě jejich bydliště tato cesta trvá méně než 15 minut, další necelá třetina z nich se do školy dostane během 15–29 minut. Bezmála 39 % studujících, kteří

za vzděláním vyjíždějí do jiných obcí okresu, než ve kterém mají bydliště, na cestě stráví více než 30 minut. Více než 50 % žáků, studentů a učňů navštěvujících školu v jiném okrese do školy cestuje více než 45 minut s tím, že 19,5 % z nich tato cesta trvá přes 1,5 hodiny.

5.3. Úhrnná bilance dojížděky do zaměstnání a do škol

Saldo dojížděky do zaměstnání a do škol je záporné.

Počet vyjíždějících za zaměstnáním a do škol z Libereckého kraje do ostatních krajů České republiky reprezentuje 15 422 osob. Mezi kraji je to po kraji Karlovarském a Plzeňském třetí nejnižší počet. Ačkoliv Liberecký kraj patří k příhraničním regionům, je na tom podobně také vyjíždka do zahraničí a počet 1 385 osob mezi ostatními regiony České republiky je druhým nejnižším. Méně osob za zaměstnáním a do škol za hranice České republiky vyjíždí již jen z Královéhradeckého kraje. I z pohledu počtu dojíždějících (tj. 7 025 osob) se Liberecký kraj řadí na předposlední místo pomyslného srovnání. Nejvíce dojíždějících logicky směřuje do místa s největší nabídkou pracovních příležitostí, tj. do Hlavního města Praha (199 360 osob). Vyjíždějící nad dojíždějícími v Libereckém kraji pak převažují o 8 397 osob, což je sedmé nejvyšší záporné saldo. Kladné saldo dojížděky evidují pouze dva kraje – Hlavní město Praha (176 028 osob) a Jihomoravský kraj (23 655 osob). Nejvyšší záporné saldo bylo zjištěno v případě Středočeského kraje (-106 474 osob).

Tab. 5.3.1 Počet vyjíždějících, dojíždějících a saldo dojížděky podle okresů

	Vyjíždějící z obce			Dojíždějící do obce			Saldo dojížděky		
	celkem	do zaměstnání	do škol	celkem	do zaměstnání	do škol	celkem	do zaměstnání	do škol
Kraj celkem	58 126	41 305	16 821	48 344	35 072	13 272	-9 782	-6 233	-3 549
v tom okresy:									
Česká Lípa	15 018	10 836	4 182	10 406	8 370	2 036	-4 612	-2 466	-2 146
Jablonec n. N.	12 641	8 924	3 717	7 559	5 963	1 596	-5 082	-2 961	-2 121
Liberec	18 290	13 325	4 965	20 957	13 691	7 266	2 667	366	2 301
Semily	12 177	8 220	3 957	9 422	7 048	2 374	-2 755	-1 172	-1 583

Saldo dojížděky do zaměstnání v kraji je záporné, kladné saldo vykazuje pouze okres Liberec.

Celkový počet vyjíždějících pouze do zaměstnání (včetně vyjížděky do zahraničí) v Libereckém kraji převýšil počet dojíždějících o 6 233 osob, kraj tedy vykázal záporné saldo dojížděky. Jediným okresem našeho kraje, který dokázal vytvořit dostatek pracovních příležitostí a vykázal aktivní saldo, byl okres Liberec (+366 osob). Ve zbývajících okresech byla vykázána záporná bilance – v okrese Česká Lípa -2 466 osob, v okrese Jablonec nad Nisou -2 961 osob a v okrese Semily -1 172 osob. Jediným krajem České republiky s bilančním ziskem je Hlavní město Praha.

V případě vyjížděky do zaměstnání vykazuje vyšší záporné saldo denní vyjíždka (3 789 osob), jiná než denní vyjíždka je pak více než 2,5krát nižší.

Zaměstnané osoby vyjíždějí za prací především do Středočeského kraje a Hlavního města Prahy.

Z Libereckého kraje vyjíždělo za zaměstnáním 10 202 osob, přičemž nejvíce do sousedního Středočeského kraje (3 307 osob, tj. 32,4 % z celkového počtu vyjíždějících). Další 29,0 % směřovalo do Hlavního města Prahy a 16,0 % do Královéhradeckého kraje, do Ústeckého kraje za prací odjíždělo necelých 8 % osob. Více než jedna desetina vyjíždějících mířila do zahraničí. Z jiných krajů do Libereckého kraje směřovalo 3 969 zaměstnaných osob. Nejvíce jich dojíždělo z Ústeckého kraje (32,0 % z celkového počtu dojíždějících), poté z Královéhradeckého (24,6 %) a Středočeského kraje (19,9 %). Zápornou bilanci má Liberecký kraj s Hlavním městem Prahou (-2 592 osob), se Středočeským (-2 516 osob), Královéhradeckým (-651 osob) a Jihomoravským (-38 osob) krajem.

Mezi okresem Liberec.....

Z okresu Liberec za prací vyjíždí 5 060 osob. Většina z nich (téměř čtvrtina) míří do okresu Jablonec nad Nisou, dalších 21,1 % vyjíždí do Hlavního města Prahy. Více než 10 % osob je zaměstnána také v okrese Semily (13,8 % vyjíždějících), v okrese Mladá Boleslav (11,8 %) a v okrese Česká Lípa (11,0 %). Mimo Českou republiku směřuje 8,0 % vyjíždějících. Z celkového

počtu 5 426 dojíždějících do okresu Liberec přijíždí téměř polovina z nich z okresu Jablonec nad Nisou, 14,5 % z okresu Česká Lípa a 13,0 % z okresu Semily. Necelá 4 % dojíždějících pochází z okresu Děčín a 3,7 % z okresu Mladá Boleslav. Nejvyšší záporné saldo dojížděky do zaměstnání má okres Liberec s Hlavním městem Prahou (-890 osob) a s okresem Mladá Boleslav (-394 osob). Velmi vysoké kladné saldo má s okresem Jablonec nad Nisou (1 457 osob), následuje okres Česká Lípa (232 osob) a okres Děčín (161 osob).

....a Jablonec nad Nisou existuje vzájemná vazba.

Z okresu Jablonec nad Nisou v souvislosti se zaměstnáním vyjíždí 4 873 osob, více než 55 % míří do okresu Liberec, 16,6 % do okresu Semily, 12,0 % do Hlavního města Prahy a 5,1 % do okresu Mladá Boleslav. Za hranice České republiky pak z toho okresu vyjíždí 4,3 % osob. Z 1 912 dojíždějících do okresu Jablonec nad Nisou jich 64,7 % přijíždělo z okresu Liberec, dalších 19,6 % z okresu Semily. Největší záporné saldo dojížděky do zaměstnání má s okresem Liberec (-1 457 osob), s Hlavním městem Prahou (-533 osob), s okresem Semily (-434 osob) a okresem Mladá Boleslav (-218 osob). Kladné saldo nad 10 osob má pouze s okresem Česká Lípa (16 osob).

Zaměstnaní z okresu Česká Lípa vyjíždějí nejčastěji do okresu Mladá Boleslav.

Počet vyjíždějících za zaměstnáním z okresu Česká Lípa představovalo 4 408 osob. Téměř 35 % těchto osob směřovalo do okresu Mladá Boleslav, 18,4 % do Hlavního města Prahy, 17,9 % mělo práci v okrese Liberec a 8,7 % v okrese Děčín. Mimo území České republiky pracovalo 6,6 % vyjíždějících. Počet dojíždějících za zaměstnáním v okrese Česká Lípa dosáhl 1 942 osob. V tomto případě se z 39,1 % jednalo o osoby z okresu Děčín, 28,6 % dojíždějících pocházelo z okresu Liberec. Největší záporné saldo dojížděky do zaměstnání má okres Česká Lípa s okresem Mladá Boleslav (-1 443 osob), s Hlavním městem Prahou (-734 osob) a s okresem Liberec (-232 osob). Významnou pozitivní bilanci má s okresem Děčín (377 osob).

Okres Semily má vazbu na Trutnovský okres.

Nejméně vyjíždějících za zaměstnáním (v porovnání s ostatními okresy Libereckého kraje) evidují v okrese Semily (3 814 osob). Největší část uvedených osob vyjížděla za prací do okresu Trutnov (21,8 % vyjíždějících). Dále pak do okresu Liberec (18,4 %), Jičín (14,7 %), Hlavního města Prahy (13,1 %) a Mladá Boleslav (10,5 %). Práci v zahraničí uvedla 4,4 % vyjíždějících. Za zaměstnáním do okresu Semily dojíždělo 2 642 osob. Jednalo se zejména o osoby z okresu Jablonec nad Nisou (30,6 %) a Liberec (26,3 %). Dalších 16,7 % dojíždějících pocházelo z okresu Jičín. Nejvyšší záporné saldo dojížděky do zaměstnání v okrese Semily bylo vykázáno ve vztahu k okresu Trutnov (-572 osob), Hlavnímu městu Praze (-435 osob) a k okresu Mladá Boleslav (-217 osob). Významné kladné saldo dojížděky má ve vztahu k okresu Jablonec nad Nisou (434 osob).

Saldo dojížděky do škol v Libereckém kraji je záporné, pouze v okrese Liberec nabývá kladné hodnoty.

Počet vyjíždějících do škol v Libereckém kraji převýšil počet dojíždějících o 3 549 osob a kraj tak vykázal záporné saldo dojížděky. Z hlediska meziokresního srovnání bylo aktivní saldo dojížděky do škol zjištěno pouze v okrese Liberec (+2 301 osob). Zbývající okresy reprezentuje záporná bilance – v okrese Česká Lípa -2 146 osob, v okrese Jablonec nad Nisou -2 121 osob a v okrese Semily -1 583 osob. Kladné saldo dojížděky do škol bylo evidováno pouze ve 3 krajích České republiky – v Hlavním městě Praze, Jihomoravském a Plzeňském kraji. Záporné saldo dojížděky do škol v Libereckém kraji bylo ve srovnání s ostatními kraji 7. nejvyšší.

U vyjížděky do škol bylo zjištěno vyšší záporné mezikrajské saldo u vyjíždějících jinak než denně (-2 015 osob) než u denních vyjíždějících (-1 188 osob).

V kraji je málo pracovních příležitostí.

Při sčítání v roce 2011 bylo v Libereckém kraji obsazeno 176 657 pracovních míst, v přepočtu na 1 000 zaměstnaných připadlo 966 těchto míst. Tento relativní ukazatel převýšil hodnotu 1 000 pouze v jediném okrese Libereckého kraje, a to v okrese Liberec (1 005).

6. Domácnosti

6.1. Struktura domácností

Ve srovnání s předchozími sčítáními byly v roce 2011 zpracovány pouze údaje týkající se domácností bytových a hospodařících, data za tzv. censové domácnosti tak k dispozici nejsou. Informace o vzájemných vztazích byly získány pouze za hospodařící domácnosti. Vzhledem k tomu, že ve sčítání v roce 2001 bylo již téměř 99 % hospodařících domácností tvořeno pouze jedinou censovou domácností, informační ztráta není nijak významná.

Hospodařící domácnosti tvoří osoby společně se podílející na výdajích a jejich děti.

Údaje o hospodařících domácnostech získané při sčítání v roce 2011 byly konstruovány a zpracovány podle zápisů na Bytovém listě, kde osoby žijící v jednom bytě zaznamenaly příbuzenské a jiné vztahy v rámci jedné hospodařící domácnosti. V této jedné domácnosti do zpracování vstoupily pouze osoby se shodnou adresou obvyklého pobytu. Hospodařící domácnosti tak tvoří osoby, které se společně podílejí na výdajích domácnosti, jako je strava, náklady na bydlení apod. Společné hospodaření se týká také dětí, které do příslušné domácnosti patří, ačkoliv ony samotné na výdaje nepřispívají.

V kraji bylo sečteno 183 299 hospodařících domácností.

K rozhodnému okamžiku sčítání, tedy k 26. březnu 2011, bylo v Libereckém kraji sečteno celkem 183 299 hospodařících domácností – nejvíce v okrese Liberec (39,5 %), nejméně v okrese Semily (16,7 %). Na území Libereckého kraje tak žila 4,2 % hospodařících domácností České republiky. S ohledem na velikost Libereckého kraje se jednalo o druhý (po Karlovarském kraji – 128 904 domácností, tzn. 2,9 %) nejnižší počet i podíl. Nejvíce domácností bylo zjištěno v Hlavním městě Praha (579 509 domácností, tj. 13,2% podíl).

Tab. 6.1.1 Základní údaje o hospodařících domácnostech

	Hospodařící domácnosti celkem	v tom						
		rodinné domácnosti				nerodinné domácnosti		
		celkem	v tom tvořené			celkem	v tom	
			1 rodinou	2 rodinami	3 a více rodinami		domácnosti jednotlivců	vícečlenné nerodinné domácnosti
Počet domácností	183 299	113 338	110 698	2 619	21	69 961	60 916	9 045
%	100,0	61,8	97,7	2,3	0,0	38,2	87,1	12,9
Počet členů domácností	425 906	341 934	327 982	13 781	171	83 972	60 916	23 056
Průměrný počet členů	2,32	3,02	2,96	5,26	8,14	1,20	1,00	2,55

Průměrnou domácnost v kraji tvořilo 2,32 členů.....

Ve výše uvedených hospodařících domácnostech v Libereckém kraji žilo 425 906 osob, což znamená, že průměrná domácnost byla tvořena 2,32 členy. Ve srovnání s touto hodnotou byla velikost hospodařících domácností nadprůměrná v okrese Semily (2,39 členů) a Česká Lípa (2,36 členů). Opačně tomu bylo v případě okresů Liberec (2,30 členů) a Jablonec nad Nisou (2,27 členů).

....v České republice 2,34 členů.

Z hlediska 14 krajů České republiky byly nejpočetnější domácnosti sečteny v Kraji Vysočina (v průměru 2,51 členů na 1 hospodařící domácnost), na opačném konci žebříčku se s 2,12 členy umístily domácnosti v Hlavním městě Praha. Vzhledem k tomu, že průměr České republiky dosáhl 2,34 osob na 1 hospodařící domácnost, můžeme pozici Libereckého kraje z pohledu tohoto ukazatele označit za nepatrně podprůměrnou.

Mezi hospodařícími domácnostmi dominují domácnosti jednotlivců.

Struktura hospodařících domácností Libereckého kraje podle počtu členů vykazuje jednoznačně nepřímou úměru, tj. čím vyšší počet členů, tím nižší zastoupení. S ohledem na současnou socioekonomickou situaci i životní styl jistě nebude překvapením, že mezi hospodařícími domácnostmi dominují domácnosti jednotlivců (33,2 % všech hospodařících domácností v Libereckém kraji). Domácnosti jednotlivců jsou typické především pro větší obce, ve kterých je patrně více příležitostí k ubytování v menších bytech. Podíl domácností jednotlivců kontinuálně narůstá od velikostní skupiny s 1 000–4 999 obyvateli. Srovnatelné zastoupení single domácností, jaké je patrné ve velkých obcích, však vykazují také obce do 199 obyvatel. Vícečlenné domácnosti (4 a více osob) se častěji vyskytují v obcích s méně než 1 000 obyvateli, naopak

v obcích s více než 1 000 obyvateli jejich podíl postupně klesá. Velké rodiny čítající více než 5 členů představují pouze 5,5 % hospodařících domácností, vyšší zastoupení mají v menších obcích.

Tab. 6.1.2 Hospodařící domácnosti podle velikostních skupin obcí a počtu členů

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000 –4 999	5 000 –19 999	20 000 –49 999	50 000 a více
Hospodařící domácnosti	183 299	2 172	7 610	18 025	35 837	39 098	35 200	45 357
v tom podle počtu členů (%):								
1	33,2	32,7	29,7	28,9	32,1	33,3	34,5	35,4
2	29,6	27,3	28,3	27,7	28,2	29,8	30,0	31,2
3	17,3	17,7	17,3	17,6	17,4	17,3	18,0	16,7
4	14,3	15,4	17,2	17,3	15,6	14,3	13,2	12,5
5 a více	5,5	6,9	7,5	8,5	6,8	5,3	4,3	4,1

Základní členění hospodařících domácností rozlišuje domácnosti rodinné a nerodinné (tj. domácnosti jednotlivců a vícečlenné nerodinné domácnosti). V rámci hospodařících domácností Libereckého kraje převažovaly z 61,8 % domácnosti rodinného typu (113 338 domácností) nad domácnostmi nerodinnými (69 961, tj. 38,2 %).

Většinu hospodařících rodinných domácností v Libereckém kraji tvoří 1 rodina.

Naprostou většinu hospodařících rodinných domácností v Libereckém kraji tvoří 1 rodina (97,7 %), rodinných domácností se 2 a více rodinami jsou pouze 2,3 %. Nerodinné domácnosti jednoznačně charakterizují domácnosti jednotlivců (87,1 %), které tak představují více než třetinu hospodařících domácností v kraji. Ve srovnání s ostatními kraji České republiky to znamená čtvrtý nejvyšší podíl. První místo v mezikrajském srovnání tohoto ukazatele s podílem 39,0 % obsadilo Hlavní město Praha, zastoupení jednočlenných domácností v Kraji Vysočina naopak dosáhlo pouze 28,6 %. Uvedené výsledky korespondují se zvyklostmi v daných krajích – zatímco obyvatelé Hlavního města Prahy jsou představiteli moderního životního stylu, obyvatelé Kraje Vysočina (s vysokým počtem věřících osob) zastávají tradiční hodnoty.

Tab. 6.1.3 Hospodařící domácnosti podle velikostních skupin obcí a typu domácnosti

	Celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000 –4 999	5 000 –19 999	20 000 –49 999	50 000 a více
Hospodařící domácnosti	183 299	2 172	7 610	18 025	35 837	39 098	35 200	45 357
v tom (%):								
rodinné domácnosti	61,8	62,7	66,2	67,0	63,5	62,2	60,0	58,7
domácnosti jednotlivců	33,2	32,7	29,7	28,9	32,1	33,3	34,5	35,4
vícečlenné nerodinné domácnosti	4,9	4,7	4,1	4,0	4,4	4,5	5,5	5,8

Složení hospodařících domácností v okresech je srovnatelné.

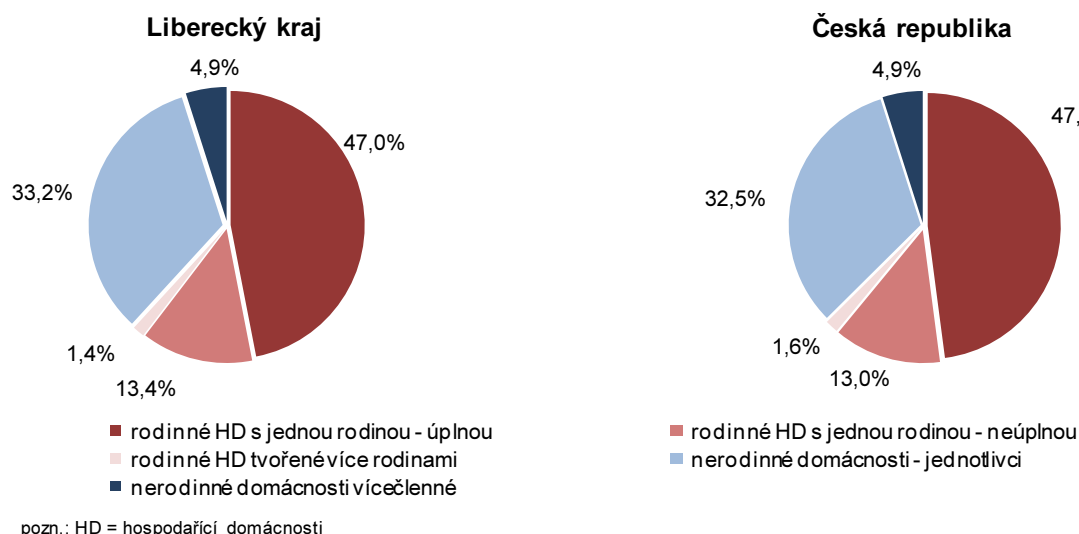
Složení hospodařících domácností z pohledu jednotlivých okresů Libereckého kraje je víceméně srovnatelné a zastoupení rodinných domácností se pohybuje v rozmezí od 60,5 % (okres Jablonec nad Nisou) do 63,7 % (okres Semily). Jednočlenné domácnosti tvoří nejvyšší část hospodařících domácností v okrese Jablonec nad Nisou (34,5 %).

Nejvyšší podíl rodinných domácností byl zjištěn v obcích s 500–999 obyvateli.

Struktura hospodařících domácností podle velikostních skupin obcí a typu domácnosti nevykázala žádné odlišnosti. I podle tohoto členění mají ve všech velikostních skupinách obcí výhradní postavení rodinné domácnosti. Odlišné je však procentní zastoupení jednotlivých typů hospodařících domácností. Nejvyšší podíl rodinných domácností byl zjištěn v obcích s 500–999 obyvateli (67,0 %), naopak nejméně těchto domácností (58,7 %) bylo zjištěno ve struktuře hospodařících domácností města Liberce (jediná obec spadající do kategorie 50 000 a více obyvatel). Z údajů je dále patrné, že zatímco do velikostní skupiny 500–999 obyvatel podíl rodinných domácností narůstá, s rostoucí velikostí obcí dochází k souvislému poklesu tohoto podílu. Tomuto vývoji pak analogicky odpovídá zastoupení nerodinných domácností, resp.

zastoupení domácností jednotlivců.

Graf 6.1 Struktura hospodařících domácností

Z celkového počtu 183 299 hospodařících domácností uvedlo ekonomicky aktivní členy téměř 68 % z nich. Mezi domácnostmi s ekonomicky aktivními členy pak obecně dominovaly domácnosti s 1 ekonomicky aktivním členem (49,2 % domácností), více než 3 ekonomicky aktivní osoby uvedlo 11,9 % těchto domácností.

Více než polovina (50,5 %) rodinných domácností uvedla 2 ekonomicky aktivní členy.

Zastoupení ekonomicky aktivních členů ovlivňuje také typ analyzované domácnosti. Rodinné vazby v případě tzv. rodinných domácností obecně indikují vyšší počet ekonomicky aktivních členů. Více než polovina (50,5 %) rodinných domácností uvedlo 2 ekonomicky aktivní členy, více než 3 ekonomicky aktivními osobami pak disponovalo 15,6 % domácností. Opačně je tomu v případě vícečlenných nerodinných domácností, kde výše uvedená vazba chybí. Skoro 51 % těchto domácností uvedlo 1 ekonomicky aktivní osobu, více než 3 ekonomicky aktivní členy pak mělo 8,9 % domácností. Samostatnou skupinu představují domácnosti jednotlivců – z celkového počtu 60 916 domácností, resp. osob vykázalo ekonomickou aktivitu 44,8 % z nich.

V necelých 20 % rodinných domácností nebyly vykázány ekonomicky aktivní osoby.

Neméně početné však byly také hospodařící domácnosti bez ekonomicky aktivních členů (32,1 % hospodařících domácností). Mezi nimi převažovaly domácnosti nerodinné (62,1 % nerodinných domácností) nad domácnostmi rodinnými (37,9 % rodinných domácností). V případě rodinných domácností nebyly ekonomicky aktivní osoby vykázány v 19,7 % těchto domácností. V případě nerodinných domácností pak tento podíl, zásluhou především domácností jednotlivců, dosáhl 52,2 %.

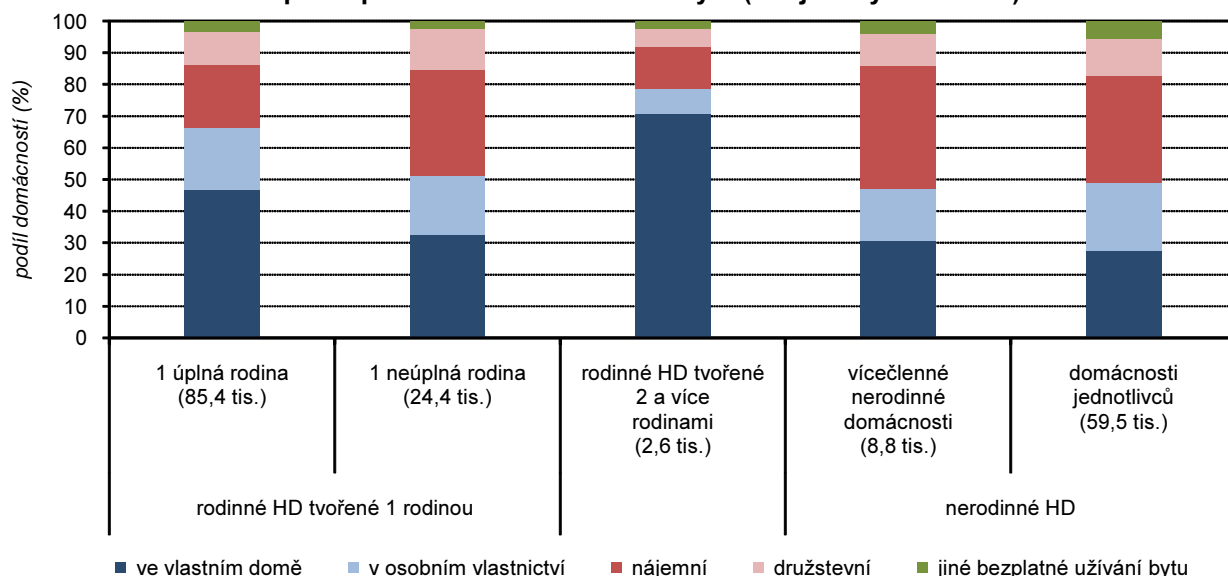
Většina hospodařících domácností bydlela v bytech.

Většina (98,6 %, tj. 180 647 domácností) z výše uvedeného počtu hospodařících domácností bydlela v bytech (téměř 55% v bytových, 43,5 % v rodinných domech). Zbývající část (1,4 %) domácností obvykle žila tzv. mimo byt nebo v nejrůznějších zařízeních (např. studentské koleje, penziony a domovy důchodců, azylová zařízení, dětské domovy apod.). Mezi „mimo bytové“ možnosti bydlení patřila mobilní a nouzová obydlí nebo se jednalo o ubytování v rekreačních chatách a chalupách.

Rozhodující část hospodařících domácností užívala byty I. a II. kategorie.

Z hlediska kvality užívala rozhodující část hospodařících domácností bydlící v bytech (90,5 %) standardní byty (tj. byty I. – II. kategorie), které byly nejčastěji vybaveny ústředním topením a úplným příslušenstvím (83,6 % domácností ve standardních bytech). Nejvyšší podíl standardních bytů vykázaly hospodařící domácnosti se 2 a více rodinami (96,5 % z celkového počtu těchto domácností) a hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou (96,1 %). Naopak byty se sníženou kvalitou ve větší míře obývaly nerodinné vícečlenné domácnosti (19,3 % z celkového počtu těchto domácností).

Graf 6.2 Hospodařící domácnosti bydlící v bytech podle typu domácnosti a podle právního důvodu užívání bytu (ze zjištěných hodnot)

pozn.: HD = hospodařící domácnosti

Většina domácností užívá byty se třemi a čtyřmi pokoji.

Co do velikosti obytného prostoru převažovaly v úhrnu domácnosti žijící ve čtyřpokojových bytech (27,8 % hospodařících domácností), následované domácnostmi v bytech třípokojových (22,7 %). V bytech s jednou obytnou místností žilo 5,7 % domácností, naproti tomu největší byty (s 5 a více pokoji) obývalo 21,5 % domácností. Ze vzájemného srovnání jednotlivých typů domácností vyplývá, že nejvyšší podíl jednopokojových bytů (11,4 %) je patrný na straně domácností jednotlivců, největší byty pak obývají domácnosti tvořené 2 a více rodinami (49,2 %). Ve struktuře bytů podle počtu obytných místností však v případě nerodinných domácností (tzn. domácností jednotlivců a vícečlenných domácností) převažují třípokojové byty (24,4 % v prvním a 19,6 % ve druhém případě). Hospodařící domácnosti s 1 úplnou i s 1 neúplnou rodinou pak nejčastěji žijí ve čtyřpokojových bytech (34,3 %, resp. 28,6 %).

Nejméně domácností bydlí v družstevních bytech.

Většina hospodařících domácností bydlících v bytech a sečtená v Libereckém kraji žila v bytech ve vlastním domě (35,1 % všech těchto hospodařících domácností). Nejmenší zastoupení, pomineme-li jiný důvod bezplatného užívání bytu (3,6 %), pak měly byty družstevní (9,9 %). Právní důvody užívání bytu však v rámci jednotlivých typů domácností vykazují určité rozdíly. Zatímco hospodařící domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou (45,0 % těchto domácností) a hospodařící domácnosti tvořené 2 a více rodinami (69,1 %) žijí především v bytech ve vlastním domě, zbývající domácnosti užívají v první řadě byty nájemní a až poté byty ve vlastním domě.

V Libereckém kraji vlastnilo počítač 54,4 % bytových domácností.

Jednou z dalších zjišťovaných charakteristik bylo vybavení domácností osobním počítačem a připojením k internetu. V tomto případě se údaje nezjišťovaly za hospodařící domácnosti, ale za domácnosti bytové, které tvoří osoby žijící společně v jednom bytě. Z celkového počtu 171 328 bytových domácností v Libereckém kraji počítač vlastnilo 54,4 % z nich. Mezi ostatními kraji České republiky se tak jednalo o čtvrtý nejnižší podíl s tím, že hodnota ukazatele kolísala v rozmezí od 50,3 % (Karlovarský kraj) do 61,0 % (Hlavní město Praha).

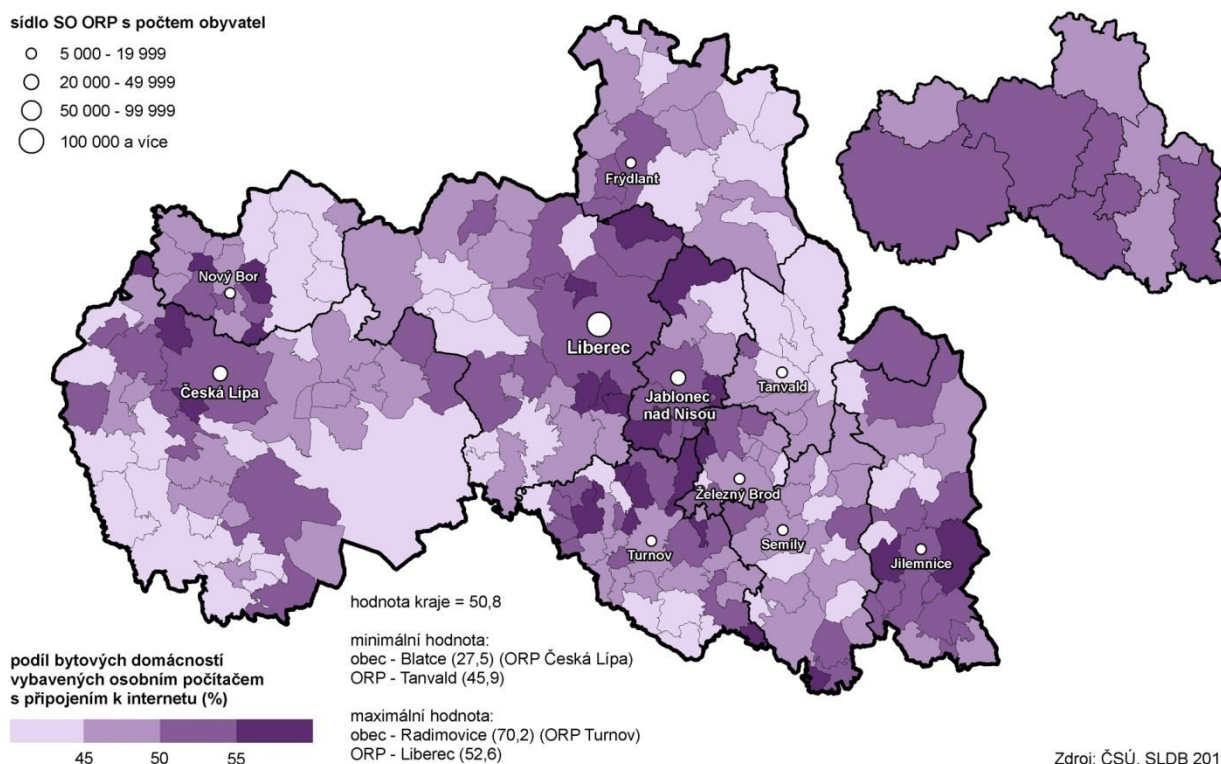
Počítač s připojením k internetu vlastnilo 50,8 % bytových domácností.

Vybavení počítačem s připojením k internetu v Libereckém kraji uvedlo 50,8 % bytových domácností, 3,7 % bytových domácností tedy vlastnilo počítač bez internetového připojení. Ze srovnání s ostatními kraji České republiky vyplývá, že nejvyšší vybavenost počítačem s připojením k internetu evidovalo Hlavní město Praha (57,4 % bytových domácností), nejnižší (46,3 %) Karlovarský kraj. Průměr za Českou republiku dosáhl 53,0 %.

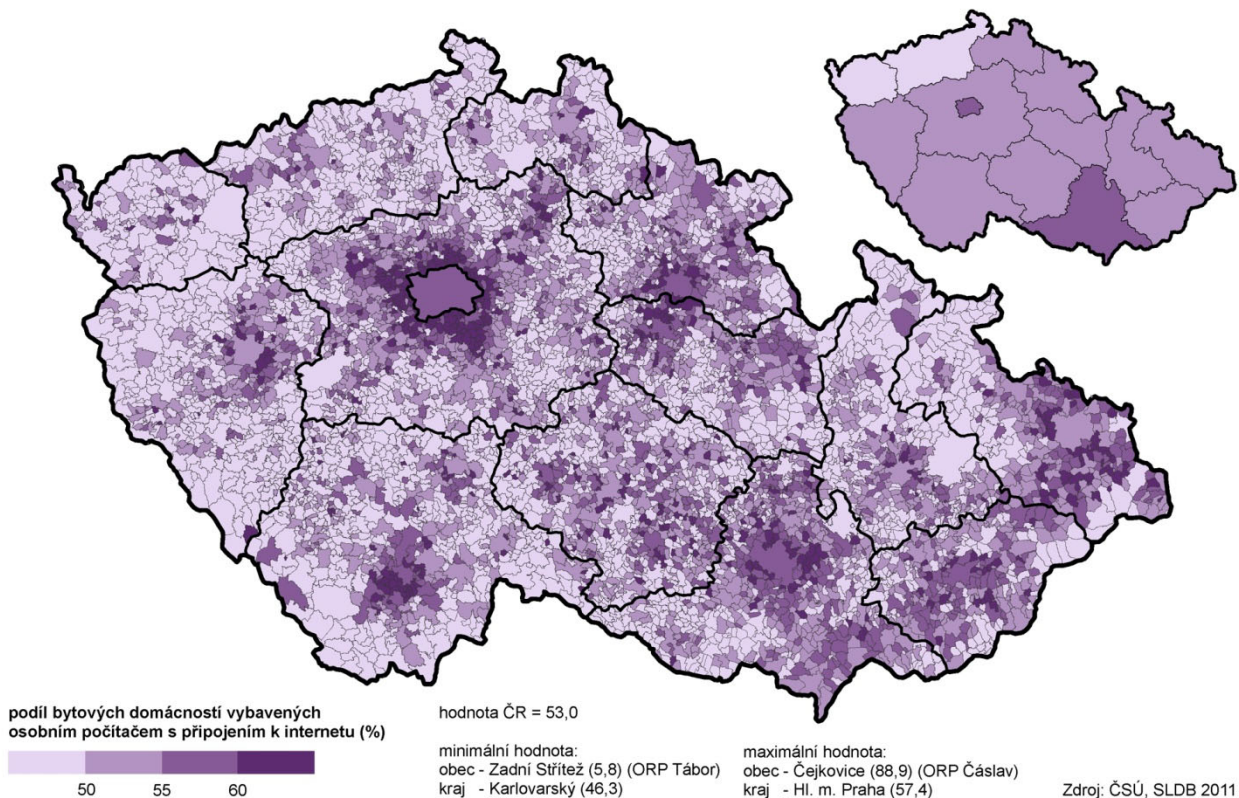
Domácnosti vybavené internetem v obcích a správních obvodech ORP Libereckého kraje

sídlo SO ORP s počtem obyvatel

- 5 000 - 19 999
- 20 000 - 49 999
- 50 000 - 99 999
- 100 000 a více

Domácnosti vybavené internetem v obcích a krajích

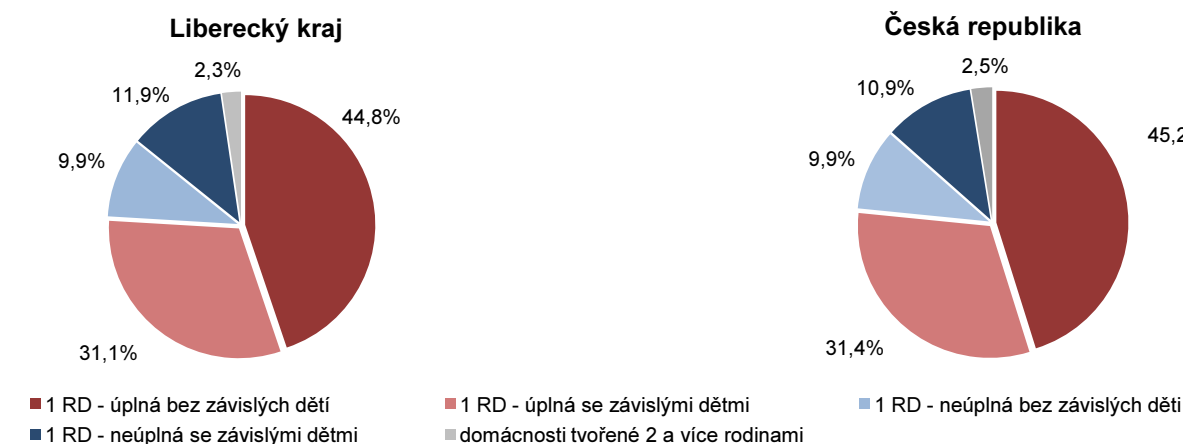
6.2. Rodinné domácnosti

Domácnosti se dvěma rodinami představovaly 2,3 %.

V Libereckém kraji bylo k rozhodnému okamžiku sečteno 113 338 rodinných domácností. Mezi nimi jednoznačně převažovaly domácnosti tvořené jednou rodinou (97,7 %). Domácnosti se dvěma rodinami představovaly 2,3 % a pouze 21 hospodařících domácností bylo tvořeno 3 a více rodinami.

Pokud domácnost tvoří jedna rodina, jedná se zpravidla (ze 77,7 %) o rodinu úplnou. V případě domácností tvořených 2 rodinami převládá ze 48,4 % poměr 1 úplná a 1 neúplná rodina, neméně výjimečné je zastoupení 2 úplných rodin (44,2 % domácností se 2 rodinami). Struktura odpovídající 2 neúplným rodinám byla zjištěna u 7,4 % domácností.

Graf 6.3 Struktura rodinných domácností

Tab. 6.2.1 Rodinné domácnosti podle velikostních skupin obcí a podle typu domácnosti

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000–4 999	5 000–19 999	20 000–49 999	50 000 a více
Rodinné domácnosti	113 338	1 361	5 040	12 081	22 767	24 326	21 125	26 638
v tom:								
tvořené 1 rodinou	110 698	1 316	4 879	11 628	22 131	23 784	20 761	26 199
úplné rodiny	86 063	1 094	3 911	9 469	17 516	18 381	15 512	20 180
v tom (%):								
se závislými dětmi	41,0	40,0	40,0	42,6	42,4	40,1	40,8	40,2
bez závislých dětí	59,0	60,0	60,0	57,4	57,6	59,9	59,2	59,8
neúplné rodiny	24 635	222	968	2 159	4 615	5 403	5 249	6 019
v tom (%):								
se závislými dětmi	54,6	46,8	48,3	48,3	53,6	53,9	57,5	57,2
bez závislých dětí	45,4	53,2	51,7	51,7	46,4	46,1	42,5	42,8
tvořené 2 a více rodinami	2 640	45	161	453	636	542	364	439

Bydlení domácností ovlivňuje řada faktorů, především charakter výstavby domů. Z výsledků sčítání v oblasti domů a bytů vyplývá, že se v současnosti staví především rodinné domy a z hlediska velikosti mají převahu byty s více místnostmi. Neméně významným faktorem je také příjmová situace domácností.

Tab. 6.2.2 Rodinné domácnosti bydlící v bytech podle typu domácnosti a podle typu bytu, právního důvodu užívání a velikosti bytu

	Celkem	v tom hospodařící domácnosti tvořené								
		1 rodinou								2 a více rodinami
		úplné rodiny				neúplné rodiny				
		celkem	s počtem závislých dětí			celkem	s počtem závislých dětí			
			0	1	2 a více		0	1	2 a více	
Rodinné domácnosti bydlící v bytech	112 342	85 356	50 372	16 833	18 151	24 356	11 092	9 279	3 985	2 630
z toho podle typu bytu (%):										
byty standardní	94,7	96,1	96,0	95,0	97,6	89,4	90,1	87,0	93,0	96,5
byty se sníženou kvalitou	3,7	2,8	2,9	3,6	1,8	7,1	7,2	8,2	4,2	2,7
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%):										
ve vlastním domě	42,1	45,0	44,4	42,1	49,3	29,2	35,7	22,8	26,1	69,1
v osobním vlastnictví	18,0	18,6	20,0	17,9	15,2	16,9	18,3	16,2	14,7	7,8
jiné bezplatné užívání bytu	3,0	3,2	3,2	2,7	3,8	2,3	2,0	2,2	3,6	2,3
nájemní	21,4	19,3	18,9	20,8	19,2	29,8	24,4	33,4	36,7	13,0
družstevní	10,1	9,9	9,7	11,2	9,4	11,5	11,0	12,1	11,2	5,4
z toho podle počtu obytných místností bytu (%):										
1	2,7	2,2	2,6	2,0	1,5	4,4	4,1	5,0	4,0	1,6
2	9,0	7,9	9,1	7,6	4,9	13,3	12,0	15,6	11,4	3,5
3	22,1	22,0	24,3	20,3	17,2	23,4	24,0	23,1	22,5	14,3
4	32,9	34,3	34,3	34,1	34,4	28,6	29,4	26,4	31,5	28,5
5 a více	27,7	29,6	25,9	30,4	39,1	18,9	20,9	15,3	21,7	49,2

V bytech bydlí 76,0 % úplných rodin.

V bytech bydlí 112 342 rodinných domácností, tj. 76,0 % úplných rodin, 21,7 % neúplných rodin a 2,3 % domácností tvořených 2 a více rodinami. Z hlediska kvality převažuje v případě všech typů rodinných domácností bydlení ve standardních bytech. Vyšší zastoupení bytů se sníženou kvalitou je možné sledovat u neúplných rodin (7,1 % neúplných rodin), a to především těch, které vychovávají 1 závislé dítě (8,2 %).

Rodinné domácnosti obecně nejčastěji žijí v bytech ve vlastním domě (42,1 % rodinných domácností), druhá pozice patří bydlení v bytech nájemních (21,4 %) a třetí v bytech v osobním vlastnictví. Stejná struktura platí také v případě úplných rodin. Pokud však úplná rodina nemá závislé děti, je v pořadí druhým nejčastějším způsobem bydlení v bytech v osobním vlastnictví.

U neúplných rodin převažuje bydlení v nájemních bytech.

Bydlení neúplných rodin vykazuje určité odlišnosti. Převažuje u nich bydlení v nájemních bytech (29,8 %), poté následuje bydlení ve vlastním domě (29,2 % neúplných rodin). Výrazná převaha nájemního bydlení je pak zřejmá u neúplných rodin se závislými dětmi. Naopak neúplné rodiny bez závislých dětí bydlí nejčastěji v bytech ve vlastním domě.

Jedna třetina rodinných domácností obývá čtyřpokojové byty.

Z hlediska velikosti bytu obývá téměř jedna třetina rodinných domácností čtyřpokojové byty, dalších 27,7 % žije v bytech s 5 a více obytnými místnostmi. Obdobně je tomu také v případě úplných rodin, výjimkou jsou úplné rodiny se 2 a více závislými dětmi – zde dominují byty s 5 a více pokoji. I neúplné rodiny bydlí v první řadě ve čtyřpokojových bytech, druhé místo však patří bytům třípokojovým.

Tab. 6.2.3 Domácnosti tvořené 1 rodinou podle typu rodiny a ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti

	Celkem	v tom					
		úplné rodiny			neúplné rodiny		
		celkem	v tom		celkem	v tom	
			bez závislých dětí	se závislými dětmi		bez závislých dětí	se závislými dětmi
Domácnosti tvořené 1 rodinou	110 698	86 063	50 799	35 264	24 635	11 174	13 461
v tom ekonomická aktivita osoby v čele domácnosti (%):							
ekonomicky aktivní	68,1	69,4	52,2	94,0	63,7	47,5	77,1
v tom:							
zaměstnaná	63,2	65,6	48,7	89,8	55,2	42,1	66,0
nezaměstnaná	4,9	3,8	3,5	4,2	8,5	5,4	11,1
ekonomicky neaktivní	27,5	27,2	44,1	2,8	28,6	46,2	14,0
ekonomická aktivita nezjištěna	4,4	3,5	3,7	3,1	7,7	6,3	8,9

V Libereckém kraji bylo sečteno 110 698 domácností tvořených jednou rodinou.

V absolutním vyjádření bylo v Libereckém kraji sečteno 110 698 domácností tvořených jednou rodinou. Jak již bylo výše zmíněno, v 77,7 % se jednalo o úplné rodiny, zbývajících 22,3 % připadlo na rodiny neúplné. Ve struktuře úplných rodin připadalo 59,0 % na úplné rodiny bez závislých dětí a 41,0 % na úplné rodiny se závislými dětmi. U neúplných rodin byla proporce zcela opačná a převahu měly neúplné rodiny se závislými dětmi (54,6 %).

Graf 6.4 Struktura domácností tvořených 1 rodinou podle počtu závislých dětí

Z hlediska okresů vykazuje mírně nadprůměrný podíl úplných rodin se závislými dětmi okres Česká Lípa (41,3 %) a okres Semily (41,2 %). Hodnota za okres Liberec odpovídá krajskému průměru a okres Jablonec nad Nisou eviduje hodnotu podprůměrnou (40,3 %). Zastoupení neúplných rodin se závislými dětmi bylo podprůměrné pouze v okrese Semily (50,2 %), naopak v okrese Česká Lípa dosáhla hodnota tohoto ukazatele 56,0 %.

Nejvyšší zastoupení úplných rodin se závislými dětmi bylo zaznamenáno ve Zlínském kraji.

Uvedený relativně nízký podíl úplných rodin se závislými dětmi se však nijak nevymyká hodnotám zjištěným v ostatních krajích a je dokonce shodný s celorepublikovým průměrem. Nejvyšší zastoupení úplných rodin se závislými dětmi bylo zaznamenáno ve Zlínském kraji (43,1 %), na opačné straně pomyslného žebříčku pak stojí Hlavní město Praha (38,2 %). Podíl neúplných rodin se závislými dětmi v Libereckém kraji je ve srovnání s ostatními regiony České republiky třetí nejvyšší. Vyšší hodnoty vykázal již jen Ústecký (58,4 %) a Karlovarský (56,2 %) kraj. Naopak ve Zlínském kraji podíl dosáhl pouze 46,4 %.

Nejvíce domácností s 1 úplnou rodinou je dvoučlenných.

Nejvíce domácností s 1 úplnou rodinou je dvoučlenných, tedy domácností dvou partnerů bez dětí (39,8 %). Podíl tříčlenných a čtyřčlenných domácností je téměř shodný (26,2 %, resp. 26,1 %), podíl pěti a vícečlenných domácností dosáhl 7,9 %. Podobně jsou také u domácností s 1 neúplnou rodinou

nejčtenější domácnosti se dvěma členy, tedy domácnosti jednoho z rodičů a jednoho dítěte (54,9 %).

Na jednu rodinnou domácnost, kterou tvoří 1 rodina, v průměru připadá 1,47 ekonomicky aktivních členů. V čele většiny domácností tvořených 1 rodinou stojí osoba ekonomicky aktivní (68,1 %), z toho v 63,2 % zaměstnaná.

Úplné rodiny reprezentují jak manželské páry, tak nesezdaná soužití.

Úplné rodiny reprezentují jak manželské páry, tak nesezdaná soužití (tzv. faktická manželství), a to s dětmi i bez nich. V závislosti na změnách legislativy se v roce 2011 nově zjišťovaly údaje o párech stejného pohlaví, tj. o registrovaných i faktických partnerstvích (nesezdaných párech osob stejného pohlaví).

V kraji bylo sečteno 36 hospodařících domácností tvořených 1 registrovaným partnerstvím.

K 26. 3. 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno 36 hospodařících domácností tvořených 1 registrovaným partnerstvím a 167 hospodařících domácností tvořených 1 faktickým partnerstvím. Největší část těchto domácností žila ve městě Liberec.

Manželské páry tvoří 86,8 % úplných rodin.

Z celkového počtu 86 063 úplných rodin tvořily drtivou část manželské páry (86,8 %). Většina manželství byla bez závislých dětí (59,5 %). Jedno závislé dítě vychovávalo 18,7 % a dvě děti 18,5 % sezdaných párů. Čtyři a více závislých dětí byly sečteny pouze u 355, tj. 0,5 % manželských párů. Tomu v podstatě odpovídá také věkové složení manželských párů. Zhruba čtvrtina manželských párů totiž spadá do věkové kategorie 55–64 let. Druhou skupinou s poměrně vysokým zastoupením jsou páry ve věku 35–44 let (22,7 % mužů a 23,5 % žen). Osoba v čele rodiny tvořené jedním manželským párem byla v 63,6 % zaměstnaná, v téměř 30 % ekonomicky neaktivní a 3,3 % těchto osob bylo nezaměstnaných. Skoro 71 % uvedených zaměstnaných osob bylo v postavení zaměstnance, 18,8 % z nich pracovalo na vlastní účet. V jednom průměrném manželském páru se pak o zajištění obživy staralo 1,51 osob, tj. ekonomicky aktivních členů.

Tab. 6.2.4 Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou - manželské páry a faktická manželství bydlící v bytech podle právního důvodu užívání bytu a ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti

	Celkem	z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)				
		ve vlastním domě	v osobním vlastnictví	jiné bezplatné užívání	nájemní	družstevní
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou - manželské páry a faktická manželství bydlící v bytech	85 154	45,0	18,6	3,2	19,3	9,9
v tom podle ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti:						
zaměstnaní	55 852	46,2	18,0	2,8	19,2	10,5
v tom podle postavení v zaměstnání:						
zaměstnanci	39 875	41,8	19,8	2,7	20,9	11,9
zaměstnavatelé	3 370	68,0	10,9	2,4	9,3	5,2
osoby pracující na vlastní účet	10 298	55,9	14,0	3,1	15,5	7,5
ostatní vč. nezjištěno	2 309	45,6	15,9	2,8	20,0	8,5
nezaměstnaní	3 227	36,7	13,9	2,3	32,2	9,3
ekonomicky neaktivní	23 151	45,1	21,4	4,5	17,2	8,7
ekonomická aktivita nezjištěna	2 924	32,3	12,2	1,8	23,5	8,2

Faktická manželství tvořila 12,9 % úplných rodin.

Faktická manželství tvořila 12,9 % úplných rodin. V nesezdaných soužitích nejčastěji žily osoby ve věku 25–44 let (v případě mužů 60,6 % a v případě žen 59,9 % faktických manželství). I v tomto případě se jednalo zejména o rodiny bez závislých dětí (55,3 %). Jedno závislé dítě vychovávalo 26,9 % těchto soužití, dvě děti 14,5 % párů a více než 3 děti uvedlo 3,2 % párů. Z pohledu rodinného stavu byli ve 40,6 % nesezdaných soužití oba partneři svobodní, v téměř 30,0 % byli muž i žena rozvedení nebo ovdovělí a v 12,2 % faktických manželství byl muž svobodný a žena rozvedená nebo ovdovělá. Situace, kdy byl muž rozvedený nebo ovdovělý a žena svobodná nastala u 10,0 % sečtených faktických manželství. Stejně jako v manželských párech

i ve faktických manželstvích stála v čele domácnosti nejčastěji zaměstnaná osoba (78,7 % soužití), z toho více než tři čtvrtiny z nich byly v postavení zaměstnance a 17,1 % pracovalo na vlastní účet. Ekonomická neaktivita však byla zjištěna pouze u 12,0 % osob stojících v čele faktických manželství, ovšem nezaměstnáno bylo 6,8 % osob.

Tab. 6.2.5 Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou - faktická manželství podle věku ženy, počtu závislých dětí a rodinného stavu partnerů

	Celkem		z toho podle věku ženy (%)				
	počet	%	15–24	25–34	35–39	40–49	50 a více
Faktická manželství	11 144	100,0	10,7	36,2	14,8	16,7	21,5
v tom podle počtu závislých dětí:							
bez závislých dětí	6 165	55,3	13,5	29,0	5,8	14,9	36,9
1 dítě	3 003	26,9	9,3	46,5	20,6	19,8	3,8
2 děti	1 616	14,5	4,3	44,2	33,4	17,5	0,7
3 a více dětí	360	3,2	3,3	39,2	37,5	19,7	0,3
z toho podle rodinného stavu:							
muž i žena svobodní	4 526	40,6	23,4	61,2	11,1	3,1	1,2
muž svobodný, žena vdaná	58	0,5	6,9	34,5	19,0	20,7	19,0
muž svobodný, žena rozvedená nebo ovdovělá	1 356	12,2	0,4	22,8	26,6	25,9	24,3
muž ženatý, žena svobodná	55	0,5	20,0	52,7	12,7	10,9	3,6
muž ženatý, žena vdaná	587	5,3	0,9	18,6	17,7	25,4	37,5
muž ženatý, žena rozvedená nebo ovdovělá	117	1,0	-	11,1	13,7	32,5	42,7
muž rozvedený nebo ovdovělý, žena svobodná	1 111	10,0	9,5	51,0	21,4	12,3	5,7
muž rozvedený nebo ovdovělý, žena vdaná	71	0,6	1,4	23,9	14,1	39,4	21,1
muž i žena rozvedení nebo ovdovělí	3 257	29,2	0,1	6,2	12,2	30,7	50,7

Vyšší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných bylo na straně mužů.

Vzdělání partnerů v případě manželských a faktických párů vykazuje určité odlišnosti. Bezmála 48 % mužů žijících v sezdáných a nesezdáných soužitích bylo vyučeno, dalších 28,6 % z nich mělo úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší odborné vzdělání. V případě vzdělanostní struktury žen byla proporce obrácená – za nejvyšší ukončené vzdělání větší části manželek a partnerek bylo označeno úplné střední vzdělání s maturitou a vyšší odborné vzdělání (37,8 %), zatímco ženám s vyučením patřilo až druhé místo (33,4 %). Ženy však častěji než muži uváděly základní a neukončené vzdělání (15,2 % v případě žen a 8,0 % v případě mužů), naopak vyšší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných bylo na straně mužů (11,4 % u žen, 13,5 % u mužů).

Rozhodující část závislých dětí žila s matkou.

K okamžiku sčítání bylo v Libereckém kraji sečteno 24 635 hospodařících domácností tvořených neúplnou rodinou a na jednu neúplnou rodinu připadlo 0,55 závislého dítěte. Rozhodující část závislých dětí pak žila s matkou (80,7 % neúplných rodin), zbývajících 19,3 % s otcem.

Pouze v 17,7 % domácností tvořených osamělou matkou s dětmi žijí dvě a více závislých dětí, více než 43 % těchto domácností představují rodiny bez závislých dětí. V případě osamělých otců žijí v rodině dvě a více závislých dětí pouze v 11,0 %, téměř v 53 % jde o domácnost bez závislých dětí.

V čele neúplné rodiny byla nejčastěji osoba rozvedená.

V čele neúplné rodiny byla v roce 2011 v případě obou pohlaví nejčastěji osoba rozvedená (47,6 % rodin žen a 40,7 % rodin mužů). V rodinách žen představovaly druhou výraznou skupinu ženy ovdovělé (19,9 %), zatímco v rodinách mužů to byli muži ženatí (24,6 %). Zastoupení svobodných bylo u obou pohlaví srovnatelné a pohybovalo se kolem 18 %. Přibližně 78 % žen v čele neúplné rodiny bylo v rozmezí 30–64 let s tím, že nejčetněji byla zastoupena kategorie 35–39 let. Podíl mužů v této věkové skupině dosáhl 78,3 %, na rozdíl od žen se jich však nejvíce nacházelo v kategorii 50–54 let.

Na 1 neúplnou rodinu v průměru připadlo 1,22 ekonomicky aktivních členů.

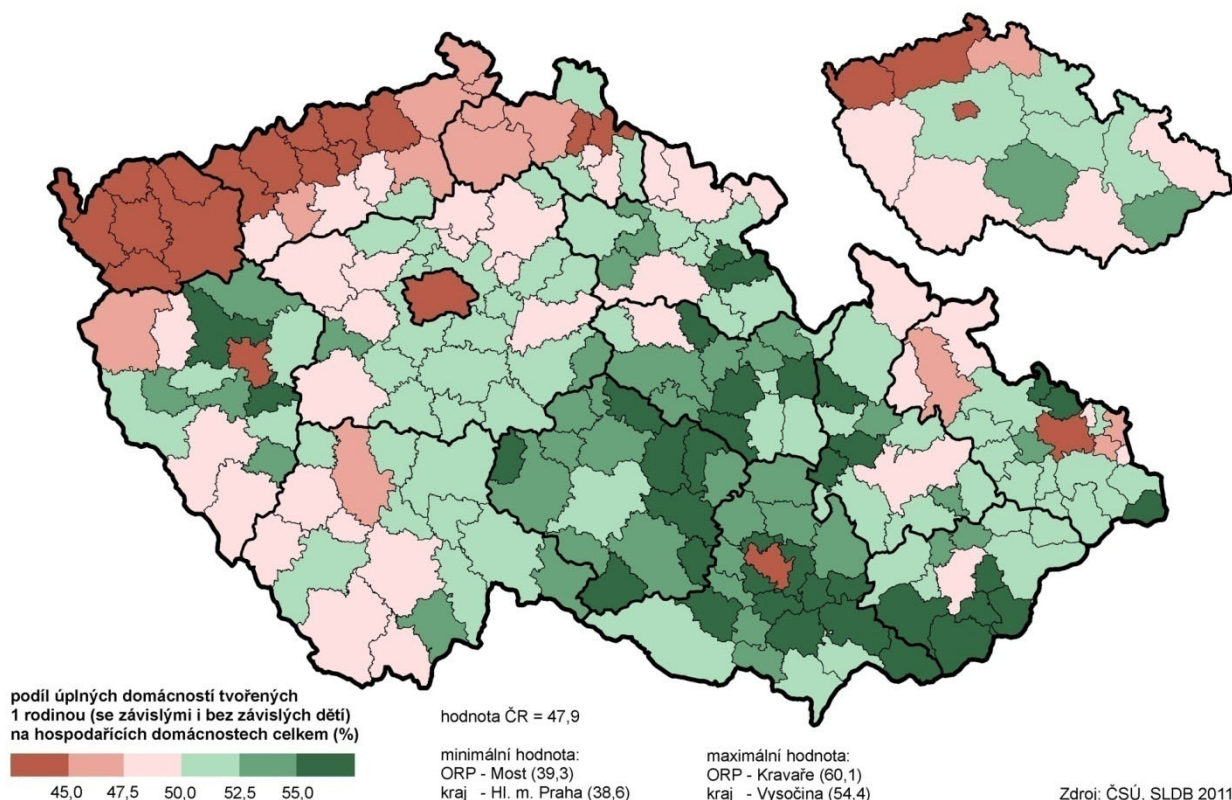
Na 1 neúplnou rodinu v průměru připadlo 1,22 ekonomicky aktivních členů. Struktura neúplných rodin podle ekonomické aktivity osoby v jejím čele byla pro obě pohlaví shodná, nejčastěji se jednalo o osoby zaměstnané, následované osobami ekonomicky neaktivními a poté osobami nezaměstnanými. Ženy stojící v čele neúplné domácnosti však byly častěji než muži nezaměstnané (8,9 % žen, 7,1 % mužů) a ekonomicky neaktivní (30,1 %

žen a 22,2 % mužů). Zaměstnané ženy v čele neúplné rodiny pak byly z 82,0 % v zaměstnaneckém poměru a na vlastní účet pracovaly pouze v 8,4 % případů. Převaha pracovněprávního postavení je zřejmá (z 66,5 %) také u mužů stojících v čele neúplné rodiny, tito muži však mnohem častěji než ženy podnikali na vlastní účet (20,0 % mužů stojících v čele neúplné rodiny).

Tab. 6.2.6 Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou podle počtu závislých dětí a ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti

	V čele muž	v tom s počtem závislých dětí			V čele žena	v tom s počtem závislých dětí		
		0	1	2 a více		0	1	2 a více
Neúplné rodiny	4 759	2 509	1 735	515	19 876	8 665	7 686	3 525
v tom podle ekonomické aktivity osoby v čele domácnosti:								
zaměstnaní	2 903	1 286	1 240	377	10 686	3 414	5 014	2 258
v tom podle postavení v zaměstnání:								
zaměstnanci	1 931	861	819	251	8 758	2 781	4 092	1 885
zaměstnavatelé	201	85	89	27	229	79	96	54
osoby pracující na vlastní účet	580	244	259	77	899	274	441	184
ostatní vč.nezjištěno	191	96	73	22	800	280	385	135
nezaměstnaní	339	147	140	52	1 765	461	870	434
ekonomicky neaktivní	1 057	851	168	38	5 986	4 314	1 028	644
ekonomická aktivita nezjištěna	460	225	187	47	1 439	476	774	189

Úplné rodiny ve správních obvodech ORP a krajích

6.3. Nerodinné domácnosti

Mezi nerodinnými domácnostmi převažují domácnosti jednotlivců.

V roce 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno celkem 69 961 nerodinných hospodářských domácností. Jednalo se o 60 916 domácností jednotlivců (87,1 % nerodinných domácností) a 9 045 vícečlenných nerodinných domácností (12,9 %).

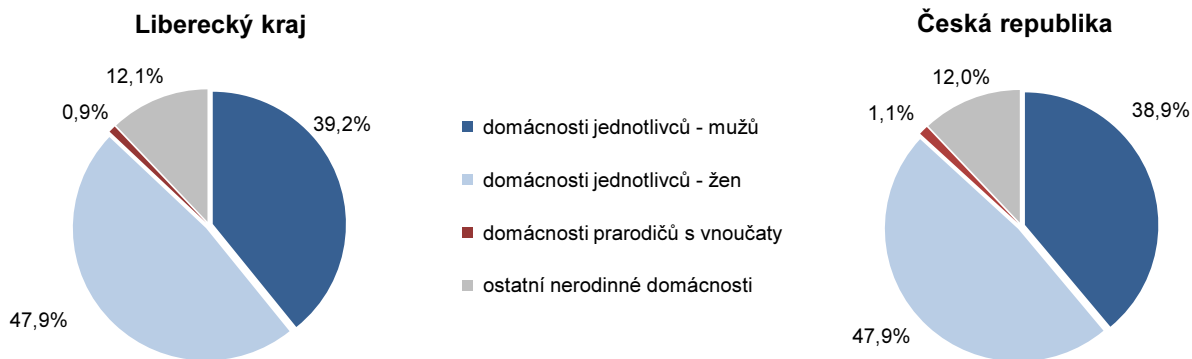
Tab. 6.3.1 Nerodinné domácnosti podle velikostních skupin obcí a typu domácnosti

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel						
		do 199	200–499	500–999	1 000 – 4 999	5 000 – 19 999	20 000 – 49 999	50 000 a více
Nerodinné domácnosti	69 961	811	2 570	5 944	13 070	14 772	14 075	18 719
v tom:								
domácnosti jednotlivců	60 916	710	2 259	5 218	11 495	13 014	12 146	16 074
z toho ženy (%)	55,0	46,8	48,0	50,0	52,8	57,1	56,8	56,4
vícečlenné nerodinné domácnosti	9 045	101	311	726	1 575	1 758	1 929	2 645
z toho domácnosti prarodičů s vnoučaty (%)	6,8	9,9	10,6	9,2	7,6	8,2	5,9	4,7

Nejvíce nerodinných domácností žije v okrese Liberec.

Více než 40 % nerodinných domácností žije v okrese Liberec, nejnižší zastoupení bylo zjištěno v okrese Semily (15,8 %). Ve všech okresech stejně jako v celém Libereckém kraji mezi nerodinnými domácnostmi převažují domácnosti jednotlivců. Nejvyšší zastoupení domácností jednotlivců však bylo zjištěno v okrese Semily (89,5 %), nejnižší v okrese Liberec (86,3 %). Z hlediska velikosti obce je možné v zásadě sledovat jednoznačný trend – čím větší obec, tím vyšší podíl nerodinných domácností.

Graf 6.5 Struktura nerodinných domácností podle typu hospodařící domácnosti

Nejvyšší podíl nerodinných domácností na celkovém počtu hospodařících domácností vykázalo Hlavní město Praha (47,3 %), nejnižší Kraj Vysočina (31,7 %). Liberecký kraj v tomto srovnání obsadil čtvrtou nejvyšší příčku, když zde výše uvedený podíl dosáhl 38,2 %. Z pohledu struktury nerodinných domácností byl nejvyšší podíl domácností jednotlivců vykázán v Kraji Vysočina (90,0 %), nejnižší v Hlavním městě Praha (82,3 %).

Nerodinné domácnosti z 61,9 % užívají byty v bytových domech.

Většina (97,6 %) nerodinných domácností bydlí v bytech, 2,4 % žije tak zvané mimo byty, popřípadě k bydlení využívá nejrůznější zařízení. Nerodinné domácnosti bydlící v bytech pak z 61,9 % užívají byty v bytových domech, v rodinných domech bydlí necelých 35 % nerodinných domácností.

V kategorii domácností jednotlivců z 55,0 % převažují ženy.

V Libereckém kraji do kategorie domácností jednotlivců patřilo celkem 60 916 osob s tím, že mezi nimi z 55,0 % převažují ženy. Struktura domácností jednotlivců v členění podle rodinného stavu se však v případě mužů a žen poměrně výrazně odlišuje. Zatímco samostatně žijící muži jsou nejčastěji svobodní (41,2 %) a rozvedení (32,8 %), ženy jsou v téměř 45 % ovdovělé, 27,2 % z nich je rozvedených a pouze 19,4 % svobodných.

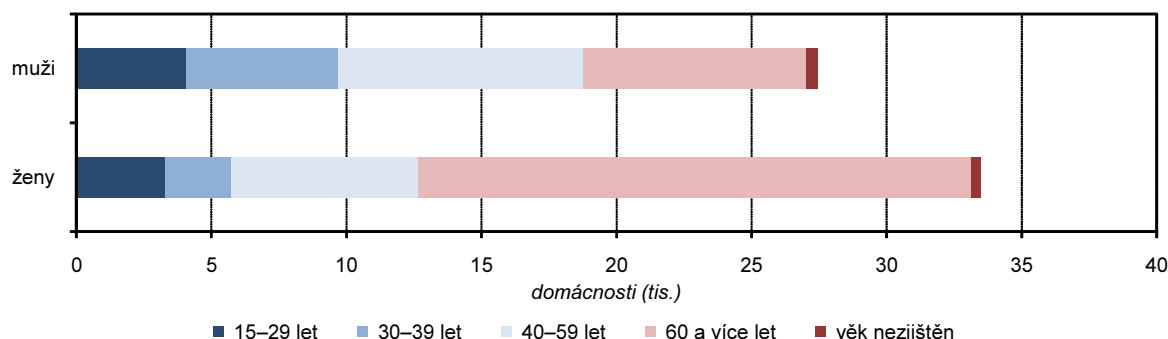
Tab. 6.3.2 Domácnosti jednotlivců podle pohlaví, rodinného stavu, ekonomické aktivity a věku

	Muži celkem	z toho rodinný stav (%)				Ženy celkem	z toho rodinný stav (%)			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Domácnosti jednotlivců	27 426	41,2	14,5	32,8	11,0	33 490	19,4	8,6	27,2	44,6
v tom podle ekonomické aktivity:										
zaměstnaní	14 356	49,9	13,6	34,2	2,2	9 691	40,0	12,7	36,3	11,0
nezaměstnaní	2 012	55,0	8,4	34,3	2,3	1 238	42,2	12,0	38,3	7,4
nepracující důchodci	7 193	14,9	16,5	34,5	34,1	20 059	4,4	5,5	23,0	67,2
ostatní ekonomicky neaktivní	707	81,2	5,9	11,2	1,4	771	73,9	12,5	10,0	3,5
nezjištěno	3 158	44,1	20,1	26,6	5,7	1 731	38,3	17,4	25,8	15,8
v tom podle věku:										
do 29 let	4 072	93,7	4,2	1,6	0,0	3 268	89,5	6,8	3,2	0,1
30–49 let	9 985	51,3	14,4	33,5	0,3	4 605	44,6	17,2	35,4	2,5
50–64 let	7 546	20,3	18,6	53,9	7,0	8 837	7,8	13,8	50,3	28,0
65–74 let	3 014	11,6	21,7	38,3	28,2	7 104	4,3	6,4	26,5	62,7
75 let a více	2 387	5,8	12,6	14,5	67,0	9 336	2,4	2,0	11,2	84,4
nezjištěný věk	422	82,0	3,6	3,1	0,7	340	88,2	3,2	2,6	0,9

Více než 61 % samostatně žijících žen spadá do věkové kategorie 60 a více let.

Uvedeným výsledkům odpovídá také věkové složení a ekonomické charakteristiky těchto domácností. Více než 61 % samostatně žijících žen tak spadá do věkové kategorie 60 a více let s tím, že necelých 30 % z nich je více než 75 let. Naproti tomu věkové složení domácností jednotlivců mužů je mnohem rovnoměrnější a nejvyšší intenzitu je možné sledovat ve věkových skupinách 25–39 let (29,3 %).

Graf 6.6 Domácnosti jednotlivců podle pohlaví a věku

Ekonomickou aktivitu uvedlo 44,8 % samostatně žijících osob.

Bez ohledu na pohlaví uvedlo ekonomickou aktivitu (zaměstnané a nezaměstnané osoby) 44,8 % výše uvedeného počtu samostatně žijících osob. Dalších 44,7 % představovaly domácnosti samostatně žijících nepracujících důchodců. Odlišné je tomu ale v případě jednotlivých pohlaví. Samostatně žijící muži byli nejčastěji zaměstnaní (52,3 % domácností jednotlivců-mužů) a o nepracující důchodce se jednalo pouze u 26,2 % těchto domácností. Naproti tomu samostatně žijící ženy byly především nepracující seniorky (59,9 %) a statut zaměstnaná uvedlo 28,9 % těchto domácností.

Většina domácností jednotlivců bydlí samostatně v bytě.

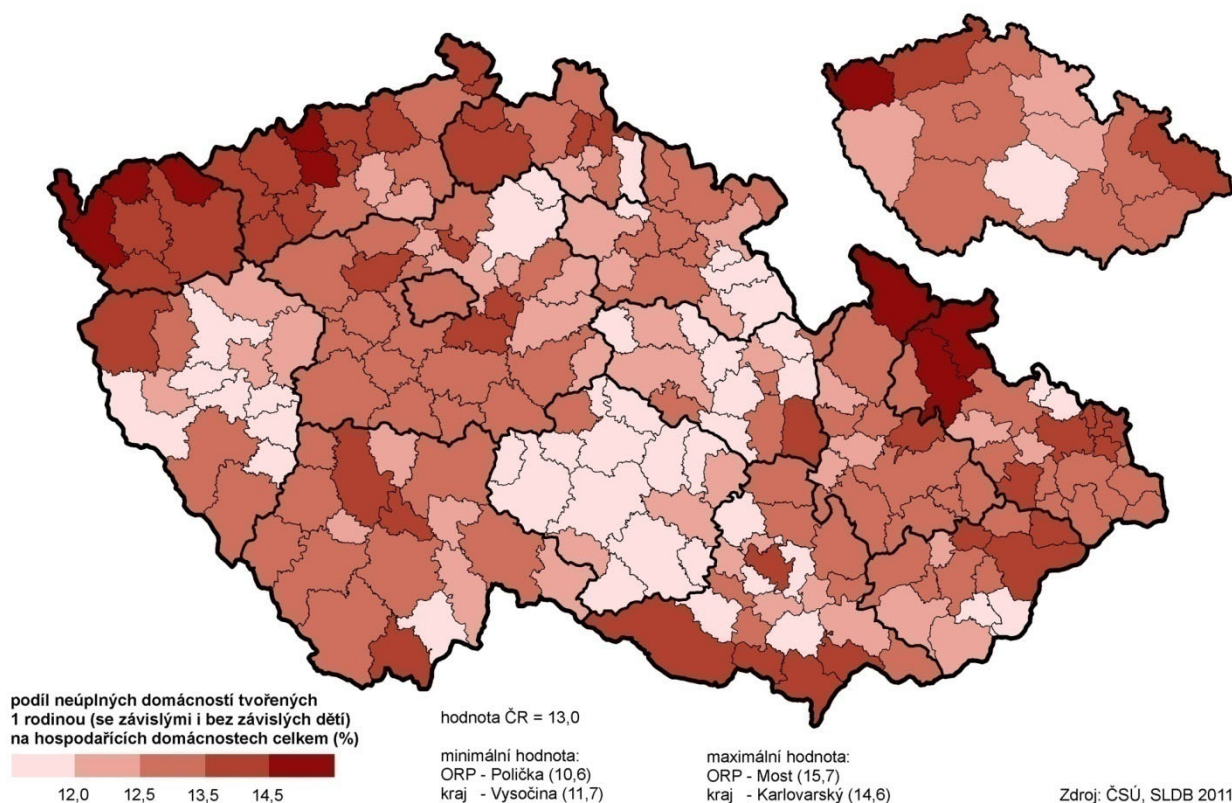
Převážná většina (85,0 %) domácností jednotlivců bydlí samostatně v bytě. Byt společně s další hospodařící domácností obývá 12,7 % domácností jednotlivců a mimo byty žijí 2,3 % těchto domácností. Jednotlivci žijící samostatně v bytě užívají především byty nájemní (29,8 %), následují byty ve vlastním domě (20,6 %) a byty v osobním vlastnictví (19,4 %). Pokud je však samostatně žijící osoba v pozici zaměstnavatele, nebo pracuje tzv. na vlastní účet, bydlí v první řadě v bytě ve vlastním domě.

Tab. 6.3.3 Domácnosti jednotlivců bydlící v bytech podle právního důvodu užívání bytu a podle ekonomické aktivity a postavení v zaměstnání obyvatel bytu

	Bydlící samostatně v bytě	z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)				Bydlící v bytě s dalšími HD
		ve vlastním domě	v osobním vlastnictví	nájemní	družstevní	
Domácnosti jednotlivců	51 782	20,6	19,4	29,8	10,6	7 741
v tom ekonomická aktivita:						
zaměstnaní	20 060	18,8	20,6	30,4	12,4	3 392
v tom podle postavení v zaměstnání:						
zaměstnanci	15 280	16,3	21,6	32,1	13,3	2 560
zaměstnavatelé	643	38,1	15,9	17,7	7,3	94
pracující na vlastní účet	2 794	27,7	16,4	25,5	9,6	485
ostatní vč. nezjištěno	1 343	19,7	19,1	27,7	10,1	253
nezaměstnaní	2 583	17,8	13,2	36,0	11,1	563
ekonomicky neaktivní	25 847	23,6	20,4	30,1	9,8	2 467
nezjištěná ekonomická aktivita	3 292	10,9	9,8	19,3	5,3	1 319

Do skupiny vícečlenných nerodinných domácností jsou zahrnuty domácnosti prarodičů s vnoučaty a ostatní vícečlenné nerodinné domácnosti, tj. dvě nebo více osob příbuzných i nepříbuzných, společně hospodařících, které netvoří rodinnou domácnost.

Neúplné rodiny ve správních obvodech ORP a krajích

**Průměrnou
vícečlennou
domácnost tvořily 2,55
osoby...**

Více než 70 % vícečlenných domácností bylo tvořeno 2 členy, 17,3 % z nich bylo tříčlenných. Průměrnou domácnost tohoto typu pak reprezentovaly 2,55 osoby s tím, že 1,12 členů bylo ekonomicky aktivních.

Z celkového počtu 9 045 vícečlenných nerodinných domácností tvoří 93,2 % ostatní vícečlenné nerodinné domácnosti. Pouze 6,8 % představovali prarodiče s vnoučaty s tím, že se z více než 78 % jednalo o ženu s vnoučaty. Alespoň jedno závislé vnouče uvedlo 42,1 % těchto domácností.

**...nejčastěji bydlící
v nájemním bytě.**

V bytech žije 97,1 % vícečlenných nerodinných domácností. Z hlediska právního důvodu užívání bytu se pak nejčastěji jedná o byty nájemní (26,4 % vícečlenných domácností) a byty ve vlastním domě (20,9 %). Zatímco u ostatních vícečlenných domácností je struktura stejná, prarodiče s vnoučaty z 39,8 % žijí v bytech ve vlastním domě, nájemní byty užívají v 27,2 %. Z hlediska velikosti převažují u obou typů vícečlenných nerodinných domácností třípokojové byty.

Tab. 6.3.4 Vícečlenné nerodinné domácnosti podle počtu členů a počtu ekonomicky aktivních osob

	Celkem	v tom s počtem členů (%)				Průměrný počet členů domácnosti	
		2	3	4	5 a více	celkem	z toho s vlastním příjmem
Vícečlenné nerodinné domácnosti	9 045	70,8	17,3	6,6	5,3	2,55	1,41
v tom s počtem ekonomicky aktivních osob:							
0	2 894	77,6	15,0	4,8	2,6	2,37	0,77
1	3 132	76,2	16,1	5,2	2,6	2,36	1,32
2	2 471	71,5	17,9	6,7	3,8	2,46	1,83
3	372	x	50,8	22,6	26,6	4,05	2,75
4 a více	176	x	x	23,9	76,1	7,03	4,98

7. Domy a byty

7.1. Charakteristika domovního fondu

Do celkového počtu domů jsou zahrnuty domy určené k bydlení (bez ohledu na obydlí), objekty s bytem (byty) a také ubytovací zařízení bez bytu, pokud slouží k bydlení. Podle tohoto vymezení do domovního fondu patří rodinné a bytové domy, domovy důchodců, penziony pro důchodce, ubytovny, ústavy sociální péče, kláštery, konventy, azylová zařízení pro cizince, provozní budovy s bytem (např. škola s bytem) apod.

Třetina krajského domovního fondu se nachází v okrese Liberec.

K rozhodnému okamžiku, tedy k 26. 3. 2011, bylo v Libereckém kraji sečteno 92 345 domů. Převážnou část uvedeného stavu tvořily domy s byty (92 201 domů, 99,8 % z jejich počtu), zbývajících 144 domů představovala (0,2 %) ubytovací zařízení bez bytu. Z regionálního pohledu byla téměř jedna třetina domovního fondu soustředěna v okrese Liberec, 26,8 % domů bylo sečteno v okrese Semily, 21,3 % v okrese Česká Lípa a 19,2 % v okrese Jablonec nad Nisou. Více než jedna pětina domovního fondu byla koncentrována v 41 obcích (z toho 24 městech) s 1 000–4 999 obyvateli. V nejmenších obcích do 199 obyvatel, kterých bylo ke dni sčítání 36, bylo sečteno pouze 3,2 % z krajského úhrnu domů.

Druhý nejnižší podíl na domovním fondu ČR.

V rámci celé České republiky bylo sečteno 2 158 119 domů. Nejvíce se jich nachází ve Středočeském (16,4 % z republikového úhrnu) a Jihomoravském kraji (12,0 %), naopak nejméně domů bylo sečteno v Karlovarském kraji (2,1 %). Podíl našeho kraje dosáhl 4,3 %, což představuje druhý nejnižší podíl.

Tab. 7.1.1 Domovní fond podle velikostních skupin obcí

	Domy celkem	v tom								
		obydlené							neobydlené	
		celkem	v tom						celkem	%
			rodinné domy		bytové domy		ostatní budovy			
			počet	%	počet	%	počet	%		
Kraj celkem	92 345	73 380	61 122	100,0	10 240	100,0	2 018	100,0	18 965	100,0
v tom obce s počtem obyvatel:										
do 199	2 925	1 662	1 590	2,6	34	0,3	38	1,9	1 263	6,7
200—499	9 038	5 444	5 096	8,3	222	2,2	126	6,2	3 594	19,0
500—999	16 639	12 436	11 593	19,0	556	5,4	287	14,2	4 203	22,2
1 000—4 999	24 434	18 302	15 894	26,0	1 935	18,9	473	23,4	6 132	32,3
5 000—19 999	18 215	15 716	13 081	21,4	2 155	21,0	480	23,8	2 499	13,2
20 000—49 999	8 841	8 276	5 850	9,6	2 150	21,0	276	13,7	565	3,0
50 000 a více	12 253	11 544	8 018	13,1	3 188	31,1	338	16,7	709	3,7

Převaha rodinných domů.

Jednou z důležitých charakteristik domovního fondu je druh budovy. Přes poměrně rozsáhlou výstavbu bytových domů v šedesátých až osmdesátých letech minulého století, stále výrazně převažují v Libereckém kraji rodinné domy (79 441 domů, tj. 86,0 %). Rodinné domy jsou vymezeny jako domy s maximálně třemi samostatnými byty, nejvíce dvěma nadzemními a jedním podzemním podlažím a podkrovím. Podíl rodinných domů na domovním fondu se mezi jednotlivými kraji liší. Nejnižší podíl rodinných domů měly kraje s nejvyšším podílem městského obyvatelstva, a to Hlavní město Praha (63,6 %), Ústecký (81,3 %) a Karlovarský kraj (75,0 %). Na druhé straně nejvyšší podíl byl vykázán v krajích s nejnižším podílem obyvatel bydlících ve městech – ve Zlínském (93,0 %), Středočeském (92,7 %), Olomouckém (89,4 %) kraji a v Kraji Vysočina (92,5 %). V rámci srovnání okresů Libereckého kraje nejvyšší zastoupení rodinných domů vykázal okres Semily (92,0 %) a vyplývá z jeho geografické a sídelní struktury, nejnižší patřilo okresu Liberec (82,5 %). Bytové domy tvořily 11,3 % a ostatní budovy necelá 3 % domovního fondu Libereckého kraje.

Dalším hlediskem, podle kterého můžeme domy třídit, je jejich obydlenost. Pokud v domě nebyla sečtena žádná osoba s obvyklým pobytem, byl dům považován za neobydlený. Liberecký kraj je vzhledem ke svým přírodním a kulturně historickým památkám vyhledávaným rekreačním regionem, což se následně odrazilo i v důvodech neobydlenosti domů s byty.

Třetí nejvyšší podíl neobydlených domů v ČR.

Celkem bylo v Libereckém kraji zjištěno 18 965 neobydlených domů (18 900 domů s byty a 65 ubytovacích zařízení bez bytu) a zcela jednoznačně ve struktuře převažovaly rodinné domy (96,6 % z celkového počtu neobydlených domů). Pětinový podíl neobydlených domů na celkovém počtu domů v našem kraji byl v rámci mezikrajského srovnání třetí nejvyšší. Nejvyšší „neobydlenost“ mezi kraji České republiky vykázal Jihočeský kraj (24,9 %), druhý nejvyšší pak Kraj Vysočina (21,0 %). V rámci okresů Libereckého kraje s 31,6% podílem dominoval okres Semily. Na základě výsledků sčítání se potvrdil trend vysídlování malých vesnic a jejich přeměna na střediska rekreace. Ve velikostní skupině obcí do 199 obyvatel podíl neobydlených domů dosáhl 43,2 % (v obci Blatce dokonce 76,3 %), s rostoucí velikostí obcí se pak snížil až na necelých 6 % ve skupině s 50 000 a více obyvateli, která je v Libereckém kraji zastoupena městem Liberec.

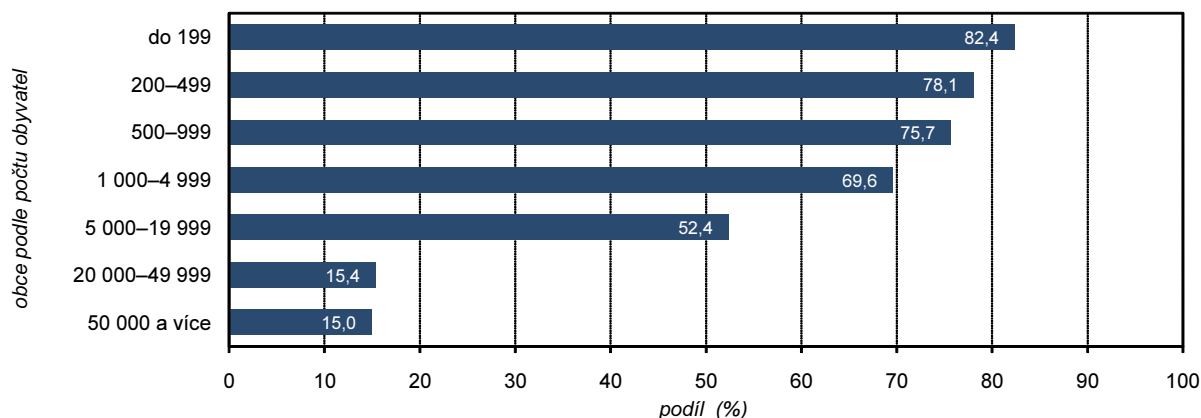
Tab. 7.1.2 Neobydlené domy s byty podle druhu a podle důvodu neobydlenosti

	Celkem		v tom					
			rodinné domy		bytové domy		ostatní budovy	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Neobydlené domy s byty	18 900	100,0	18 319	100,0	231	100,0	350	100,0
z toho z důvodu:								
změna uživatele	314	1,7	296	1,6	8	3,5	10	2,9
slouží k rekreaci	12 762	67,5	12 762	69,7	-	-	-	-
přestavba domu	656	3,5	611	3,3	35	15,2	10	2,9
dosud neobydlen po kolaudaci	98	0,5	96	0,5	1	0,4	1	0,3
pozůstalostní nebo soudní řízení	127	0,7	124	0,7	3	1,3	-	-
nezpůsobilý k bydlení	777	4,1	730	4,0	27	11,7	20	5,7
jiný důvod	3 792	20,1	3 365	18,4	151	65,4	276	78,9

Využití k rekreaci jako nejčastější důvod neobydlenosti.

Využití objektu za účelem trávení volného času bylo nejčastějším důvodem, proč objekt nebyl obvykle obydlen. Podíl neobydlených domů z tohoto důvodu dosáhl 67,5 % a v rámci mezikrajského srovnání to byla nejvyšší hodnota. Při pohledu na menší územní celky je rekreační charakter ještě zřetelnější. V rámci meziokresního srovnání byla krajská hodnota překročena v okrese Semily (75,3 %) a Česká Lípa (71,6 %). Více než 82 % neobydlených domů v malých obcích do 199 obyvatel sloužilo k uvedenému účelu, ve třech obcích z této kategorie (Vrchovany, Klokočí, Tachov) pak jiný důvod neobydlenosti neexistoval.

Graf 7.1 Podíl neobydlených domů s byty sloužících k rekreaci z celkového počtu neobydlených domů podle velikostních skupin obcí

Značné rozdíly jsou patrné v důvodech neobydlenosti rodinných a bytových domů. U rodinných domů je to především rekreační využití objektů (69,7 % z celkového počtu 18 319 neobydlených rodinných domů). U 65,4 % neobydlených bytových domů (z celkového počtu 231 bytových domů) byl jako důvod neobydlenosti uveden jiný důvod než změna uživatele, využití k rekreaci, přestavba bytu, neobydlenost po kolaudaci, pozůstalostní nebo soudní řízení nebo nezpůsobilost k bydlení.

Podíl bytových domů stoupá s velikostí obce.

Podmínku obydlivosti (tzn. v domě alespoň jedna osoba s obvyklým pobytem) splnilo v Libereckém kraji 73 380 domů, přičemž v 73 301 domech se nacházely byty. Podle druhového členění mezi obydlivými domy z více než 83 % převažovaly rodinné domy, bytové domy představovaly 14,0 %, ostatní budovy necelá 3 %. Nejvyšší podíl obydlivých rodinných domů vykázal okres Semily (89,8 %), nejnižší okres Liberec (80,5 %). Z hlediska velikostních skupin byl maximální podíl dosažen ve skupině do 199 obyvatel (95,7 %) a s rostoucí velikostí poklesl až na minimální hodnotu ve skupině s 50 000 a více obyvateli (69,5 %). V případě podílu (bytových domů se postavení okresů i velikostních skupin obcí logicky vyměnilo – nejvyšší podíl vykázal okres Liberec (17,0 %), nejnižší okres Semily (7,6 %), 2,0% podíl byl zjištěn ve skupině obcí do 199 obyvatel, 27,6% podíl ve skupině s více než 50 000 obyvateli.

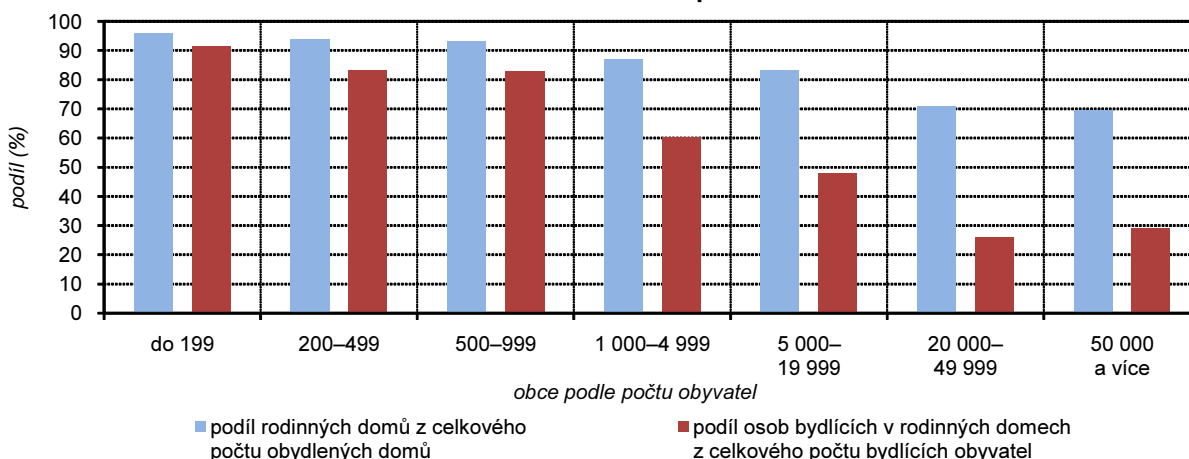
Nejvyšší podíl samostatně stojících domů v ČR.

Při sčítání byly rozlišovány rodinné domy stojící samostatně, dvojdomky a řadové domy. Více než 89 % rodinných domů s byty tvořily v Libereckém kraji domy stojící samostatně, téměř 7 % řadové domy a 4,2 % dvojdomky. Mezi kraji České republiky se vyskytly výrazné rozdíly. Zcela odlišná struktura rodinných domů byla v Jihomoravském kraji – 46,5 % rodinných domů představovaly samostatně stojící domy, 44,4 % řadové domy (jednoznačně nejvyšší zastoupení mezi kraji). V našem kraji byl dosažen nejvyšší podíl samostatně stojících domů a nejnižší podíl dvojdomků. Vysoké podíly samostatně stojících domů vykázal také Moravskoslezský (87,7 %) a Středočeský kraj (84,7 %). Nejvyšší podíl dvojdomků byl dosažen v Hlavním městě Praha (16,4 %).

Nejvyšší podíl osob žijících v domech s byty v ČR.

Při sčítání žilo v domech 425 593 obvykle bydlících obyvatel Libereckého kraje. V domech s byty bydlelo 99,5 % obyvatel (nejvyšší hodnota mezi kraji České republiky), z toho v rodinných domech 47,7 % obyvatel. Pouze 0,5 % osob přebývalo v ubytovacích zařízeních bez bytu. Rozdíly v zastoupení jednotlivých druhů domů ve velikostních skupinách se odrazily i v počtu osob, které v nich bydlí. Zatímco v obcích do 199 obyvatel žilo v rodinných domech 91,3 % z celkového počtu bydlících obyvatel, s rostoucí velikostí obce se tento podíl snižoval a v obcích s 5 000 a více obyvateli dvě třetiny obyvatel bydlely v bytových domech.

Graf 7.2 Obydlené rodinné domy a osoby bydlící v rodinných domech podle velikostních skupin obcí

Rostoucí podíl soukromého vlastnictví bytů.

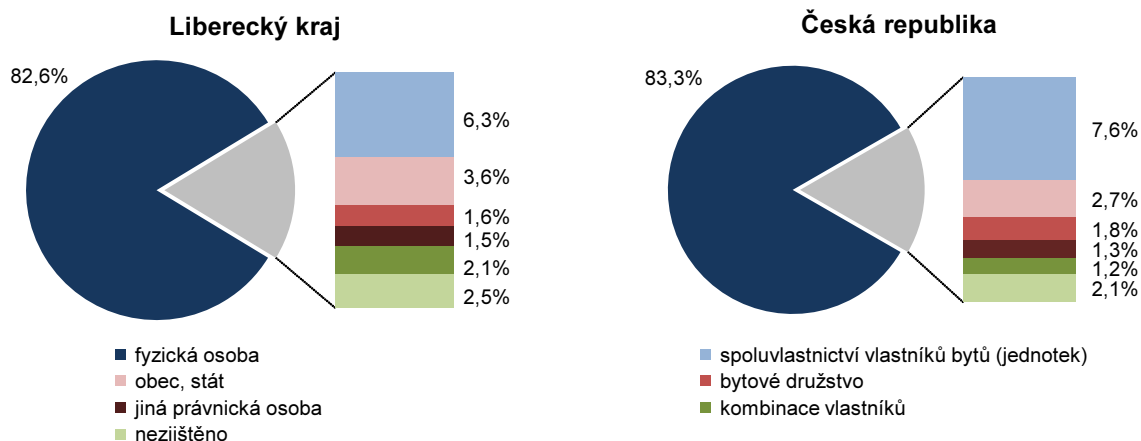
Do struktury obydlených domů s byty podle vlastníka se výrazně odrazil proces privatizace domovního a bytového fondu, který byl zahájen na počátku devadesátých let. V jeho průběhu na jedné straně posílil a své pozice si upevnil soukromý sektor, na druhé straně vznikly nové kategorie vlastníků, především v případě bytových domů. Rozhodující formou vlastnictví je dlouhodobě vlastnictví fyzických osob (82,6 %) a tento stav je především odrazem převahy rodinných domů ve struktuře domovního fondu. Soukromé vlastnictví rodinných domů dosáhlo v kraji 95,5 %. Druhým největším vlastníkem s 6,3 % obydleného domovního fondu je relativně nová vlastnická forma, jejíž vznik se datuje až po roce 2001, a to spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek). V případě bytových domů zastoupení této formy vlastnictví dosáhlo 67,3 %.

Tab. 7.1.3 Obydlené domy s byty podle stáří a druhu domu

	Celkem	z toho domy podle období výstavby nebo rekonstrukce								Průměrné stáří domů v letech
		1919 a dříve	1920 –1945	1946 –1960	1961 –1970	1971 –1980	1981 –1990	1991 –2000	2001 –2011	
Obydlené domy s byty	73 301	16 543	13 566	2 659	4 385	9 675	9 027	7 336	7 940	58,2
%	100,0	22,6	18,5	3,6	6,0	13,2	12,3	10,0	10,8	x
v tom:										
rodinné domy	61 122	13 912	11 876	1 973	3 297	7 547	7 379	6 530	7 310	58,0
%	100,0	22,8	19,4	3,2	5,4	12,3	12,1	10,7	12,0	x
bytové domy	10 240	2 268	1 461	643	1 017	2 011	1 536	616	506	58,9
%	100,0	22,1	14,3	6,3	9,9	19,6	15,0	6,0	4,9	x
ostatní budovy	1 939	363	229	43	71	117	112	190	124	62,6
%	100,0	18,7	11,8	2,2	3,7	6,0	5,8	9,8	6,4	x

Změny způsobené privatizačním procesem ovlivnily především postavení obcí a státu (3,5 % obydlených domů v jejich vlastnictví) a také bytových družstev (1,6 %), kterým patří především bytové domy.

Graf 7.3 Obydlené domy podle vlastnictví

Třetí nejstarší domovní fond v ČR.

Stáří domovního fondu bylo ve sčítání v roce 2011 zjišťováno nejen uvedením období výstavby objektu, ale také provedenou zásadní rekonstrukcí. Téměř 23 % trvale obydlených domů s byty bylo postaveno před rokem 1919. Další fáze intenzivní bytové výstavby probíhala v letech 1920–1945, do tohoto časového úseku připadlo 18,5 % obydlených domů. V poválečných letech došlo k útlumu výstavby, zřetelnější oživení pak nastalo až v letech 1971–1980 (13,2 % obydlených domů). V posledních dvou desetiletích před sčítáním v roce 2011 se vybudovalo kolem 10 % domů. Z těchto uvedených skutečností vyplývá poměrně vysoký průměrný věk domů v Libereckém kraji, a to 58,2 let. V rámci 14 krajů České republiky náš kraj disponuje třetím nejstarším domovním fondem, o 8,4 let vyšším než republikový průměr. Nejstarší domy se nachází v Ústeckém kraji (60,6 let), nejmladší ve Zlínském kraji (44,7 let).

Značné difference jsou patrné u okresů i obcí Libereckého kraje. V okrese Semily průměrné stáří domů dosáhlo 50,2 let, naproti tomu v okrese Jablonec nad Nisou 62,3 let. Nejstarší obydlené domy se nachází v obci Horní Řasnice (90,2 let), nejmladší v obci Šimonovice (28,8 let). V té se ve značné míře projevuje proces suburbanizace, polovina domů zde byla postavena v letech 2001–2011.

Tab. 7.1.4 Obydlené domy s byty podle druhu domu, stáří a vlastníka domu

	Celkem	z toho		z celku podíl domů podle období výstavby nebo rekonstrukce (%)						
		rodinné domy	bytové domy	1919 a dříve	1920–1945	1946–1980	1981–1990	1991–2000	2001–2011	nezjištěno
Obydlené domy s byty	73 301	61 122	10 240	22,6	18,5	22,8	12,3	10,0	10,8	3,0
v tom podle vlastníka domu:										
fyzická osoba	60 574	57 847	2 243	23,6	19,9	20,9	11,9	10,7	12,0	1,0
obec, stát	2 585	441	1 679	35,3	18,0	19,7	7,9	13,0	5,3	0,8
bytové družstvo	1 142	29	1 109	1,9	1,9	41,9	39,8	7,7	5,7	1,1
jiná právnická osoba	1 072	271	552	28,4	12,2	34,6	9,1	7,9	7,2	0,6
spoluvlastnictví										
vlastníků bytů	4 598	1 478	3 095	16,2	15,0	45,0	11,0	4,8	6,9	1,0
kombinace vlastníků	1 519	234	1 266	9,7	8,0	37,0	35,4	5,5	3,4	1,0
nezjištěno	1 811	822	296	6,6	3,8	3,9	2,0	1,5	0,4	81,8

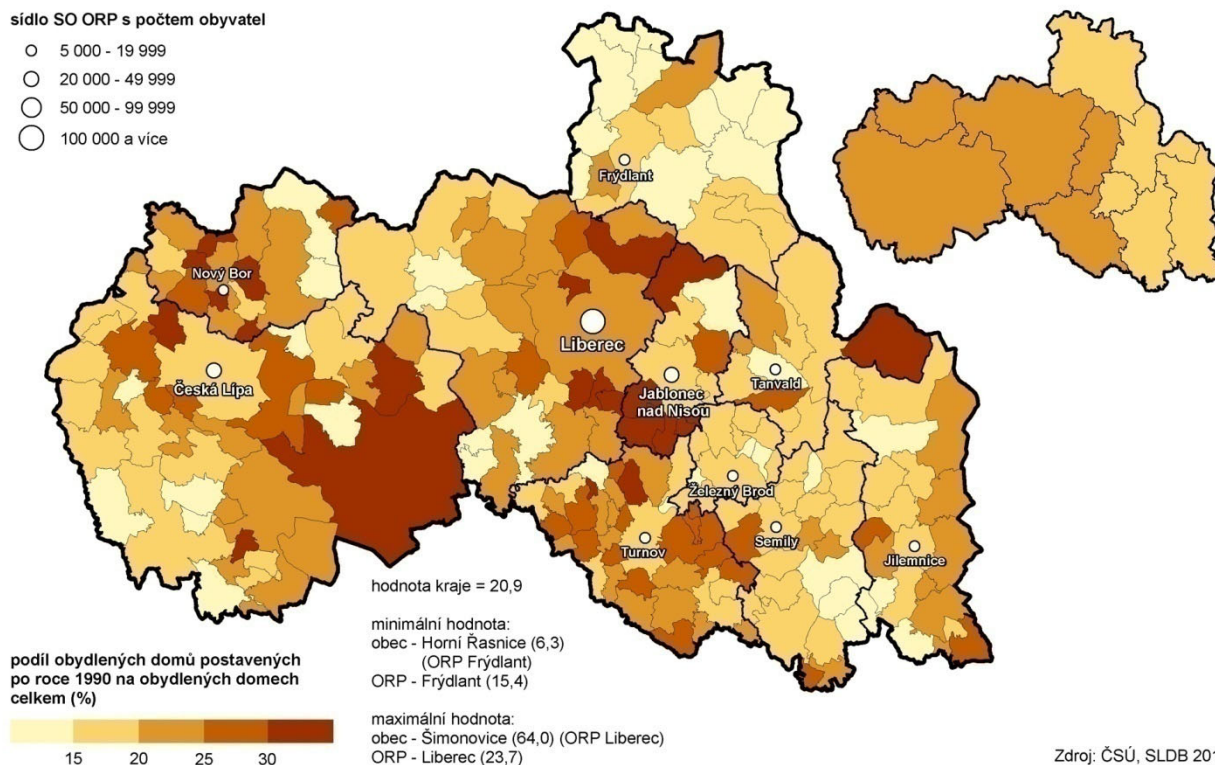
Dvě pětiny rodinných domů byly postaveny před rokem 1945.

Více než 42 % rodinných domů z jejich celkového počtu v Libereckém kraji bylo postaveno do roku 1945, v letech 1946–1970 pak necelých 9 % domů. V následujících čtyřech desetiletích se podíl pohyboval v intervalu od 10,7 % do 12,3 %. V případě bytových domů bylo do roku 1945 postaveno 36,4 % domů, v letech 1946–1970 pak 16,2 % domů. Do období let 1971–1980 spadá jedna pětina bytových domů, v letech 1981–1990 dalších 15,0 % domů. V dalších desetiletích se projevuje útlum výstavby bytových domů a podíly se snižují.

Domy postavené po roce 1990 v obcích a ve správních obvodech ORP Libereckého kraje

sidlo SO ORP s počtem obyvatel

- 5 000 - 19 999
- 20 000 - 49 999
- 50 000 - 99 999
- 100 000 a více

**Růst průměrného věku
bytových domů.**

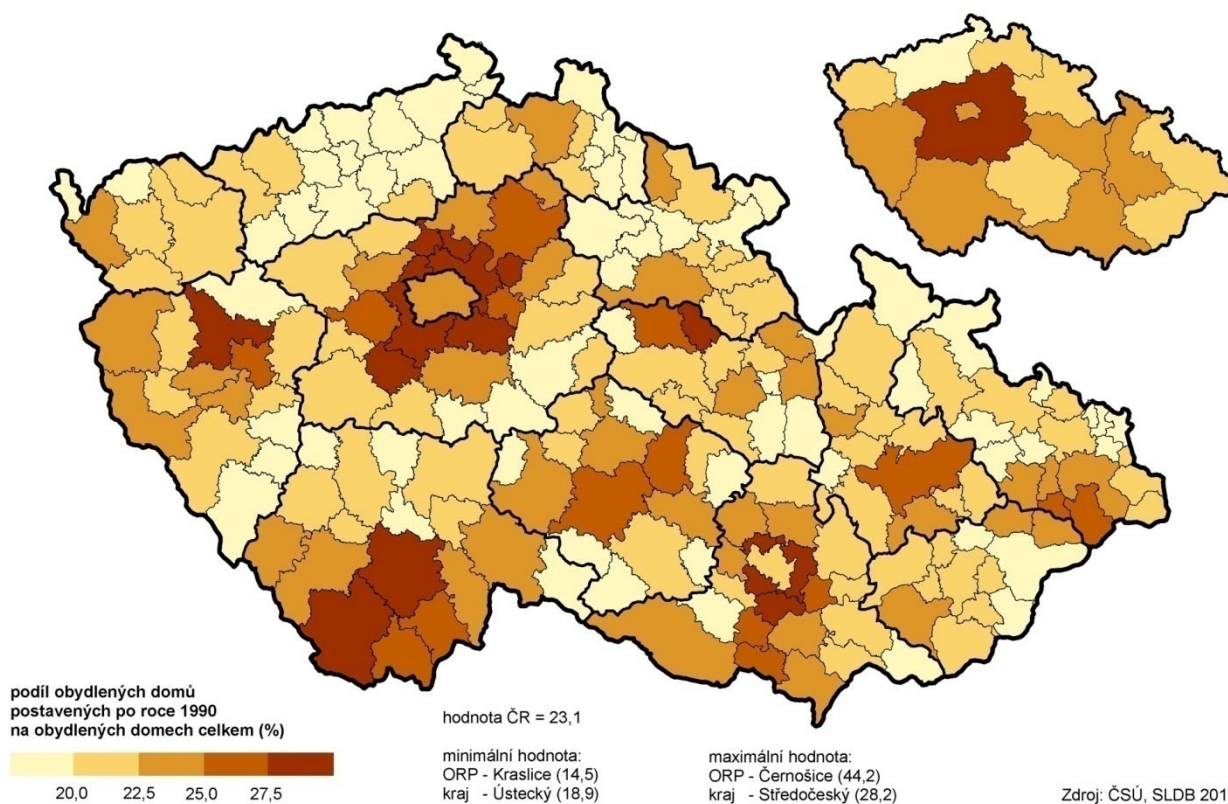
Zatímco při sčítání v roce 2001 průměrný věk rodinných domů byl vyšší než průměrný věk bytových domů, při sčítání v roce 2011 se situace obrátila – 58,0 let rodinné domy, bytové domy o 0,9 let více. Lze předpokládat, že vzhledem k probíhající intenzivní výstavbě rodinných domů a útlumu výstavby domů bytových, se rozdíl bude i nadále prohlubovat.

Nejmladší domovní fond měl Zlínský kraj (průměrný věk rodinných domů 44,9 let, průměrný věk bytových domů 41,7 let). Nejstarší rodinné domy se nacházely v Ústeckém kraji (61,7 let), Hlavní město Praha disponovalo nejstaršími bytovými domy (61,3 let). Republiková hodnota tohoto ukazatele v případě rodinných domů činila 49,3 let, v případě bytových domů 52,4 let.

**Stát a obce vlastní
starší domy.**

Při pohledu na kombinaci stáří a vlastníka domů vyplývá, že obec a stát vlastní starší domovní fond (více než jednu třetinu domů postavených před rokem 1919), zatímco bytová družstva mladší, tzn. domy postavené v letech 1946–1980 (41,9 %) a v letech 1981–1990 (39,8 %). Domy ve vlastnictví fyzických osob jsou z 64,4 % postaveny do roku 1980.

Domy postavené po roce 1990 ve správních obvodech ORP a krajích

**Kámen, cihly a tvárnice
jsou nejpoužívanějším
stavebním materiálem.**

Složení domovního fondu z hlediska materiálu nosných zdí zaznamenalo v posledních desetiletích výrazné změny. Obecně nejpoužívanějším materiálem při stavbě domů byly kámen, cihly a tvárnice, z tohoto materiálu jich bylo totiž postaveno 82,0 %. Ze stěnových panelů bylo postaveno 6,1 % obydlých domů, ze dřeva 3,2 % a jako materiál nosných zdí se již delší dobu nepoužívají nepálené cihly. Z regionálního pohledu nadprůměrné zastoupení domů postavených z kamene, cihel a tvárníc vykázal Kraj Vysočina (93,0 %) a Jihočeský kraj (91,4 %), mezi okresy Libereckého kraje to byl okres Semily (87,5 %). Kraje se soustředěnou bytovou výstavbou v šedesátých až osmdesátých letech pak vykázaly poměrně vysoké podíly domů z panelů – Hlavní město Praha 11,2 %, Karlovarský kraj 9,9 %, Ústecký kraj 8,3 %. V okrese Liberec a Česká Lípa se podíly panelových domů pohybovaly pod 8% hranicí, naproti domu v okrese Semily pod 3% hranicí.

Tab. 7.1.5 Obydlené domy podle materiálu nosných zdí a stáří domů a podle velikostních skupin obcí

	Obydlené domy	z toho podíl domů (%) podle								Průměrné stáří domů v letech	
		materiálu nosných zdí		období výstavby nebo rekonstrukce							
		kámen, cihly, tvárnice	stěnové panely	1919 a dříve	1920 –1970	1971 –1980	1981 –1990	1991 –2000	2001 –2011	rodinné domy	bytové domy
Kraj celkem	73 380	82,0	6,1	22,6	28,1	13,2	12,3	10,0	10,8	58,0	58,9
v tom obce s počtem obyvatel:											
do 199	1 662	81,9	0,4	24,9	26,8	13,3	9,1	10,6	11,3	59,4	59,0
200–499	5 444	84,6	1,4	23,9	29,4	12,5	10,7	9,1	10,9	59,2	57,0
500–999	12 436	85,7	1,7	24,2	25,6	12,9	11,6	10,1	12,5	57,6	61,2
1 000–4 999	18 302	82,9	4,1	24,3	26,0	12,9	12,4	11,1	10,5	58,8	56,2
5 000–19 999	15 716	83,4	5,9	19,7	31,5	14,8	13,1	9,7	8,5	57,5	55,7
20 000–49 999	8 276	76,9	13,1	21,9	29,3	13,8	14,1	9,3	8,9	60,9	56,2
50 000 a více	11 544	77,5	12,2	21,5	28,2	11,8	11,8	9,6	14,0	54,7	64,3

Stoupá obliba dřevostaveb.

Kámen, cihly a tvárnice se používaly především do roku 1980 (67,3 % z celkového počtu 60 150 domů z tohoto materiálu), polovina domů ze stěnových panelů byla vystavěna v letech 1946–1980 a téměř šest desetin domů z nepálených cihel do roku 1919 a dříve. Tradiční materiál dřevo, který po dlouhá staletí sloužil jako surovina pro výstavbu domů, se opět dostává do popředí zájmu stavebníků. Dřevostavby jsou především oblíbeny pro svou rychlou a nenáročnou realizaci a úspory energií. Necelá jedna třetina domů ze dřeva byla realizována do roku 1919 a dříve, téměř 22 % v letech 2001–2011.

Třetina bytových domů je postavena ze stěnových panelů.

V použití stavebních materiálů jsou patrné také rozdíly mezi rodinnými a bytovými domy. U rodinných domů byl v největší míře použit kámen, cihly a tvárnice (86,1 % domů s byty), 6,4 % rodinných domů s byty bylo postaveno z jiných či z kombinace materiálů. U bytových domů jako stavební materiál nosných zdí také převažoval kámen, cihly a tvárnice (61,3 %), jedna třetina bytových domů však byla vybudována ze stěnových panelů.

Útlum výstavby mnohabytových domů.

Velikostní složení domů podle počtu bytů odpovídá trendu v bytové výstavbě, který charakterizuje odklon od výstavby mnohabytových jednotek a rozvoje výstavby rodinných domů. Většina obydlí s byty v Libereckém kraji je jednobytová (63,8 %), 23,6 % domů disponuje 2–3 byty. Každý třináctý dům s byty měl k dispozici 4–9 bytů, každý jednadvacátý dům 10 a více bytů. Mezi rodinnými domy převažují jednobytové domy (74,0 % z úhrnu rodinných domů), mezi bytovými domy 4 – 9 bytové domy (54,6 % z úhrnu bytových domů). Z mezikrajského srovnání vybočuje Hlavní město Praha – podíl jednobytových domů dosáhl 45,7 %, podíl domů s 10 a více byty činil 22,3 %.

Necelých 19 % domů s byty v Libereckém kraji je jednopodlažních, téměř 70 % dvoupodlažních a úroveň 4–8 podlaží mělo 6,3 % domů.

Vysoké podíly jednobytových domů a domů s 1 nadzemním podlažím jsou typické pro kraje s vyšším podílem rodinných domů a naopak kraje s vysokým podílem bytových domů vykazují vyšší podíl domů s deseti a více byty a čtyřmi a více nadzemními podlažními. V prvním případě může být příkladem například Středočeský kraj – podíl rodinných domů dosáhl 91,7 %, podíl domů s 1 bytem 77,9 % a podíl domů s 1 nadzemním podlažím 38,1 %. V druhém případě dominuje Hlavní město Praha s 35,1% podílem bytových domů, 22,3% podílem domů s 10 a více byty a 26,2% podílem domů se čtyřmi a více nadzemními podlažními.

Zvyšování úrovně technického vybavení domů.

Technické vybavení domů se neustále výrazně zlepšuje, na zvyšování úrovně vybavenosti se podílí především v posledních letech realizovaná nová výstavba. Z územního hlediska můžeme konstatovat, že panuje velmi vysoká vybavenost vodovodem, rozdíly však přetrvávají v připojení na kanalizační síť a v plynofikaci.

**Téměř 100 %
vybavenost domů
vodovodem.**

Podíly domů napojených na vodovod z úhrnu obydlených domů s byty se zjištěným technickým vybavením, se v případě krajů pohybují v intervalu od 99,2 % (Zlínský kraj) do 99,9 % (Hlavní město Praha). V Libereckém kraji podíl dosáhl úrovně 99,5 % (tzn. 7. příčka mezikrajského žebříčku) a také hodnota v jeho okresech se pohybovala na téměř stejné úrovni. Bytové domy v našem kraji měly 100 % vybavenost vodovodem, rodinné domy 99,4%.

**Nízký podíl domů
napojených
na kanalizaci.**

Nejnižší podíl domů napojených na kanalizační síť vykázal Moravskoslezský kraj (45,8 % obydlených domů se zjištěným stavem). V těsném závěsu následoval Liberecký kraj (48,2 %) a opět lepší vybavenost v tomto směru vykázaly bytové domy (80,5 % domů napojených na kanalizaci oproti 42,4 % v případě rodinných domů). Výrazně nejvyšší mezikrajský podíl byl zjištěn v Hlavním městě Praha (91,2 %), v případě okresů Libereckého kraje překročil 50% hranici okres Česká Lípa (56,6 %).

**Druhý nejnižší podíl
domů napojených
na plyn v ČR.**

V plynifikaci zcela jednoznačně zaostává kraj Jihočeský (43,1 % obydlených domů), na druhé straně v Hlavním městě Praha mělo distribuci plynu zajištěnu 85,1 % obydlených domů. Liberecký kraj v rámci mezikrajského srovnání vykázal druhou nejnižší hodnotu (49,0 %), z jeho nižších územních celků nejlepší výsledek vykázal okres Jablonec nad Nisou (55,6 %). Plyn byl zapojen do 44,3 % libereckých rodinných domů a do 75,1 % bytových domů.

**Ústřední topení běžným
vybavením domů.**

Ústřední topení se již stalo běžným vybavením domů, téměř ve všech krajích se hodnoty pohybují nad 80 %. Výjimkou byly tři kraje – Liberecký, Královéhradecký (shodně 76,5 %) a Hlavní město Praha (78,0 %).

7.2. Charakteristika bytového fondu

**Nejvíce bytů v okrese
Liberec.**

Bytový fond Libereckého kraje k 26. 3. 2011 zahrnoval celkem 205 187 bytů. Pokud se jedná o územní rozmístění bytů, téměř čtyři desetiny bytů byly situovány do okresu Liberec, 22,8 % do krajského města Liberec. Rozložení bytů podle druhu domu, ve kterém se byt nachází, je obecně dáno strukturou domovního fondu. Rozhodujícím faktorem je jednoznačně počet bytových domů a období jejich výstavby. Starší bytové domy totiž disponují menším počtem bytů než domy postavené ve druhé polovině minulého století. V bytových domech se v našem kraji nacházelo 50,9 % bytů, na rodinné domy připadlo 47,3 % bytů.

Tab. 7.2.1 Bytový fond podle velikostních skupin obcí

	Byty celkem	v tom						Podíl neobydlených bytů z celkového počtu bytů (%)
		obydlené byty			neobydlené byty			
		celkem	z toho (%)		celkem	z toho (%)		
			v rodinných domech	v bytových domech		v rodinných domech	v bytových domech	
Kraj celkem v tom obce s počtem obyvatel:	205 187	171 328	42,7	55,5	33 859	70,7	2,8	16,5
do 199	3 382	1 957	91,5	6,3	1 425	96,2	0,3	42,1
200–499	11 220	6 940	83,5	14,2	4 280	92,4	0,7	38,1
500–999	22 065	16 368	81,5	16,2	5 697	89,8	0,9	25,8
1 000–4 999	43 324	33 320	55,7	41,5	10 004	74,3	2,4	23,1
5 000–19 999	42 201	36 732	42,8	55,5	5 469	66,8	3,1	13,0
20 000–49 999	36 312	33 332	22,5	76,0	2 980	37,4	6,0	8,2
50 000 a více	46 683	42 679	24,3	74,3	4 004	32,8	6,6	8,6

**Nejvyšší podíl
neobydlených bytů
v okrese Semily.**

K rozhodnému okamžiku sčítání v roce 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno celkem 33 859 neobydlených bytů (z toho téměř 30 % ve velikostní skupině obcí s 1 000–4 999 obyvateli), což představuje 16,5 % z krajského úhrnu bytů. Nejvyšší podíl neobydlených bytů mezi kraji České republiky dosáhl Jihočeský kraj (19,8 %), kraj s nejnižší hustotou zalidnění a s vysokým zastoupením malých obcí. Nejnižší hodnotu pak vykázalo Hlavní město Praha (7,8 %). Mezi okresy Libereckého kraje z pohledu tohoto ukazatele (vzhledem již k uvedeným

skutečností při hodnocení neobydlených domů) výrazně nejvyšší hodnoty zaznamenal okres Semily s 28,2 %. Mezi velikostními skupinami obcí dominují nejmenší obce do 199 obyvatel (42,1 % z celkového počtu bytů v této kategorii), které se potýkají s nedostatečnou dopravní dostupností, chybějícími pracovními příležitostmi a které se víceméně stávají rekreačními středisky. S rostoucí velikostí obcí se podíl neobydlených bytů na celkovém počtu bytů snižuje, ve městě Liberci bylo sečteno necelých 9 % neobydlených bytů. Neobydlené byty se nacházejí převážně v neobydlených domech (61,7 % neobydlených bytů), ale také v obydlích domech (38,3 %). Dvě třetiny neobydlených bytů v obydlích domech se vyskytovaly v bytových domech.

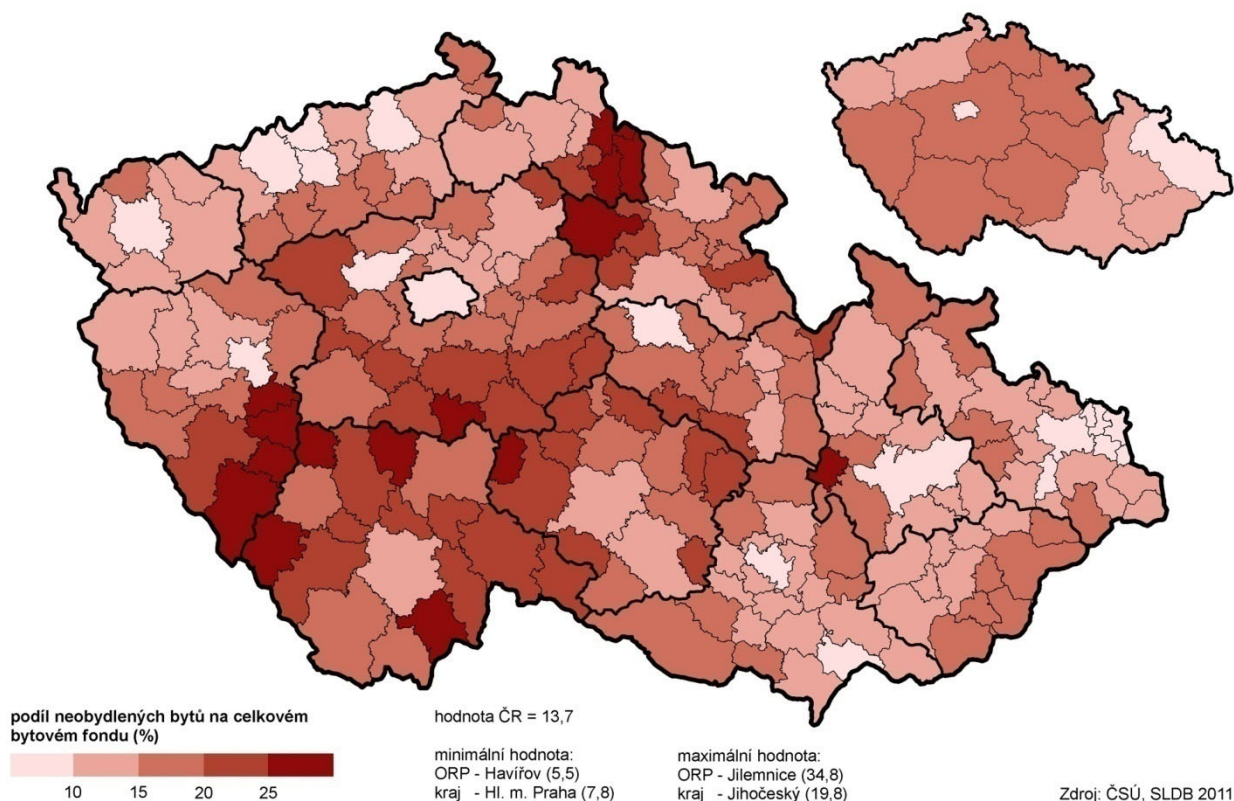
**Nejvyšší podíl
neobydlených bytů
z důvodu rekreace
v ČR.**

Početně největší skupinu neobydlených bytů představují byty sloužící k rekreaci. Celkově se jedná o 14 201 bytů, tj. o 41,9 % všech neobydlených bytů. Tento údaj byl v rámci mezikrajského srovnání nejvyšší a zásluhu na tomto výsledku má okres Semily. Podíl zde dosáhl 61,1 % a byl pro změnu nejvyšší mezi 77 okresy České republiky. Ve vztahu k velikostní skupině obcí platí, že čím menší obce, tím větší podíl bytů využívaných k rekreaci. V obcích do 199 obyvatel podíl takto využívaných bytů dosáhl 74,7 %, v krajském městě Liberci pouze 3,2 %. Při sčítání v roce 2011 u vysokého počtu bytů nebyl přesný důvod neobydlenosti specifikován. V libereckém kraji v 31,5 % případů byl uveden jiný důvod, v 13,5 % případů nebyl důvod zjištěn vůbec.

**Rozdílné důvody
neobydlenosti bytů
v obydlích a
neobydlených domech.**

Zcela rozdílné jsou důvody neobydlenosti „neobsazených“ bytů v obydlích a neobydlených domech. Zatímco v obydlích domech se uváděl nejčastěji přesněji nespecifikovaný důvod neobydlenosti, tzn. jiný důvod, u neobydlených domů zcela jednoznačně převažovalo rekreační využití bytu. Odlišnosti jsou patrné i v příčinách neobydlených bytů v rodinných a bytových domech. Zatímco téměř každý druhý neobydlený byt v rodinných domech sloužil k rekreaci, v bytových domech to byl každý sedmý byt.

Neobydlené byty ve správních obvodech ORP a krajích

Tab. 7.2.2 Neobydlené byty podle druhu domu a důvodu neobydlenosti

	Celkem		v tom				z celku neobydlené byty v obydlých domech			
			v obydlých domech		v neobydlých domech		rodinných		bytových	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Neobydlené byty	33 859	100,0	12 955	100,0	20 904	100,0	4 931	100,0	7 819	100,0
z toho z důvodu:										
změna uživatele	1 163	3,4	780	6,0	383	1,8	104	2,1	657	8,4
slouží k rekreaci	14 201	41,9	774	6,0	13 427	64,2	259	5,3	510	6,5
přestavba bytu	1 638	4,8	845	6,5	793	3,8	318	6,4	519	6,6
dosud neobydlen po kolaudaci	183	0,5	82	0,6	101	0,5	40	0,8	42	0,5
požůstalostní										
nebo soudní řízení	260	0,8	123	0,9	137	0,7	67	1,4	54	0,7
nezpůsobilý k bydlení	1 193	3,5	321	2,5	872	4,2	117	2,4	201	2,6
jiný důvod	10 664	31,5	7 081	54,7	3 583	17,1	2 931	59,4	4 018	51,4

V kraji obydleno 83,5 % bytů. Skutečnost, že v bytě měla alespoň 1 osoba obvyklý pobyt (tzn. že byt byl obydlen), byla v Libereckém kraji zjištěna u 171 328 bytů, tj. 83,5 % z celkového počtu bytů. Nejvyšší hodnotu obydlenosti mezi okresy kraje měl okres Liberec (88,1%), naopak minimální hodnoty dosáhl okres Semily (71,8 %). Více než 92 % bytů z celkového počtu bytů bylo obydleno v Hlavním městě Praha, protipólem mu s 80,2 % byl Jihočeský kraj.

Tab. 7.2.3 Obydlené byty podle druhu domu a vlastnictví domu

	Celkem		v tom					
			v rodinných domech		v bytových domech		v ostatních budovách	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Obydlené byty	171 328	100,0	73 080	100,0	95 032	100,0	3 216	100,0
v tom podle vlastníka domu:								
fyzická osoba	79 522	46,4	69 205	94,7	9 721	10,2	596	18,5
obec, stát	15 164	8,9	552	0,8	13 162	13,9	1 450	45,1
bytové družstvo	16 435	9,6	33	0,0	16 390	17,2	12	0,4
jiná právnická osoba	5 380	3,1	333	0,5	4 699	4,9	348	10,8
spoluvlastnictví								
vlastníků bytů	31 773	18,5	1 686	2,3	30 059	31,6	28	0,9
kombinace vlastníků	18 804	11,0	360	0,5	18 420	19,4	24	0,7
nezjištěno	4 250	2,5	911	1,2	2 581	2,7	758	23,6

Mezi obydlenými byty převažují byty v panelových domech.

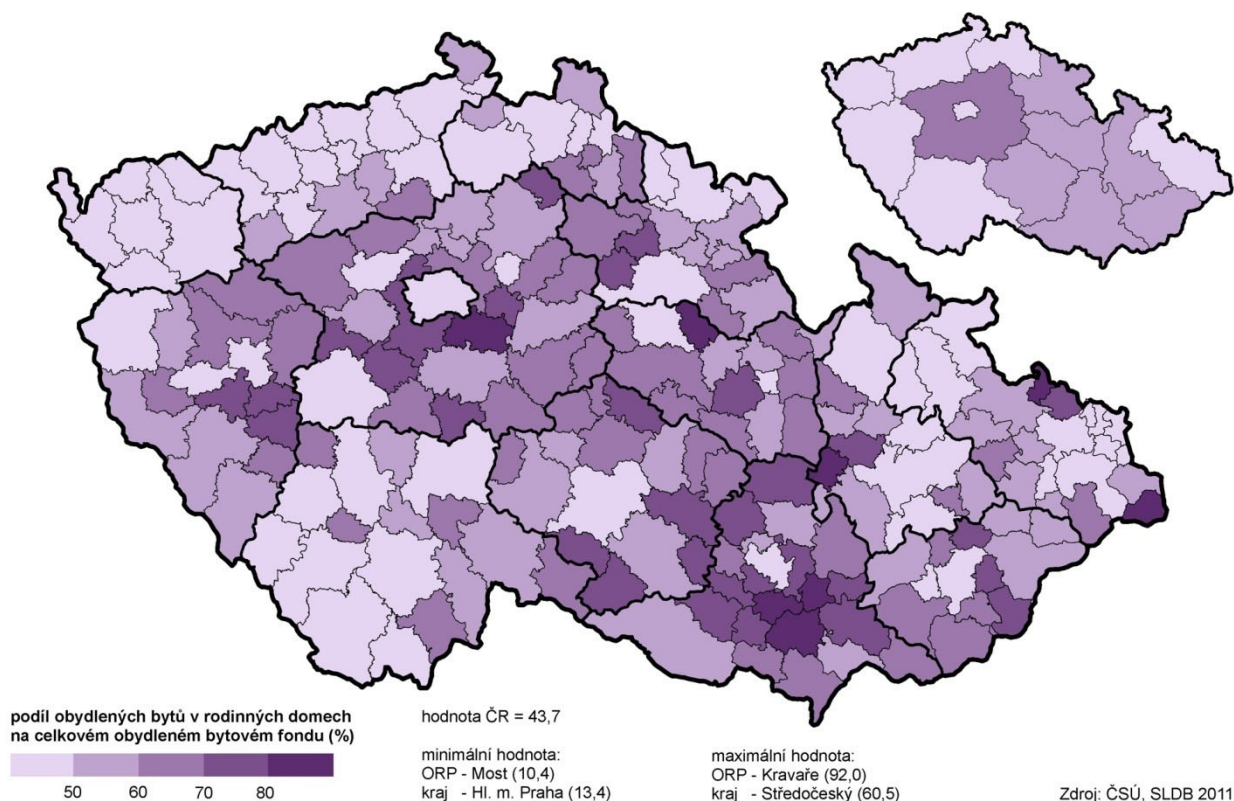
Ve struktuře obydlených bytů podle druhu domu z více než poloviny převažovaly byty v bytových domech, na rodinné domy připadlo téměř 43 % obydlených bytů a zbývající necelá 2 % se nacházela v ostatních budovách. Rozdílná, ovšem nepřekvapivá, je struktura obydlených bytů z hlediska velikostních skupin obcí. Zatímco v obcích do 2 000 obyvatel mají převahu obydlené byty v rodinných domech, obce s více než 2 000 obyvateli disponují především byty v domech bytových. Nejvíce obydlených bytů v rodinných domech pak bylo sečteno v obcích s 500–999 obyvateli (18,2 % z celkového počtu 73 080 bytů), nejvíce bytů v bytových domech v krajském městě Liberec (33,4 % z 95 032 bytů). Další diference přináší i meziokresní a mezikrajské srovnání. Zatímco v okresech Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Liberec přibližně z 60 % převládaly obydlené byty v bytových domech, v okrese Semily je situace opačná a převahu měly byty v rodinných domech (61,9 %). Situace v krajích je následující – vedle Libereckého kraje převažovaly obydlené byty v bytových domech také v dalších 5 krajích (nejvýrazněji v Hlavním městě Praha), v 8 krajích měly vyšší zastoupení byty v rodinných domech (nejvyšší ve Středočeském kraji).

Nejvíce obydlených bytů vlastní fyzické osoby.

Stejně jako u domů tak i bytů se do jejich složení podle vlastníka domu promítla privatizace domovního a bytového fondu z počátku devadesátých let. Ve vlastnictví fyzických osob se nachází více než 46 % obydlených bytů. Se značným odstupem na druhém místě figurují byty spoluvlastníků bytů

(18,5 %), na třetím pak byty, ve kterých došlo ke kombinaci různých vlastnických forem (např. vlastníků jednotek a družstva v případě, kdy část bytů není převedena do osobního vlastnictví). Bytová družstva vlastní necelou jednu desetinu bytů, nejcitelnější propad pocítily obce a stát, v jejich vlastnictví při sčítání bylo 8,9 % bytů. Dominantním vlastníkem bytů v rodinných domech je fyzická osoba (94,7 %). Vlastníkem u necelých 32 % bytů v bytových domech jsou spoluvlastníci bytů, obce, stát a bytová družstva v předcházejícím desetiletí ještě pokračovala v transformaci bytových domů a bytů a jejich vlastnický podíl se ve srovnání se sčítáním v roce 2001 snížil pod 20% hranici.

Obydlené byty v rodinných domech ve správních obvodech ORP a krajích

Tab. 7.2.4 Obydlené byty podle druhu domu a právního důvodu užívání bytu

	Celkem		v tom					
			v rodinných domech		v bytových domech		v ostatních budovách	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Obydlené byty	171 328	100,0	73 080	100,0	95 032	100,0	3 216	100,0
v tom podle právního důvodu užívání bytu:								
ve vlastním domě	58 670	34,2	57 019	78,0	1 359	1,4	292	9,1
v osobním vlastnictví	31 235	18,2	7	0,0	31 206	32,8	22	0,7
jiné bezplatné užívání	6 286	3,7	5 867	8,0	365	0,4	54	1,7
nájemní	41 712	24,3	3 523	4,8	36 364	38,3	1 825	56,7
družstevní	17 433	10,2	13	0,0	17 417	18,3	3	0,1
jiný důvod užívání bytu	2 030	1,2	1 138	1,6	783	0,8	109	3,4
nezjištěno	13 962	8,1	5 513	7,5	7 538	7,9	911	28,3

Při porovnání jednotlivých krajů jsou patrné značné rozdíly v zastoupení jednotlivých druhů vlastnictví. Zatímco ve Středočeském kraji 60,1 % obydlých bytů bylo ve vlastnictví fyzických osob, v Hlavním městě Praha zastoupení tohoto vlastnictví dosáhlo necelých 25 %. V posledně jmenovaném kraji byl vykázan také nejvyšší podíl bytů ve vlastnictví obcí a státu (12,1 %), nejnižší byl zjištěn ve Zlínském kraji (5,1 %). Podíly bytů ve vlastnictví bytových družstev se pohybovaly v intervalu od 4,3 % v Plzeňském kraji do 17,8 %

v Moravskoslezském kraji, podíly bytů ve spoluvlastnictví bytů od 14,9 % v Moravskoslezském kraji do 40,5 % v Karlovarském kraji.

Více než jedna třetina obydlených bytů ve vlastním domě.

Majetkové změny se promítly i do struktury bytů podle právního důvodu užívání bytů. Ve vlastním domě se v okamžiku sčítání nacházelo 34,2 % všech v Libereckém kraji obydlených bytů. Na druhém místě se umístily nájemní byty, které tvořily téměř čtvrtinu všech obydlených bytů. Privatizované byty ve státních, obecních a družstevních domech se z bytů původně nájemních a družstevních postupně transformovaly do bytů v osobním vlastnictví, které se stalo třetím nejrozšířenějším druhem (18,2 %). Družstevní byty pak byly zastoupeny z více než jedné desetiny. U 13 962 bytů (tj. 8,1 %) však nebyl právní důvod užívání zjištěn.

Struktura bytů podle právního užívání bytů v rodinných domech je naprosto odlišná od struktury bytů v bytových i ostatních domech. Zatímco v rodinných domech 78,0 % bytů se nacházelo ve vlastním domě, v bytových domech bylo 38,3 % bytů nájemních a 32,8 % bytů v osobním vlastnictví. V ostatních budovách byla více než polovina bytů (56,7 %) užívána jako nájemní. Podíl bytů, u kterých nebyl důvod zjištěn, překročil 8 %.

Mezikrajské rozdíly v právním důvodu užívání bytů.

Mezi jednotlivými kraji se vyskytly významné difference ve struktuře bytů podle právního důvodu užívání. V Hlavním městě Praha a v Karlovarském kraji byty ve vlastním domě nepředstavovaly nejvyšší podíly mezi obydlenými byty. V prvně jmenovaném kraji převažovaly byty nájemní, ve druhém byty v osobním vlastnictví. Ve zbývajících krajích bydlení ve vlastním domě převažovalo, hodnoty podílů se pohybovaly v intervalu od 26,0 % (Ústecký kraj) do 49,8 % (Středočeský kraj). Z pohledu v pořadí druhého důvodu užívání se kraje rozdělily na dvě skupiny. V první skupině jako druhé byly byty v osobním vlastnictví, jako třetí byty nájemní. Ve druhé skupině se pořadí vyměnilo – převažovaly byty nájemní nad byty v osobním vlastnictví. Družstevní byty se mezi kraji pohybovaly mezi minimem 3,7 % (Plzeňský kraj) a maximem 16,1 % (Moravskoslezský kraj).

Tab. 7.2.5 Obydlené byty podle stáří a druhu domu

	Celkem	z toho v domech podle období výstavby nebo rekonstrukce							
		1919 a dříve	1920 –1945	1946 –1960	1961 –1970	1971 –1980	1981 –1990	1991 –2000	2001 –2011
Obydlené byty	171 328	26 777	22 297	6 145	15 886	36 289	31 941	15 094	13 195
%	100,0	15,6	13,0	3,6	9,3	21,2	18,6	8,8	7,7
v tom:									
v rodinných domech	73 080	17 007	14 947	2 389	4 078	9 475	8 572	7 386	7 830
%	100,0	23,3	20,5	3,3	5,6	13,0	11,7	10,1	10,7
v bytových domech	95 032	9 287	7 043	3 696	11 724	26 662	23 189	7 072	4 800
%	100,0	9,8	7,4	3,9	12,3	28,1	24,4	7,4	5,1
v ostatních budovách	3 216	483	307	60	84	152	180	636	565
%	100,0	15,0	9,5	1,9	2,6	4,7	5,6	19,8	17,6

Provázanost stáří bytového a domovního fondu.

Stáří bytové fondu úzce souvisí se stářím a s druhovým členěním obydleného domovního fondu. Bytové domy představovaly více než jednu desetinu domovního fondu Libereckého kraje, z 97,8 % byly v době sčítání obydleny a podíl obydlených bytových domů na celkovém úhrnu obydlených domů je mezi kraji pátý nejvyšší (14,0 %). Více než dvě pětiny obydlených domů byly postaveny do roku 1945, zvýšenou investiční aktivitu (především ve výstavbě bytových domů) můžeme pozorovat i v letech 1971–1980 a 1981–1990.

Do roku 1945 bylo vybudováno 28,6 % obydleného bytového fondu, další jeho podstatná část byla realizována v letech 1971–1980 (21,2 %) a 1981–1990 (18,6 %). Zcela rozdílná situace je u bytů v rodinných a bytových domech. Do období výstavby do roku 1945 spadá 42,2 % obydlených bytů v rodinných domech, v letech 1971–1990 bylo realizováno 24,7 % bytů. Rozhodující podíl bytů v bytových domech byl vystavěn v letech 1971–1990 (52,5 %), do roku 1945 byla realizována výstavba 17,2 % bytů.

Tab. 7.2.6 Obydlené byty podle stáří a druhu domu a podle velikosti bytu

	Celkem	z toho v domech podle období výstavby nebo rekonstrukce							
		1919 a dříve	1920 –1945	1946 –1960	1961 –1970	1971 –1980	1981 –1990	1991 –2000	2001 –2011
Obydlené byty z toho s počtem obytných místností s plochou 8 m ² a více (%):	Rodinné domy								
	73 080	17 007	14 947	2 389	4 078	9 475	8 572	7 386	7 830
	1	2,1	3,1	2,0	2,3	2,2	1,7	1,5	1,4
	2	6,6	10,0	7,1	9,0	7,8	5,0	4,0	3,8
	3	19,6	23,8	25,4	28,9	26,3	19,3	12,6	12,9
	4	25,8	26,3	28,6	27,4	29,2	31,6	24,6	21,7
	5 a více	38,7	29,7	31,1	25,7	29,4	37,8	52,4	60,0
	Bytové domy								
	95 032	9 287	7 043	3 696	11 724	26 662	23 189	7 072	4 800
	1	8,1	6,1	6,4	3,9	6,3	7,6	7,6	16,0
2	18,0	18,1	20,6	12,4	14,5	16,5	18,2	26,0	
3	25,7	29,2	29,6	49,8	38,2	25,5	15,5	18,4	
4	29,9	19,4	20,7	20,3	29,5	34,8	38,2	23,4	
5 a více	7,4	8,7	9,1	3,2	3,2	6,6	11,0	5,2	

Nejvíce bytů se čtyřmi obytnými místnostmi.

Ve struktuře bytového fondu Libereckého kraje podle počtu obytných místností s plochou 8 m² mírně převažovaly byty se čtyřmi obytnými místnostmi (27,8 %). Necelých 30 % bytů disponovalo třemi obytnými místnostmi, 20,8 % pěti a více obytnými místnostmi. Do kategorie jednopokojových bytů patřilo téměř 6% obydlených bytů. Odlišná velikost bytového fondu podle velikostních skupin obcí souvisí s podílem rodinných domů. V obcích do 1 000 obyvatel, tedy v obcích s nejvyšším podílem rodinných domů, můžeme pozorovat nejvyšší podíly bytů s 5 a více obytnými místnostmi překračující 30% hranici. Naopak ve městech s 20 tisíci a více obyvateli s nejnižším podílem bytů v rodinných domech byl vykázán podíl pětipokojových bytů pod 20% hranicí, podíl dvoupokojových bytů se přiblížil k 15 %.

V rodinných domech nejčastěji byty se čtyřmi a více pokoji.

Mezi byty v rodinných domech z necelých 40 % převažovaly byty s pěti a více pokoji, což souvisí s jejich intenzivní výstavbou zejména v posledních třech desetiletích. Do roku 1980 se víceméně rovnoměrně stavěly domy se třemi, čtyřmi, pěti a více obytnými místnostmi s plochou 8 m² a více. Byty v rodinných domech s 1 obytnou místností představují zanedbatelnou část. Mezi byty v bytových domech byly významně zastoupeny dvě kategorie bytů, a to se 3 (25,7 %) a 4 obytnými místnostmi (29,9 %). Obecně lze konstatovat, že se v posledních 20 letech upouští od výstavby větších bytů a preferují se menší dvoupokojové byty.

Tab. 7.2.7 Obydlené byty podle velikosti bytu a velikostních skupin obcí

	Obydlené byty	z toho podíl bytů podle počtu obytných místností s plochou 8 m ² a více (%)				
		1	2	3	4	5 a více
Kraj celkem	171 328	5,8	13,1	22,9	27,8	20,8
v tom obce s počtem obyvatel:						
do 199	1 957	3,1	9,7	20,0	26,1	31,2
200–499	6 940	3,2	9,2	23,0	25,0	31,0
500–999	16 368	3,8	8,9	20,9	25,4	32,8
1 000–4 999	33 320	5,4	12,4	23,4	25,5	23,9
5 000–19 999	36 732	6,5	13,0	23,7	27,6	20,2
20 000–49 999	33 332	6,2	14,8	21,8	31,6	15,3
50 000 a více	42 679	6,6	14,8	23,6	28,3	16,4

Kvalitativní úroveň bydlení se zlepšuje, přesto kraj zaostává.

Přestože se kvalitativní úroveň bydlení dlouhodobě zvyšuje (vodovod, koupelna, sprchový kout a splachovací záchod se u naprosté většiny bytů staly samozřejmostí, zvyšuje se podíl bytů napojených na plyn a kanalizační síť), patří Liberecký kraj v tomto směru mezi nejhůře technicky vybavené kraje. V následujícím textu se uvedené hodnoty týkají bytů, u kterých bylo zjištěno jejich technické vybavení.

Nejnižší podíl bytů s vlastní koupelnou či sprchovým koutem a splachovacím záchodem v ČR.

Vlastní koupelnu či sprchový kout mělo v Libereckém kraji 97,9 %, splachovací záchod pak 97,4 % obydlených bytů. Tento výsledek ovlivnila nižší vybavenost rodinných domů, které převládají zejména v malých obcích. V mezikrajském srovnání tak našemu kraji v obou těchto ukazatelích patřilo poslední 14. místo. Jednoznačně nejlepší úroveň tohoto vybavení mělo Hlavní město Praha (99,3 % bytů s vlastní koupelnou či sprchovým koutem, 99,5 % bytů s vlastním splachovacím záchodem). Mezi okresy Libereckého kraje z tohoto pohledu zaostává okres Semily s 97,2% podílem obydlených bytů s vlastní koupelnou (sprchovým koutem) a s 96,3% podílem bytů s vlastním splachovacím záchodem.

Druhý nejnižší podíl bytů se zavedeným plynem v ČR.

Zavedení plynu do bytu je závislé na plynofikaci příslušné obce a nezáleží tedy přímo na uživateli bytu nebo vlastníkov domů. Stejná situace panuje i v případě napojení bytů na kanalizační síť. Plyn v Libereckém kraji využívá 54,1 % bytů (necelých 46 % bytů v rodinných domech, více než 61 % bytů v bytových domech). Je to druhý nejnižší podíl mezi kraji České republiky (po Jihočeském kraji s 44,2 %). Nejčastěji byly byty vybaveny plynem v Jihomoravském kraji (83,1 %) a v Moravskoslezském kraji (83,0 %), z okresů našeho kraje v okrese Jablonec nad Nisou (62,8 %). Na kanalizační síť je v Libereckém kraji napojeno 70,6 % obydlených bytů a diametrálně odlišné je v tomto směru vybavení bytů v rodinných a bytových domech (43,7 %, resp. 91,1 %). Prvenství mezi kraji v tomto směru patří opět Hlavnímu městu Praha (95,6 % napojených bytů), poslední Pardubickému (70,1 %). Úplně nejnižší podíl mezi okresy Libereckého kraje vykázal okres Semily (58,4 %).

Tab. 7.2.8 Obydlené byty podle technické vybavenosti, druhu domu a velikostních skupin obcí

	Obydlené byty	z toho podíl bytů podle technické vybavenosti (%) ¹⁾						
		plyn zaveden do bytu	vodovod v bytě	teplá voda	přípoj na kanalizační síť	žumpa, jímka	vlastní splachovací záchod	vlastní koupelna, sprchový kout
Kraj celkem v tom obce s počtem obyvatel: do 199 200–499 500–999 1 000–4 999 5 000–19 999 20 000–49 999 50 000 a více	Rodinné domy							
	73 080	45,8	99,3	96,6	43,7	48,6	94,9	96,1
	1 791	12,2	98,1	92,0	5,9	81,8	91,2	93,8
	5 797	15,6	98,6	94,3	10,9	76,6	92,0	95,2
	13 335	26,5	98,9	95,4	21,6	67,1	93,7	95,7
	18 546	35,5	99,1	96,3	34,7	56,5	94,1	95,7
	15 716	64,9	99,5	97,5	65,6	30,3	96,0	96,5
	7 506	74,9	99,7	98,1	71,0	24,5	97,1	97,2
	10 389	61,0	99,6	98,1	58,1	36,1	97,2	96,9
	Bytové domy							
	95 032	61,2	99,9	99,4	91,1	7,7	99,3	99,3
Kraj celkem v tom obce s počtem obyvatel: do 199 200–499 500–999 1 000–4 999 5 000–19 999 20 000–49 999 50 000 a více	123	14,6	100,0	100,0	14,3	71,4	100,0	100,0
	988	20,3	99,7	98,7	31,7	53,0	98,4	98,5
	2 648	31,8	99,5	97,5	37,7	49,0	96,4	97,1
	13 822	36,8	99,8	98,9	81,8	15,7	98,9	98,9
	20 375	71,3	99,9	99,5	94,8	4,6	99,5	99,4
	25 345	76,3	100,0	99,6	97,0	2,5	99,6	99,6
	31 731	55,9	99,9	99,5	94,5	5,3	99,5	99,4

¹⁾ podíl z úhrnu obydlených bytů se zjištěným technickým vybavením

V obydlených bytech převládá vytápění ústředním topením.

Jednoznačně převládajícím způsobem vytápění obydlených bytů bylo v Libereckém a také v ostatních krajích České republiky ústřední topení. V našem kraji ho využívají více než tři čtvrtiny bytů a v 42,9 % bytů byla kotelna umístěna v domě. Podíl bytů v rodinných domech využívajících tento způsob vytápění dosáhl 79,4 % a téměř všechny byty měly kotelnu v domě (78,7 %). Podíl u bytů v bytových domech činil 73,1 %, ale téměř 57 % bytů mělo kotelnu mimo dům.

Tab. 7.2.9 Obydlené byty podle způsobu vytápění a druhu domu

	Celkem	z toho podle způsobu vytápění (%)							
		ústřední topení				etážové topení		kamna	
		celkem	z toho kotelna mimo dům	z toho kotelna v domě		celkem	z toho na plyn	celkem	z toho na plyn
				celkem	z toho na plyn				
Obydlené byty	171 328	75,6	31,9	42,9	22,5	9,7	7,5	10,1	2,0
v tom:									
v rodinných domech	73 080	79,4	0,5	78,7	35,1	4,1	2,4	12,1	0,8
v bytových domech	95 032	73,1	56,6	15,4	12,3	14,1	11,5	8,6	2,9
v ostatních budovách	3 216	61,2	14,4	45,5	33,2	5,8	2,9	10,0	0,9

Třetí nejvyšší podíl bytů vytápěných kamny v ČR.

Z regionálního pohledu byly nejvíce byty vybaveny ústředním topením v Moravskoslezském kraji (88,9 % bytů), nejméně v Hlavním městě Praze (72,2 %) a Královéhradeckém kraji (74,5 %). Naproti tomu v těchto dvou krajích byly zjištěny nejvyšší podíly bytů vytápěných kamny (12,4 %, resp. 12,5 %). Za nimi následoval Liberecký kraj s podílem 10,1 %, v okrese Semily podíl dosáhl dokonce 14,4 %.

7.3. Úroveň bydlení

Nové členění bytů z hlediska kvality bytového fondu.

Členění na byty standardní a na byty se sníženou kvalitou vycházelo při sčítání v roce 2011 z ukazatelů kvality bytové fondu, kterými byly způsob vytápění a dostupnost základního příslušenství. Za ústřední topení se v tomto směru považuje i etážové topení či kamna na elektřinu, popřípadě plyn. Základním příslušenstvím se rozumí koupelna nebo koupelnový, popřípadě sprchový kout a splachovací záchod. Toto nové pojetí nahrazuje v předchozích letech podobně konstruované kategorie bytu, přičemž standardní byty zahrnují bývalé byty I. a II. kategorie, byty se sníženou kvalitou byty III. a IV. kategorie.

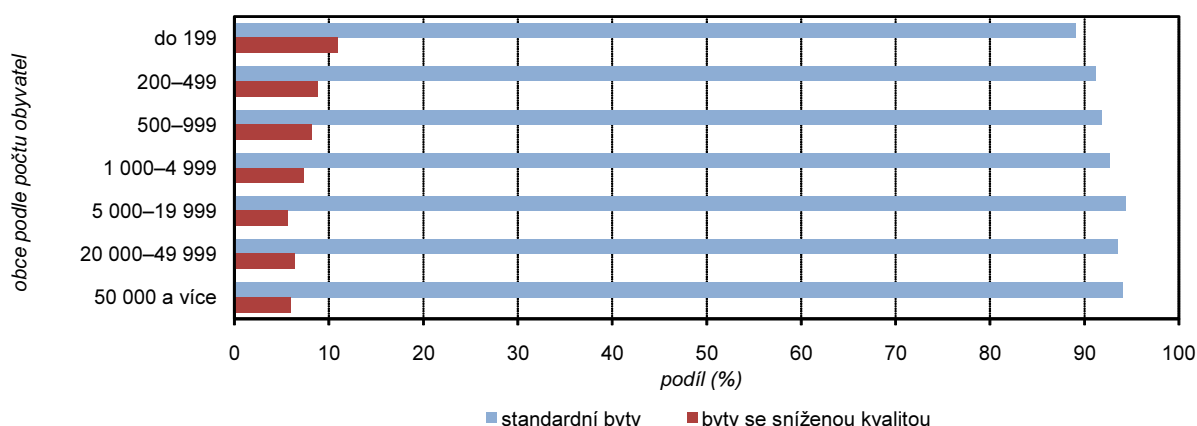
Tab. 7.3.1 Obydlené byty podle druhu domu a podle typu (kvality) bytu

	Celkem		v tom					
			v rodinných domech		v bytových domech		v ostatních budovách	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Obydlené byty	171 328	100,0	73 080	100,0	95 032	100,0	3 216	100,0
z toho podle typu (kvality):								
byty standardní celkem	154 803	90,4	65 862	90,1	86 713	91,2	2 228	69,3
v tom:								
s ústředním topením a úplným příslušenstvím	143 113	83,5	58 853	80,5	82 162	86,5	2 098	65,2
s ústředním topením a částečným příslušenstvím	2 440	1,4	1 742	2,4	649	0,7	49	1,5
bez ústředního topení a s úplným příslušenstvím	9 250	5,4	5 267	7,2	3 902	4,1	81	2,5
byty se sníženou kvalitou	10 949	6,4	5 417	7,4	5 251	5,5	281	8,7

Podíl standardních bytů více než 90 %.

V Libereckém kraji splňovalo podmínky standardního bytu 90,4 % bytů, ve kterých žilo 91,8 % z celkového počtu osob bydlících v bytech. Podíl standardních bytů mezi kraji se pohyboval v rozmezí od 88,1 % v Hlavním městě Praha do 93,9 % v Kraji Vysočina, mezi okresy Libereckého kraje v rozmezí od 90,2 % v okrese Jablonec nad Nisou do 91,1 % v okrese Semily.

Graf 7.4 Obydlené byty podle typu a velikostních skupin obcí
(ze zjištěných hodnot)

Nejkvalitnější byty s ústředním topením a úplným příslušenstvím (tedy bývalé byty I. kategorie) byly v Libereckém kraji zastoupeny z 83,5 %, což je nejnižší hodnota v rámci mezikrajského srovnání. Na druhé straně zastoupení ostatních standardních bytů, dříve označovaných jako byty II. kategorie, bylo mezi kraji druhé nejvyšší (6,8 %).

Sníženou kvalitu má 6,4 % obydlých bytů.

Obydlené byty se sníženou kvalitou (dříve byty III. a IV. kategorie) v Libereckém kraji představovaly 6,4 % bytového fondu a bydlelo v nich 5,6 % bydlících osob. Nejvyšší zastoupení této kategorie bytu mezi kraji bylo vykázáno v Karlovarském kraji (7,2 %), nejnižší v Kraji Vysočina (4,2 %). Mezi okresy našeho kraje se podíl pohyboval v intervalu od 5,9 % (okres Semily) do 6,9 % (okres Česká Lípa).

Nejvyšší kvalita bytů v panelových domech.

Nejlepší kvalitu podle druhu domu vykázaly bytové domy – podíl standardních bytů s ústředním topením a úplným příslušenstvím (I. kategorie) dosáhl 86,5 %, byty se sníženou kvalitou představovaly 5,5 % bytů. Horší kvalitu měly byty v rodinných domech, když podíl bytů I. kategorie dosáhl 80,5 %, podíl bytů III. a IV. kategorie 7,4 %. Nejhorší situace je u bytového fondu v ostatních budovách (65,2 % bytů I. kategorie, 8,7 % bytů III. a IV. kategorie).

Základní charakteristiky kvality bydlení nebyly v Libereckém kraji zjištěny u 3,3 % obydlých bytů.

Změna metodiky výpočtu velikosti bytu.

Při sčítání v roce 2011 došlo ke změně v metodických postupech při výpočtu velikosti bytu. Za obytnou místnost se na rozdíl od předchozího sčítání považovala i kuchyň, pokud její plocha byla rovna nebo větší než 8 m². Tato skutečnost se také promítla i do velikosti obytné plochy bytu. Neméně důležitým faktorem, který měl vliv na charakteristiky velikosti bytu, byl počet nezjištěných odpovědí.

Tab. 7.3.2 Charakteristiky úrovně bydlení v obydlých bytech podle druhu domu

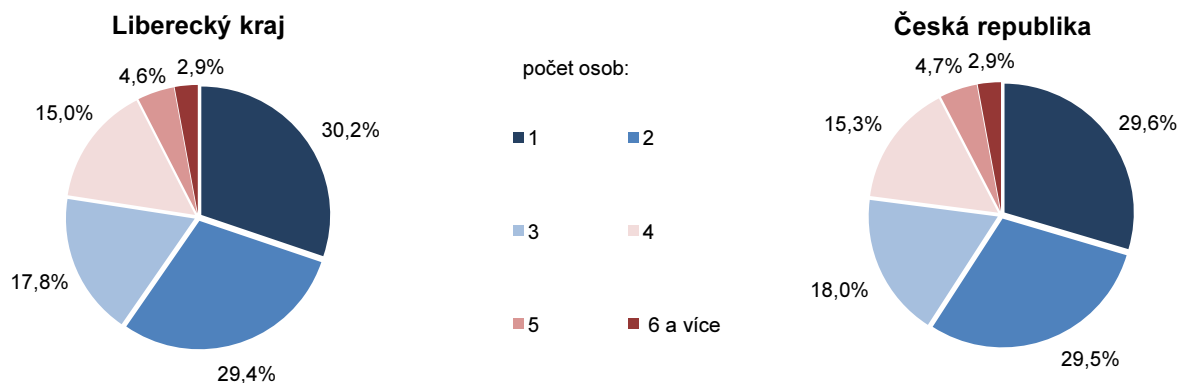
	Bydlící osoby v bytech		Obytné místnosti 8 m ² a více		Průměrný počet osob na 1 obytnou místnost	Plocha bytů (tis. m ²)		Obytná plocha (m ²)	
	celkem	na 1 byt	celkem	na 1 byt		celková	obytná	na 1 byt	na 1 osobu
Obydlené byty celkem	420 825	2,46	568 423	3,67	0,77	12 874	9 753	65,3	32,7
v tom:									
v rodinných domech	201 715	2,76	294 617	4,34	0,72	7 049	5 240	80,5	36,5
v bytových domech	212 126	2,23	267 670	3,16	0,80	5 675	4 401	53,6	29,9
v ostatních budovách	6 984	2,17	6 136	2,69	0,80	149	112	51,2	28,1

V obydlém bytě průměrně 2,46 osob.

V Libereckém kraji žilo v 1 obydlém bytě průměrně 2,46 osob (2,76 osob v bytě v rodinném domě, 2,23 v bytě v bytovém domě). Téměř 60 % bytů obvykle obývají pouze 1 nebo 2 osoby, 17,8 % bytů tři osoby. Čtyři a více osob obývá 22,5 % obydlých bytů. Nejméně zalidněné jsou byty v okrese Jablonec nad Nisou (2,39 osob na 1 byt), nadprůměrný počet osob vykázal okres Semily

a Česká Lípa (2,51 osob). Při hodnocení tohoto ukazatele můžeme pozorovat významné mezikrajské rozdíly, které souvisí se strukturou bytového fondu a se složením domácností. Nejnižší průměrný počet 2,24 obvykle bydlících osob na byt vykázalo Hlavní město Praha, tedy kraj s dvoutřetinovým podílem bytů obydlených 1 a 2 osobami a s nejvyšším podílem domácností jednotlivců. Nejvyšší průměrný počet osob byl zjištěn v Kraji Vysočina (2,64 osob), tedy v kraji s nejvyšším podílem úplných rodin a s nejvyšším podílem bytů obývaných 4 a více osobami.

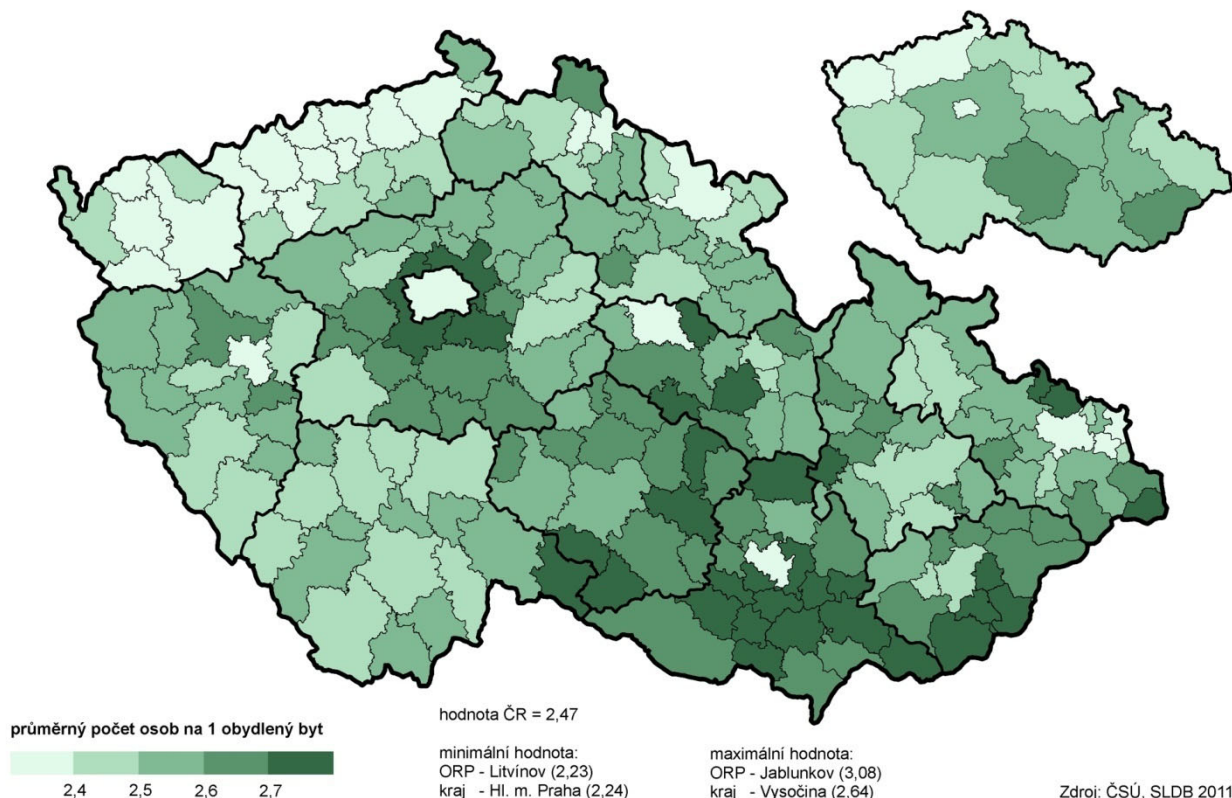
Graf 7.5 Obydlené byty podle počtu osob v bytě

Větší průměrnou velikostí obydlených bytů vykazují rodinné domy.

Průměrná velikost obydleného bytu v Libereckém kraji činila 3,67 obytných místností o velikosti více než 8 m² a byty v rodinných domech mají v průměru o 1,18 obytných místností více než byty v bytových domech (3,16). Nejméně obytných místností na byt z krajů České republiky připadá v Hlavním městě Praha (3,24), nejvíce pak ve Středočeském kraji (3,95). V rámci meziokresního srovnání se největší byty nacházejí v okrese Semily (na 1 byt zde připadá 3,80 obytných místností), nejmenší pak v okrese Jablonec nad Nisou (3,58 místností).

Průměrný počet osob v obydlených bytech ve správních obvodech ORP a krajích

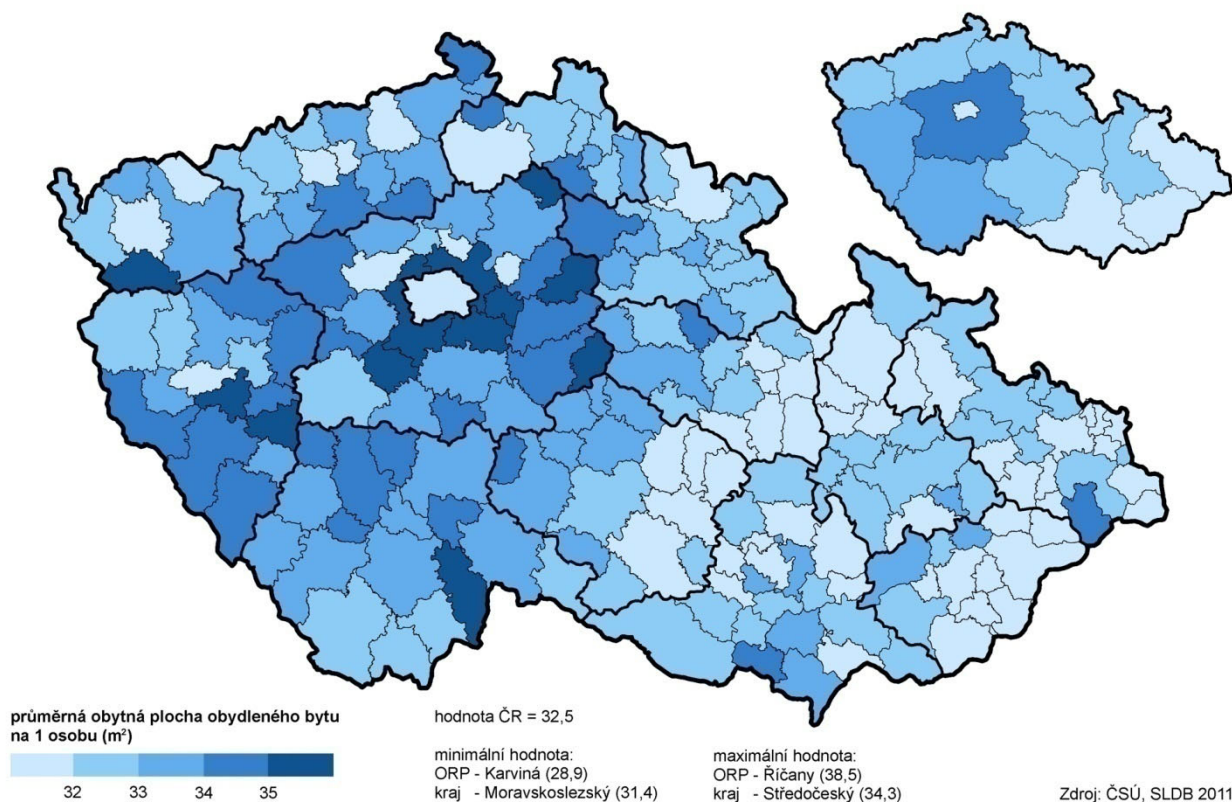
Nižší průměrný počet osob na obydlený byt v rodinných domech.

Na 1 obytnou místnost 8 m² a více připadlo v Libereckém kraji 0,77 osob. Kvalita bydlení je lepší v bytech v rodinných domech – na jednu takto definovanou obytnou místnost připadlo 0,72 osob, zatímco v bytových domech 0,80 osob. Mezi kraji České republiky se hodnoty pohybují v rozmezí od 0,73 osob v Jihočeském kraji do 0,79 osob v Hlavním městě Praha. Na úrovni okresů Libereckého kraje jsou rozdíly minimální.

Tab. 7.3.3 Obydlené byty podle druhu domu a obytné plochy bytu

	Obydlené byty				Struktura obydlených bytů (%)			
	celkem	v tom			celkem	v tom		
		v rodinných domech	v bytových domech	v ostatních budovách		v rodinných domech	v bytových domech	v ostatních budovách
Obydlené byty	171 328	73 080	95 032	3 216	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho s obytnou plochou v m ² :								
do 19,9	6 408	1 941	4 132	335	3,7	2,7	4,3	10,4
20,0–29,9	8 999	1 546	7 044	409	5,3	2,1	7,4	12,7
30,0–39,9	13 876	2 772	10 762	342	8,1	3,8	11,3	10,6
40,0–49,9	20 677	5 665	14 822	190	12,1	7,8	15,6	5,9
50,0–59,9	25 936	7 520	18 188	228	15,1	10,3	19,1	7,1
60,0–69,9	20 272	8 425	11 679	168	11,8	11,5	12,3	5,2
70,0–79,9	14 877	7 908	6 833	136	8,7	10,8	7,2	4,2
80,0–99,9	19 011	13 013	5 823	175	11,1	17,8	6,1	5,4
100,0–119,9	9 173	7 609	1 476	88	5,4	10,4	1,6	2,7
120,0–149,9	5 922	5 269	585	68	3,5	7,2	0,6	2,1
150,0 a více	4 196	3 410	734	52	2,4	4,7	0,8	1,6

Obytná plocha bytů ve správních obvodech ORP a krajích

***Rozdíly ve velikosti
bytů v rodinných a
panelových domech.***

Ve struktuře bytů podle velikosti obytné plochy převažují v Libereckém kraji byty s plochou 50,0–59,9 m² (15,1 % z celkového počtu bytů), poté následují byty s 40,0–49,9 m² (12,1 %) a více než 11% zastoupení mají byty s 60,0–69,9 m² a 80,0–99,9 m². Malých bytů do 19,9 m² je poměrně málo (3,7 %), na druhé straně více než 100 m² mělo 11,3 % bytů. Výrazně rozdíly jsou ve velikosti obytné plochy mezi byty v rodinných a bytových domech. Zatímco malé byty do 40 m² představují v bytových domech 23,1 % a velké byty nad 80 m² 9,1 %, u bytů v rodinných domech je tomu zcela opačně. Podíl malých bytů zde dosáhl necelých 9 %, podíl velkých bytů 40,1 %.

***Průměrná obytná
plocha bytu odpovídá
republikové hodnotě.***

Průměrná obytná plocha bytu v Libereckém kraji činila 65,3 m² (10. nejnížší hodnota mezi kraji) a odpovídá tak průměru České republiky. Obytná plocha rodinných domů (80,5 m²) je pak oproti celorepublikovému průměru (80,9 m²) nepatrně nižší. Naopak průměrná obytná plocha bytových domů v našem kraji (53,6 m²) průměr České republiky (52,6 m²) mírně převyšuje a je mezi kraji nejvyšší.

***Na Semilsku největší
byty....***

Z meziokresního srovnání vyplývá, že největší byty jsou k dispozici v okrese Semily (průměrná obytná plocha činí 67,6 m²), nejmenší v okrese Jablonec nad Nisou (63,5 m²). Obytná plocha rodinných domů je pak nejvyšší v okrese Česká Lípa (84,1 m²) a bytových domů v okrese Jablonec nad Nisou (53,9 m²).

***... i obytná plocha na 1
osobu.***

Na 1 osobu v našem kraji připadá 32,7 m² obytné plochy bytu (36,5 m² v rodinných domech, 29,9 m² v bytových domech). Prvenství v mezikrajském žebříčku připadá Středočeskému kraji (34,3 m²), nadprůměrná obytná plocha na 1 osobu jak v bytech v rodinných domech, tak v bytových domech byla vykázána v Hlavním městě Praha (38,4 m², resp. 30,6 m²). Velikost v jednotlivých okresech Libereckého kraje je prakticky stejná (32,6 m²), výjimkou je okres Semily, ve kterém tento průměr činí 33,5 m².

Na 1 byt v Libereckém kraji připadla 1,05 hospodařících domácností a situace je obdobná jak na úrovni krajů České republiky, tak na úrovni okresů našeho kraje.

8. Vývoj v letech 1970–2011

<i>Snížení počtu obcí ...</i>	V důsledku racionalizace státní správy se mezi roky 1970 a 1980 počet obcí Libereckého kraje snížil z 277 na 169 těchto jednotek. Racionalizace se dotkla především nejmenších obcí do 499 obyvatel, jejichž počet se snížil téměř o dvě třetiny. Změnou politického uspořádání po roce 1989 však došlo k uvolnění centrálního řízení, což motivovalo malé obce k opětovnému osamostatnění. V tomto období je tak možné sledovat postupný nárůst počtu obcí Libereckého kraje – v roce 1991 oproti roku 1980 o 28 obcí, v roce 2001 oproti roku 1991 o 19 obcí. V současné době Liberecký kraj tvoří 215 obcí.
<i>...do 500 obyvatel.</i>	Zatímco zastoupení obcí s 500 a více obyvateli bylo v roce 2011 podobné sídlení strukturu z roku 1970 (s výjimkou nižšího počtu obcí v kategorii 1 000–4 999 obyvatel), počet nejmenších obcí je o jednu třetinu nižší.
<i>Dlouhodobý růst počtu obyvatel.</i>	Počet obyvatel Libereckého kraje během čtyř posledních dekád vzrostl o téměř 15 % na 437 894 obyvatel. Nejvyšší meziroční nárůst ve výši 7,8 % je možné sledovat mezi sčítáními v roce 1970 a 1980. Z hlediska pohlaví převažují ve struktuře obyvatel kraje dlouhodobě ženy. Jejich podíl na obyvatelstvu však na rozdíl od podílu mužů při každém sčítání klesá – v roce 1970 tvořily ženy 51,6 % obyvatel kraje, zatímco v roce 2011 to bylo 51,0 %. V časovém horizontu čtyřiceti let můžeme pozorovat změny v zastoupení obyvatel v jednotlivých velikostních skupinách obcí. V roce 1970 byl největší podíl obyvatel zjištěn v obcích s 1 000–4 999 (28,9 %). V následujících letech docházelo k postupnému zvyšování podílu obyvatel žijících v obcích s 5 000 a více obyvateli. V roce 1991 bylo nejvíce obyvatel, tzn. 24 % z celkového počtu obyvatel, sečteno ve městě Liberec. Toto prvenství si současné krajské město i přes mírný pokles udrželo i při sčítání v letech 2001 a 2011.
<i>Populace stárne.</i>	Charakteristickým trendem současného demografického vývoje je stárnutí populace. Mezi krajními hodnocenými roky, tedy roky 1970 a 2011, došlo k 18,6% poklesu počtu dětí do 14 let, naopak počet obyvatel starších 65 let vzrostl o 52,1 % a počet obyvatel v produktivním věku (tj. 15–64 let) se navýšil o 18,8 %. Zastoupení dětí do 14 let v populaci Libereckého kraje se tak v uvedeném období snížilo z 21,0 % na 14,9 %, zatímco podíl obyvatel starších 65 let vzrostl z 11,5 % na 15,2 %. Kontinuální snižování počtu 0–14letých obyvatel kraje navíc započalo již v roce 1980.
<i>Stoupá počet svobodných i rozvedených.</i>	Změna politického uspořádání po roce 1989 přinesla také řadu společenských změn, které se projeví mimo jiné např. v přístupu k manželství, resp. k jeho odkládání do vyššího věku. V populaci (nejen) Libereckého kraje starší 15 let tak narůstá podíl svobodných (mezi roky 1991 a 2011 z 20,4 % na 30,4 %) a naopak klesá zastoupení osob ženatých a vdaných (z 61,3 % na 47,3 %). Neméně významnou charakteristikou je také nárůst podílu rozvedených – z 8,8 % na 13,9 %.
<i>Vzdělanost obyvatel se zvyšuje.</i>	Významnou transformací prošla i vzdělanostní struktura obyvatel kraje. Obecně je možné konstatovat, že se vzdělanost obyvatel Libereckého kraje dlouhodobě zvyšuje. Růst vzdělanosti je možné zdůvodnit zvyšováním významu a potřeby vyššího vzdělání, a také rozšiřováním příležitostí a podmínek ke vzdělání. Od roku 1980 vzrostl podíl osob s úplným středním vzděláním s maturitou (z 15,8 % na 29,6 %) a vysokoškolským vzděláním (z 3,8 % na 9,7 %). Naopak výrazné snížení (tj. ze 46,5 % na 18,5 %) zaznamenal podíl osob se základním a neukončeným vzděláním. Srovnatelnost vývoje národnostní struktury a podílu věřících v populaci Libereckého kraje je velmi obtížná a ovlivňuje ji skutečnost, že se jednalo o dobrovolné otázky. V roce 2011 tak možnost neodpovědět využila v případě otázky národnosti více než čtvrtina obyvatel kraje, v případě otázky na náboženské vyznání to bylo dokonce téměř 45 % obyvatel.
<i>Pokles počtu ekonomicky aktivních po roce 1991.</i>	Počet ekonomicky aktivních osob se v období let 1970–2011 vyvíjel ve dvou etapách – období 1970–1991 charakterizuje růst počtu ekonomicky aktivních, zatímco po roce 1991 jejich počet postupně klesá. V porovnání s výsledky

sčítání v roce 2001 se v Libereckém kraji počet ekonomicky aktivních v roce 2011 snížil dokonce o 6,5 % na 210 463 osob. Oproti roku 1970 je však uvedený počet stále o zhruba 2 % vyšší. Kromě demografických změn je možné uvedený vývoj přičíst také již zmíněnému rostoucímu podílu osob studujících na středních a vysokých školách i větším možnostem získávání zkušeností v zahraničí před nástupem do zaměstnání. Ve struktuře ekonomicky aktivní části populace kraje v dostupné časové řadě (tj. let 1991–2011) dominují osoby zaměstnané, jejich podíl však mezi uvedenými roky poklesl z 97,8 % na 89,1 %, a to ve prospěch osob nezaměstnaných. Počet ekonomicky neaktivních osob během posledních 40 let souvisle narůstal a mezi krajními roky sledovaného období tento nárůst dosáhl 13,9 %. Významně se na zvyšování ekonomicky neaktivní části populace podílely především ženy (jednak jako nepracující senioři, studentky a dále také ženy na mateřské dovolené pobírající rodičovský příspěvek). Jejich počet od roku 1980 do roku 2011 vzrostl o 10,8 %, zatímco počet ekonomicky neaktivních mužů zaznamenal pouze 0,2% nárůst. V roce 2011 tvořili přibližně 48 % ekonomicky neaktivních nepracující senioři, přičemž v roce 1980 jejich podíl dosáhl pouze 33,3 %. I v této charakteristice se tak projevuje demografický trend stárnutí populace.

Počet hospodařících domácností dlouhodobě roste.

V roce 2011 bylo v Libereckém kraji sečteno celkem 183 299 hospodařících domácností, tedy o 36,7 % více než v roce 1970. Počet hospodařících domácností dlouhodobě roste, každých deset let v průměru o 8,0 %. Nejvýraznější skoro 14% nárůst počtu domácností byl však zaznamenán mezi roky 1970 a 1980.

Nárůst počtu domácností jednotlivců.

Hospodařící domácnosti tvořené 1 rodinou představovaly v roce 1980 necelých 71 % všech hospodařících domácností, v roce 2011 jejich zastoupení pokleslo na 60,4 %. Snížení jejich podílu způsobil především poměrně výrazný nárůst domácností jednotlivců, tj. mezi roky 1980 a 2011 z 23,8 % na 33,2 %.

Změny ve vývoji rodinných domácností.

Základním trendem ve vývoji rodinných hospodařících domácností v Libereckém kraji je pozvolný pokles jejich počtu započatý v devadesátých letech minulého století – mezi roky 1991 a 2011 o 8,6 %. Důvodem tohoto vývoje je především pokles absolutního počtu i podílu (z 88,9 % v roce 1980 na 77,7 % v roce 2011) hospodařících domácností tvořených 1 úplnou rodinou. Důsledkem poměrně vysoké rozvodovosti pak současně dochází k nárůstu zastoupení hospodařících domácností tvořených 1 neúplnou rodinou (z 11,1 % v roce 1980 na 22,3 % v roce 2011).

Domovní fond vzrostl o 16,1 %.

Domovní fond Libereckého kraje v roce 2011 čítal 92 345 domů, tedy o 16,1 % domů více než v roce 1970. Počet obydlených domů se mezi krajními roky navýšil o 7,3 %. Změna byla zjištěna i v případě podílu obydlených domů na celkovém počtu domů. V letech 1970–2001 se podíl obydlených domů trvale snižoval, a to i v případech, kdy v absolutním vyjádření došlo ke zvýšení jejich počtu. V roce 2011 se tendence obrátila a podíl obydlených domů se mírně zvýšil. Analogicky se vyvíjel podíl domů neobydlených. Nejčastějším důvodem neobydlenosti vždy bylo využití objektu z důvodu rekreace.

Převaha rodinných domů.

Mezi obydlenými domy v každém roce sčítání převažovaly domy rodinné. Jejich podíl se však až do roku 1991 v každém desetiletí snižoval. Od 90. let minulého století je pak v důsledku útlumu výstavby bytových domů možné sledovat pozvolný nárůst zastoupení rodinných domů na úkor domů bytových.

Změny ve vlastnické struktuře domovního fondu.

Změny ve vlastnické struktuře domovního fondu v 90. letech minulého století souvisely s procesem privatizace a restituce. Jednalo se zejména o změny ve prospěch soukromého vlastnictví. Fyzické osoby tak v roce 2011 vlastnily 82,6 % obydlených domů, zatímco v roce 1991 to bylo 76,0 %. Zastoupení obydlených domů ve vlastnictví státu popř. obce a bytových družstev se tak významně snížilo.

Nárůst bytového fondu o 25,2 %.

Bytový fond Libereckého kraje podle výsledků sčítání v roce 2011 reprezentovalo 205 187 bytů. Od roku 1980 se tak bytový fond v kraji rozrostl o více než 40 tis. bytů (tj. o 25,2 %). Počet bytů tak roste mnohem rychleji než počet obyvatel, který za stejné období zaznamenal pouze 6,5% nárůst.

Nejvyšší přírůstek bytů byl zjištěn v posledních dvaceti letech (mezi roky 2001 a 2011 o 8,4 % a mezi roky 1991 a 2001 o 8,3 %). Ačkoliv absolutní počet obydlených bytů v časové řadě 1980–2011 souvisle rostl, podíl obydlených bytů na celkovém počtu bytů v tomto období (s výjimkou roku 1991) klesal a pohyboval se tak v rozmezí od 88,9 % do 83,5 %. Vývoj podílu neobydlených bytů kolísal.

***Útlum výstavby
bytových domů.***

U struktury bytového fondu podle druhu domu, lze pozorovat dvě období. Do roku 1991, se podíl bytů v rodinných domech snižoval, v následujících dvaceti letech je tomu právě naopak. Se změnou politické situace po roce 1989 došlo také ke změně v případě bytové výstavby. Zatímco osmdesátá léta byla obdobím, kdy stát výstavbu nových bytových domů podporoval, v devadesátých letech byl tento typ výstavby prakticky ukončen. Více možností pro financování vlastního bydlení (hypoteční úvěry, stavební spoření) se pak projevilo ve vyšším zájmu o výstavbu rodinných domů.

***Úbytek družstevních
bytů.***

Změny v právním důvodu užívání bytu souvisejí stejně jako změny ve vlastnictví domů především s politickými změnami po roce 1989. Obecně je možné říci, že pro sedmdesátá a osmdesátá léta bylo charakteristické družstevní vlastnictví bytů. Tyto byty se po roce 1989 postupně transformovaly především na byty v osobním vlastnictví. Od roku 1991 se tak podíl bytů v osobním vlastnictví navýšil o 16,9 procentních bodů. Naproti tomu ve struktuře bytového fondu významně pokleslo zastoupení bytů nájemních (o 13,5 procentních bodů) a bytů družstevních (o 12,2 procentní body).

***Tři čtvrtiny bytů
s ústředním topením.***

V roce 2011 byla většina (75,6 %) obydlených bytů vytápěna prostřednictvím ústředního topení. Od začátku devadesátých let se podíl tohoto způsobu vytápění navýšil o 25,7 procentních bodů. Na významu během posledních dvaceti let ztratilo vytápění etážové i vytápění pomocí kamen.

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

Obyvatelstvo

Údaj o **počtu obyvatel** v definitivních výsledcích SLDB 2011 zahrnuje všechny osoby, které měly v rozhodný okamžik sčítání místo obvyklého pobytu na území České republiky.

Místo obvyklého pobytu je definováno jako místo, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod. a kde je členem konkrétní domácnosti.

Pro zahrnutí osoby do obvykle bydlícího obyvatelstva České republiky je rozhodující kritérium 12 měsíců pobytu na území ČR, příp. úmysl dlouhodobého pobytu.

Pro odvození místa obvyklého pobytu osoby byla určující deklarace na sčítacím formuláři týkající se faktického bydliště osoby (bez ohledu na místo trvalého pobytu, resp. povoleného přechodného pobytu); vyhodnocovány byly i další informace o faktickém bydlišti před rokem, údaje o místě trvalého pobytu, resp. povoleného přechodného pobytu, a místě sečení.

Osoby v zařízeních jsou osoby s místem obvyklého pobytu ve všech typech ubytovacích a lůžkových léčebných zařízeních sloužících k individuálnímu i kolektivnímu ubytování většího počtu osob (svobodárny, domovy důchodců, penziony pro důchodce, dětské domovy, ústavy sociální péče, ubytovny, studentské koleje, domovy mládeže, internáty, léčebny, sanatoria, kojenecké ústavy, lázeňské ústavy apod.).

Osoby mimo byty a zařízení jsou osoby s místem obvyklého pobytu v nouzových obydlích, mobilních objektech, rekreačních chatách, chalupách (tj. v objektech, které nejsou součástí bytového fondu) nebo v obytných domech, ale mimo byty (nouzové ubytování v nebytovém prostoru).

Bezdomovci jsou osoby, které jako osoby bez domova (nemající domov či možnost dlouhodobě využívat nějaké přístřeší) identifikoval při sčítání v terénu sčítací komisař. „Bezdomovectví“ nebylo zjišťováno prostřednictvím otázek na sčítacím formuláři. Za místo obvyklého pobytu je u bezdomovců, v souladu s mezinárodními doporučeními, považováno místo sečení. V datových výstupech jsou bezdomovci zahrnuti územně v lokalitách, kde byli sečeni, pouze v údajích za osoby. Údaje o domácnostech se v případě bezdomovců nezjišťují.

Národnost vyplnil každý podle svého rozhodnutí, včetně uvedení dvou národností nebo neuvedení žádné (údaj byl dobrovolný). Obdobný postup – dobrovolné uvádění údaje podle svého rozhodnutí – byl uplatňován také při zjišťování **náboženské víry**.

Rodinný stav je stav de jure, tedy právní manželský stav osoby. Faktický stav – soužití druha a družky – se rozlišuje pouze v rámci údajů za domácnosti. Rozdíl mezi součtem za jednotlivé kategorie rodinného stavu a celkovým počtem představují kromě osob s nezjištěným rodinným stavem také osoby s registrovaným partnerstvím.

Registrované partnerství je stav de jure, tedy právní stav – registrované partnerství osob stejného pohlaví uzavřené podle zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, anebo dle platných právních předpisů v zahraničí.

Bydlištěm matky v době narození sčítané osoby se rozumělo faktické bydliště matky v době narození sčítané osoby, tj. první bydliště, kde sčítaná osoba žila hned po narození.

Nejvyšší ukončené vzdělání vyplňovaly pouze osoby ve věku 15 a více let podle nejvyšší ukončené školy. Jako samostatný stupeň vzdělání se rozlišuje *nástavbové studium* (zahrnující kromě nástavbového a pomaturitního studia rovněž absolventy dvou nebo více středních škol ukončených závěrečnou zkouškou nebo maturitou) a *vyšší odborné vzdělání* (absolventi vyšších odborných aj. škol ukončených absolutoriem).

Ekonomicky aktivní jsou všechny osoby představující pracovní sílu – zaměstnaní (pracující) a nezaměstnaní.

Zaměstnavatelé jsou ekonomicky aktivní osoby, které zaměstnávají (nebo zaměstnávaly) jednu nebo více osob. **Samostatně činní** jsou osoby s podnikatelským oprávněním, které pracují na vlastní účet a nezaměstnávají v rámci svého podnikání žádné další osoby – zaměstnance.

Otázky týkající se **dojížděky/docházky do zaměstnání nebo školy** (místo pracoviště nebo školy, frekvence dojížděky, dopravní prostředek a doba trvání dojížděky/docházky) vyplňovali pouze zaměstnaní a žáci, studenti a učni, kteří uváděli údaje o dojížděce/docházce do školy i v případě, že byli pracujícími studenty a uční.

Osoby vyjíždějící do zaměstnání a škol jsou osoby, které uvedly, že jsou zaměstnané nebo žáci základních škol, studenti či učni a současně místo jejich pracoviště nebo školy bylo v jiném domě, než ve kterém měly místo obvyklého pobytu.

Domácnosti

Údaje o domácnostech byly zpracovány podle zápisů na Bytovém listu, kde osoby žijící v jednom bytě zaznamenaly příbuzenské a jiné vztahy v rámci jedné hospodařící domácnosti. Domácnosti jsou tvořeny osobami se společným místem obvyklého pobytu.

Bytovou domácnost tvoří osoby žijící společně v jednom bytě.

Hospodařící domácnost tvoří osoby, které společně hospodaří, tj. společně hradí výdaje domácnosti, jako je strava, náklady na bydlení aj. Společné hospodaření se vztahuje i na děti, které do příslušné domácnosti patří, i když samy na výdaje domácnosti nepřispívají. Součástí rodinných domácností tvořených 1 rodinou mohou být i další jednotlivé osoby, pokud s rodinou společně hospodaří.

Závislé dítě je každá osoba v domácnosti tvořené 1 rodinou, která má k osobě v čele vztah „syn/dcera“, je ekonomicky neaktivní a je ve věku 0–25 let.

V hospodařících domácnostech tvořených 1 rodinou je určena **osoba v čele domácnosti**. V úplných rodinách - párech osob odlišného pohlaví je osobou v čele vždy muž, v párech osob stejného pohlaví je osobou v čele vždy starší osoba. V neúplné rodině je osobou v čele rodič.

Hospodařící domácnosti byly zpracovány za osoby bydlící **v bytech, mimo byty** (nouzové bydlení, chaty, chalupy) a také za **rodiny v zařízení**. Jednotlivé osoby žijící v zařízení a osoby bez přístřeší (bezdomovci) nevyplňovaly Bytový list a nejsou tudíž do počtu hospodařících domácností zahrnuty.

Domy

Do **počtu domů** jsou zahrnuty všechny domy určené k bydlení (obydlené i neobydlené), objekty s byty (bytem) a ubytovací zařízení bez bytu, pokud slouží k bydlení. Do počtu domů tak patří kromě rodinných a bytových domů i různá zařízení určená k bydlení – např. domovy mládeže, internáty, dětské domovy, ústavy sociální péče, domovy důchodců, penziony pro důchodce, kláštery a konventy, azylová zařízení pro cizince, provozní budovy s bytem (např. škola s bytem) apod.

Podle **druhu domu** se rozlišují:

- **rodinný dům** – má maximálně tři samostatné byty, nejvíce dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví. Mezi rodinné domy patří rovněž rekreační chalupy s číslem popisným nevychleněné z bytového fondu, využívané k rekreaci. Rodinný dům může být samostatný, dvojdomek (společná část obvodové zdi s rodinným domem na sousedící parcele) nebo řadový (alespoň tři rodinné domy k sobě přiléhají částí obvodové zdi)
- **bytový dům** – má více bytů přístupných ze společné chodby nebo schodiště a nejde o rodinný dům, počet podlaží není určující. Mezi bytové domy patří také vily, které nesplňují podmínky rodinného domu.
- **ostatní budovy** – zahrnují všechny další druhy budov kromě rodinných a bytových domů.

Obydlený dům je dům, ve kterém je alespoň jeden obydlý byt nebo je v něm umístěno zařízení pro hromadné ubytování osob alespoň s jednou obvykle bydlící osobou. V obydlém domě musí mít obvyklý pobyt alespoň jedna osoba.

Neobydlený dům je dům určený k bydlení, ve kterém nebyla sečtena žádná osoba s obvyklým pobytem. Do počtu neobydlých domů jsou zahrnuty všechny domy s byty a všechny domy s ubytovacím zařízením bez bytu, pokud jsou určeny k bydlení. Neobydlé objekty bez bytů, příp. se zařízením sloužícím pouze ke krátkodobému ubytování (hotely, turistické ubytovny, nemocnice, apod.) nejsou do počtu neobydlých domů zahrnuty.

Vlastníkem domu je fyzická nebo právnická osoba. Rozhodující je forma vlastnictví, nikoliv počet vlastníků. Vlastník – fyzická osoba zahrnuje i případy více spoluvlastníků domu, pokud to jsou fyzické osoby. Vlastník – bytové družstvo zahrnuje všechny typy bytových družstev, i bývalá SBD, LBD aj. Spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek) zahrnuje pouze případy, kdy je celý dům ve spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek) a vlastníci jednotek jsou uvedeni v katastru nemovitostí jako vlastníci jednotek a spoluvlastníci budovy. Kombinace vlastníků představuje spoluvlastnictví fyzických osob (vlastníků jednotek) a právnické osoby, většinou družstva (část bytů nepřevedených do osobního vlastnictví).

Byty

Obydlý byt je byt, ve kterém má alespoň jedna osoba obvyklý pobyt.

Neobydlý byt je byt, ve kterém nebyla žádná osoba s obvyklým pobytem.

Právní důvod užívání bytu charakterizuje status užívání z hlediska uživatele bytu.

Typ bytu nahrazuje dřívější členění bytů na čtyři kategorie a rozlišuje byty standardní a byty se sníženou kvalitou. Byty standardní jsou byty s ústředním topením a úplným nebo částečným příslušenstvím, případně

byty bez ústředního topení s úplným příslušenstvím. Byty se sníženou kvalitou jsou byty bez ústředního topení s částečným příslušenstvím, případně s úplným příslušenstvím, ale ne vlastním.

Obytná místnost je část bytu (zejména obývací pokoj, ložnice, jídelna, kuchyň), která je určena k bydlení a má podlahovou plochu minimálně 8 m².

Obytná plocha bytu je součtem plochy všech obytných místností a kuchyně, pokud má plochu 8 m² a větší. Kuchyňský kout, resp. kuchyň menší než 8 m² není považován za obytnou místnost.

Celková plocha bytu je součtem plochy všech obytných místností, kuchyně, kuchyňského koutu i ostatních prostor bytu (příslušenství, předsíň, apod.). Je to plocha měřená uvnitř obvodových stěn bytu, nezahrnuje tedy sklep, balkon, lodžii (ani zasklenou).

Vybavení obydleného bytu (bytové domácnosti) osobním počítačem se zjišťovalo bez zřetele k tomu, který člen bytové domácnosti je vlastníkem.

Všechny výpočty průměrných hodnot charakteristik bytového fondu – např. průměrná obytná plocha bytu, průměrný počet obytných místností na 1 byt apod. – byly počítány pouze ze souborů bytů se zjištěnými hodnotami.

SROVNATELNOST VÝSLEDKŮ SČÍTÁNÍ 2011 A 2001

Definitivní výsledky SLDB 2011 jsou zpracovány a publikovány za obvykle bydlící obyvatelstvo, resp. tříděny **podle místa obvyklého pobytu osob**. Oproti tomu při sčítání v roce 2001 probíhalo veškeré zpracování a publikování výsledků podle místa trvalého pobytu osob, případně podle místa dlouhodobého pobytu.

Základní metodickou odlišností, která se promítá do všech věcných okruhů zpracovaných dat, je tedy **místo obvyklého pobytu osoby**, které je určující jak pro zpracování územních charakteristik osob, jejich územní třídění, tak pro zpracování domácností, určení obydlenosti bytu a domu i výpočet dojížděkových proudů.

Všechny údaje za osoby, kde dochází k porovnávání adres – **bydliště jeden rok před sčítáním, bydliště matky v době narození a dojíždka do místa pracoviště nebo školy**, jsou vztaženy k místu obvyklého pobytu.

V údajích o **náboženské víře** v SLDB 2011 je jako samostatná kategorie uvedena deklarace „věřící – nehlasící se k žádné církvi ani náboženské společnosti“. V údajích sčítání v roce 2001 byly takto formulované odpovědi zahrnuty mezi „ostatní a nepřesně určené“. Kategorie „bez náboženské víry“ v údajích SLDB 2011 odpovídá kategorii „bez vyznání“ v údajích SLDB 2001, namísto pojmu „nezjištěno“ v údajích z roku 2001 je v SLDB 2011 používán termín „neuvedeno“.

Nejvyšší ukončené vzdělání je obdobně jako v SLDB 2001 členěno do kategorií odpovídajících klasifikaci ISCED-97 (Mezinárodní klasifikace vzdělání).

V údajích o **ekonomické aktivitě** jsou kategorie „osoby v domácnosti“ a „děti předškolního věku, ostatní závislé osoby“, zjišťované při sčítání v roce 2001 odděleně, sloučeny do jediné skupiny.

Údaje o **postavení v zaměstnání** jsou tříděny v souladu s Klasifikací postavení v zaměstnání CZ-ICSE. Kategorie „zaměstnanci v pracovním a služebním poměru“ a „ostatní zaměstnanci (na základě dohod aj.)“ zjišťované při sčítání v roce 2001 odděleně, jsou v SLDB 2011 sloučeny do jediné skupiny.

Údaje o **oboru vzdělání, zaměstnání a odvětví ekonomické činnosti** na rozdíl od SLDB 2001 respektují ve svém členění standardní platné statistické klasifikace – Mezinárodní klasifikace vzdělání (ISCED-97), Klasifikaci zaměstnání (CZ-ISCO), Klasifikaci ekonomických činností (CZ-NACE).

Osoby, které místo výkonu zaměstnání často mění a osoby bez stálého pracoviště při sčítání v roce 2001 uváděly údaj o **místě pracoviště** podle skutečnosti k rozhodnému okamžiku sčítání. V SLDB 2011 je pro tyto osoby zavedena zvláštní kategorie „zaměstnání bez stálého pracoviště“ a v údajích o dojíždce nejsou zahrnuty.

Základním kritériem pro odvození **domácnosti** bylo místo obvyklého pobytu společně žijících a společně hospodařících osob, resp. jediné osoby.

Způsob sběru formulářů a pořízení dat umožnily získání informací o vzájemných vztazích pouze v rámci hospodařící domácnosti. Proto v roce 2011 **nebylo možné zpracovat údaje o domácnostech cenových**.

Srovnatelnost dat 2011 a 2001 je v případě rodinných domácností omezena na hospodařící domácnosti tvořené 1 rodinou, kde jsou informace o jednotlivé domácnosti zpracovány ve stejném detailu jako v roce 2001.

V omezeném rozsahu jsou k dispozici údaje o osobě v čele a její atributy; odvozeny jsou pouze u domácnosti jednotlivce a u domácností tvořených 1 rodinou.

Nově jsou součástí výstupů za hospodařící domácnosti – z pohledu způsobu bydlení domácnosti – údaje o rodinných domácnostech žijících v zařízeních. Tento údaj nemá srovnání s minulými sčítáními. Osoby žijící v rodinách v zařízení byly v předchozích cenzech sčítány jako jednotlivci v zařízení.

V rámci úplných rodin jsou poprvé (ve vazbě na zjišťování registrovaného partnerství osob) zpracovány údaje i o rodinách osob stejného pohlaví, a to jak registrované partnerství, tak faktické partnerství (neformální soužití).

Obydlenost domů a bytů je odvozena od počtu obvykle bydlících osob na rozdíl od roku 2001, kdy byl určující počet trvale bydlících osob. Na rozdíl od roku 2001 se nezjišťovala ani u domů ani u bytů kategorie „obydlen přechodně“.

Struktura podle **vlastníka domu** není srovnatelná. **Bytové družstvo** zahrnuje případy, kdy je bytové družstvo jediným vlastníkem domu (dle zápisu v katastru nemovitostí). Mezi bytová družstva patří všechny typy bytových družstev – bývalá SBD, LBD, nově vzniklá bytová družstva vyčleněná z původních družstev, nově založená bytová družstva atp. V roce 2001 **stavební bytová družstva** zahrnovala výlučně družstva ustanovená zákonem č. 27/1959 Sb. nebo družstva od původního SBD oddělená. Samostatně byla zjišťována **družstva založená za účelem privatizace domu**. Tyto právnické subjekty měly časově omezenou platnost (průběh privatizace) a po ukončení privatizace se transformovaly nebo zanikly (vlastníky domu se stali vlastníci jednotek). V této položce byly uváděny i jiné právnické osoby – nejen družstva – pokud byly založeny za účelem privatizace domu.

Dřívější lidová bytová družstva (LBD) byla v roce 2001 zahrnuta (pokud nedošlo k převodu bytů do vlastnictví), do položky „obec, stát“.

Jiný obsah má položka **kombinace vlastníků**. Sčítání 2011 definovalo kombinaci vlastníků výlučně jako kombinaci vlastnických forem. V roce 2001 zahrnovala položka kombinace vlastníků spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek), a to v případech všech bytů převedených do vlastnictví i pouze jejich části.

V roce 2011 se **spoluvlastnictví vlastníků jednotek** zjišťovalo samostatně, a to v případě, kdy bylo spoluvlastnictví stoprocentní.

V tématu **ústřední topení a druh paliva** nejsou samostatné údaje o domech s dálkovým topením a blokovou kotelnou, ani používaný druh paliva u kotelny mimo dům; všechny tyto kategorie jsou shrnuty v jediné položce „kotelna mimo dům“.

Právní důvod užívání bytu není ve všech položkách srovnatelný. Byt družstevní zahrnuje všechny případy družstevních bytů (viz též vlastník domu). Při sčítání v roce 2001 byly samostatně zjišťovány právní důvody užívání „byt člena stavebního bytového družstva“ a „byt člena družstva nájemců založeného v průběhu privatizace“. Byty lidových bytových družstev (LBD) v roce 2011 sečtené rovněž jako byty družstevní byly v roce 2001 (i v předchozích sčítáních) sčítány jako byty nájemní.

Odlišné je vymezení **obytné místnosti**. Podle mezinárodních doporučení je ve sčítání 2011 do počtu obytných místností bytu zahrnuta i kuchyň, pokud splňuje velikostní parametry obytné místnosti, tj. pokud má plochu 8 m² a větší. V roce 2001 byla kuchyň považována za obytnou místnost pouze v případech, kdy byla jedinou místností bytu (tzv. obytná kuchyň).

Rozdílná je proti sčítání 2001 definice **obytné plochy bytu**, která je součtem plochy všech obytných místností a kuchyně, pokud má plochu minimálně 8 m². Ve sčítání 2001 se započítávala do obytné plochy bytu z kuchyně pouze plocha přesahující 12 m².

Rozdělení bytů na **byty standardní** a **byty se sníženou kvalitou** nahrazuje bývalé čtyři kategorie bytu. Publikovány jsou detailnější údaje o standardních bytech podle způsobu vytápění a příslušenství, aby bylo možné porovnat údaje v detailu bývalých kategorií I. a II. Byty se sníženou kvalitou jsou srovnatelné pouze s agregací bývalých kategorií bytu III. a IV.

V **hospodařících domácnostech – úplných rodinách** – jsou zahrnuty i páry stejného pohlaví, a to jak registrovaná, tak faktická partnerství. V roce 2001 registrovaná partnerství neexistovala a faktická partnerství, pokud byla na formuláři deklarována, byla zahrnuta do nerodinných domácností.

METHODOLOGICAL NOTES

Population

The data on total population published in the results of the 2011 Population and Housing Census (hereinafter 2011 Census) refer to all persons whose place of usual residence on Census Day 2011 was in the Czech Republic.

Place of usual residence refers to the place where a person usually resides daily, notwithstanding any temporary absences for the purpose of recreation, visiting, work-related travel, or time spent in a health facility, and where the person is a member of a household.

A person should have lived in the Czech Republic for at least twelve months or intent to stay for at least one year in the Czech Republic to be counted among the country's usual resident population.

A person's place of usual residence was determined based on what the person declared in the census form as his or her current place of residence (regardless of the person's place of permanent residence or the place of permitted temporary residence). The person's place of residence one year prior to the census, his or her permanent place of residence or permitted temporary residence, and the place of enumeration were also taken into account.

Institutional residents are persons whose usual place of residence is any of the many types of residential or treatment facilities used as individual or collective housing by a large number of people (e.g. boarding houses, retirement or aged-care facilities, children's homes, social welfare institutions, public dormitories, student dormitories, youth homes, residential halls, physical and mental health treatment centres, infant homes, convalescent centres).

People resident in other housing units are persons whose place of usual residence is in an emergency shelter, mobile home, recreational house or cottage (i.e. objects that are not part of the housing stock) or accommodation in a residential building but not in conventional dwelling.

Homeless persons are those persons who were identified on Census Day by the enumerator as persons with no home (they are not occupants in conventional dwellings, in other housing units or in collective living quarters). There were no direct questions in the census form to survey for 'homelessness'. In conformity with international recommendations, the place of usual residence of a homeless person is his/her place of enumeration. In the census results, homeless persons are geographically included in the place of enumeration only and in the data on persons. Household data were not surveyed for homeless persons.

Ethnicity, including dual ethnicity, was recorded as freely declared by the respondent's wishes and on a voluntary basis, so a respondent could also refuse to report his or her ethnicity. A similar approach – voluntary reporting of the item as freely indicated by the respondent – was applied to religious belief.

Marital status indicates the respondent's *de jure*, i.e. legal, marital status. Cohabiting partners, a *de facto* status, were distinguished only under data on households. The difference between the sum of individual categories of marital status and the total number of persons is made up of persons whose marital status was not identified and of persons living in a registered partnership.

A registered partnership is a *de jure*, i.e. legal, status and represents a registered partnership between two same-sex persons formed in conformity with Act No. 115/2006 Coll. on Registered Partnerships or in conformity with relevant legislation in effect in other countries.

Mother's place of residence at the time of the person's birth refers to the *de facto* place of residence of the mother when the respondent was born, i.e. the respondent's first place of residence immediately after birth.

Educational attainment was surveyed only for persons aged 15 years or older based on the respondent's highest completed level of education. Educational levels distinguished post-secondary education (ISCED 4A) (which includes post-secondary and continuing education and graduates of two or more secondary schools terminating in a final exam or a school-leaving exam) and post-secondary professional education (ISCED 5B) (graduates of post-secondary professional schools terminating in the award of a diploma). The census included three categories of tertiary education (ISCED 5A, 6): bachelor (only graduates of a bachelor's degree programme), master (graduates of a master's study programme or under the former system university graduates generally) and doctor (graduates of a doctoral study programme or under the former system a higher doctorate).

Economically active are all persons who represent the labour force – both employed (working) and unemployed.

Employers are economically active persons who employ (or employed) one or more persons. Own-account workers are persons who have a licence to do business and hold a self/employment job and employ no other persons – employees – in their business. Employees are persons who hold a paid position of employment.

Questions on **commuting to work or school** (the location of place of work or school, the frequency of journey, the mode of transport, and the time taken on journey to work or school) were filled in only by employees and by students and apprentices.

Persons **commuting to work or school** are persons who reported that they are employees or students or apprentices, and whose place of work or school is located in a different building than the one in which their usual place of residence is located.

Households

Data on households were processed according to records in the Dwelling Form. People living in one dwelling reported on their relationships to other members of the same housekeeping household. Households consist of persons who share the same place of usual residence.

Dwelling household consist of persons living together in one dwelling.

Housekeeping household consist of persons who pay jointly for expenses of the household, such as food, living costs, etc. Common housekeeping also applies to children who are members of the household even if they themselves do not contribute to covering household expenses.

One-family household may also include other persons if they join common housekeeping of the household.

In the census results, one-family households are also classified according to the number of dependent children in the household. **A dependent child** is each person in a one-family household who is the son or daughter of the reference person, is economically inactive, and is 0–25 years of age.

A reference person was ascertained in one-family housekeeping households. In one-couple families with partners of different sex the reference person is always the male; in the case of the same-sex partners, the reference person is always the older partner. In a lone-parent family the parent is the reference person.

Housekeeping households were counted for those persons living in a **dwelling, in other housing units** (emergency housing, recreational housing and cottages) and for **families in institutions**. Persons living in an institution and homeless persons did not fill in the Dwelling Form and therefore are not counted in the number of housekeeping households.

Buildings

The **number of buildings** includes all houses used for a residential purpose (whether occupied or vacant), buildings with dwellings (or a dwelling), and collective living quarters without individual dwellings but used for a residential purpose. In addition to family houses and apartment buildings the total number of buildings also includes various other facilities used for a residential purpose – e.g. youth homes, residential halls, children's homes, social welfare institutes, retirement and aged-care homes, monasteries and convents, asylum facilities, technical facilities with a dwelling unit (e.g. a school with a dwelling) and so on.

Categories of **type** of building include:

Family house – a home with a maximum of three separate dwelling units, no more than two above-ground floors, one underground floor, and an attic. Family houses also include recreational homes that have a house number and are part of the national housing stock even if used for recreational purposes. Family houses are classed as detached homes, semi-detached (two family houses built on adjacent lots and structurally connected by a shared wall) and row houses (at least three family homes joined within one circumferential wall)

Apartment building – a building that has multiple dwelling units accessed along a common hallway or stairwell and is not a family house, and regardless of the number of floors. Apartment buildings also include villas that do not qualify as family houses.

Other buildings – these are all other types of buildings that are not family houses or apartment buildings.

An occupied building is an object in which at least one dwelling is occupied or which contains collective accommodation for persons with a least one usual resident. An occupied building should be the usual place of residence for at least one person in order for it to qualify as occupied.

An unoccupied (vacant) building is an object that is intended for residential purposes but was not the place of usual residence for any person at the time of the census. The number of unoccupied buildings includes all buildings that contain dwellings, and any buildings that do not contain dwellings but provide collective accommodation if they are designed for habitation. Unoccupied buildings without dwellings or objects providing just short-term accommodation (hotels, tourist housing, hospitals, etc.) are not counted among unoccupied buildings.

The type of owner of the building can be either a natural or legal person. The form of ownership is relevant, not the number of owners. Ownership by natural persons applies also to cases of multiple co-owners of an object if they are natural persons. Cooperative ownership includes all types of housing cooperatives. Dwelling owner association only includes cases where the object as a whole is co-owned by the owners of the flats (dwelling units) and the owners of these units are listed in the land registry as the owners of the units and the co-owners of the object. Mixed ownership means a combination of co-ownership by natural persons (the owners of dwelling units) and a legal person, which is in most cases a cooperative (some of the dwellings are not privately owned).

Dwellings

An occupied dwelling is a unit in which at least one person has his or her usual place of residence.

A vacant dwelling is a unit that is not the usual place of residence of any person.

Tenure status refers to the status of the occupant of the dwelling. Quality of dwelling distinguishes between standard quality dwellings and dwellings of lower quality. Standard dwellings are units that have central heating

and complete or some technical facilities or dwellings without central heating but with complete technical facilities. Dwellings with lower quality are units without central heating and with technical facilities or with complete but shared technical facilities.

A room is defined as a space in a dwelling (usually a living room, bedroom, dining room, or kitchen) designed for habitation with a floor space of at least 8 square metres.

Useful floor space is the sum of floor space of all the unit's rooms and the kitchen if the latter has a floor space of at least 8 square metres. A kitchenette or kitchen smaller than 8 square metres does not count as a room.

Total floor space is the total floor space of all rooms, the kitchen, kitchenette, or other spaces in the dwelling (amenities, front hall, etc.). Floor space is measured along the inside of the unit's circumferential wall and does not include cellars, balconies, or enclosed balconies (even if enclosed by glass).

The availability of personal computer to the dwelling household was ascertained regardless of which member of the dwelling household owned it.

All the calculations of average values of the characteristics of the housing stock – e.g. the average useful floor space of dwellings, average number of rooms per unit, etc. – were computed for dwellings for which said values were ascertained.

COMPATIBILITY OF THE RESULTS OF THE 2011 CENSUS AND THE 2001 CENSUS

The final results of the 2011 Census are processed and published for the **usual resident population** and classed according to the **place of usual residence of a person**. By contrast, in 2001 the results were processed and published according to a person's place of permanent residence or place of long-term residence.

A basic methodological difference that is reflected in all the subject areas of the data is thus the use of the **place of usual residence of a person** as the defining factor for processing the geographical characteristics and classification of persons, and for processing households, determining the occupancy of dwellings and buildings, and calculating the commuter flows.

All data on persons that involve a comparison of addresses – **place of residence one year before the census, mother's place of residence at the time of the person's birth and commuting to the workplace or school** – are compared to the person's place of usual residence.

The data on **religious belief** in the 2011 Census include the statement 'Believers not identified with a church or religious society' as a separate category. In the data from the 2001 Census this type of statement was grouped in the category of 'other and not exactly stated'. In addition to the large number of churches, religious groups, and religious movements on which the 2011 Census publishes separate data, other changes are just terminological and the data are comparable; the category 'no religious belief' in the data from the 2011 Census corresponds to the category 'no denomination' in the data from the 2001 Census, and in the 2011 Census the term 'not stated' replaces the term 'not known' in the 2001 data.

Educational attainment is classed, as it was in the 2001 Census, into categories based on the ISCED-97 classification (International Standard Classification of Education).

In data on **economic activity** the categories 'homemakers' and 'children of pre-school age, other dependent persons', distinguished in the 2001 Census, are merged to form one category in the 2011 Census.

Data on status in **employment** are classed in conformity with the Classification of Status in Employment (CZ-ICSE). The categories 'employees in employment contract or civil servants' and 'other employees' distinguished in the 2001 census are merged into one category in the 2011 Census.

Data on **field of education, occupation and industry (branch of economic activity)** in the 2011 Census differ from the 2001 Census in that they conform to standard statistical classifications: International Standard Classification of Education (ISCED-97), Classification of Occupations (CZ-ISCO), Classification of Economic Activities (CZ-NACE).

Persons who frequently change their place of work and persons without a permanent workplace indicated their **place of work** in the 2001 Census based on the actual place of work at the time of the census. In the 2011 Census a special category was introduced for these persons, i.e. 'employment without a permanent place of work', and they are not included in the data on commuting.

The basic criterion for determining a **household** was the place of usual residence of the person or the persons living together and joins common housekeeping of a household.

Because of the method used to collect the census forms and obtain data, information could only be obtained on relations among members of the household. As a result, in 2011 **it was not possible to process data on former category - census households**.

The 2011 and 2001 data on family households are only comparable in the case of one-family housekeeping households, where the information on individual such households is processed in the same detail as in 2001.

A limited amount of data on the reference person and his/her characteristics is available; such data are derived only for one-person and one-family households.

The results for housekeeping households – from the perspective of the housing arrangements of household – newly include data on family households living in institutions. There is no comparable counterpart to these data in previous censuses. Persons living in families in institutions were in previous censuses counted as individuals in an institution.

For the first time (in relation to the inclusion of registered partnership in the census) one-couple families also include data on families of the same sex, both registered partnerships and same-sex cohabiting couples (consensual union).

The occupancy of buildings and dwellings is determined by the number of persons with the place of usual residence at the address, unlike in 2001 when it was based on the number of persons with the place of permanent residence. Unlike in 2001 the category 'temporarily occupied' was not included for buildings or dwellings.

The structure of the owner of the building is not comparable between censuses. **Cooperative ownership** includes cases where the housing cooperative is the sole owner of the building (according to records in the land registry). Cooperative ownership includes every type of housing cooperative. In 2001 **building cooperatives** included only cooperatives established in conformity with Act No. 27/1959 Coll. or cooperatives that had separated from a building cooperative to which it previously belonged. **Cooperatives founded for the purpose of privatisation of a building** were classed separately. This item also included other legal persons – not just cooperatives – that were established for the purpose of the privatisation of a residential object.

The item **mixed ownership** has a different meaning. In the 2011 Census mixed ownership was defined solely as a combination of ownership forms. In 2001 it included the dwelling owner associations, regardless of whether all the flats had been privatised or only some of them.

In the 2011 Census **dwelling owner association** formed a separate category (if the co-ownership was one hundred per cent).

On the topic of **central heating and type of fuel** there are no separate data on objects with remote heating or a community heating centre, nor the type of fuel used in the case of a boiler outside the object; all these categories are included under one item, i.e. 'installation outside the building'.

Tenure status is not comparable across all items. Cooperative dwelling includes all cases of a cooperative dwelling (see also 'type of owner'). In 2001 'the dwelling of a member of a building cooperative' and 'the dwelling of a member of a tenants' cooperative founded during the course of privatisation' were two separate categories of tenure status.

A room is defined differently. In conformity with international recommendations, the 2011 Census counts the kitchen as a room as long as it meets the size criteria for a room, i.e. it has a floor space of 8 or more square metres. In 2001 the kitchen was counted as a room only if it was the only room in the dwelling.

Unlike the 2001 Census the 2011 Census reports on not just the number but also the total **floor space of the rooms**, both separately for each room whose floor space is 8 or more square metres, and separately for rooms whose floor space is 4–7.9 square metres.

The floor space of a dwelling is defined differently in the 2011 Census from 2001 as the sum of the floor space of all rooms, and the kitchen if the floor space of the latter is at least 8 square metres. In the 2001 survey the kitchen was counted in the floor space of a dwelling only if it had an area of more than 12 square metres.

The categories of **standard quality and lower quality dwellings** replace the previous classification that had four categories of dwelling units. More detailed data on standard quality dwellings by type of heating and technical facilities are published to enable closer comparability to category 1 and category 2 units under the former classification. Dwellings with lower quality are only comparable to aggregations of category 3 and category 4 units under the former classification (2001).

Housekeeping households – one-couple families – include also same-sex couples, both registered partnerships and same-sex cohabiting couples. In 2001 registered partnerships did not exist and same-sex cohabiting couples, if declared in the census forms, were included under non-family households.

Tabulková příloha

1. Mezikrajské srovnání

	Česká republika <i>Czech Republic</i>	v tom kraje						
		Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký
	Území, sídelní struktura							
Rozloha (km ²)	78 866	496	11 015	10 056	7 561	3 315	5 334	3 163
Počet obcí	6 251	1	1 145	623	501	132	354	215
z toho se statutem města	596	1	82	53	56	37	58	39
Podíl městského obyvatelstva (%)	69,9	100,0	52,7	64,1	67,9	82,9	79,6	78,1
Podíl počtu obyvatel v obcích (%):								
do 199 obyvatel	1,8	x	2,3	4,3	3,7	0,8	0,9	1,2
s 200 - 999 obyvateli	15,3	x	25,0	19,1	17,8	11,9	12,3	15,0
s 1 000 - 4 999 obyvateli	21,4	x	30,2	26,7	28,4	21,8	17,4	20,3
Počet částí obcí	15 060	112	2 797	1 981	1 539	518	1 150	766
Počet základních sídelních jednotek	22 430	916	3 578	2 549	1 861	812	1 825	1 093
Hustota obyvatelstva (osoby/km ²)	132	2 557	117	62	75	89	152	137
	Obyvatelstvo							
Počet obyvatel	10 436 560	1 268 796	1 289 211	628 336	570 401	295 595	808 961	432 439
z toho ženy (%)	51,0	51,6	50,6	50,9	50,5	50,8	50,9	51,1
Obyvatelstvo podle způsobu bydlení (%):								
v bytech	97,2	95,7	96,9	97,8	96,6	96,2	97,0	97,3
v zařízeních	1,9	3,4	1,7	1,3	2,0	2,4	2,0	1,5
jinde (rekreační chaty, mobilní nebo nouzová obydlí apod.)	0,8	0,8	1,3	0,9	1,3	1,4	0,9	1,1
bezdomovci	0,11	0,10	0,07	0,08	0,06	0,09	0,12	0,06
Obyvatelstvo podle věku (%):								
0 – 14 let	14,3	12,1	15,5	14,5	13,9	14,3	15,0	14,9
15 – 64 let	69,6	71,6	69,4	69,3	69,5	70,2	69,9	69,7
65 a více let	15,8	15,8	14,8	15,9	16,3	15,1	14,6	15,0
nezjištěno	0,3	0,5	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,4
Průměrný věk	41,0	41,2	40,3	41,2	41,4	41,0	40,5	40,7
Obyvatelstvo podle rodinného stavu (z osob se zjištěným stavem, %):								
svobodní	40,0	42,6	39,4	39,2	39,0	41,3	41,1	40,4
ženatí, vdané	42,4	39,4	43,5	43,5	43,1	38,5	39,2	40,8
rozvedení	10,3	11,5	9,9	9,9	10,3	13,2	12,2	11,7
ovdovělí	7,3	6,5	7,1	7,4	7,5	7,0	7,4	7,1
Podíl cizinců na počtu obyvatel (%)	4,0	12,8	4,3	2,2	4,5	5,6	3,3	3,4
Obyvatelstvo podle národnosti (%):								
česká	64,3	64,8	69,9	72,4	70,1	64,4	68,4	69,5
moravská	5,0	0,3	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
slezská	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
slovenská	1,4	1,8	1,4	1,1	1,4	2,4	1,5	1,4
neuvedeno	25,3	27,0	26,2	24,7	26,0	27,7	27,0	26,1
Podíl obyvatel narozených v obci obvyklého bydliště (%)	47,1	50,8	39,7	44,1	44,9	38,8	42,7	43,4
Obyvatelstvo podle vztahu k náboženské víře (%):								
věřící - nehlásící se k žádné církvi ani náboženské společnosti	6,8	7,9	5,7	7,2	5,8	5,7	4,8	5,7
věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti	14,0	11,0	8,7	13,6	9,3	7,1	5,3	7,2
bez náboženské víry	34,5	37,0	40,1	30,9	38,0	39,7	44,2	42,5
neuvedeno	44,7	44,1	45,6	48,3	46,8	47,4	45,7	44,6
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání (%):								
základní								
vč. neukončeného	17,6	10,2	16,9	18,2	18,1	22,4	21,7	18,6
střední vč. vyučení (bez maturity)	33,0	20,3	33,6	34,9	34,7	34,3	34,9	35,9
úplné střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	31,2	35,3	32,5	31,6	30,9	27,7	28,2	29,8
vysokoškolské	12,5	23,6	11,5	10,8	10,4	7,0	7,6	9,6

1. Regional comparison

Regions (NUTS 3)							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomouc- ký	Zlínský	Moravsko- slezský	
Area and settlement structure							
4 759	4 519	6 796	7 195	5 267	3 963	5 427	Total area (square kilometers)
448	451	704	673	399	305	300	Number of municipalities
48	37	34	49	30	30	42	of which with town status
67,5	62,4	57,6	62,8	57,2	60,3	75,6	Share of urban population (%)
							Share of population in municipalities by number of inhabitants (%):
2,9	2,8	8,1	1,3	1,1	0,5	0,2	less than 200
20,9	23,7	25,6	16,8	17,8	17,5	6,4	200 - 999
19,4	21,7	18,6	26,6	30,3	29,5	19,6	1000 - 4999
1 074	991	1 402	902	767	438	623	Number of municipality parts
1 529	1 300	1 764	1 583	1 158	950	1 512	Number of basic settlement units
115	113	74	162	119	146	222	Population density
Population							
547 916	511 627	505 565	1 163 508	628 427	579 944	1 205 834	Total population
50,9	50,7	50,5	51,2	51,4	51,3	51,4	of which females (%)
							Population by housing arrangements (%):
97,5	97,5	98,1	97,7	97,7	98,1	97,7	in dwellings
1,7	1,9	1,3	1,5	1,5	1,3	1,6	in collective living quarters
0,7	0,5	0,5	0,7	0,6	0,5	0,5	Others (cottage, mobile home, shelter, etc.)
0,09	0,10	0,07	0,10	0,16	0,13	0,21	Homeless
							Population by age (%):
14,4	14,7	14,6	14,0	14,4	14,2	14,4	0-14
68,4	68,9	68,8	69,5	69,2	69,0	69,6	15-64
16,8	16,1	16,4	16,2	16,2	16,6	15,7	65 or more
0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	Not identified
41,6	41,0	41,1	41,1	41,2	41,5	41,0	Average age
							Population by legal marital status
							(with identified marital status, %):
38,6	39,2	39,1	40,0	39,6	39,0	39,6	Never married
43,5	44,1	45,5	43,3	43,0	44,5	42,0	Married
10,4	9,3	7,8	9,4	9,8	8,6	10,6	Divorced
7,5	7,4	7,5	7,4	7,5	7,8	7,7	Widowed
2,5	2,4	1,5	3,1	1,4	1,3	1,7	Share of foreign citizens (%)
							Population by ethnicity (%):
71,0	70,8	65,4	48,0	58,1	54,9	63,5	Czech
0,1	0,9	7,0	21,9	12,1	16,4	3,8	Moravian
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	Silesian
1,0	0,9	0,6	1,2	1,2	1,0	2,2	Slovak
25,7	25,6	24,6	23,7	24,6	22,8	23,7	Not declared
45,6	47,1	51,0	51,2	48,2	53,0	51,5	Population born in municipality of usual residence (%)
							Population by religious belief (%):
6,1	6,0	6,5	8,0	7,4	7,8	7,6	Believers not identified with a church or religious society
10,4	13,7	22,8	20,7	16,6	29,3	18,5	Believers identified with a church or religious society
37,8	34,9	25,7	28,9	32,2	22,5	30,2	No religious belief
45,8	45,4	45,0	42,4	43,9	40,4	43,8	Not declared
							Population aged 15+ by educational attainment (%):
17,6	17,9	18,5	17,6	18,4	19,0	19,6	Primary and lower secondary, incl. not completed elementary school (ISCED 1, 2)
35,5	36,6	37,5	32,3	35,4	35,8	35,1	Secondary, incl. vocational (ISCED 3C)
31,7	31,1	31,1	30,9	30,7	30,4	29,4	Upper secondary and post-secondary (ISCED 3A, 4, 5B)
10,1	9,9	9,5	14,7	11,4	11,2	11,2	Tertiary (ISCED 5A, 6)

1. Mezikrajské srovnání

1. pokračování

	Česká republika Czech Republic	v tom kraje						
		Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký
	Ekonomická aktivita							
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	5 080 573	644 643	639 851	307 130	278 674	139 871	377 298	208 512
zaměstnaní	4 580 714	600 730	587 539	280 844	255 278	123 100	325 987	185 944
z toho (%):								
zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající	91,2	87,3	91,0	91,8	91,6	90,9	91,5	90,6
pracující důchodci	5,0	7,7	5,1	4,6	4,8	5,5	5,0	5,5
ženy na mateřské dovolené	2,1	2,0	2,3	2,1	2,1	2,1	2,1	2,3
nezaměstnaní	499 859	43 913	52 312	26 286	23 396	16 771	51 311	22 568
v tom (%):								
hledající první zaměstnání	16,4	17,1	15,2	16,2	15,9	17,2	19,1	15,2
ostatní nezaměstnaní	83,6	82,9	84,8	83,8	84,1	82,8	80,9	84,8
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	4 784 923	500 971	582 765	294 587	259 975	131 319	372 383	198 712
z toho (%):								
nepracující důchodci	48,2	46,1	45,7	48,5	50,0	47,8	48,6	47,7
osoby v domácnosti, děti předškolního věku, ostatní závislé osoby	17,9	20,3	20,5	17,0	17,6	19,3	18,4	18,1
žáci, studenti a učni	30,2	29,4	29,9	30,9	28,8	29,1	29,6	30,5
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání (%):								
zaměstnanci	77,9	73,2	76,5	78,0	79,4	77,0	79,2	76,5
zaměstnavatelé	3,6	4,3	3,7	3,4	3,2	3,6	3,4	3,5
osoby pracující na vlastní účet	12,9	17,1	14,1	13,0	11,9	12,1	10,6	13,4
členové produkčních družstev	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
pomáhající rodinní příslušníci	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5
Zaměstnaní podle vybraných odvětví (%):								
zemědělství, lesnictví, rybářství	2,7	0,4	2,8	5,0	3,9	2,1	1,8	1,8
průmysl	25,4	9,4	23,2	26,7	29,2	24,8	27,0	31,7
stavebnictví	6,8	5,8	6,7	7,8	6,6	6,1	7,0	6,5
velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	10,2	11,3	11,2	10,0	9,5	9,6	9,0	9,2
doprava a skladování	5,6	5,4	7,1	5,3	5,9	5,2	6,6	4,8
ubytování, stravování a pohostinství	3,1	4,3	3,0	3,3	2,8	5,9	2,6	3,0
vzdělávání	6,0	6,2	5,2	5,9	5,6	5,2	6,0	5,9
zdravotní a sociální péče	6,5	6,4	5,7	5,9	6,4	7,3	6,7	5,8
Zaměstnaní podle hlavních tříd zaměstnání (%):								
zákonodárci a řídící pracovníci	6,0	8,2	6,4	5,5	5,4	5,0	5,4	5,6
specialisté	16,1	25,9	15,1	13,7	13,9	12,1	13,4	13,5
techničtí a odborní pracovníci	18,4	22,0	19,1	17,1	17,6	15,0	18,1	16,7
úředníci	5,5	6,9	6,3	5,0	5,3	4,9	5,1	4,7
pracovníci ve službách a prodeji	13,5	13,3	13,5	13,7	13,2	17,2	14,2	13,3
kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	1,4	0,3	1,4	2,5	1,8	1,3	1,1	1,1
řemeslníci a opraváři	14,5	7,0	13,8	16,0	15,8	14,6	14,6	16,3
obsluha strojů a zařízení, montéři	12,5	4,7	12,1	13,8	14,9	13,9	14,2	14,9
pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	3,5	2,3	3,2	3,8	3,7	5,0	4,0	3,9
zaměstnanci v ozbrojených silách	0,4	0,2	0,3	0,6	0,3	0,2	0,3	0,3
Míra ekonomické aktivity (%) ¹⁾	60,7	65,0	62,5	60,2	60,7	61,1	60,1	60,9
muži	68,6	72,4	70,6	68,2	68,4	67,9	67,8	68,9
ženy	53,4	58,5	55,0	52,7	53,5	54,8	53,0	53,5
Míra zaměstnanosti (%) ²⁾	54,7	60,6	57,4	55,0	55,6	53,7	51,9	54,3
muži	62,1	67,4	65,1	62,7	63,1	59,7	59,2	62,0
ženy	47,8	54,6	50,2	47,9	48,6	48,3	45,3	47,1

¹⁾ podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech osob ve věku 15 a více let se zjištěnou ekonomickou aktivitou

²⁾ podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob ve věku 15 a více let se zjištěnou ekonomickou aktivitou

1. Regional comparison

Continued

Regions (NUTS 3)							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomouc- ký	Zlínský	Moravsko- slezský	
Economic activity							
260 819	246 779	243 720	572 019	303 992	281 576	575 689	Economically active population
238 986	224 590	220 743	511 844	268 013	252 815	504 301	Employed
							of which (%)
91,3	92,3	93,0	91,4	92,7	92,7	92,5	Employees, employers, own-account workers, contributing family workers
5,1	4,2	3,7	4,6	3,8	3,9	4,1	Working pensioners
2,0	2,1	2,0	2,2	2,1	2,0	1,9	Women on maternity leave
21 833	22 189	22 977	60 175	35 979	28 761	71 388	Unemployed
							in %:
15,4	14,3	15,8	16,5	15,7	15,5	16,8	Seeking first work
84,6	85,7	84,2	83,5	84,3	84,5	83,2	Unemployed, others
260 408	243 033	245 515	541 007	300 693	279 417	574 138	Not economically active population
							of which (%)
49,6	48,7	48,9	48,7	48,9	49,5	49,3	Not working pensioners
16,8	16,7	16,0	17,5	16,6	16,0	16,8	Homemakers, children of pre-school age, other dependent persons
30,1	31,0	31,7	30,2	30,8	31,0	30,7	Pupils, students and apprentices
							Employed by status in employment (%):
77,4	79,4	80,1	78,3	79,9	78,5	81,0	Employees
3,5	3,4	3,2	3,7	3,3	3,9	3,3	Employers
12,9	11,7	11,6	12,9	11,6	12,6	10,0	Own-account workers
0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	Members of producers' co-operatives
0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	Contributing family workers
							Employed by industry (branch of economic activity) (%)
3,5	3,8	6,3	2,8	3,4	2,5	1,7	Agriculture, forestry and fishing
28,8	30,4	32,9	24,0	27,5	32,8	30,1	Industry
6,4	6,9	7,2	7,9	7,3	8,0	6,3	Construction
9,7	9,7	9,1	10,5	10,0	10,4	10,0	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles
5,0	5,5	5,0	5,3	5,8	4,5	5,4	Transportation and storage
3,0	2,4	2,5	3,0	2,7	3,1	2,9	Accommodation and food service activities
6,1	6,1	6,0	6,7	6,5	6,2	6,4	Education
7,0	6,2	6,4	6,8	7,2	6,2	7,1	Human health and social work activities
							Employed by occupation (%):
5,6	5,7	5,2	6,1	5,4	5,7	5,3	Managers
14,5	13,9	13,4	17,5	14,9	13,9	14,8	Professionals
17,2	18,2	16,7	18,6	17,4	17,5	18,3	Technicians and associate professionals
5,1	5,3	4,5	5,5	5,0	4,5	5,1	Clerical support workers
13,1	12,5	12,4	13,3	13,4	12,8	13,9	Service and sales workers
1,6	1,8	2,8	1,4	1,6	1,2	1,1	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
15,7	16,2	18,2	14,8	16,8	17,8	15,7	Craft and related trades workers
14,1	14,3	16,0	11,2	13,1	15,2	14,3	Plant and machine operator, and assemblers
3,7	3,6	3,8	3,5	3,8	4,0	3,8	Elementary occupations
0,3	0,6	0,4	0,3	1,1	0,3	0,2	Armed forced occupations
59,0	59,5	58,7	60,2	59,1	58,8	59,0	Economic activity rate (%) ¹⁾
67,0	67,7	66,9	68,4	67,3	67,3	66,6	Males
51,6	51,9	50,8	52,6	51,6	51,0	52,0	Females
54,1	54,2	53,1	53,9	52,1	52,8	51,7	Employment rate (%) ¹⁾
61,7	61,9	61,2	61,4	59,9	60,7	58,8	Males
47,0	46,9	45,4	46,9	45,0	45,6	45,1	Females

¹⁾ share of employed and unemployed on number of persons aged 15+ with identified economic activity

²⁾ share of employed on number of persons aged 15+ with identified economic activity

1. Mezikrajské srovnání

2. pokračování

	Česká republika Czech Republic	v tom kraje						
		Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký
	Vyjíždka do zaměstnání							
Vyjíždějící z obce celkem	1 137 176	24 291	213 698	74 737	68 935	29 517	81 167	41 305
v tom (%):								
do jiných obcí okresu	52,5	-	36,8	65,1	44,1	63,4	59,5	56,0
do jiných okresů kraje	22,4	-	12,1	18,1	40,2	18,6	18,3	19,3
do jiných krajů	21,9	80,8	49,9	11,8	11,2	11,3	18,7	22,1
mimo ČR	3,3	19,2	1,2	4,9	4,6	6,7	3,5	2,6
Vyjíždějící z obce denně (%)	84,6	72,5	86,1	83,5	85,8	81,3	80,3	83,7
Podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště (%) ¹⁾	39,5	6,3	57,7	42,1	42,8	41,7	42,2	37,9
Vyjíždějící z obce podle věku (%):								
15 - 24 let	7,5	5,0	6,6	7,3	8,0	8,9	8,1	8,2
25 - 29 let	13,5	15,4	12,9	13,3	13,1	12,1	13,0	13,4
30 - 39 let	32,8	35,8	35,5	31,5	32,4	30,9	33,2	33,7
40 - 49 let	24,7	20,4	23,6	24,8	24,3	25,4	24,6	23,8
50 - 59 let	18,1	16,8	17,2	19,7	18,8	18,7	17,5	17,2
60 let a více	3,4	6,7	4,2	3,4	3,4	3,9	3,5	3,7
Vyjíždějící z obce podle odvětví (%):								
zemědělství, lesnictví, rybářství	2,6	1,2	2,0	4,3	3,5	1,8	1,6	1,4
průmysl	33,1	22,2	23,9	32,3	35,9	31,1	33,5	41,2
stavebnictví	5,3	5,1	4,4	6,5	5,3	5,1	5,5	4,1
velkoobchod a maloobchod	10,1	17,4	12,1	9,5	9,1	9,6	8,8	8,7
doprava a skladování	7,0	9,5	8,5	6,5	7,1	6,6	8,7	5,9
vzdělávání	5,7	4,5	5,1	6,1	5,2	4,8	5,5	5,7
zdravotní a sociální péče	7,3	6,3	6,8	6,7	7,2	8,8	7,1	6,3
	Vyjíždka do škol							
Vyjíždějící z obce celkem	429 734	5 683	70 186	32 177	23 760	10 838	27 671	16 821
z toho vyjíždějící denně (%)	70,9	42,0	81,8	65,7	74,4	66,7	73,3	66,1
Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště z úhrnu studujících (%) ²⁾	44,9	5,5	61,4	53,2	47,2	48,8	43,1	45,3
	Domácnosti							
Hospodařící domácnosti celkem	4 375 122	579 509	523 045	262 692	242 397	128 904	352 346	183 299
v tom podle typu domácnosti:								
rodinné	2 737 561	305 296	340 036	168 172	151 206	75 527	210 447	113 338
tvořené 1 rodinou	2 667 867	300 262	329 829	163 840	147 651	73 917	206 511	110 698
v tom:								
úplné rodiny	2 097 031	223 695	262 615	130 204	118 056	55 093	157 312	86 063
z toho (%):								
se závislými dětmi	41,0	38,2	42,7	41,2	39,5	38,3	39,7	41,0
s ekonomicky aktivní osobou								
v čele domácnosti	69,4	72,4	71,8	69,3	68,7	67,7	67,8	69,4
bydlící v bytech	99,5	99,7	99,1	99,4	99,1	99,0	99,3	99,2
neúplné rodiny	570 836	76 567	67 214	33 636	29 595	18 824	49 199	24 635
z toho (%):								
se závislými dětmi	52,4	51,7	52,1	53,5	52,5	56,2	58,4	54,6
s ekonomicky aktivní osobou								
v čele domácnosti	62,8	64,7	63,9	63,7	63,8	62,4	62,2	63,7
bydlící v bytech	99,1	99,4	98,6	99,2	98,7	98,7	99,2	98,9
tvořené 2 a více rodinami	69 694	5 034	10 207	4 332	3 555	1 610	3 936	2 640
nerodinné	1 637 561	274 213	183 009	94 520	91 191	53 377	141 899	69 961
domácnosti vícečlenné nerodinné	215 414	48 411	24 091	10 325	11 857	8 032	19 284	9 045
domácnosti jednotlivců	1 422 147	225 802	158 918	84 195	79 334	45 345	122 615	60 916
z toho nepracující důchodci (%)	43,4	31,6	42,7	45,9	43,8	39,9	42,4	44,7
Domácnosti jednotlivců podle věku osoby (%):								
do 39 let	26,7	39,0	30,4	32,1	32,7	35,2	34,8	33,2
40 - 64 let	36,1	36,0	26,4	24,2	26,8	25,9	26,4	25,4
65 let a více	36,0	33,3	36,7	36,8	35,5	40,1	39,2	37,5
		29,4	35,8	37,8	36,6	32,5	32,6	35,9

¹⁾ ze zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště

²⁾ ze studujících se zjištěným místem školy

1. Regional comparison

Continued

Regions (NUTS 3)							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomouc- ký	Zlínský	Moravsko- slezský	
Commuting to work							
58 422	61 003	65 407	136 252	75 007	78 288	129 147	Commuting outside municipality, total in %:
64,6	61,7	66,8	41,3	68,3	69,8	52,4	within the district
15,7	15,7	12,4	45,7	14,7	14,0	37,2	within the region
17,8	20,6	18,8	9,1	14,5	13,4	7,1	within the Czech Republic
1,9	2,0	2,0	4,0	2,4	2,8	3,3	abroad
84,9	84,1	84,0	84,6	84,9	85,8	87,6	Daily commuting outside municipality (%)
41,7	44,6	44,5	40,6	43,5	46,6	41,6	Share of employed commuting outside municipality (%) ¹⁾
7,5	8,0	8,4	7,6	7,2	7,4	7,7	Commuters outside municipality by age (%):
13,5	14,1	14,2	14,2	13,6	14,0	13,4	15 - 24
32,6	32,9	31,2	32,8	32,8	30,8	31,1	25 - 29
24,6	24,0	25,4	24,6	24,9	25,8	26,7	30 - 39
18,3	18,0	18,2	17,8	18,5	19,0	18,3	40 - 49
3,5	2,9	2,6	3,1	2,9	2,9	2,8	50 - 59
							60 and over
3,1	3,5	5,3	2,7	3,0	2,0	1,4	Commuters outside municipality by industry (branch of economic activity) (%):
34,9	35,2	39,3	32,5	33,2	39,9	38,7	Agriculture, forestry and fishing
4,4	5,1	5,6	6,0	5,6	6,2	5,0	Industry
9,7	9,5	8,4	10,5	9,8	10,0	8,9	Construction
6,1	6,7	6,0	6,5	7,0	5,3	6,0	Wholesale and retail trade
6,5	6,3	5,6	6,0	6,5	6,0	6,1	Transportation and storage
8,1	7,4	7,3	7,7	8,2	7,2	7,4	Education
							Human health and social work activities
Commuting to schools							
25 109	26 400	30 933	48 999	31 811	32 708	46 638	Commuters outside municipality, total
65,6	65,4	64,1	77,2	68,5	65,3	70,9	of which commuting daily (%)
51,8	54,4	56,0	43,2	50,5	52,4	41,1	Share of commuters to school outside municipality (%) ²⁾
Households							
228 256	207 396	198 504	473 520	257 964	229 682	507 608	Housekeeping households, total
147 040	137 000	135 533	306 165	168 959	155 880	322 962	by type of household:
143 577	133 552	131 108	295 668	164 554	150 952	315 748	Family households
							One-family households
115 071	108 326	107 900	233 525	130 946	121 412	246 813	One-couple families
40,7	41,9	42,5	41,6	41,7	43,1	41,2	of which (%):
68,0	68,9	68,8	69,5	68,7	69,4	67,5	with dependent children
99,5	99,6	99,7	99,6	99,6	99,7	99,6	with economically active reference person
28 506	25 226	23 208	62 143	33 608	29 540	68 935	living in dwellings
52,6	51,9	48,5	48,6	52,0	46,4	54,2	Lone-parent families
62,7	63,0	60,6	60,8	63,0	60,1	62,8	of which (%):
99,2	99,3	99,4	99,4	99,2	99,5	99,3	with dependent children
3 463	3 448	4 425	10 497	4 405	4 928	7 214	with economically active reference person
81 216	70 396	62 971	167 355	89 005	73 802	184 646	living in dwellings
9 008	7 607	6 283	22 238	10 204	7 472	21 557	Two or more families households
72 208	62 789	56 688	145 117	78 801	66 330	163 089	Non-family households
48,1	48,8	51,3	44,2	48,6	51,0	46,9	Multi-person households
31,6	30,3	28,6	30,6	30,5	28,9		One-person households
23,1	23,5	21,7	27,4	23,5	21,5	24,1	of which not working pensioners (%):
35,8	35,1	34,7	34,8	35,9	35,9	38,0	less than 40
40,1	40,3	42,5	36,9	39,6	41,7	36,8	40 - 64
							65 and over

¹⁾ employed with identified place of work

²⁾ students with identified place of school

1. Mezikrajské srovnání

3. pokračování

	Česká republika Czech Republic	v tom kraje						
		Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký
	Domy							
Domy celkem	2 158 119	99 949	353 037	163 889	131 052	44 979	135 999	92 345
v tom:								
obydlené domy	1 800 075	92 927	286 780	123 048	105 835	39 845	115 679	73 380
neobydlené domy	358 044	7 022	66 257	40 841	25 217	5 134	20 320	18 965
Podíl neobydlených domů (%)	16,6	7,0	18,8	24,9	19,2	11,4	14,9	20,5
Průměrné stáří obydlí domů (roky)	49,8	53,3	48,6	48,6	51,1	58,6	60,6	58,2
z toho:								
rodinné domy	49,3	48,8	48,7	48,8	51,2	58,1	61,7	58,0
bytové domy	52,4	61,3	45,4	47,1	50,0	59,7	55,3	58,9
Obydlené domy s byty celkem	1 798 318	92 776	286 551	122 949	105 737	39 789	115 528	73 301
z toho rodinné domy (%)	86,5	61,8	91,7	88,1	86,0	73,1	79,0	83,4
Obydlené domy s byty podle vlastnictví (%):								
fyzická osoba	83,4	66,7	87,7	84,4	83,0	72,3	78,5	82,6
obec, stát	2,7	5,5	1,8	2,9	3,0	4,6	3,9	3,5
bytové družstvo	1,8	5,8	0,9	1,5	0,9	1,4	3,1	1,6
spoluvlastnictví vlastníků bytů	7,7	11,7	5,9	7,1	8,2	14,8	8,3	6,3
Obydlené domy s byty podle materiálu nosných zdí (%):								
kámen, cihly, tvárnice	87,0	80,2	89,1	91,4	87,3	82,1	82,6	82,1
stěnové panely	4,6	11,2	2,9	3,7	4,7	9,9	8,3	6,1
Obydlené domy s byty podle technické vybavenosti (%) ¹⁾ :								
přípoj na kanalizační síť	62,7	91,2	59,4	67,8	60,4	72,5	66,1	48,2
vodovod	99,5	99,9	99,3	99,5	99,3	99,6	99,7	99,5
plyn	64,4	85,1	51,5	43,1	57,8	62,2	62,3	49,0
ústřední topení	82,7	78,0	82,2	82,6	82,6	83,5	81,6	76,5
Bydlící osoby v domech celkem	10 304 041	1 251 257	1 266 199	621 984	559 646	288 784	797 680	425 593
z toho v domech s byty (%)	99,3	99,2	99,3	99,5	99,4	99,2	99,3	99,5
z toho v rodinných domech (%)	49,3	16,8	65,1	54,5	51,0	32,7	36,2	47,7
	Byty							
Byty celkem	4 756 572	587 832	582 294	308 712	268 963	135 091	377 133	205 187
v tom:								
obydlené byty	4 104 635	542 168	482 860	247 608	226 298	119 403	330 981	171 328
neobydlené byty	651 937	45 664	99 434	61 104	42 665	15 688	46 152	33 859
Podíl neobydlených bytů (%)	13,7	7,8	17,1	19,8	15,9	11,6	12,2	16,5
Důvody neobydlenosti bytů (%):								
slouží k rekreaci	26,0	1,4	33,0	40,0	28,6	10,5	17,1	41,9
přestavba	5,1	5,8	5,0	4,2	4,8	5,1	5,6	4,8
nezpůsobilé k bydlení	4,7	1,7	4,9	3,8	4,0	5,2	5,5	3,5
Obydlené byty podle druhu domu (%):								
v rodinných domech	43,7	13,4	60,5	50,0	46,6	28,1	32,1	42,7
v bytových domech	55,0	85,7	38,1	48,7	51,9	70,3	66,7	55,5
Obydlené byty podle vlastníka domu (%):								
fyzická osoba	46,2	24,8	60,1	50,5	48,8	32,9	36,3	46,4
obec, stát	9,1	12,1	5,9	9,8	9,0	10,3	9,3	8,9
bytové družstvo	11,0	17,0	6,6	9,8	4,3	6,7	16,5	9,6
spoluvlastnictví vlastníků bytů	22,1	28,7	19,6	21,7	27,5	40,5	24,5	18,5
Obydlené byty podle právního důvodu užívání (%):								
ve vlastním domě	35,8	11,1	49,8	40,8	37,9	22,4	26,0	34,2
v osobním vlastnictví	20,1	28,6	16,7	19,3	25,7	35,0	21,4	18,2
nájemní	22,4	34,0	14,7	20,4	20,4	24,6	24,9	24,3
družstevní	9,4	12,8	5,5	7,9	3,7	4,3	15,0	10,2

¹⁾ podíl z úhrnu obydlí domů s byty se zjištěným technickým vybavením

1. Regional comparison

Continued

Regions (NUTS 3)							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomouc- ký	Zlínský	Moravsko- slezský	
Buildings							
137 051	128 618	136 766	259 567	137 345	141 852	195 670	Buildings, total
109 736	104 850	108 062	225 006	118 882	120 444	175 601	Occupied buildings
27 315	23 768	28 704	34 561	18 463	21 408	20 069	Vacant buildings
19,9	18,5	21,0	13,3	13,4	15,1	10,3	Share of vacant buildings (%)
52,0	47,9	45,9	46,9	50,2	44,7	46,2	Average age of occupied buildings (years)
							of which:
51,4	48,0	46,0	46,6	49,9	44,9	45,3	Family houses
56,2	46,3	44,0	49,6	52,1	41,7	51,1	Apartment buildings
109 628	104 751	107 989	224 816	118 756	120 327	175 420	Occupied buildings with dwellings, total
87,6	89,7	91,1	89,8	88,5	92,3	84,1	of which family houses (%)
							Occupied buildings with dwellings by type of owner (%)
85,2	85,3	86,4	84,7	85,3	86,5	81,3	Natural person
2,6	2,6	1,9	2,2	2,3	1,3	3,1	Local or central authority
1,3	1,4	1,2	1,4	1,2	1,2	2,9	In co-operative ownership
6,9	7,5	7,3	8,5	7,7	8,5	6,1	Dwelling owners association
							Occupied buildings with dwellings by materials of the building (%):
88,9	91,1	93,0	86,9	82,8	85,4	86,4	Stone, bricks, blocks
3,3	2,6	2,7	3,1	3,5	3,0	6,5	Wall panels
							Occupied buildings with dwellings by technical facilities (%) ¹⁾ :
56,7	54,2	62,5	72,9	63,4	65,9	45,8	Public sewage disposal
99,5	99,6	99,6	99,4	99,4	99,2	99,7	Piped water
51,3	64,6	59,3	84,7	73,1	72,4	75,5	Gas
76,5	80,3	83,7	83,4	84,0	86,1	89,9	Central heating
540 944	505 816	501 026	1 153 208	621 577	575 528	1 194 799	Persons living in buildings, total
99,4	99,4	99,4	99,4	99,3	99,2	99,2	of which in buildings with dwellings (%)
57,0	60,5	64,7	56,9	55,7	64,1	43,7	of which in family houses (%)
Dwellings							
259 995	233 798	230 025	503 489	279 323	252 396	532 334	Dwellings, total
215 277	196 288	188 191	443 358	243 624	217 093	480 158	Occupied dwellings
44 718	37 510	41 834	60 131	35 699	35 303	52 176	Vacant dwellings
17,2	16,0	18,2	11,9	12,8	14,0	9,8	Share of vacant dwellings (%)
							Reasons of vacancy (%):
34,2	33,9	40,8	18,4	16,2	19,7	12,7	Reserved for seasonal or secondary use
4,7	4,9	4,3	6,0	6,5	4,6	5,6	Reconstruction of dwelling
4,8	5,4	4,9	5,6	6,5	5,9	5,1	Unfit for habitation
							Occupied dwellings by type of building (%):
52,1	55,5	59,8	50,5	50,3	58,0	38,0	in family houses
46,4	43,0	38,7	48,2	48,6	40,8	61,1	in apartment buildings
							Occupied dwellings by type of owner of the building (%):
54,9	55,0	58,4	51,0	51,8	56,1	38,6	Natural person
7,4	8,0	6,9	11,2	6,9	5,1	11,1	Local or central authority
7,4	9,0	6,9	9,7	8,8	8,2	17,8	In co-operative ownership
20,7	20,7	19,5	19,5	21,9	22,3	14,9	Dwelling owners association
							Occupied dwellings by tenure status (%):
42,1	45,1	49,7	42,7	41,1	48,3	30,0	in own house
19,2	17,9	17,5	16,8	20,4	18,8	13,3	in private ownership
18,9	17,9	14,3	21,7	18,3	14,8	29,0	rented dwelling
7,4	7,1	7,0	7,5	8,6	6,9	16,1	in co-operative ownership

¹⁾ occupied buildings with identified technical facilities

1. Mezikrajské srovnání

dokončení

	Česká republika Czech Republic	v tom kraje						
		Hl.město Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeňský	Karlo- varský	Ústecký	Liberecký
	Byty							
Obydlené byty podle technické vybavenosti (%) ¹⁾ :								
plyn zaveden do bytu	68,7	71,4	55,4	44,2	68,7	73,7	70,8	54,1
vodovod v bytě	99,6	99,9	99,4	99,6	99,5	99,8	99,7	99,6
teplá voda	98,2	99,4	97,3	98,3	98,0	98,2	98,5	98,1
přípoj na kanalizační síť	79,7	95,6	71,7	81,0	77,5	88,8	85,1	70,6
žumpa, jímka	18,6	4,3	25,8	17,4	19,9	10,0	13,7	25,3
vlastní splachovací záchod	98,4	99,5	97,8	98,8	98,1	99,1	98,6	97,4
vlastní koupelna, sprchový kout	98,7	99,3	98,4	98,9	98,4	98,8	98,7	97,9
Obydlené byty podle způsobu vytápění (%) ²⁾ :								
ústřední topení	80,4	72,2	80,9	83,0	79,5	81,9	82,7	75,6
z toho:								
kotelna mimo dům	34,2	47,1	22,1	32,9	30,5	48,3	49,0	31,9
kotelna v domě	45,2	22,2	58,0	49,5	48,3	32,5	32,5	42,9
z toho na plyn	28,6	19,8	30,4	20,6	25,3	18,3	19,6	22,5
etážové topení	7,1	9,7	5,5	4,5	7,9	7,3	6,3	9,7
z toho na plyn	5,8	8,7	3,6	2,7	6,2	5,8	5,1	7,5
kamna	8,7	12,4	9,6	9,1	8,8	6,3	7,0	10,1
z toho na plyn	3,5	9,0	2,0	1,0	3,5	2,3	2,4	2,0
Obydlené byty podle typu (%):								
byty standardní celkem	91,6	88,1	91,0	92,9	91,9	89,2	90,1	90,4
v tom:								
s ústředním topením a úplným příslušenstvím	87,3	86,3	85,5	86,6	86,7	84,8	85,7	83,5
s ústředním topením a částečným příslušenstvím	1,0	0,8	1,0	0,6	1,0	0,9	1,0	1,4
bez ústředního topení a s úplným příslušenstvím	3,3	1,1	4,5	5,7	4,2	3,4	3,5	5,4
byty se sníženou kvalitou	5,6	6,7	6,2	4,8	5,4	7,2	6,9	6,4
Počet osob na 1 obydlí byt	2,47	2,24	2,59	2,48	2,44	2,38	2,37	2,46
v rodinných domech	2,80	2,85	2,79	2,72	2,68	2,79	2,69	2,76
v bytových domech	2,21	2,14	2,27	2,25	2,22	2,22	2,22	2,23
Počet osob na 1 obytnou místnost								
8 m ² a více	0,76	0,79	0,75	0,73	0,74	0,77	0,76	0,77
v rodinných domech	0,70	0,71	0,69	0,69	0,68	0,71	0,70	0,72
v bytových domech	0,80	0,80	0,83	0,78	0,78	0,80	0,79	0,80
Obytná plocha v m ² na 1 osobu	32,5	31,6	34,3	33,7	33,5	32,6	32,9	32,7
v rodinných domech	36,1	38,4	38,0	37,6	37,4	38,0	37,8	36,5
v bytových domech	29,6	30,6	28,5	29,6	29,9	30,5	30,4	29,9
Obytná plocha v m ² na 1 byt	65,3	57,8	72,1	67,6	66,0	62,4	63,1	65,3
v rodinných domech	80,9	87,8	84,9	81,4	80,2	84,6	81,9	80,5
v bytových domech	52,6	53,0	51,7	53,2	53,1	53,5	53,6	53,6
Počet obytných místností								
8 m ² a více na 1 byt	3,70	3,24	3,95	3,81	3,72	3,51	3,55	3,67
v rodinných domech	4,41	4,58	4,49	4,38	4,32	4,49	4,33	4,34
v bytových domech	3,12	3,03	3,07	3,22	3,18	3,12	3,16	3,16
Počet hospodařících domácností na 1 byt	1,05	1,05	1,06	1,05	1,05	1,06	1,05	1,05
Vybavenost bytových domácností osobním počítačem (%):								
s internetem	53,0	57,4	54,4	51,3	50,4	46,3	48,5	50,8
bez internetu	3,6	3,6	3,5	3,7	3,7	4,0	3,4	3,7

¹⁾ podíl z úhrnu obydlí bytů se zjištěným technickým vybavením

²⁾ podíly jsou počítány z celkového počtu obydlí bytů

1. Regional comparison

End of table

Regions (NUTS 3)							
Králové- hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
Dwellings							
56,2	67,5	61,2	83,1	75,5	73,6	83,0	Occupied dwellings by technical facilities (%) ¹⁾ :
99,6	99,7	99,7	99,6	99,6	99,4	99,8	Piped gas available in dwelling
97,8	97,7	97,7	98,1	98,0	97,7	98,8	Piped water available in dwelling
72,0	70,1	74,1	84,4	78,0	78,0	74,2	Hot water
24,0	27,0	24,2	14,8	20,5	19,8	24,0	Public sewage disposal
97,7	97,8	98,2	98,0	98,2	97,9	98,8	Septic tank
98,3	98,6	98,8	98,7	98,7	98,7	99,0	Private flush toilet
							Private bathroom, shower
							Occupied dwellings by type
							of heating (%) ²⁾ :
74,5	78,4	80,9	79,5	81,7	86,6	88,9	Central heating
							of which:
27,5	24,8	19,6	26,8	28,2	26,4	47,4	Installation outside the building
46,4	53,1	60,7	52,1	52,9	59,7	41,0	Installation in the building
24,6	33,6	33,4	43,6	35,9	42,0	27,8	of which gaseous fuels
8,9	9,7	7,7	8,2	7,8	4,3	4,3	Heater inside dwelling
6,4	7,9	6,1	7,3	6,6	3,7	3,6	of which gaseous fuels
12,5	8,8	8,4	8,9	7,7	6,7	4,2	Stove
2,5	2,6	2,2	5,6	3,2	2,4	1,6	of which gaseous fuels
							Occupied dwellings by quality (%):
92,3	93,1	93,9	92,4	93,4	93,5	93,4	Standard quality dwellings, total
85,3	87,5	88,8	89,3	89,6	90,2	90,1	with central heating and complete facilities
1,1	1,1	0,9	1,2	1,1	1,0	0,9	with central heating and incomplete facilities
5,9	4,5	4,1	1,9	2,8	2,4	2,4	no central heating and complete facilities
5,0	4,9	4,2	5,1	4,6	5,1	5,0	Lower quality dwellings
2,48	2,54	2,64	2,56	2,52	2,62	2,45	Number of persons per 1 occupied dwelling
2,73	2,79	2,86	2,91	2,80	2,91	2,84	in family houses
2,21	2,23	2,31	2,22	2,23	2,23	2,22	in apartment buildings
0,76	0,76	0,74	0,75	0,74	0,75	0,76	Number of persons per 1 room
0,72	0,72	0,71	0,71	0,71	0,72	0,71	in family houses
0,80	0,80	0,80	0,79	0,77	0,79	0,79	in apartment buildings
32,8	32,3	32,5	32,0	32,2	31,4	31,4	Floor space in square metres per 1 person
35,6	34,9	35,2	34,8	35,0	33,6	35,1	in family houses
29,6	28,9	28,3	29,1	29,4	28,3	29,0	in apartment buildings
66,1	66,5	68,9	66,7	65,7	66,9	62,3	Floor space in square metres per 1 dwelling
77,8	77,8	79,6	80,8	78,4	78,1	79,4	in family houses
53,0	52,2	52,5	52,1	52,7	51,2	51,4	in apartment buildings
3,72	3,78	3,93	3,84	3,78	3,91	3,62	Number of rooms (8 square metres and over)
4,27	4,30	4,40	4,51	4,34	4,46	4,43	in family houses
3,12	3,13	3,20	3,14	3,20	3,14	3,11	in apartment buildings
1,05	1,05	1,05	1,06	1,05	1,05	1,05	Number of housekeeping households per 1 dwelling
							Availability of personal computer to the dwelling household (%):
53,1	52,9	52,2	55,1	51,2	54,2	53,1	with Internet connection
3,5	3,8	3,8	3,5	4,1	3,6	3,5	no Internet connection

¹⁾ occupied dwellings with identified technical facilities

²⁾ shares are calculated from the total number of occupied dwellings

2. Srovnání okresů Libereckého kraje

2. Comparison of districts of the Liberecký Region

	Liberecký kraj Liberecký Region	v tom okresy Districts				
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily	
	Území, sídelní struktura Area and settlement structure					
Rozloha (km ²)	3 163	1 073	402	989	699	Total area (square kilometers)
Počet obcí	215	57	34	59	65	Number of municipalities
z toho se statutem města	39	11	8	11	9	of which with town status
Podíl městského obyvatelstva (%)	78,1	79,9	80,6	84,4	58,4	Share of urban population (%)
Podíl počtu obyvatel v obcích (%):						number
do 199 obyvatel	1,2	2,2	0,5	0,5	2,3	less than 200
s 200–999 obyvateli	15,0	15,1	12,7	11,6	25,6	200–999
s 1 000–4 999 obyvateli	20,3	23,7	21,8	15,1	25,6	1000–4999
Počet částí obcí	766	195	116	247	208	Number of municipality parts
Počet základních sídelních jednotek	1 093	274	208	342	269	Number of basic settlement units
Hustota obyvatelstva (osoby/km ²)	137	94	219	172	105	Population density
	Obyvatelstvo Population					
Počet obyvatel	432 439	100 756	88 200	169 878	73 605	Total population
z toho ženy (%)	51,1	50,9	51,3	51,1	50,9	of which females (%)
Obyvatelstvo podle způsobu bydlení (%):						Population by housing arrangements (%):
v bytech	97,3	97,0	97,2	97,0	98,7	in dwellings
v zařízeních	1,5	1,5	1,5	1,8	0,8	in collective living quarters
jinde (rekreační chaty, mobilní nebo nouzová obydlí apod.)	1,1	1,4	1,3	1,1	0,4	Others (cottage, mobile home, shelter, etc.)
bezdomovci	0,06	0,03	0,07	0,09	0,01	Homeless
Obyvatelstvo podle věku (%):						Population by age (%):
0–14 let	14,9	15,6	14,6	15,0	14,4	0–14
15–64 let	69,7	70,9	69,2	69,9	67,9	15–64
65 a více let	15,0	13,1	15,8	14,7	17,4	65 or more
nezjištěno	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	Not identified
Průměrný věk	40,7	39,7	41,2	40,5	41,8	Average age
Obyvatelstvo podle rodinného stavu (z osob se zjištěným stavem, %):						Population by legal marital status (with identified marital status, %):
svobodní	40,4	41,6	40,0	40,6	38,9	Never married
ženatí, vdané	40,8	39,0	40,3	40,8	43,5	Married
rozvedení	11,7	12,6	12,5	11,7	9,6	Divorced
ovdovělí	7,1	6,8	7,2	6,8	8,0	Widowed
Podíl cizinců na počtu obyvatel (%)	3,4	2,5	3,6	4,4	2,1	Share of foreign citizens (%)
Obyvatelstvo podle národnosti (%):						Population by ethnicity (%):
česká	69,5	68,4	68,6	69,5	71,9	Czech
moravská	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Moravian
slezská	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Silesian
slovenská	1,4	1,2	1,5	1,6	1,0	Slovak
neuvedeno	26,1	27,6	26,3	25,6	25,1	Not declared
Podíl obyvatel narozených v obci obvyklého bydliště (%)	43,4	37,7	43,6	45,1	46,7	Population born in municipality of usual residence (%)
Obyvatelstvo podle vztahu k náboženské víře (%):						Population by religious belief (%):
věřící - nehlásící se k žádné církvi ani náboženské společnosti	5,7	4,7	6,0	5,8	6,4	Believers not identified with a church or religious society
věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti	7,2	5,2	6,7	7,2	10,8	Believers identified with a church or religious society
bez náboženské víry	42,5	43,6	43,5	43,3	38,2	No religious belief
neuvedeno	44,6	46,5	43,8	43,8	44,7	Not declared

2. Srovnání okresů Libereckého kraje

2. Comparison of districts of the Liberecký Region

1. pokračování

Continued

	Liberecký kraj Liberecký Region	v tom okresy		Districts		
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily	
	Obyvatelstvo Population					
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání (%):						Population aged 15+ by educational attainment (%):
základní vč. neukončeného	18,6	20,4	18,6	17,7	18,4	Primary and lower secondary, incl. not completed elementary school (ISCED 1, 2)
střední vč. vyučení (bez maturity)	35,9	39,0	35,4	33,9	37,0	Secondary, incl. vocational (ISCED 3C)
úplné střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	29,8	27,4	30,5	30,3	31,2	Upper secondary and post-secondary (ISCED 3A, 4, 5B)
vysokoškolské	9,6	6,9	9,5	11,6	9,1	Tertiary (ISCED 5A, 6)
	Ekonomická aktivita Economic activity					
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	208 512	48 819	41 395	82 799	35 499	Economically active population
zaměstnaní	185 944	42 513	36 899	74 358	32 174	Employed
z toho (%):						of which (%)
zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající	90,6	91,3	90,1	90,3	91,3	Employees, employers, own-account workers, contributing family workers
pracující důchodci	5,5	4,9	6,1	5,7	5,0	Working pensioners
ženy na mateřské dovolené	2,3	2,3	2,2	2,3	2,1	Women on maternity leave
nezaměstnaní	22 568	6 306	4 496	8 441	3 325	Unemployed
v tom (%):						in %:
hledající první zaměstnání	15,2	15,0	15,5	15,7	14,3	Seeking first work
ostatní nezaměstnaní	84,8	85,0	84,5	84,3	85,7	Unemployed, others
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	198 712	45 485	41 542	76 751	34 934	Not economically active population
z toho (%):						of which (%)
nepracující důchodci	47,7	46,2	49,7	46,7	49,6	Not working pensioners
osoby v domácnosti, děti předškolního věku, ostatní závislé osoby	18,1	18,9	17,4	18,9	16,0	Homemakers, children of pre-school age, other dependent persons
žáci, studenti a učni	30,5	31,2	29,2	30,5	30,9	Pupils, students and apprentices
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání (%):						Employed by status in employment (%):
zaměstnanci	76,5	78,4	74,3	77,2	74,7	Employees
zaměstnavatelé	3,5	3,2	3,7	3,4	4,0	Employers
osoby pracující na vlastní účet	13,4	11,5	15,1	13,2	14,4	Own-account workers
členové produkčních družstev	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	Members of producers' co-operatives
pomáhající rodinní příslušníci	0,5	0,4	0,5	0,4	0,6	Contributing family workers
Zaměstnaní podle vybraných odvětví (%):						Employed by industry (branch of economic activity) (%):
zemědělství, lesnictví, rybářství	1,8	1,8	1,0	1,3	4,1	Agriculture, forestry and fishing
průmysl	31,7	35,5	33,1	28,6	32,0	Industry
stavebnictví	6,5	5,8	6,3	7,3	5,7	Construction
velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	9,2	7,7	9,5	10,1	9,0	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles
doprava a skladování	4,8	4,9	4,1	4,9	5,1	Transportation and storage
ubytování, stravování a pohostinství	3,0	2,6	3,2	2,6	4,1	Accommodation and food service activities
vzdělávání	5,9	5,5	5,3	6,3	6,0	Education
zdravotní a sociální péče	5,8	5,1	5,6	6,2	6,0	Human health and social work activities

2. Srovnání okresů Libereckého kraje

2. Comparison of districts of the Liberecký Region

2. pokračování

Continued

	Liberecký kraj Liberecký Region	v tom okresy Districts				
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily	
	Ekonomická aktivita Economic activity					
Zaměstnaní podle hlavních tříd zaměstnání (%)						Employed by occupation (%):
zákodníci a řídící pracovníci	5,6	4,4	5,9	6,1	5,5	Managers
specialisté	13,5	11,5	13,4	15,0	12,5	Professionals
techničtí a odborní pracovníci	16,7	14,6	17,0	18,2	15,5	Technicians and associate professionals
úředníci	4,7	4,4	4,4	5,2	4,5	Clerical support workers
pracovníci ve službách a prodeji	13,3	12,8	13,3	13,5	13,6	Service and sales workers
kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	1,1	1,1	0,7	1,0	2,0	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
řemeslníci a opraváři	16,3	18,3	16,7	14,8	16,6	Craft and related trades workers
obsluha strojů a zařízení, montéři	14,9	18,1	14,1	12,9	16,0	assemblers
pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	3,9	4,9	3,7	3,6	3,8	Elementary occupations
zaměstnanci v ozbrojených silách	0,3	0,2	0,2	0,5	0,1	Armed forced occupations
Míra ekonomické aktivity (%) ¹⁾	60,9	62,1	59,1	61,7	59,3	Economic activity rate (%) ¹⁾
muži	68,9	69,7	67,2	69,8	67,9	Males
ženy	53,5	55,1	51,7	54,4	51,3	Females
Míra zaměstnanosti (%) ²⁾	54,3	54,1	52,7	55,4	53,7	Employment rate (%) ²⁾
muži	62,0	62,0	60,4	62,9	61,9	Males
ženy	47,1	46,7	45,7	48,6	46,1	Females
	Vyjíždka do zaměstnání Commuting to work					
Vyjíždějící z obce celkem	41 305	10 836	8 924	13 325	8 220	Commuting outside municipality, total
v tom (%):						in %:
do jiných obcí okresu	56,0	59,3	45,4	62,0	53,6	within the district
do jiných okresů kraje	19,3	7,8	39,5	18,7	13,3	within the region
do jiných krajů	22,1	30,2	12,7	16,3	31,1	within the Czech Republic
mimo ČR	2,6	2,7	2,3	3,0	2,0	abroad
Vyjíždějící z obce denně (%)	83,7	82,0	84,5	85,0	82,9	Daily commuting outside municipality (%)
Podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště (%) ³⁾	37,9	43,8	41,2	30,1	45,1	Share of employed commuting outside municipality (%) ³⁾
Vyjíždějící z obce podle věku (%):						Commuters outside municipality by age (%):
15–24 let	8,2	9,2	7,5	8,1	7,7	15–24
25–29 let	13,4	13,2	13,4	13,4	13,8	25–29
30–39 let	33,7	33,6	34,3	34,6	31,8	30–39
40–49 let	23,8	24,1	23,6	23,0	24,7	40– 49
50– 59 let	17,2	16,3	17,3	17,0	18,4	50–59
60 let a více	3,7	3,6	3,9	3,8	3,5	60 and over
Vyjíždějící z obce podle odvětví (%):						(branch of economic activity) (%):
zemědělství, lesnictví, rybářství	1,4	1,3	0,7	1,3	2,5	Agriculture, forestry and fishing
průmysl	41,2	46,1	36,6	41,0	39,8	Industry
stavebnictví	4,1	3,9	4,3	4,6	3,5	Construction
velkoobchod a maloobchod	8,7	6,8	10,1	9,3	8,6	Wholesale and retail trade
doprava a skladování	5,9	6,3	5,2	5,7	6,6	Transportation and storage
vzdělávání	5,7	5,1	6,0	5,3	6,9	Education
zdravotní a sociální péče	6,3	6,0	6,7	5,8	7,3	Human health and social work activities

¹⁾ podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech osob ve věku 15 a více let se zjištěnou ekonomickou aktivitou

²⁾ podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob ve věku 15 a více let se zjištěnou ekonomickou aktivitou

³⁾ ze zaměstnaných se zjištěným místem

¹⁾ share of employed and unemployed on number of persons aged 15+ with identified economic activity

²⁾ share of employed on number of persons aged 15+ with identified economic activity

³⁾ employed with identified place of work

2. Srovnání okresů Libereckého kraje

2. Comparison of districts of the Liberecký Region

3. pokračování

Continued

	Liberecký kraj Liberecký Region	v tom okresy Districts				
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily	
	Vyjíždka do škol Commuting to schools					
Vyjíždějící z obce celkem	16 821	4 182	3 717	4 965	3 957	Commuters outside municipality, total of which commuting daily (%) Share of commuters to school outside municipality (%) ¹⁾
z toho vyjíždějící denně (%)	66,1	65,3	70,4	67,8	60,7	
Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště z úhrnu studujících (%) ¹⁾	45,3	49,1	50,4	33,8	60,0	
	Domácnosti Households					
Hospodařící domácnosti celkem	183 299	42 024	38 265	72 486	30 524	Housekeeping households, total by type of household:
v tom podle typu domácnosti:						
rodinné	113 338	26 290	23 159	44 433	19 456	
tvořené 1 rodinou	110 698	25 645	22 663	43 450	18 940	One-family households
v tom:						
úplné rodiny	86 063	19 634	17 332	33 973	15 124	One-couple families
z toho (%):						of which (%):
se závislými dětmi	41,0	41,3	40,3	41,0	41,2	with dependent children
s ekonomicky aktivní osobou						with economically active reference
v čele domácnosti	69,4	69,5	67,3	70,7	68,6	person
bydlící v bytech	99,2	98,9	99,0	99,1	99,8	living in dwellings
neúplné rodiny	24 635	6 011	5 331	9 477	3 816	Lone-parent families
z toho (%):						of which (%):
se závislými dětmi	54,6	56,0	54,9	55,4	50,2	with dependent children
s ekonomicky aktivní osobou						with economically active reference
v čele domácnosti	63,7	63,5	62,6	64,7	63,1	person
bydlící v bytech	98,9	98,7	98,6	98,8	99,5	living in dwellings
tvořené 2 a více rodinami	2 640	645	496	983	516	Two or more families households
nerodinné	69 961	15 734	15 106	28 053	11 068	Non-family households
domácnosti vícečlenné nerodinné	9 045	2 134	1 914	3 839	1 158	Multi-person households
domácnosti jednotlivců	60 916	13 600	13 192	24 214	9 910	One-person households
z toho nepracující důchodci (%)	44,7	42,6	46,3	42,9	50,1	of which not working pensioners (%):
Domácnosti jednotlivců podle věku osoby (%):						One-person households by age (%):
do 39 let	25,4	27,2	24,5	26,7	20,7	less than 40
40–64 let	37,5	39,8	37,2	37,2	35,7	40–64
65 let a více	35,9	31,6	37,1	34,8	42,5	65 and over
	Domy Buildings					
Domy celkem	92 345	19 701	17 710	30 213	24 721	Buildings, total
v tom:						
obydlené domy	73 380	15 986	14 182	26 308	16 904	Occupied buildings
neobydlené domy	18 965	3 715	3 528	3 905	7 817	Vacant buildings
Podíl neobydlených domů (%)	20,5	18,9	19,9	12,9	31,6	Share of vacant buildings (%)
Průměrně stáří obydlených domů (roky)	58,2	58,7	62,3	60,8	50,2	Average age of occupied buildings (years)
z toho:						of which:
v rodinných domech	58,0	60,6	61,8	60,0	50,0	Family houses
v bytových domech	58,9	47,8	64,9	64,0	51,3	Apartment buildings
Obydlené domy s byty celkem	73 301	15 970	14 162	26 275	16 894	Occupied buildings with dwellings, total
z toho rodinné domy (%)	83,4	83,2	81,1	80,6	89,8	of which family houses (%)
Obydlené domy s byty podle vlastnictví (%):						Occupied buildings with dwellings by type of owner (%):
fyzická osoba	82,6	80,7	82,0	80,9	87,7	Natural person
obec, stát	3,5	3,6	4,0	3,7	2,8	Local or central authority
bytové družstvo	1,6	1,3	1,4	2,3	0,8	In co-operative ownership
spoluvlastnictví vlastníků bytů	6,3	6,4	5,8	7,6	4,5	Dwelling owners association

¹⁾ ze studujících se zjištěným místem školy

¹⁾ students with identified place of school

2. Srovnání okresů Libereckého kraje

2. Comparison of districts of the Liberecký Region

4. pokračování

Continued

	Liberecký kraj Liberecký Region	v tom okresy		Districts		
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily	
	Domy Buildings					
Obydlené domy s byty podle materiálu nosných zdí (%):						Occupied buildings with dwellings by materials of the building (%):
kámen, cihly, tvárnice	82,1	76,1	83,4	81,5	87,5	Stone, bricks, blocks
stěnové panely	6,1	7,6	5,5	7,7	2,6	Wall panels
Obydlené domy s byty podle technické vybavenosti (%) ¹⁾ :						Occupied buildings with dwellings by technical facilities (%) ¹⁾ :
přípoj na kanalizační síť	48,2	56,6	47,0	46,7	43,5	Public sewage disposal
vodovod	99,5	99,5	99,4	99,5	99,5	Piped water
plyn	49,0	43,8	55,6	51,3	44,8	Gas
ústřední topení	76,5	77,8	76,6	75,4	77,1	Central heating
Bydlící osoby v domech celkem	425 593	98 255	86 386	167 312	73 172	Persons living in buildings, total
z toho v domech s byty (%)	99,5	99,5	99,6	99,4	99,8	of which in buildings with dwellings (%)
z toho v rodinných domech (%)	47,7	44,2	44,1	43,4	66,2	of which in family houses (%)
	Byty Dwellings					
Byty celkem	205 187	45 453	42 709	76 709	40 316	Dwellings, total
v tom:						
obydlené byty	171 328	38 963	35 865	67 570	28 930	Occupied dwellings
neobydlené byty	33 859	6 490	6 844	9 139	11 386	Vacant dwellings
Podíl neobydlených bytů (%)	16,5	14,3	16,0	11,9	28,2	Share of vacant dwellings (%)
Důvody neobydlenosti bytů (%):						Reasons of vacancy (%):
slouží k rekreaci	41,9	41,8	36,2	22,6	61,1	Reserved for seasonal or secondary use
přestavba	4,8	4,3	6,2	5,7	3,6	Reconstruction of dwelling
nezpůsobilé k bydlení	3,5	3,3	3,4	3,7	3,5	Unfit for habitation
Obydlené byty podle druhu domu (%):						Occupied dwellings by type of building (%):
v rodinných domech	42,7	39,4	39,5	37,9	61,9	in family houses
v bytových domech	55,5	59,3	57,5	60,5	35,9	in apartment buildings
Obydlené byty podle vlastníka domu (%):						Occupied dwellings by type of owner of the building (%):
fyzická osoba	46,4	40,5	43,9	43,8	63,7	Natural person
obec, stát	8,9	8,7	10,5	8,0	8,9	Local or central authority
bytové družstvo	9,6	6,0	9,2	13,4	6,0	In co-operative ownership
spoluvlastnictví vlastníků bytů	18,5	17,6	16,5	22,6	12,9	Dwelling owners association
Obydlené byty podle právního důvodu užívání (%):						Occupied dwellings by tenure status (%):
ve vlastním domě	34,2	31,4	31,7	30,8	49,4	in own house
v osobním vlastnictví	18,2	17,9	18,8	21,0	11,4	in private ownership
nájemní	24,3	22,8	24,2	27,7	18,7	rented dwelling
družstevní	10,2	15,5	12,1	7,8	6,2	in co-operative ownership
Obydlené byty podle technické vybavenosti (%) ¹⁾ :						Occupied dwellings by technical facilities (%) ¹⁾ :
plyn zaveden do bytu	54,1	51,3	62,8	51,7	52,6	Piped gas available in dwelling
vodovod v bytě	99,6	99,7	99,6	99,6	99,6	Piped water available in dwelling
teplá voda	98,1	98,2	98,3	98,3	97,7	Hot water
přípoj na kanalizační síť	70,6	78,0	70,6	71,5	58,4	Public sewage disposal
žumpa, jímka	25,3	19,6	24,1	25,5	33,9	Septic tank
vlastní splachovací záchod	97,4	98,3	96,8	97,7	96,3	Private flush toilet
vlastní koupelna, sprchový kout	97,9	98,4	97,6	98,0	97,2	Private bathroom, shower

¹⁾ podíl z úhrnu obydlí bytů se zjištěným technickým vybavením

¹⁾ occupied dwellings with identified technical facilities

2. Srovnání okresů Libereckého kraje

2. Comparison of districts of the Liberecký Region

dokončení

End of table

	Liberecký kraj Liberecký Region	v tom okresy		Districts		
		Česká Lípa	Jablonec nad Nisou	Liberec	Semily	
	Byty Dwellings					
Obydlené byty podle způsobu vytápění (%) ¹⁾ :						Occupied dwellings by type of heating (%) ¹⁾ :
ústřední topení	75,6	80,3	77,7	73,3	71,9	Central heating
z toho:						of which:
kotelna mimo dům	31,9	42,1	34,5	33,1	12,1	Installation outside the building
kotelna v domě	42,9	37,5	42,8	39,0	59,5	Installation in the building
z toho na plyn	22,5	16,3	25,1	22,1	28,3	of which gaseous fuels
etážové topení	9,7	7,9	8,5	11,5	9,2	Heater inside dwelling
z toho na plyn	7,5	5,1	6,8	9,3	7,2	of which gaseous fuels
kamna	10,1	7,9	9,4	10,0	14,4	Stove
z toho na plyn	2,0	1,0	2,3	2,4	2,1	of which gaseous fuels
Obydlené byty podle typu (%):						Occupied dwellings by quality (%):
byty standardní celkem	90,4	90,4	90,2	90,1	91,1	Standard quality dwellings, total
v tom:						
s ústředním topením a úplným příslušenstvím	83,5	83,3	84,3	83,5	82,9	with central heating and complete facilities
s ústředním topením a částečným příslušenstvím	1,4	0,9	2,1	1,3	1,7	with central heating and incomplete facilities
bez ústředního topení a s úplným příslušenstvím	5,4	6,2	3,8	5,3	6,5	no central heating and complete facilities
byty se sníženou kvalitou	6,4	6,9	6,3	6,3	5,9	Lower quality dwellings
Počet osob na 1 obydlený byt	2,46	2,51	2,39	2,44	2,51	Number of persons per 1 occupied dwelling
v rodinných domech	2,76	2,83	2,68	2,81	2,70	in family houses
v bytových domech	2,23	2,30	2,21	2,21	2,21	in apartment buildings
Počet osob na 1 obytnou místnost 8 m ² a více	0,77	0,77	0,76	0,77	0,76	Number of persons per 1 room
v rodinných domech	0,72	0,72	0,71	0,72	0,72	in family houses
v bytových domech	0,80	0,81	0,80	0,80	0,82	in apartment buildings
Obytná plocha v m ² na 1 osobu	32,7	32,6	32,6	32,6	33,5	Floor space in square metres per 1 person
v rodinných domech	36,5	37,4	36,3	36,4	35,9	in family houses
v bytových domech	29,9	29,4	30,2	30,2	29,4	in apartment buildings
Obytná plocha v m ² na 1 byt	65,3	66,0	63,5	64,8	67,6	Floor space in square metres per 1 dwelling
v rodinných domech	80,5	84,1	78,3	82,4	76,6	in family houses
v bytových domech	53,6	53,8	53,9	53,7	52,3	in apartment buildings
Počet obytných místností 8 m ² a více na 1 byt	3,67	3,72	3,58	3,63	3,80	Number of rooms (8 square metres and over)
v rodinných domech	4,34	4,48	4,24	4,39	4,23	in family houses
v bytových domech	3,16	3,21	3,16	3,15	3,07	in apartment buildings
Počet hospodařících domácností na 1 byt	1,05	1,06	1,05	1,06	1,05	Number of housekeeping households per 1 dwelling
Vybavenost bytových domácností osobním počítačem (%):						Availability of personal computer to the dwelling household (%):
s internetem	50,8	49,9	50,7	51,8	49,7	with Internet connection
bez internetu	3,7	3,9	3,5	3,6	3,7	no Internet connection

¹⁾ podíly jsou počítány z celkového počtu obydlených bytů

¹⁾ shares are calculated from the total number of occupied dwellings

3. Srovnání vybraných měst Libereckého kraje

	Česká Lípa	Frýdlant	Jablonec nad Nisou	Jilemnice	Liberec
Rozloha (km ²)	66	32	31	14	106
Počet částí obcí	14	3	8	3	33
Počet základních sídelních jednotek	48	17	53	12	90
Hustota obyvatelstva (osoby/km ²)	545	237	1 420	406	969
Počet obyvatel	36 017	7 495	44 567	5 637	102 754
z toho ženy (%)	52,0	51,2	51,8	51,5	51,6
Obyvatelstvo podle věku (%):					
0–14 let	15,2	15,3	14,2	15,6	14,3
15–64 let	72,2	69,4	69,8	68,5	70,0
65 a více let	12,1	14,9	15,7	15,6	15,3
Průměrný věk	39,1	40,4	41,1	40,2	40,7
Podíl cizinců na počtu obyvatel (%)	3,1	3,2	4,5	1,3	5,7
Podíl obyvatel narozených v obci obvyklého bydliště (%)	39,9	45,5	47,3	45,5	47,8
Obyvatelstvo podle vztahu k náboženské víře (%):					
věřící	4,9	12,3	13,0	17,0	0,6
bez náboženské víry	45,3	42,3	44,4	38,9	43,4
neuvedeno	44,8	45,3	42,6	44,1	42,9
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání (%):					
základní					
vč. neukončeného	18,0	20,9	17,2	16,7	15,1
střední vč. vyučení (bez maturity)	36,6	39,1	32,6	33,2	29,9
úplné střední s maturitou a vyšší					
odborné vč. nástavbového	30,7	27,9	32,7	35,3	33,0
vysokoškolské	8,3	6,6	11,1	11,6	14,9
Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	18 117	3 518	21 363	2 839	50 750
zaměstnaní	15 910	3 062	19 192	2 601	45 965
z toho (%):					
zaměstnanci	81,0	78,3	75,0	76,6	77,1
zaměstnavatelé	3,2	3,4	3,8	4,7	3,7
osoby pracující na vlastní účet	9,7	11,9	14,4	11,7	13,3
nezaměstnaní	2 207	456	2 171	238	4 785
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	15 555	3 565	20 444	2 609	45 365
z toho nepracující důchodci (%)	43,9	48,4	49,0	44,5	46,5
Zaměstnaní podle vybraných odvětví (%):					
průmysl	33,4	31,9	31,6	33,9	24,9
stavebnictví	5,5	7,3	6,3	4,6	7,2
velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	9,0	8,4	10,6	8,8	11,2
vzdělávání	6,0	6,5	5,4	6,3	7,0
zdravotní a sociální péče	5,9	7,8	5,8	10,5	6,8
Míra ekonomické aktivity (%) ¹⁾	64,3	59,2	60,2	62,1	62,3
muži	71,4	67,1	68,1	69,5	70,2
ženy	58,0	52,0	53,2	55,5	55,3
Vyjíždějící z obce do zaměstnání celkem	2 597	850	3 135	497	4 143
z toho vyjíždějící denně (%)	76,9	86,2	82,1	79,5	79,7
Podíl vyjíždějících zaměstnaných osob z obce bydliště (%) ²⁾	27,3	44,7	27,4	33,8	14,8
Dojíždějící do obce do zaměstnání celkem	3 613	648	3 510	998	8 689
Saldo dojížděky do zaměstnání	1 016	-202	375	501	4 546
Vyjíždějící z obce do škol celkem	960	254	1 384	246	1 543
z toho vyjíždějící denně (%)	39,3	68,9	64,2	38,6	41,2
Podíl vyjíždějících do škol z obce bydliště z úhrnu studujících (%) ³⁾	29,7	38,7	37,2	44,4	17,1
Dojíždějící do obce do škol celkem	1 267	434	971	316	6 191

¹⁾ míra ekonomické aktivity vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech osob ve věku 15 a více let se zjištěnou ekonomickou aktivitou

²⁾ ze zaměstnaných se zjištěným místem pracoviště

³⁾ ze studujících se zjištěným místem školy

3. Comparison of the selected towns of the Liberecký Region

Nový Bor	Semily	Tanvald	Turnov	Železný Brod	
19	16	12	23	23	Total area (square kilometers)
5	4	3	13	12	Number of municipality parts
27	17	12	22	24	Number of basic settlement units
611	518	517	637	279	Population density
11 882	8 452	6 435	14 472	6 276	Total population
52,0	52,0	51,6	52,5	52,0	of which females (%)
					Population by age (%):
14,7	14,0	14,4	13,5	14,6	0–14
69,4	67,1	68,5	66,9	68,5	15–64
15,6	18,5	16,5	19,3	16,6	65 or more
41,5	42,5	41,6	42,6	42,0	Average age
1,4	2,5	3,5	2,8	3,6	Share of foreign citizens (%)
41,0	46,2	38,6	44,3	48,3	Population born in municipality of usual residence (%)
					Population by religious belief (%):
11,9	15,9	12,2	16,2	14,9	Believers
42,5	39,8	39,9	41,4	40,6	No religious belief
45,6	44,3	47,8	42,5	44,5	Not declared
					Population aged 15+ by educational attainment (%):
18,5	18,6	22,8	15,6	18,2	Primary and lower secondary, incl. not completed elementary school (ISCED 1, 2)
37,7	35,5	38,5	33,7	38,8	Secondary, incl. vocational (ISCED 3C)
30,2	31,3	25,0	34,6	29,9	Upper secondary and post-secondary (ISCED 3A, 4, 5B)
8,7	9,6	6,3	12,1	7,7	Tertiary (ISCED 5A, 6)
5 695	3 967	2 810	7 019	2 820	Economically active population
4 909	3 554	2 426	6 399	2 432	Employed
					of which (%)
73,8	77,0	77,5	75,1	72,4	Employees
4,1	3,8	2,4	4,4	4,2	Employers
15,2	12,9	13,1	13,6	16,2	Own-account workers
786	413	384	620	388	Unemployed
5 611	4 056	3 106	6 802	3 095	Not economically active population
50,7	52,1	52,9	51,8	53,3	of which not working pensioners (%)
					Employed by industry (branch of economic activity) (%):
35,5	27,4	32,2	33,9	40,7	Industry
5,7	6,7	6,2	4,6	5,7	Construction
8,0	9,9	9,4	9,9	8,0	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles
6,6	7,0	5,7	6,6	6,2	Education
5,7	7,4	7,5	6,5	4,3	Human health and social work activities
59,5	58,0	56,3	59,1	56,4	Economic activity rate (%) ¹⁾
67,3	66,3	63,7	67,0	66,1	Males
52,7	50,7	49,8	52,3	47,7	Females
1 199	645	687	1 012	619	Commuting outside municipality to work, total
80,7	79,8	81,1	81,7	86,3	of which commuting daily (%)
44,7	34,2	51,7	27,3	44,6	Share of employed commuting outside municipality (%) ²⁾
897	848	437	2 777	300	Commuting to municipality to work, total
-302	203	-250	1 765	-319	Balance of commuting to work
472	289	220	511	271	Commuters outside municipality to school, total
64,0	50,2	62,7	58,1	63,8	of which commuting daily (%)
51,2	43,5	47,9	40,8	56,2	Share of commuters to school outside municipality (%) ³⁾
194	437	232	966	120	Commuting to municipality to school, total

¹⁾ share of employed and unemployed on number of persons aged 15+ with identified economic activity

²⁾ employed with identified place of work

³⁾ students with identified place of school

3. Srovnání vybraných měst Libereckého kraje

dokončení

	Česká Lípa	Frýdlant	Jablonec nad Nisou	Jilemnice	Liberec
Hospodařící domácnosti celkem	15 391	3 068	19 598	2 381	44 964
v tom podle typu domácnosti (%):					
tvořené 1 rodinou	60,6	64,8	57,9	60,7	58,0
úplné rodiny	45,2	50,6	43,4	48,0	44,7
bez závislých dětí	26,1	29,7	26,2	26,6	26,7
se závislými dětmi	19,1	21,0	17,2	21,4	18,0
neúplné rodiny	15,4	14,1	14,5	12,7	13,3
bez závislých dětí	2,9	3,2	2,3	2,1	2,3
se závislými dětmi	12,5	11,0	12,2	10,6	11,0
tvořené 2 a více rodinami	0,9	1,6	1,1	1,6	1,0
vícečlenné nerodinné domácnosti	5,4	4,0	5,5	4,0	5,7
domácnosti jednotlivců	33,1	29,6	35,5	33,6	35,3
Průměrný počet členů hospodařící domácnosti	2,3	2,4	2,2	2,4	2,2
Domy celkem	3 438	1 429	5 403	1 100	12 253
z toho obydlené	3 222	1 285	5 054	967	11 544
Podíl neobydlených domů (%)	6,3	10,1	6,5	12,1	5,8
Obydlené domy s byty celkem	3 219	1 284	5 041	965	11 526
z toho rodinné domy (%)	70,6	84,8	71,0	80,3	69,6
Průměrné stáří obydlených domů (roky)	51,4	66,5	65,0	46,3	57,5
Obydlené domy podle vlastníka (%):					
fyzická osoba	68,8	81,4	75,3	82,6	73,4
obec, stát	2,8	5,9	4,1	4,3	4,0
bytové družstvo	2,6	2,1	2,2	0,9	3,9
spoluvlastnictví vlastníků bytů	10,4	5,1	8,4	7,7	11,5
Byty celkem	15 802	3 193	20 510	2 636	46 683
z toho obydlené	14 722	2 880	18 610	2 296	42 679
Podíl neobydlených bytů (%)	6,8	9,8	9,3	12,9	8,6
Obydlené byty podle druhu domu (%):					
v rodinných domech	18,5	52,4	25,7	41,4	24,3
v bytových domech	80,9	57,1	72,2	56,7	74,3
Obydlené byty podle právního důvodu užívání (%):					
ve vlastním domě	14,9	35,6	20,7	34,2	19,9
v osobním vlastnictví	24,6	16,8	26,0	23,6	27,4
nájemní	24,0	27,7	23,3	24,7	30,5
družstevní	26,2	8,5	18,0	5,6	10,3
Obydlené byty podle technické vybavenosti (%) ¹⁾ :					
plyn zaveden do bytu	70,3	54,9	79,7	44,2	57,1
vodovod v bytě	99,9	99,6	99,9	100,0	99,8
přípoj na kanalizační síť	95,9	75,5	87,2	88,4	85,5
Obydlené byty podle typu (%):					
byty standardní celkem	91,6	91,9	91,3	93,5	90,5
byty se sníženou kvalitou	7,0	5,5	5,7	4,2	5,7
Obydlené byty podle počtu obytných místností 8 m ² a více (%):					
1	5,9	6,6	6,4	5,9	6,6
2	15,5	14,2	14,3	14,3	14,8
3	19,8	21,4	23,3	23,4	23,6
4	32,7	27,9	30,7	29,4	28,3
5 a více	14,9	21,7	15,5	20,0	16,4
Obytná plocha v m ² na 1 osobu	30,6	30,5	32,1	33,0	32,3
v rodinných domech	36,8	34,4	35,6	37,6	36,6
v bytových domech	29,1	27,1	30,9	29,6	30,9
Obytná plocha v m ² na 1 byt	59,5	64,5	61,0	65,0	61,7
v rodinných domech	82,3	80,8	78,9	80,4	83,7
v bytových domech	53,9	50,4	54,8	53,3	54,3

¹⁾ podíl z úhrnu obydlených bytů se zjištěným technickým vybavením

3. Comparison of the selected towns of the Liberecký Region

End of table

Nový Bor	Semily	Tanvald	Turnov	Železný Brod	
5 203	3 579	2 935	6 332	2 724	Housekeeping households, total
					by type of household (%):
59,7	60,7	56,6	60,3	59,6	One-family households
45,3	45,2	41,3	47,1	45,7	One-couple families
27,7	27,9	26,3	28,7	27,9	no dependent children
17,5	17,3	15,0	18,4	17,7	with dependent children
14,4	15,5	15,3	13,1	14,0	Lone-parent families
2,5	2,7	2,9	2,4	2,6	no dependent children
12,0	12,8	12,4	10,7	11,4	with dependent children
1,3	1,1	1,0	1,3	1,3	Two or more families households
4,3	4,3	5,3	4,3	4,2	Multi-person households
34,7	33,8	37,1	34,2	34,9	One-person households
					Average number of housekeeping households members
2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	
2 082	1 407	1 030	3 062	1 329	Buildings, total
1 884	1 180	816	2 697	1 053	of which occupied buildings
9,5	16,1	20,8	11,9	20,8	Share of vacant buildings (%)
1 884	1 179	816	2 696	1 053	Occupied buildings with dwellings, total
81,2	81,7	72,1	84,2	85,6	of which family houses (%)
53,1	51,9	65,5	51,4	56,1	Average age of occupied buildings (years)
					Occupied buildings by type of owner (%):
81,0	82,7	72,4	85,4	84,5	Natural person
2,5	5,1	2,3	1,9	7,3	Local or central authority
1,0	3,9	2,9	1,3	1,5	In co-operative ownership
7,4	3,1	8,2	5,1	3,3	Dwelling owners association
5 504	3 946	3 187	6 927	3 041	Dwellings, total
4 928	3 439	2 792	6 048	2 581	of which occupied dwellings
10,5	12,8	12,4	12,7	15,1	Share of vacant dwellings (%)
					Occupied dwellings by type of building (%):
36,7	33,1	25,1	45,7	40,6	in family houses
62,0	65,3	72,1	52,6	55,7	in apartment buildings
					Occupied dwellings by tenure status (%):
29,7	27,0	20,0	36,0	32,7	in own house
22,4	11,3	27,3	17,7	6,1	in private ownership
20,9	32,1	31,6	21,8	41,1	rented dwelling
15,2	18,9	8,3	11,7	9,3	in co-operative ownership
					Occupied dwellings by technical facilities (%) ¹⁾ :
79,7	84,5	63,2	82,8	70,7	Piped gas available in dwelling
99,8	99,9	99,5	99,9	99,6	Piped water available in dwelling
92,1	80,6	74,3	92,3	72,6	Public sewage disposal
					Occupied dwellings by quality (%):
92,0	92,8	88,2	92,7	91,6	Standard quality dwellings
5,5	4,5	7,0	4,2	5,1	Lower quality dwellings
					Occupied dwellings by number of rooms (8 square metres and over) (%):
6,6	7,2	9,6	6,8	7,5	1
12,8	14,9	12,1	11,7	16,7	2
22,4	26,1	24,8	25,2	24,5	3
26,4	24,4	28,0	27,4	27,5	4
22,3	19,2	12,0	20,6	16,0	5 or more
33,6	32,0	31,0	33,0	30,5	Floor space in square metres per 1 person
38,6	35,7	36,0	36,7	35,0	in family houses
30,7	30,0	29,2	29,7	27,4	in apartment buildings
65,7	62,1	57,6	64,4	59,0	Floor space in square metres per 1 dwelling
86,5	80,0	75,5	79,1	74,5	in family houses
53,1	52,7	50,8	51,4	48,7	in apartment buildings

¹⁾ occupied dwellings with identified technical facilities